

การวิจัยและพัฒนาหลักสูตรการเสริมสร้างจิตสาธารณะตามทฤษฎีการศึกษา
เพื่อสังคมที่ดีกว่าสำหรับนักเรียนประถมศึกษา

นางสาวดนุชา ปนคำ

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต
สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน ภาควิชาหลักสูตรและการสอน
คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
ปีการศึกษา 2555
ลิขสิทธิ์ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

บทคัดย่อและแฟ้มข้อมูลฉบับเต็มของวิทยานิพนธ์ตั้งแต่ปีการศึกษา 2554 ที่ให้บริการในคลังปัญญาจุฬาฯ (CUIR)
เป็นแฟ้มข้อมูลของนิสิตเจ้าของวิทยานิพนธ์ที่ส่งผ่านทางบัณฑิตวิทยาลัย

The abstract and full text of theses from the academic year 2011 in Chulalongkorn University Intellectual Repository (CUIR)
are the thesis authors' files submitted through the Graduate School.

RESEARCH AND DEVELOPMENT OF PUBLIC MIND ENHANCEMENT CURRICULUM
BASED ON SOCIAL MELIORISM THEORY FOR
ELEMENTARY SCHOOL STUDENTS

Miss Danucha Ponkum

A Dissertation Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Doctor of Philosophy Program in Curriculum and Instruction

Department of Curriculum and Instruction

Faculty of Education

Chulalongkorn University

Academic Year 2012

Copyright of Chulalongkorn University

หัวข้อวิทยานิพนธ์

การวิจัยและพัฒนาหลักสูตรการเสริมสร้างจิตสาธารณะ
ตามทฤษฎีการศึกษาเพื่อสังคมที่ดีกว่าสำหรับนักเรียนประถมศึกษา

โดย

นางสาวดนุชา ปนคำ

สาขาวิชา

หลักสูตรและการสอน

อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วลัย อิศรางกูร ณ อยุธยา

อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ร่วม

รองศาสตราจารย์ ดร. สำลี ทองจิ๋ว

คณะกรรมการ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้บัณฑิตวิทยาลัย
ของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาตรีบัณฑิต

..... คณบดีคณะครุศาสตร์

(รองศาสตราจารย์ ดร.ชนิตา รักษาพลเมือง)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

..... ประธานกรรมการ

(รองศาสตราจารย์ ดร.อัมพร ม้าคนอง)

..... อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วลัย อิศรางกูร ณ อยุธยา)

..... อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ร่วม

(รองศาสตราจารย์ ดร.สำลี ทองจิ๋ว)

..... กรรมการ

(รองศาสตราจารย์ ดร.สมพงษ์ จิตระดับ)

..... กรรมการ

(อาจารย์ ดร.ชาวิณี ตีร์วิัญญู)

..... กรรมการภายนอกมหาวิทยาลัย

(รองศาสตราจารย์ประภาภัทร นิยม)

ดุษฎี ปณิศา : การวิจัยและพัฒนาหลักสูตรการเสริมสร้างจิตสาธารณะตามทฤษฎีการศึกษาเพื่อสังคมที่ดีกว่าสำหรับนักเรียนประถมศึกษา.(RESEARCH AND DEVELOPMENT OF PUBLIC MIND ENHANCEMENT CURRICULUM BASED ON SOCIAL MELIORISM THEORY FOR ELEMENTARY SCHOOL STUDENTS) อ. ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก : ผศ.ดร.วลัย อิศรางกูร ณ อยุธยา, อ. ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ร่วม : รศ.ดร.สำลี ทองธิว 195 หน้า.

การวิจัยและพัฒนาหลักสูตรครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาหลักสูตรตามทฤษฎีการศึกษาเพื่อสังคมที่ดีกว่าเพื่อเสริมสร้างจิตสาธารณะของนักเรียนประถมศึกษา และเพื่อประเมินคุณภาพของหลักสูตรกลุ่มเป้าหมาย ได้แก่ นักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนวัดลาดสนุ่น จำนวน 35 คน ได้มาจากการเลือกแบบเจาะจง ใช้เวลาในการทดลองจำนวน 64 ชั่วโมง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบทดสอบความรู้ความเข้าใจ แบบสังเกตและประเมินความสามารถและแบบบันทึกการเรียนรู้ของนักเรียน วิเคราะห์ข้อมูลแบบผสมผสานทั้งเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ โดยวิเคราะห์ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการทดสอบค่าที (t-test) และการวิเคราะห์เนื้อหา ผลการวิจัยมีดังนี้

1. หลักสูตรตามทฤษฎีการศึกษาเพื่อสังคมที่ดีกว่าเพื่อเสริมสร้างจิตสาธารณะของนักเรียนประถมศึกษาจัดให้นักเรียนใช้ความรู้ความสามารถในการทำสาธารณประโยชน์ โดยค้นหาความต้องการของชุมชน ศึกษาความรู้ที่จำเป็น และลงมือทำสาธารณประโยชน์ด้วยตนเอง จุดหมายของหลักสูตร ได้แก่ นักเรียนมีจิตสาธารณะตามองค์ประกอบ ต่อไปนี้ 1) ด้านการรู้ความสำคัญของจิตสาธารณะ 2) ด้านการตระหนักรู้ความต้องการสาธารณประโยชน์ของชุมชน 3) ด้านการตระหนักรู้สาระเนื้อหาที่จำเป็นในการสร้างสรรค์สาธารณประโยชน์ 4) ด้านการสร้างสรรค์สาธารณประโยชน์ และ 5) ด้านการติดตามผลการสร้างสรรค์สาธารณประโยชน์

2. จากการทดลองใช้หลักสูตรตามทฤษฎีการศึกษาเพื่อสังคมที่ดีกว่าเพื่อเสริมสร้างจิตสาธารณะของนักเรียนประถมศึกษา พบว่า หลังการทดลองใช้หลักสูตรนักเรียนมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับจิตสาธารณะสูงกว่าก่อนการทดลอง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และมีความสามารถในการปรับปรุงสาธารณประโยชน์สูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 60 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ภาควิชา หลักสูตรและการสอน	ลายมือชื่อนิสิต
สาขาวิชา หลักสูตรและการสอน	ลายมือชื่อ อ.ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก
ปีการศึกษา 2555	ลายมือชื่อ อ.ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ร่วม

5184218927 : MAJOR CURRICULUM AND INSTRUCTION

KEYWORDS : RESEARCH AND DEVELOPMENT OF CURRICULUM / PUBLIC MIND / SOCIAL MELIORISM THEORY / ELEMENTARY SCHOOL STUDENTS

DANUCHA POKKUM : RESEARCH AND DEVELOPMENT OF PUBLIC MIND ENHANCEMENT CURRICULUM BASED ON SOCIAL MELIORISM THEORY FOR ELEMENTARY SCHOOL STUDENTS. ADVISOR : ASSISTANT PROFESSOR WALAI ISARANGKURA NA AYUDHAYA, D.Ed., CO-ADVISOR : ASSOCIATE PROFESSOR SUMLEE THONGTHEW, Ph.D., 195 pp.

The objectives of this research were to develop the public mind enhancement curriculum based on social meliorism theory for elementary school students, and to examine the effectiveness of the public mind enhancement curriculum. The target group was 35 students who studied in Prathomsuksa 5-6 (grades 5-6) at Wat Ladsanoon School, selected by purposive sampling technique. The experimental duration was 64 hours. The research instruments consisted of sets of test, observation and ability assessment form and journal of student. The data were statistically analyzed by using mix method of quantitative and qualitative by mean, standard deviation t-test and content analysis. Research findings were :

1. The public mind enhancement curriculum based on social meliorism theory arranged for learners to use their knowledge and abilities to improve public property. The learners have to search for the community requirements, construct knowledge and improve public property by themselves. The goals of the curriculum was the components of public mind as follows : 1) acknowledgment of the importance of public mind 2)awareness of the community requirements on the public property 3)awareness of knowledge on improvement of the public property 4)working for improvement of public property 5) following up work of public property. The learning process based on constructivist theory, constructionist theory and students as researchers approach.

2. The experimental result of public mind enhancement curriculum based on social meliorism theory found that the post public mind knowledge test scores were higher than pre test scores at .05 level of significance. The ability of improvement of public property was higher than 60% as indicated criteria at .05 level of significance.

Department : Curriculum and Instruction Student's Signature

Field of Study : Curriculum and Instruction Advisor's Signature

Academic Year : 2012 Co-advisor's Signature

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จได้ด้วยความสามารถของผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วลัย อิศรางกูร ณ อยุธยา อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณที่กรุณาอุทิศเวลาให้คำปรึกษา ชี้แนะแนวทาง ในการทำวิทยานิพนธ์ และแก้ไขข้อบกพร่องด้วยความเอาใจใส่ ทุ่มเทและปรารถนาดีต่อผู้วิจัยเสมอมา ขอกราบขอบพระคุณรองศาสตราจารย์ ดร.สำลี ทองฉิว อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ร่วมที่กรุณาอุทิศเวลาให้คำปรึกษา แง่คิดและมุมมองต่อการพัฒนาการศึกษาของชาติ รวมทั้งให้คำแนะนำอันมีคุณค่าตลอดระยะเวลาการทำวิทยานิพนธ์ ผู้วิจัยรู้สึกซาบซึ้งในความเมตตาของอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลักและอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ร่วมเป็นอย่างยิ่ง

ขอกราบขอบพระคุณ รองศาสตราจารย์ ดร.อัมพร ม้าคนอง ประธานกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ รองศาสตราจารย์ ดร.สมพงษ์ จิตระดับ อาจารย์ ดร.ชาวิณี ตริวิรัญญู และรองศาสตราจารย์ ประภาภัทร นิยม กรรมการสอบวิทยานิพนธ์ ที่กรุณาสละเวลาเป็นกรรมการในการสอบและให้ข้อเสนอแนะที่เป็นประโยชน์เป็นอย่างยิ่งในการทำให้วิทยานิพนธ์มีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น

ขอกราบขอบพระคุณรองศาสตราจารย์ ดร.จิราภรณ์ ศิริทวิ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เพ็ญศรี แสงเจริญ และดร.ไพรวัดย์ พิทักษ์สาดี ผู้ทรงคุณวุฒิที่กรุณาตรวจสอบ และให้คำแนะนำในการปรับปรุงแก้ไขหลักสูตร แผนการจัดการเรียนรู้ และเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ขอขอบพระคุณนายถวิล เกลี้ยงสะอาด ผู้อำนวยการโรงเรียนวัดลาดสนุ่น ที่อนุญาตให้ผู้วิจัยนำหลักสูตรไปทดลองใช้กับนักเรียน ขอขอบคุณคณะครู โรงเรียนวัดลาดสนุ่น ที่อำนวยความสะดวกแก่ผู้วิจัย ขอขอบคุณนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ปีการศึกษา 2554 ทั้ง 35 คน ซึ่งเป็นกลุ่มเป้าหมายในการวิจัยที่ให้ความร่วมมือในการทดลองเป็นอย่างดี ขอขอบคุณผู้ปกครองนักเรียนที่อนุญาตให้นักเรียนมาปรับปรุงสนามเด็กเล่นของชุมชนในวันหยุด

ขอขอบพระคุณนายเมธา ใจบริสุทธิ์ นายกเทศมนตรีเมืองคูคต นางสุภาภรณ์ โลทะกะ และนายณรงค์ อุทรัพย์ รองนายกเทศมนตรีเมืองคูคต นายณรงค์ มณีเทพ ปลัดเทศบาลเมืองคูคต จังหวัดปทุมธานี ที่อนุญาตให้ผู้วิจัยใช้สนามเด็กเล่นของชุมชนจามร-ลาดสนุ่นในการนำหลักสูตรไปทดลองใช้ และขอขอบคุณนางสาวนารัตน์ บุญเชิด ผู้อำนวยการกองสวัสดิการสังคม เทศบาลเมืองคูคต จังหวัดปทุมธานี ที่ให้คำแนะนำในการปรับปรุงสนามเด็กเล่นและประสานงานกับชุมชน ขอขอบคุณสมาชิกชุมชนจามร-ลาดสนุ่นที่ให้ความร่วมมืออย่างดียิ่ง

ท้ายที่สุดขอกราบขอบพระคุณคุณพ่อพิจารณ์ ปนคำ คุณแม่รัตนापนคำ และขอบคุณสมาชิกในครอบครัวทุกคนที่ให้ความรัก และความห่วงใย ซึ่งเป็นกำลังใจที่สำคัญยิ่งของผู้วิจัย

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญ.....	ช
สารบัญตาราง.....	ฅ
สารบัญภาพ.....	ฎ
บทที่ 1 บทนำ	
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
คำถามการวิจัย.....	10
วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	10
สมมติฐานการวิจัย.....	10
ขอบเขตของการวิจัย.....	11
คำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย.....	12
ประโยชน์ที่ได้รับ.....	14
บทที่ 2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	
จิตสาธารณะ.....	17
ทฤษฎีการศึกษาเพื่อสังคมที่ดีกว่า (Social Meliorism Theory).....	27
ทฤษฎีและแนวความคิดการจัดการเรียนรู้เสริมสร้างจิตสาธารณะ.....	31
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	43
กรอบแนวคิดการวิจัย.....	57

บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย

ขั้นที่ 1 (R1) การวิจัยเพื่อศึกษาข้อมูลเบื้องต้นในการร่างหลักสูตร.....	60
ขั้นที่ 2 (D1) การพัฒนาหลักสูตรฉบับร่าง	65
ขั้นที่ 3 (R2) การวิจัยเพื่อทดลองใช้หลักสูตรฉบับร่าง.....	84
ขั้นที่ 4 (D2) การพัฒนาหลักสูตรฉบับสมบูรณ์.....	90

บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ตอนที่ 1 ผลการพัฒนาหลักสูตรการเสริมสร้างจิตสาธารณะตามทฤษฎี การศึกษาเพื่อสังคมที่ดีกว่าสำหรับนักเรียนประถมศึกษา.....	92
ตอนที่ 2 ผลการทดลองใช้หลักสูตรการเสริมสร้างจิตสาธารณะตามทฤษฎี การศึกษาเพื่อสังคมที่ดีกว่าสำหรับนักเรียนประถมศึกษา.....	108

บทที่ 5 สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

สรุปผลการวิจัย.....	131
อภิปรายผลการวิจัย.....	140
ข้อเสนอแนะ.....	150
รายการอ้างอิง.....	153
ภาคผนวก.....	162
ภาคผนวก ก รายนามผู้ทรงคุณวุฒิ.....	163
ภาคผนวก ข เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	165
ภาคผนวก ค ตัวอย่างแผนการจัดการเรียนรู้.....	172
ประวัติผู้เขียนวิทยานิพนธ์.....	195

สารบัญตาราง

ตารางที่		หน้า
1	แผนการจัดการเรียนรู้ตามหลักสูตรการเสริมสร้างจิตสาธารณะตามทฤษฎีการศึกษาเพื่อสังคมที่ดีกว่าสำหรับนักเรียนประถมศึกษา.....	82
2	แบบแผนการวิจัย ศึกษากลุ่มเดียววัดก่อนและหลังการทดลอง.....	87
3	แบบแผนการวิจัย ศึกษากลุ่มเดียววัดหลังการทดลอง.....	88
4	ผลการเปรียบเทียบความรู้ความเข้าใจด้านการรู้ความสำคัญของจิตสาธารณะของนักเรียนก่อนและหลังการทดลอง.....	109
5	ผลการเปรียบเทียบความรู้ความเข้าใจด้านการตระหนักรู้ความต้องการสาธารณประโยชน์ของชุมชนของนักเรียนก่อนและหลังการทดลอง.....	110
6	ผลการเปรียบเทียบความรู้ความเข้าใจด้านการตระหนักรู้สาระเนื้อหาที่จำเป็นในการสร้างสรรค์สาธารณประโยชน์ของนักเรียนก่อนและหลังการทดลอง.....	111
7	ผลการเปรียบเทียบความรู้ความเข้าใจด้านการติดตามผลการสร้างสรรค์สาธารณประโยชน์ของนักเรียนก่อนและหลังการทดลอง.....	112
8	สรุปผลการเปรียบเทียบความรู้ความเข้าใจตามองค์ประกอบของจิตสาธารณะของนักเรียนก่อนและหลังการทดลอง.....	113
9	ผลการวิเคราะห์ความสามารถด้านการตระหนักรู้ความต้องการสาธารณประโยชน์ของชุมชนของนักเรียนหลังการทดลอง.....	114
10	ผลการวิเคราะห์ความสามารถด้านการตระหนักรู้สาระเนื้อหาที่จำเป็นในการสร้างสรรค์สาธารณประโยชน์ของนักเรียนหลังการทดลอง.....	115

ตารางที่		หน้า
11	ผลการวิเคราะห์ความสามารถด้านการสร้างสรรค์สาธารณประโยชน์ของ นักเรียนหลังการทดลอง.....	116
12	ผลการวิเคราะห์ความสามารถด้านการติดตามผลการสร้างสรรค์ สาธารณประโยชน์ของนักเรียนหลังการทดลอง.....	117
13	ผลการเปรียบเทียบความสามารถตามองค์ประกอบของจิตสาธารณะของ นักเรียนหลังการทดลองกับเกณฑ์ร้อยละ 60.....	118

สารบัญภาพ

ภาพที่		หน้า
1	กรอบแนวคิดการวิจัย.....	59
2	การกำหนดสาระเกี่ยวกับจิตสาธารณะ.....	64
3	การกำหนดวิสัยทัศน์ของหลักสูตร.....	66
4	การกำหนดหลักการของหลักสูตร.....	67
5	การกำหนดจุดมุ่งหมายของหลักสูตร.....	69

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

“จิตสาธารณะ” เป็นคุณลักษณะประการหนึ่งของคนไทยที่สังคมในปัจจุบันเรียกร้องให้พัฒนากันอย่างจริงจัง แต่ที่มาและความหมายของคำว่าจิตสาธารณะยังคงเป็นที่สับสนและคลุมเครืออยู่ไม่น้อย หลายคนให้ความหมายของคำว่าจิตสาธารณะในการทำงานเดียวกับจิตที่ต้องการทำประโยชน์ให้กับสังคม จิตที่เอื้อเพื่อ เมตตา ต้องการให้ผู้อื่นมีความสุข และบางคนก็ให้ความหมายไปถึงสำนึกหรือจิตของการเสียสละประโยชน์ส่วนตนเพื่อความสุขและประโยชน์ของส่วนรวม อย่างไรก็ตาม สมิเกียรติ รัชมณี (2552 : ออนไลน์) อธิบายถึงที่มาของคำว่าจิตสาธารณะไว้ดังนี้

คำไทยที่มีความหมายเดียวกับ "Public Mind" ก็คือ "จิตสำนึกต่อส่วนรวม" ซึ่งตั้งแต่สมัยยังเป็นเด็กอยู่นั้น ครูบาอาจารย์ทั้งหลายจะพร่ำสอนอยู่เสมอว่า ทุกคนต้องมี "จิตสำนึกต่อส่วนรวม" จึงจะอยู่ร่วมกันได้ในสังคมอย่างมีความสุข แต่คำนี้ห่างหายไปตามกระแสการเปลี่ยนแปลงของสังคมไทย จนกระทั่งมาพบคำ "Public Mind" และคนไทยก็นำมาอบรมสั่งสอนกันอย่างเต็มปลื้มว่าต้องมี "จิตสาธารณะ" จนลืม "จิตสำนึกต่อส่วนรวม" แท้จริงแล้ว "Public" ก็หมายถึงส่วนรวม และส่วนรวมก็คือ "สาธารณะ" ส่วน "Mind" ก็คือจิต แม้ในภาษาอังกฤษจะเป็น "Public Mind" แปล ตรงตัวได้ว่า จิตสาธารณะ แต่ในความหมายที่ฝรั่งต้องการก็คือจิตที่สำนึกต่อสาธารณะ ไม่ใช่ จิตสาธารณะลอยๆ ซึ่งหากจะแปลตรงความหมายแล้วก็คือ "จิตสำนึกต่อส่วนรวม" "Public Mind" หรือ "จิตสำนึกต่อส่วนรวม" อาจจะเป็น Shared values ที่ดีอีกข้อหนึ่ง ที่ควรร่วมมือกัน และปลูกฝังให้บุคลากรในทุกองค์กรมีจิตสำนึกต่อส่วนรวมเพิ่มขึ้น มากกว่าที่จะสำนึกได้แต่ประโยชน์ส่วนตน

ตามกรอบความหมายข้างต้น จิตสาธารณะจึงมีความหมายเดียวกับจิตสำนึกต่อส่วนรวม ซึ่งชาย โปธิสตาและคณะ (2543: 8-9) ได้อธิบายถึงคำว่า จิตสำนึกในความหมายที่คนทั่วไปใช้ใน ชีวิตประจำวันมีนัยที่บ่งถึงการกระทำหรือพฤติกรรมที่รับผิดชอบต่อสิ่งนั้นๆ จิตสำนึกต่อส่วนรวม ก็คือ การกระทำที่แสดงความรับผิดชอบต่อส่วนรวม เช่น การกระทำที่มุ่งประโยชน์ของส่วนรวมเป็น สำคัญ ซึ่งจิตสาธารณะอาจเกิดขึ้นจากความสนใจในผลประโยชน์ที่ตัวเองจะได้รับจากส่วนรวม หรืออาจเกิดขึ้นจากการสนใจในประโยชน์ของส่วนรวมโดยไม่สนใจในผลประโยชน์ที่ตนเองจะได้รับ ก็ได้

ปัจจุบันมีคำอีกคำหนึ่งซึ่งมักจะถูกกล่าวถึงควบคู่ไปกับ จิตสาธารณะ คือคำว่า จิตอาสา บางคนมีความเห็นว่าคำทั้งสองคำเป็นคำเดียวกัน แต่ที่จริงแล้วจิตสาธารณะกับจิตอาสา มี หลักการที่เกือบจะเป็นเรื่องเดียวกันแต่ไม่ทั้งหมด ซึ่งพระไพศาล วิสาโล (2551 : ออนไลน์) กล่าวถึง จิตอาสา ว่า

“เนื้อแท้ของความเป็นอาสาสมัครนั้นอยู่ที่จิตใจ คือมี ‘จิตอาสา’ ที่ต้องการช่วยเหลือผู้อื่น หรือนึก ถึงส่วนรวม จะเป็นครู พ่อค้า นักธุรกิจ ข้าราชการ ก็สามารถเป็นอาสาสมัครได้ตลอดเวลาหากมี ใจที่คำนึงถึงส่วนรวมอยู่เสมอ เราจำเป็นต้องตระหนักอยู่เสมอว่า ‘อาสาสมัคร’ นั้นไม่ใช่เป็น อาชีพ หากคือสำนึกที่สมควรมีอยู่คู่กับความเป็นมนุษย์ของเราจนกว่าชีวิตจะหาไม่ ”

ชาย โปธิสตา และคณะ (2543: 38-39) อธิบายพฤติกรรมจิตสาธารณะไว้ว่า แบ่งได้เป็น 2 ระดับ ระดับหนึ่งเป็นพฤติกรรมแบบที่บุคคลไม่ต้องทำอะไรมาก เพียงแต่ไม่ก่อให้เกิดความเสียหายแก่ส่วนรวมซึ่งเป็นการแสดงออกว่าบุคคลมีความเข้าใจว่าควรหรือไม่ควรปฏิบัติอย่างไร โดยเรียกจิตสาธารณะแบบนี้ว่า แบบ Passive ระดับสอง เป็นระดับที่บุคคลมีพฤติกรรมที่แสดงว่า เขามีความรับผิดชอบต่อส่วนรวม เช่น การมีส่วนร่วมในการบำรุงรักษาสาธารณสมบัติที่ชำรุดเสียหาย โดยเรียกจิตสาธารณะแบบนี้ว่าแบบ Active เมื่อพิจารณาระดับของพฤติกรรมจิต สาธารณะตามที่ชาย โปธิสตา และคณะ ได้แบ่งไว้ว่า มี 2 ระดับ ดังกล่าวจะพบว่า พฤติกรรม ระดับที่ 2 เป็นพฤติกรรมที่มีประโยชน์ต่อสังคมมากกว่าพฤติกรรมระดับที่ 1 เพราะไม่ใช่เพียงไม่ ก่อให้เกิดความเดือดร้อนเท่านั้นแต่ต้องเข้าร่วมกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ต่อส่วนรวม

ปัญหาที่เกิดจากการขาดจิตสาธารณะของคนในสังคมแสดงออกทางพฤติกรรมในหลายลักษณะแต่ที่เป็นปัญหามากที่สุดคือ พฤติกรรมที่นึกถึงแต่ประโยชน์ส่วนตนและสร้างความเดือดร้อน เสียหายให้ส่วนรวม เช่น เหตุการณ์อุทกภัยครั้งใหญ่ในปี พ.ศ. 2554 ที่กลุ่มคนขับเรือรับจ้างในจังหวัดนครสวรรค์ พยายามดันเรือเข้า ออกผ่านคันดินที่ก่อเป็นเขื่อนกั้นน้ำ บริเวณสะพานนิมมานรดี เขตเทศบาลนครสวรรค์ เพื่อจะนำเรือเข้ามาตระเวนรับจ้างในเขตที่ถูกน้ำท่วม จนเขื่อนกั้นน้ำพัง กลุ่มคนขับเรือรับจ้างเหล่านั้นเร่งขนย้ายเรือออกไปอย่างรวดเร็ว โดยไม่สนใจกับคันกั้นน้ำที่พังทลายลงตรงหน้า มวลน้ำจากแม่น้ำเจ้าพระยาทะลักเข้าท่วมตลาดบ่อนไก่ ถนนโกสีย์ โรงพยาบาลสวรรค์ประชารักษ์ ถนนมาตุลี แล้วขยายสู่ถนนสายต่างๆ ทั่วตลาดปากน้ำโพ ย่านเศรษฐกิจสำคัญของ จ.นครสวรรค์ ภายในเวลาประมาณ 1 ชั่วโมง ระดับน้ำสูง 2-3 เมตร ต้องอพยพคนออกไปที่ปลอดภัย รวมทั้งผู้ป่วยหนักที่ต้องใช้เครื่องช่วยหายใจ 50 ราย ที่โรงพยาบาลสวรรค์ประชารักษ์ต้องได้รับความเดือดร้อนด้วย เจ้าหน้าที่ต้องรีบลำเลียงผู้ป่วยไปรักษาที่โรงพยาบาลอื่นๆ ในจังหวัด (เขื่อนพิจิตรนครสวรรค์จ.ม.วิ.บ.ค., 2554 : ออนไลน์) นอกจากนั้นยังมีปัญหาที่พบเห็นได้ในชีวิตประจำวัน เช่น การจับจองเป็นเจ้าของทางเท้าของร้านค้าที่มีทางเท้าอยู่หน้าร้าน หรือการที่แม่ค้ามาตั้งหาบเร่ แผงลอย ขายสินค้าบริเวณทางเท้าโดยไม่คำนึงถึงคนอื่นที่ต้องลงไปเดินริมถนนเพราะทางเท้าไม่มีที่เหลื่อให้เดิน รวมทั้งการใช้ห้องน้ำสาธารณะแล้วทิ้งกระดาษชำระและวัสดุต่างๆลงโถส้วม ขึ้นไปเหยียบบนโถส้วมชักโครก หรือไม่รดน้ำหลังใช้ส้วม ทำให้ห้องน้ำสาธารณะชำรุด เสียหายสกปรกผู้อื่นได้รับความเดือดร้อน เพราะไม่สามารถใช้ส้วมสาธารณะได้ สำหรับการไร้รถใช้ถนนก็พบพฤติกรรมการขับรถสวนทางจราจร หรือการซุ่มมุมเรียกรถสิ่งต่างๆโดยอ้างแต่เพียงสิทธิของตนเอง แต่ไม่มีความสำนึกว่าตนเองกำลังละเมิดสิทธิของผู้อื่น และสร้างความเดือดร้อนให้กับสังคมส่วนรวม

ปัญหาที่เกี่ยวกับจิตสาธารณะอีกลักษณะคือ การไม่สร้างความเดือดร้อน เสียหาย แต่ก็ไม่คิดจะทำอะไรให้ส่วนรวม พฤติกรรมลักษณะเช่นนี้แม้ไม่สร้างความเดือดร้อนเสียหายก็จริง แต่ก็ไม่ได้ช่วยสร้างสรรค์ หรือพัฒนาส่วนรวมแต่อย่างใด คนที่แสดงพฤติกรรมเช่นนี้ มีอยู่มากในสังคมซึ่งมักมีแนวคิดในการปฏิบัติตนว่า ฉันไม่ทำให้ใครเดือดร้อนก็แล้วกัน แต่ก็ไม่ได้คิดจะออกแรง ลงมือช่วยเหลือพัฒนาส่วนรวมให้ดีขึ้น ซึ่งมักคิดว่าการไม่ทำให้ส่วนรวมเดือดร้อน เสียหายก็เรียกว่ามีจิตสาธารณะแล้ว (ชาย โพธิ์สีตา และคณะ, 2543: 38-39)

จากปัญหาที่เกิดขึ้นดังกล่าวข้างต้นสะท้อนให้เห็นการขาดจิตสาธารณะจากภายในตัวคนที่มุ่งร่วมกันสร้างสรรค์สังคมให้ดีขึ้น ซึ่งเป็นปัญหาเร่งด่วนที่ต้องได้รับการแก้ไข เพราะส่งผลกระทบต่อการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของชาติ เห็นได้จากแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่10 (พ.ศ. 2550 – 2554) (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2549: 1) ที่กำหนดแนวทางพัฒนาคนให้มีคุณธรรมนำความรู้ เกิดภูมิคุ้มกัน โดยการมุ่งเตรียมเด็กและเยาวชนให้มีจิตใจที่ตั้งงามอยู่ในกรอบของศีลธรรม และมีจิตสำนึกสาธารณะ และเมื่อต่อเนืองมายังแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่11 (พ.ศ. 2555 - 2559) ก็ยังคงกำหนดให้สร้างทุนมนุษย์ในระดับจุลภาคโดยพัฒนามนุษย์ให้มีความนิยมจิตสาธารณะ เนื่องมาจากการเปลี่ยนแปลงภายในและภายนอกประเทศที่เกิดขึ้นอย่างรวดเร็วที่ส่งผลให้สังคมไทยมีความเป็นวัตถุนิยม มุ่งหารายได้เพื่อสนองความต้องการส่วนตน พฤติกรรมของคนในสังคมเปลี่ยนแปลงไป ทั้งการดำรงชีวิตประจำวัน การใช้ชีวิตและความสัมพันธ์กับผู้อื่นต่างแก่งแย่ง เอาัดเอาเปรียบกัน ผู้คนมุ่งแสวงหาความสุขส่วนตัวมากกว่าการคำนึงถึงผลประโยชน์ของส่วนรวม ขาดการเคารพสิทธิผู้อื่นก่อให้เกิดปัญหาต่างๆมากมาย (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2554: 20)

แม้ว่าจะมีการกำหนดให้พัฒนาจิตสาธารณะของประชาชนไว้ในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ แต่เมื่อนโยบายถูกนำมาแปลงให้เป็นการปฏิบัติที่เป็นรูปธรรมกลับพบว่าการปฏิบัติที่กระทำกันอยู่ในเกือบทุกระดับ และทุกรูปแบบเป็นเพียงกิจกรรมสร้างกระแส หรือตามกระแสภายใต้การอ้างถึงเป้าหมายของการใช้กิจกรรมเหล่านี้เพื่อปลูกจิตสำนึกให้คนร่วมมือกันทำสาธารณประโยชน์ การสร้างกระแสจากกิจกรรมทั้งหลายที่เกิดขึ้นไม่สามารถทำให้คนในสังคมมีจิตสาธารณะตามความหมายและเป้าหมายที่กำหนดไว้ในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติแต่อย่างไร ตัวอย่างเช่น การจัดกิจกรรมทำความสะอาดถนนคนเดินหนึ่งเดียของจังหวัดปทุมธานี หลังน้ำท่วม พบว่าเป็นการทำกิจกรรมแบบผักชีโรยหน้าคือมีการเชิญรัฐมนตรีและนักการเมือง รวมทั้งศิลปินนักแสดง และสื่อมวลชนมาทำข่าว โดยเชิญชวนให้ประชาชนมาช่วยกันทำความสะอาดพื้นที่ส่วนรวม มีการทำความสะอาดล้างพื้นถนน เก็บขยะในบริเวณที่เป็ดงาน และเมื่อพิธีเปิดงานเสร็จสิ้นลง ก็ไม่มีการทำความสะอาดพื้นที่อื่น ๆ ต่อแต่อย่างไร (ชาวปทุมโว้ย! คนหนึ่งเดียขยะเกลื่อนเมืองส่งกลิ่นเหม็นคลุ้งคลุ้ง, 2554 : ออนไลน์) อีกตัวอย่างที่พบได้บ่อย คือ

การทำกิจกรรมเพื่อแสดงความรับผิดชอบต่อสังคมของบริษัทเอกชน หรือกิจกรรมบำเพ็ญสาธารณประโยชน์ของนักศึกษาที่การจัดกิจกรรมเป็นไปอย่างฉาบฉวยไม่ได้หวังผลของการกระทำอย่างจริงจัง เช่น กิจกรรมปลูกป่าชายเลนเพื่อคืนป่าสู่ธรรมชาติ พบว่ามักมีการพากันไปปลูกป่าชายเลนโดยไม่มีการเลือกพื้นที่ที่เหมาะสม น้ำท่วมสูงมากเกินไปบ้าง ลมแรงมากเกินไปบ้าง หรือเลนอ่อนมากเกินไปบ้าง เมื่อปลูกเสร็จแล้วโอกาสที่ต้นไม้จะเจริญเติบโตจึงเป็นไปได้น้อยมาก บางแห่งไม่เหลือแม้แต่ต้นเดียวเพราะคลื่นลมพัดล้มหมด (ผักชี(โรยหน้า) 'CSR ปลูกป่าชายเลน', 2555 : ออนไลน์)

ในส่วนของการศึกษา หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ได้กำหนดให้จิตสาธารณะเป็นคุณลักษณะอันพึงประสงค์ประการหนึ่งจากแปดประการที่โรงเรียนต้องพัฒนานักเรียน โดยเสนอแนะแนวปฏิบัติหลายแนวทาง ได้แก่ บูรณาการในกลุ่มสาระการเรียนรู้ 8 กลุ่มสาระ จัดในกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน จัดโครงการเพื่อพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ และปลูกฝังคุณลักษณะอันพึงประสงค์ โดยสอดแทรกในกิจวัตรประจำวันของสถานศึกษา (กระทรวงศึกษาธิการ, 2551: 7) จากการศึกษาเบื้องต้นของผู้วิจัยเกี่ยวกับลักษณะและประเภทของกิจกรรมเสริมสร้างจิตสาธารณะที่โรงเรียนระดับประถมศึกษาจัดให้กับนักเรียน พบว่า โรงเรียนส่วนใหญ่ใช้วิธีการกำหนดให้นักเรียนรับผิดชอบทำงานเพื่อส่วนรวมในโรงเรียน วัด หรือชุมชน กิจกรรมที่จัดส่วนใหญ่เป็นการให้นักเรียนดูแลพื้นที่ส่วนรวม เช่น การรดต้นไม้ในสวนหย่อม การทำความสะอาดห้องน้ำ การเก็บขยะในสนาม การกวาดถูทางเดินบนอาคารเรียน นอกจากนี้ยังมีการกำหนดให้นักเรียนทำงานบริการต่างๆ ในโรงเรียน เช่น การช่วยแม่ครัว ทำอาหารกลางวัน การตัดอาหาร การล้างถาดอาหาร การยกกระบะนมให้กับนักเรียนชั้นที่เล็กกว่า การช่วยครูทำความสะอาดห้องเรียนชั้นอนุบาล การอำนวยความสะดวกในการเดินแถวกลับบ้านของนักเรียน นอกจากนี้ยังมีการจัดกิจกรรมให้นักเรียนบริจาคเงินหรือสิ่งของ เช่น การประดิษฐ์กระทงเพื่อจำหน่ายแล้วมอบเงินให้กับวัด การบริจาคเงินให้คนชราในสถานรับเลี้ยงคนชรา และเด็กด้อยโอกาสในที่ต่างๆ บางแห่งให้นักเรียนทำกิจกรรมรณรงค์ในชุมชน เช่น รณรงค์ในวันพิทักษ์โลกร้อน รณรงค์ในวันงดสูบบุหรี่ รณรงค์เพื่อสำนึกการประหยัดพลังงาน ฯลฯ บางโรงเรียนใช้กิจกรรมทำประโยชน์เพื่อส่วนรวมในการลงโทษนักเรียนที่มาโรงเรียนสาย ซึ่งส่งผลให้เกิดความรู้สึกด้านลบมากกว่าที่จะเห็นคุณค่าของการทำประโยชน์เพื่อส่วนรวม นอกจากนี้ยัง

พบว่าโรงเรียนส่วนใหญ่ นำเรื่อง การเสริมสร้างจิตสาธารณะ ซึ่งเป็นคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ประการที่แปดนี้ไปใช้ในการให้นักเรียนบันทึกจำนวนชั่วโมงทำกิจกรรมเพื่อสังคมและสาธารณประโยชน์ ตามที่หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 กำหนดให้ นักเรียนประถมศึกษาต้องมีจำนวนชั่วโมงการทำกิจกรรมเพื่อสังคมและสาธารณประโยชน์ตลอด 6 ปีการศึกษา รวม 60 ชั่วโมง โดยหลังจากนักเรียนทำงานเพื่อส่วนรวมตามที่กำหนดให้แล้วให้นักเรียนบันทึกเวลาที่ทำเพื่อสะสมให้ครบ เมื่อครบตามกำหนดก็ไม่ต้องทำงานเพื่อส่วนรวมต่อไป การจัดกิจกรรมในลักษณะต่างๆ ที่โรงเรียนทำอยู่จึงเป็นการทำงานที่เน้นเรื่องความรับผิดชอบหน้าที่ตามที่ได้รับมอบหมาย โดยไม่ได้ให้ความสำคัญกับจิตสาธารณะจึงไม่ส่งผลต่อจิตสาธารณะของนักเรียนแต่อย่างใด

จากการศึกษางานวิจัยเกี่ยวกับการเสริมสร้างจิตสาธารณะให้กับนักเรียนระดับประถมศึกษา พบว่า ส่วนใหญ่เป็นงานวิจัยที่ใช้ทฤษฎีการเรียนรู้ตามแนวคิดของแบนดูรา (Bandura) ที่เสนอ การเรียนรู้โดยการสังเกตตัวแบบ เช่นงานวิจัยของนันท์วัฒน์ ชุนชี (2546) ศึกษาเรื่อง การใช้ตัวแบบสัญลักษณ์ผ่านสื่อหนังสือเล่มเล็กเชิงวรรณกรรมเพื่อพัฒนาจิตสาธารณะในนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 มุทิตา หวังคิด (2547) ศึกษาเรื่อง การฝึกทักษะการแก้ปัญหาโดยนำเสนอสถานการณ์ผ่านสื่อคอมพิวเตอร์เพื่อพัฒนาจิตสาธารณะในนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 บุญทัน ภูบาล (2549) ศึกษาเรื่องการใช้วีดิทัศน์ละครหุ่นเชิดเป็นตัวแบบเพื่อพัฒนาจิตสาธารณะของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 สุคนธรส หุตะวัณณะ (2550) ศึกษาเรื่องผลของการใช้โปรแกรมพัฒนาจิตสาธารณะ ด้วยเทคนิคการเสนอตัวแบบผ่านภาพการ์ตูนร่วมกับการชี้แนะทางวาจาที่มีต่อจิตสาธารณะของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 งานวิจัยกลุ่มนี้จะใช้ตัวแบบที่หลากหลายในการให้นักเรียนใช้เป็นแบบอย่างในการดำเนินชีวิต ในสถานการณ์ที่กำหนดไว้ การใช้ทฤษฎีการเรียนรู้ตามแนวพฤติกรรมนิยมนี้มิได้เตรียมการเพื่อให้นักเรียนนำไปใช้ในการแก้ปัญหาอื่นๆ ที่นอกเหนือไปจากสถานการณ์ที่ตัวแบบนำเสนอ นักเรียนจะทำในสิ่งที่พวกเขาได้รู้ว่าตัวแบบทำและจะไม่คิดริเริ่มหาหนทางด้วยตนเองในสถานการณ์อื่นๆ (ไตรรงค์ เจนการ, 2548 : ออนไลน์) ดังนั้นการเรียนรู้เรื่องจิตสาธารณะโดยการใช้ตัวแบบนั้นนักเรียนจึงเรียนรู้ที่จะทำตามตัวแบบในสถานการณ์ที่ตัวแบบนำเสนอเท่านั้น หากนักเรียนต้องเผชิญสถานการณ์อื่นในชีวิตนอกเหนือจากที่ตัวแบบนำเสนอไว้ นักเรียนจะไม่สามารถแสดง

พฤติกรรมที่ถูกต้องเหมาะสมได้ นอกจากนั้นยังมีงานวิจัยที่ใช้สถานการณ์จำลองในการให้นักเรียนแสดงบทบาทสมมุติตามที่กำหนด เช่น ธรรมนันทิกา แจ็งสว่าง (2547) ศึกษา เรื่อง ผลของการใช้โปรแกรมพัฒนาจิตสาธารณะด้วยบทบาทสมมุติกับ ตัวแบบในนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 อัญชลี ยิ่งรักพันธุ์ (2550) ศึกษา เรื่อง ผลการใช้สถานการณ์จำลองผสมผสานกับเทคนิคการประเมินผลจากสภาพจริงเพื่อพัฒนาจิตสาธารณะของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 รั้งสี เกษมสุข และสุขุมาล เกษมสุข (2550) ศึกษา เรื่อง การพัฒนาจิตสาธารณะโดยใช้บทบาทสมมุติสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษา ปีที่ 6 โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร (ฝ่ายประถม) การให้นักเรียนแสดงบทบาทสมมุติในสถานการณ์จำลองนี้ไม่ใช่สถานการณ์จริง แม้ว่าจะมีการเตรียมการอย่างไรก็ไม่เหมือนสถานการณ์ในชีวิตจริง อีกทั้งการแสดงบทบาทสมมุตินั้นเน้นให้นักเรียนแสดงออกตามความรู้สึกนึกคิดของตน และนำสิ่งที่นักเรียนแสดงออกมาสู่การอภิปราย เพื่อให้ครูให้คำแนะนำนักเรียนว่าควรปฏิบัติตนอย่างไรในสถานการณ์ต่างๆ (ทีศนา แคมมณี, 2551: 360) การแสดงออกตามความรู้สึกนึกคิดและการอภิปรายหลังการแสดงบทบาทสมมุติดังกล่าวไม่สามารถทำให้นักเรียนเกิดจิตสาธารณะได้ เพราะนักเรียนเพียงได้แสดงความคิดของตน และรับฟังความคิดของผู้อื่นเท่านั้น ไม่สามารถทำให้นักเรียนเกิดความเข้าใจในหลักการของจิตสาธารณะและนำไปสู่การปฏิบัติ

การจัดโครงการหรือกิจกรรมของโรงเรียนประถมศึกษาและจากงานวิจัยดังกล่าวไม่สามารถทำให้นักเรียนมีจิตสาธารณะได้ด้วยเหตุผล 4 ประการสำคัญ ได้แก่ 1) นักเรียนเป็นเพียงผู้ปฏิบัติงานตามที่ได้รับมอบหมายไม่ได้เกิดจากการเข้าใจความสำคัญและความจำเป็นในการปฏิบัติกิจกรรม และไม่ได้เชื่อมโยงสิ่งที่ปฏิบัติเข้ากับการเป็นสมาชิกในสังคมที่มีหน้าที่ทำสาธารณประโยชน์เพื่อสังคมของตน 2) นักเรียนไม่ได้ปฏิบัติอย่างต่อเนื่องเป็นเวลายาวนานพอ ทำให้โอกาสในการแสดงพฤติกรรมบนพื้นฐานจิตสาธารณะของนักเรียนไม่สามารถเกิดขึ้นได้อย่างเป็นรูปธรรม 3) นักเรียนปฏิบัติกิจกรรมโดยไม่ได้เรียนรู้ความรู้ที่จำเป็นก่อนการทำงานซึ่งเป็นสิ่งสำคัญที่ในการทำให้ผลงานของนักเรียนมีคุณค่าและเป็นประโยชน์ต่อชุมชน และ 4) ขาดระบบและวิธีการประเมินพฤติกรรมของนักเรียนที่ร่วมโครงการหรือกิจกรรม มีแต่เพียงหลักฐานการเข้าร่วมโครงการหรือกิจกรรมของนักเรียนเท่านั้น ทำให้ไม่สามารถยืนยันได้ว่านักเรียนที่เข้าร่วมโครงการหรือกิจกรรมที่โรงเรียนจัดขึ้นนั้นมีจิตสาธารณะ

ถ้าจำกัดความหมายของคำว่าความเป็นผู้ที่มีจิตสาธารณะคือผู้ที่ตระหนักรู้ความปรารถนาหรือผลประโยชน์ของส่วนรวม และใช้สติปัญญาสร้างสรรค์สาธารณะประโยชน์เพื่อให้สังคมเปลี่ยนแปลงไปในทางที่ดีขึ้น การจัดการศึกษาก็ต้องเน้นการเสริมสร้างนักเรียนให้เป็นผู้ที่ปฏิบัติตนตามบทบาทหน้าที่ของสมาชิกที่ดีของสังคมในการใช้สติปัญญาทำสาธารณประโยชน์ ซึ่งการทำสาธารณประโยชน์นั้นจะไม่มีคามหมายเลย หากผลที่เกิดจากการปฏิบัติไม่ได้ก่อให้เกิดประโยชน์ต่อส่วนรวม ดังหลายสถานการณ์ที่เกิดขึ้นจริงในสังคม เช่น การใช้อีเอ็มบอลกำจัดน้ำเสียเมื่อเกิดมหาอุทกภัยช่วงปลายปี พ.ศ.2554 โดยหน่วยงานทั้งภาครัฐและเอกชนเชิญชวนให้ประชาชนรวมพลังกันบีบอีเอ็มบอลเพื่อนำไปแจกจ่ายให้กับผู้ประสบภัย แต่ภายหลังมีนักวิชาการชี้แจงว่านอกจากไม่ทำให้สภาพน้ำดีขึ้นแล้วยังอาจทำให้น้ำเสียเพิ่มขึ้น และผู้บีบอีเอ็มบอลอาจติดเชื้อราด้วย (ประสงค์ เลิศรัตนวิสุทธิ์, 2554 : ออนไลน์; จากอีเอ็มบอลถึงมรณะที่น้ำกลั้วกว่าน้ำองน้ำ , 2554 : ออนไลน์)หรือกรณีชมราวาสในชุมชนแห่งหนึ่งในจังหวัดอ่างทอง ร่วมกันบริจาคเงินซื้อสี และร่วมกันกับพระสงฆ์ในวัดทาสีพระอุโบสถ และกำแพงโบสถ์ที่ถูกรั่วน้ำท่วมจนสีลอก่อน ด้วยสีแดง ชมพู เขียว และส้ม ด้วยความรู้เท่าไม่ถึงการณ์ว่าสีที่ทาอุโบสถจะใช้เพียงสีอ่อนเท่านั้น ในที่สุดกรมการศาสนาต้องเข้าไปทาสีใหม่ทั้งหมด (กรมศิลปช่วยวัดอ่างทองทาสีอุโบสถ, 2555 : ออนไลน์) สถานการณ์ที่ยกมานี้เป็นตัวอย่างที่แสดงให้เห็นว่าการทำประโยชน์ต่อส่วนรวมต้องมีความรู้ในเรื่องนั้นมิฉะนั้นจะก่อให้เกิดความเสียหายทั้งต่อตนเองและส่วนรวม ดังนั้นการจัดการศึกษาให้นักเรียนมีจิตสาธารณะต้องเสริมสร้างให้นักเรียนเป็นผู้รู้ความสำคัญของการทำสาธารณประโยชน์และลงมือทำสาธารณประโยชน์โดยมีความรู้ในสิ่งทำและติดตามผลที่เกิดจากการกระทำของตนเองด้วย

การเสริมสร้างจิตสาธารณะให้นักเรียนนั้นควรเริ่มในระดับประถมศึกษาซึ่งเป็นวัยที่ไวต่อการรับการปลูกฝังและส่งเสริมจริยธรรมและวัฒนธรรมเป็นอย่างดี นักเรียนในวัยนี้ยังเป็นไม้อ่อนดัดง่ายจึงเหมาะที่จะพัฒนาด้านจิตใจเพื่อป้องกันปัญหาที่จะเกิดขึ้นเมื่อเข้าสู่วัยรุ่นและวัยผู้ใหญ่ หากไม่ได้รับการพัฒนาด้านจิตใจในช่วงวัยนี้จะสายเกินไป เพราะเมื่อเด็กอายุเกิน 12 ปีไปแล้ว ลักษณะนิสัยต่างๆ จะพัฒนาเป็นบุคลิกภาพที่เปลี่ยนแปลงได้ยาก (ดุจเดือน พันธุมนาวิน, 2550: 54-56) อย่างไรก็ตามการทำความเข้าใจเรื่องจิตสาธารณะนักเรียนต้องสามารถคิดเป็นเหตุเป็นผล และสามารถชี้เหตุผลในการตัดสินใจทางจริยธรรมได้ ซึ่งเพียเจต์และอินเฮลเดออร์ (Piaget and

Inhelder, 1969:157-159) เสนอแนวคิดพัฒนาการทางสติปัญญาไว้ว่า เด็กในวัย 11 – 15 ปี เป็นวัยที่มีความสามารถในการคิด เป็นเหตุเป็นผล สามารถคิดในเชิงนามธรรมคือสามารถตั้งสมมติฐาน แล้วตรวจสอบสมมติฐานด้วยการทำวิจัย นอกจากนั้นโคลเบอร์ก (Kohlberg, 1976: 33) ยังเสนอแนวคิดพัฒนาการทางเหตุผลเชิงจริยธรรมไว้ว่า เด็กในวัย 10 – 13 ปี อยู่ในช่วงทำตามกฎเกณฑ์ เริ่มเข้าใจเหตุผลเชิงจริยธรรมและพร้อมรับรู้กฎเกณฑ์ต่างๆ ซึ่งจากผลการวิจัยของโกศล มีคุณ (2524 อ้างถึงในดุจเดือน พันธมนาวิน, 2550: 13) พบว่า เด็กในช่วงอายุ 9 -12 ปี เป็นช่วงเหมาะสมในการพัฒนาเหตุผลเชิงจริยธรรม จากทฤษฎีพัฒนาการทางสติปัญญาและทฤษฎีพัฒนาการทางเหตุผลเชิงจริยธรรม จะเห็นว่าเด็กในช่วงอายุที่ทั้งสองทฤษฎีมีความเห็นตรงกันว่าเป็นช่วงวัยที่เหมาะสมที่จะพัฒนาจิตสาธารณะของนักเรียน คือช่วงอายุ 11 -12 ปี หรือชั้นประถมศึกษาปีที่ 5-6 เพราะนักเรียนมีความพร้อมทางด้านสติปัญญาและมีความเข้าใจเรื่องเหตุผลเชิงจริยธรรม ซึ่งจะเอื้อในการจัดการเรียนรู้ให้นักเรียนสามารถศึกษาค้นคว้า สำรวจตรวจสอบจากสถานการณ์จริง เพื่อทำความเข้าใจเรื่องจิตสาธารณะได้

ประเด็นสำคัญในการเสริมสร้างจิตสาธารณะให้เกิดขึ้นกับนักเรียนนั้น การจัดการศึกษาต้องทำให้สังคมเกิดการเปลี่ยนแปลงไปในทางที่ดีกว่าที่เป็นอยู่ นั่นคือ ต้องทำให้นักเรียนสามารถสร้างสรรค์สาธารณประโยชน์ได้ด้วยสติปัญญาไม่ใช่ทำตามที่ครูสั่ง เพื่อให้นักเรียนเติบโตไปเป็นคนที่มีสติปัญญาในการแก้ปัญหาหรือรับมือกับปัญหาที่อาจเกิดขึ้นได้ในอนาคต ตามทฤษฎีการศึกษาเพื่อสังคมที่ดีกว่าที่สนับสนุนและส่งเสริมการนำการศึกษามาใช้เป็นเครื่องมือสำหรับทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงสังคมไปในทางที่ดีกว่าที่เป็นอยู่ โดยกำหนดภาระงานที่เป็นประโยชน์และเป็นงานที่ทำทลายความสามารถของผู้เรียน ให้ผู้เรียนได้ศึกษาเนื้อหาและวิธีการแก้ปัญหา เพื่อลงมือแก้ปัญหาด้วยตนเอง ซึ่งทำให้เกิดการเรียนรู้ที่มีความหมายต่อผู้เรียนและมีคุณค่าต่อสังคม (Kliebard, 2004 อ้างถึงในสำลี ทองธิว, 2553: 1-4)

การวิจัยและพัฒนาหลักสูตรครั้งนี้จึงมุ่งประเด็นไปที่การเสริมสร้างจิตสาธารณะให้กับนักเรียนประถมศึกษาซึ่งยังไม่ปรากฏชัดในการจัดการศึกษาในโรงเรียน โดยพัฒนาหลักสูตรที่มีเป้าหมายในการพัฒนานักเรียนให้สามารถใช้สติปัญญาในการสร้างสรรค์สาธารณประโยชน์ เพื่อให้ชุมชนเปลี่ยนแปลงไปในทางที่ดีขึ้นตามทฤษฎีการศึกษาเพื่อสังคมที่ดีกว่า (Social Meliorism Theory)

คำถามการวิจัย

1. หลักสูตรการเสริมสร้างจิตสาธารณะตามทฤษฎีการศึกษาเพื่อสังคมที่ดีกว่าสำหรับนักเรียนประถมศึกษา มีลักษณะอย่างไร
2. นักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ตามหลักสูตรที่พัฒนาขึ้นมีจิตสาธารณะหรือไม่อย่างไร

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อพัฒนาหลักสูตรการเสริมสร้างจิตสาธารณะตามทฤษฎีการศึกษาเพื่อสังคมที่ดีกว่าสำหรับนักเรียนประถมศึกษา
2. เพื่อศึกษาคุณภาพของหลักสูตรการเสริมสร้างจิตสาธารณะตามทฤษฎีการศึกษาเพื่อสังคมที่ดีกว่าสำหรับนักเรียนประถมศึกษา จากผลการนำหลักสูตรไปทดลองใช้ ดังนี้
 - 2.1 เปรียบเทียบความรู้ความเข้าใจตามองค์ประกอบของจิตสาธารณะของนักเรียนก่อนการทดลองและหลังการทดลอง
 - 2.2 เปรียบเทียบความสามารถตามองค์ประกอบของจิตสาธารณะของนักเรียนหลังการทดลองกับเกณฑ์ร้อยละ 60

สมมติฐานการวิจัย

การเสริมสร้างจิตสาธารณะตามทฤษฎีการศึกษาเพื่อสังคมที่ดีกว่า (Social Meliorism Theory) ในการวิจัยครั้งนี้ประเมินผลการนำหลักสูตรไปใช้โดยการเปรียบเทียบคะแนนความรู้ความเข้าใจของกลุ่มเป้าหมายก่อนเรียนและหลังเรียน และการเปรียบเทียบคะแนนความสามารถของกลุ่มเป้าหมายหลังเรียนกับเกณฑ์ โดยด้านความรู้ความเข้าใจ จัดนักเรียนเรียนเนื้อหา 4 เรื่อง ได้แก่ ความสำคัญของจิตสาธารณะ ความต้องการสาธารณประโยชน์ของชุมชน ความรู้ที่จำเป็นในการสร้างสรรค์สาธารณประโยชน์ และการติดตามผลการสร้างสรรค์สาธารณประโยชน์ โดยการจัดการเรียนรู้ให้นักเรียนเป็นผู้ศึกษาและสรุปข้อความรู้ด้วยตนเอง รวมทั้งมีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งกันและกัน โดยการอภิปราย ชักถาม ร่วมกับครูและเพื่อน ทำให้นักเรียนมีความรู้ความเข้าใจที่ชัดเจน (Piaget and Inhelder 1969: 157-159; Henriques, 1997 : online) สำหรับด้าน

ความสามารถจัดให้นักเรียนปฏิบัติงาน ดังนี้ เก็บรวบรวมข้อมูลด้วยการสัมภาษณ์หรือสอบถามความคิดเห็นของคนในชุมชน และการสังเกตพฤติกรรมของคนในชุมชน การสรุปประมวลผลข้อมูล และการปรับปรุงสาธารณประโยชน์ด้วยขั้นตอน 4 ขั้นตอน ได้แก่ การวางแผน การปฏิบัติ การตรวจสอบ และการปรับปรุง แก้ไข การปฏิบัติงานดังกล่าวเป็นภาระงานที่เป็นประสบการณ์ใหม่ของนักเรียน นักเรียนต้องเรียนรู้จากการทดลองทำโดยใช้ความรู้ที่มีอยู่ด้วยตนเอง จึงจำเป็นต้องใช้เวลาในการฝึกฝน (Falbel, 1993) ซึ่งเกณฑ์การประเมินของกระทรวงศึกษาธิการที่ใช้ในการประเมินนักเรียนประถมศึกษา ร้อยละ 60 ถือว่าอยู่ในระดับพอใช้ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2553: 17)

ผู้วิจัยตั้งสมมติฐานของการวิจัย ดังนี้

1. นักเรียนที่ได้เรียนหลักสูตรการเสริมสร้างจิตสาธารณะตามทฤษฎีการศึกษาเพื่อสังคมที่ดีกว่าสำหรับนักเรียนประถมศึกษา ได้คะแนนความรู้ความเข้าใจตามองค์ประกอบของจิตสาธารณะสูงกว่าก่อนเรียน
2. นักเรียนที่ได้เรียนหลักสูตรการเสริมสร้างจิตสาธารณะตามทฤษฎีการศึกษาเพื่อสังคมที่ดีกว่าสำหรับนักเรียนประถมศึกษา ได้คะแนนความสามารถตามองค์ประกอบของจิตสาธารณะสูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 60

ขอบเขตของการวิจัย

การวิจัยนี้เป็นการพัฒนาหลักสูตรการเสริมสร้างจิตสาธารณะตามทฤษฎีการศึกษาเพื่อสังคมที่ดีกว่าสำหรับนักเรียนประถมศึกษา และประเมินคุณภาพของหลักสูตรที่พัฒนาขึ้น

1. กลุ่มเป้าหมาย

กลุ่มเป้าหมายที่ใช้ในการทดลองนำหลักสูตรไปใช้ ได้แก่ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 จำนวน 35 คน ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2554 และภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2555 (นักเรียนเลื่อนชั้นเรียน เป็นชั้นประถมศึกษาปีที่ 6) โรงเรียนวัดลาดสนุ่น สังกัดสำนักงานการศึกษาประถมศึกษา เขต 2 สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

2. ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย

ตัวแปรที่ใช้ในการทดลองเพื่อประเมินคุณภาพของหลักสูตร ประกอบด้วย

2.1 ตัวแปรต้น ได้แก่ การจัดการเรียนรู้ตามหลักสูตรการเสริมสร้างจิตสาธารณะตามทฤษฎีการศึกษาเพื่อสังคมที่ดีกว่าสำหรับนักเรียนประถมศึกษา

2.2 ตัวแปรตาม ได้แก่ จิตสาธารณะของนักเรียน

3. ระยะเวลาที่ใช้ในการวิจัย

หลักสูตรการเสริมสร้างจิตสาธารณะตามทฤษฎีการศึกษาเพื่อสังคมที่ดีกว่าสำหรับนักเรียนประถมศึกษา เป็นหลักสูตรที่จัดทำขึ้นสำหรับเป็นรายวิชาเพิ่มเติม กำหนดให้เรียนทั้งในเวลาเรียน และนอกเวลาเรียน ใช้เวลาทั้งหมด 64 ชั่วโมง แบ่งเป็น 3 ช่วงดังนี้

ช่วงที่ 1 จัดการเรียนรู้ในเวลาเรียน จำนวน 12 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 2 ชั่วโมง รวม 24 ชั่วโมง เป็นการจัดการเรียนรู้ 3 หน่วยการเรียนรู้ ได้แก่ หน่วยการเรียนรู้ที่ 1 ความสำคัญของจิตสาธารณะ หน่วยการเรียนรู้ที่ 2 ความต้องการสาธารณประโยชน์ของชุมชน หน่วยการเรียนรู้ที่ 3 ความรู้ที่จำเป็นในการสร้างสรรค์สาธารณประโยชน์

ช่วงที่ 2 จัดการเรียนรู้นอกเวลาเรียน จำนวน 6 วัน วันละ 4 ชั่วโมง รวม 24 ชั่วโมง เป็นการเรียนรู้หน่วยการเรียนรู้ที่ 4 การสร้างสรรค์สาธารณประโยชน์อย่างมีคุณภาพ

ช่วงที่ 3 จัดการเรียนรู้ในเวลาเรียน จำนวน 8 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 2 ชั่วโมง รวม 16 ชั่วโมง เป็นการจัดการเรียนรู้หน่วยการเรียนรู้ที่ 5 การติดตามผลการสร้างสรรค์สาธารณประโยชน์

คำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย

จิตสาธารณะ หมายถึง ความตระหนักรู้ในความต้องการหรือผลประโยชน์ของส่วนรวม และการใช้สติปัญญาสร้างสรรค์สาธารณประโยชน์ที่เนื่องมาจากการเรียนรู้ตามหลักสูตรตามทฤษฎีการศึกษาเพื่อสังคมที่ดีกว่าเพื่อเสริมสร้างจิตสาธารณะของนักเรียนประถมศึกษา มีองค์ประกอบต่อไปนี้

1. **ด้านการรู้ความสำคัญของจิตสาธารณะ** หมายถึง ความรู้ความเข้าใจเรื่องจิตสาธารณะกับการเปลี่ยนแปลงสังคม และหลักธรรมทางศาสนาที่ตนนับถือที่เกี่ยวข้องกับจิตสาธารณะ ซึ่งวัดได้โดยใช้แบบทดสอบความรู้ความเข้าใจ และแบบบันทึกการเรียนรู้ของนักเรียน

2. ด้านการตระหนักรู้ความต้องการสาธารณประโยชน์ของชุมชน หมายถึง

ความรู้ความเข้าใจ และความสามารถ ดังนี้

2.1 ความรู้ความเข้าใจเรื่องความสำคัญของความต้องการสาธารณประโยชน์ของชุมชน ซึ่งวัดได้โดยใช้แบบทดสอบความรู้ความเข้าใจ และแบบบันทึกการเรียนรู้ของนักเรียน

2.2 ความสามารถในการเก็บรวบรวมข้อมูลและสรุปผลประมวลผลข้อมูล รายละเอียดความต้องการสาธารณประโยชน์ของชุมชน ซึ่งวัดได้โดยใช้แบบสังเกตและประเมินความสามารถ และแบบบันทึกการเรียนรู้ของนักเรียน

3. ด้านการตระหนักรู้สาระเนื้อหาที่จำเป็นในการสร้างสรรค์สาธารณประโยชน์

หมายถึง ความรู้ความเข้าใจและความสามารถ ดังนี้

3.1 ความรู้ความเข้าใจเรื่องความสำคัญของการมีความรู้ที่จำเป็นในการสร้างสรรค์สาธารณประโยชน์ ซึ่งวัดได้โดยใช้แบบทดสอบความรู้ความเข้าใจ และแบบบันทึกการเรียนรู้ของนักเรียน

3.2 ความสามารถในการศึกษาและสรุปข้อความรู้ที่จำเป็นในการสร้างสรรค์สาธารณประโยชน์ ซึ่งวัดได้โดยใช้แบบสังเกตและประเมินความสามารถ และแบบบันทึกการเรียนรู้ของนักเรียน

4. ด้านการสร้างสรรค์สาธารณประโยชน์อย่างมีคุณภาพ หมายถึง ความสามารถ

ในการปรับปรุงสาธารณประโยชน์โดยการวางแผน การปฏิบัติ การตรวจสอบ และการปรับปรุงแก้ไขสาธารณประโยชน์ ซึ่งวัดได้โดยใช้แบบสังเกตและประเมินความสามารถ และแบบบันทึกการเรียนรู้ของนักเรียน

5. ด้านการติดตามผลการสร้างสรรค์สาธารณประโยชน์ ความรู้ความเข้าใจ

และความสามารถ ดังนี้

5.1 ความรู้ความเข้าใจเรื่องความสำคัญของการติดตามผลการใช้สาธารณประโยชน์ของชุมชน ซึ่งวัดได้โดยใช้แบบทดสอบความรู้ความเข้าใจ และแบบบันทึกการเรียนรู้ของนักเรียน

5.2 ความสามารถในการเก็บรวบรวมข้อมูลและสรุปผลประมวลผลข้อมูล การใช้สาธารณประโยชน์ของชุมชน ซึ่งวัดได้โดยใช้แบบสังเกตและประเมินความสามารถ และแบบบันทึกการเรียนรู้ของนักเรียน

หลักสูตรการเสริมสร้างจิตสาธารณะตามทฤษฎีการศึกษาเพื่อสังคมที่ดีกว่า สำหรับนักเรียนประถมศึกษา หมายถึง มวลประสบการณ์ที่เสริมสร้างนักเรียนให้เป็นผู้ที่มีจิตสาธารณะในการทำให้สังคมเปลี่ยนแปลงไปในทางที่ดีขึ้น โดยใช้สติปัญญาในการสร้างสรรค์สาธารณประโยชน์ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษา ประกอบด้วย 10 องค์ประกอบ ได้แก่ วิสัยทัศน์ของหลักสูตร หลักการของหลักสูตร จุดมุ่งหมายของหลักสูตร ผลการเรียนรู้ สาระการเรียนรู้ หน่วยการเรียนรู้ โครงสร้างเวลา แนวการจัดการเรียนรู้ แนวการวัดและประเมินผลและสื่อ และแหล่งการเรียนรู้ โดยจัดการเรียนรู้ทั้งในเวลาเรียนและนอกเวลาเรียน ใช้เวลาทั้งหมด 64 ชั่วโมง แบ่งเป็น 3 ช่วงได้แก่

ช่วงที่ 1 จัดการเรียนรู้ในเวลาเรียน จำนวน 14 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 2 ชั่วโมง รวม 28 ชั่วโมง เป็นการจัดการเรียนรู้ 3 หน่วย ได้แก่ หน่วยการเรียนรู้ที่ 1 ความสำคัญของจิตสาธารณะ, หน่วยการเรียนรู้ที่ 2 ความต้องการสาธารณประโยชน์ของชุมชน หน่วยการเรียนรู้ที่ 3 ความรู้ที่จำเป็นในการสร้างสรรค์สาธารณประโยชน์

ช่วงที่ 2 จัดการเรียนรู้นอกเวลาเรียน จำนวน 6 วัน วันละ 4 ชั่วโมง รวม 24 ชั่วโมง เป็นการเรียนรู้หน่วยการเรียนรู้ที่ 4 การสร้างสรรค์สาธารณประโยชน์อย่างมีคุณภาพ

ช่วงที่ 3 จัดการเรียนรู้ในเวลาเรียน จำนวน 3 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 2 ชั่วโมง และนอกเวลาเรียน จำนวน 6 ชั่วโมง รวม 12 ชั่วโมง เป็นการจัดการเรียนรู้หน่วยการเรียนรู้ที่ 5 การติดตามผลการสร้างสรรค์สาธารณประโยชน์

ประโยชน์ที่ได้รับ

1. หลักสูตรการเสริมสร้างจิตสาธารณะตามทฤษฎีการศึกษาเพื่อสังคมที่ดีกว่าสำหรับนักเรียนประถมศึกษา เป็นทางเลือกใหม่ของนักการศึกษา และครูประถมศึกษาจะได้พิจารณานำไปใช้ในการจัดการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างจิตสาธารณะของนักเรียน

2. หลักสูตรการเสริมสร้างจิตสาธารณะตามทฤษฎีการศึกษาเพื่อสังคมที่ดีกว่าสำหรับนักเรียนประถมศึกษา สามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการเสริมสร้างจิตสาธารณะของนักเรียนมัธยมศึกษา หรือความเป็นพลเมืองด้านอื่น ๆ

3. หลักสูตรการเสริมสร้างจิตสาธารณะตามทฤษฎีการศึกษาเพื่อสังคมที่ดีกว่าสำหรับนักเรียนประถมศึกษา สามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการเสริมสร้างความเป็นพลเมืองด้านอื่น ๆ ของนักเรียนประถมศึกษา

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยและพัฒนาหลักสูตรการเสริมสร้างจิตสาธารณะตามทฤษฎีการศึกษาเพื่อสังคมที่ดีกว่าสำหรับนักเรียนประถมศึกษา ครั้นนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

1. จิตสาธารณะ
 - 1.1 ความหมายของจิตสาธารณะ
 - 1.2 องค์ประกอบของจิตสาธารณะ
 - 1.3 ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อจิตสาธารณะ
2. ทฤษฎีการศึกษาเพื่อสังคมที่ดีกว่า (Social Meliorism Theory)
3. ทฤษฎีและแนวคิดการจัดการเรียนรู้เสริมสร้างจิตสาธารณะ
 - 3.1 ทฤษฎีคอนสตรัคติวิสต์ (Constructivist Theory) และทฤษฎีคอนสตรัคชันนิสต์ (Constructionist Theory)
 - 3.1.1 ทฤษฎีคอนสตรัคติวิสต์
 - 3.1.2 ทฤษฎีคอนสตรัคชันนิสต์
 - 3.1.3 ความแตกต่างของทฤษฎีคอนสตรัคติวิสต์กับทฤษฎีคอนสตรัคชันนิสต์
 - 3.2 แนวคิดการจัดการเรียนรู้โดยนักเรียนเป็นนักวิจัย (Students as Researchers)
 - 3.3 การพัฒนาสาธารณประโยชน์อย่างมีคุณภาพ
4. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
 - 4.1 งานวิจัยที่เกี่ยวกับการพัฒนาจิตสาธารณะของนักเรียน
 - 4.2 งานวิจัยที่เกี่ยวกับจิตสาธารณะของเยาวชนและประชาชน

1. จิตสาธารณะ

1.1 ความหมายของจิตสาธารณะ

ชาย โปธิสิตา และคณะ (2543: 8-10) กล่าวไว้สรุปได้ว่า คำว่าจิตสาธารณะ ประกอบด้วยคำว่า จิตและสาธารณะ การทำความเข้าใจความหมายของคำว่าจิตสาธารณะ จึงต้องทำความเข้าใจคำทั้ง 2 คำนี้

คำว่า จิต โดยนัยหมายถึง จิตสำนึก ซึ่งมีความหมายในเชิงสังคมว่าหมายถึงความตระหนักซึ่งแสดงออกทางการกระทำหรือพฤติกรรม

คำว่า สาธารณะ หมายถึง เพื่อประชาชนทั่วไป ไม่ได้เป็นของผู้ใดผู้หนึ่ง สาธารณะ เป็นเรื่องของส่วนรวม เป็นเรื่องที่เหนือจากเรื่องของส่วนตัว คือมีผู้อื่นเกี่ยวข้องด้วย สาธารณะมีหลายระดับ เช่น ระดับครอบครัว ระดับชุมชนหรือท้องถิ่น ระดับประเทศชาติ (ปฐุม มณีโรจน์, 2552: 35) การพิจารณาว่าสิ่งใดเป็นสาธารณะ พิจารณาได้จากสิ่งที่เกี่ยวข้องสองประการคือ สิทธิการเข้าถึง และสิทธิการใช้ประโยชน์ โดยใครจะเป็นเจ้าของหรือมีหรือไม่มีเจ้าของก็ไม่ใช่คุณลักษณะที่จะกำหนดว่าเป็นสาธารณะหรือไม่ สิ่งที่คุณใดบุคคลหนึ่งหรือประชาชนทั่วไปหรือรัฐเป็นเจ้าของหากคนทั่วไปสามารถเข้าถึงหรือใช้ประโยชน์ได้ ก็ถือว่าเป็นสาธารณะด้วยอย่างน้อยก็ในระดับหนึ่ง (ชาย โปธิสิตา และคณะ, 2543: 13-14) สิ่งที่เป็นสาธารณะ จึงควรเป็นทั้งสิ่งที่มีอยู่ตามธรรมชาติ เช่น ต้นไม้ป่าไม้ แม่น้ำ อากาศ และสิ่งที่ยุติสร้างขึ้นมาเพื่ออำนวยความสะดวก เช่น โทรศัพท์สาธารณะ สวนสาธารณะ ถนนและทางเท้า รวมทั้งสถานที่ให้บริการต่างๆทั้งของรัฐและเอกชน เช่น วัด โรงเรียน โรงพยาบาล

ผู้รู้หลายคนให้ความหมายของคำว่า จิตสาธารณะ ไว้ ดังนี้

กนิษฐา นิตศน์พัฒนา และคณะ (2541: 8) ให้ความหมายสรุปได้ว่า หมายถึง การตระหนักรู้และคำนึงถึงส่วนรวมร่วมกัน หรือคำนึงถึงผู้อื่นที่ร่วมความสัมพันธ์เป็นกลุ่มเดียวกับตน

สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ (2542: 26) ให้ความหมายสรุปได้ว่า หมายถึง การรู้จักเอาใจใส่เป็นธุระ และเข้าร่วมในเรื่องของส่วนรวมที่เป็นประโยชน์ต่อประเทศชาติ มีความสำนึกและยึดมั่นในระบบคุณธรรม และจริยธรรมที่ดีงาม ละอายต่อสิ่งที่ผิด เน้นความเรียบง่าย ประหยัด และมีความสมดุลระหว่างมนุษย์กับธรรมชาติ

พระไพศาล วิสาโล (2544: 15) ให้ความหมายสรุปได้ว่า หมายถึง ความสำนึก ใฝ่ใจ และพร้อมจะมีส่วนร่วมในกิจการสาธารณะ รวมถึงความเคารพและห่วงหาอาทรสมบัติส่วนรวม มิใช่เฉพาะครอบครัวญาติมิตร คนรอบข้างหรือชุมชนละแวกบ้านเท่านั้น หากครอบคลุมไปถึงบุคคลอื่นที่ไม่รู้จักไม่เคยพบ แต่ก็รู้ที่อยู่เป็นส่วนหนึ่งของสังคมที่ตนสังกัด

ชาย โปธิธิตา (2546: 2) ให้ความหมายสรุปได้ว่า เป็นความตระหนักและความรับผิดชอบต่อส่วนรวม โดยมองจากการแสดงออกทางพฤติกรรมอันสะท้อนถึงสิ่งที่อยู่ในใจของผู้ที่แสดงพฤติกรรมนั้นเป็นหลัก ซึ่งหมายถึง การกระทำที่แสดงความรับผิดชอบต่อส่วนรวม นั่นเอง

ลัดดาวัลย์ เกษมเนตร, ประทีป จีนิ่ง และทัศนยา ทองภักดี (2547: 84) ให้ความหมายสรุปได้ว่า หมายถึง การรู้จักเอาใจใส่เป็นธุระและเข้าร่วมในเรื่องของส่วนรวมที่ได้ประโยชน์ร่วมกันของกลุ่ม

รุจิรา เตชางกูร (2549: 12) ให้ความหมายสรุปได้ว่า หมายถึง การดูแลสิ่งที่เป็นสาธารณะประโยชน์เสมือนเป็นทรัพย์สินของตนเอง

อรพินทร์ ชูชม, อัจฉรา สุขารมณ และอุษา ศรีจินดารัตน์ (2549: 18) ให้ความหมายสรุปได้ว่า หมายถึง การที่บุคคลตระหนักรู้และคำนึงถึงประโยชน์สุขของส่วนรวมและสังคม ความปรารถนาของส่วนรวม และละเว้นการกระทำที่ไม่พึงปรารถนา

พระธรรมปิฎก (2552: 57) ให้ความหมายสรุปได้ว่า เป็นการเห็นแก่ผลประโยชน์ของส่วนรวม การรักษากฎกติกา ใช้เสรีภาพเป็นช่องทางหรือเป็นโอกาสในการร่วมสร้างสรรค์สังคมให้เกิดผลแก่ส่วนรวมคือทำให้สังคมอยู่ได้ด้วยดี โดยแต่ละคนมีความรับผิดชอบในการทำให้ได้ผลประโยชน์แก่ตัวเองและส่วนรวมให้สอดคล้องกัน

Oslan, Blekher และ Chesnokova (1999 : online) ให้ความเห็นว่า เป็นเครื่องมืออย่างหนึ่งที่จะกำจัดความเห็นแก่ตัวของคนในสังคม เกิดขึ้นจากสำนึกส่วนบุคคลที่เกิดจากสติปัญญาที่นำไปสู่การปฏิบัติและความพยายามนำมาใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อพื้นที่ของสาธารณะหรือสังคมเป็นการกระทำที่อยู่เหนือความต้องการส่วนบุคคลอย่างแท้จริง

Chi (1998: 36) ให้ความหมายสรุปได้ว่า Public consciousness เป็นกระบวนการที่ทำให้เกิดความยุติธรรมต่อสังคมเพื่อแสดงความเอาใจใส่ต่อสังคม

อย่างไรก็ดี สมเกียรติ รัชมณี (2552 : ออนไลน์) อธิบายถึงที่มาของคำว่าจิตสาธารณะไว้สรุปได้ว่า จิตสาธารณะเป็นจิตสำนึกต่อส่วนรวมที่แสดงถึงความรับผิดชอบต่อสังคมที่ควรร่วมมือกันและปลูกฝังให้บุคลากรในทุกองค์กรมีจิตสำนึกต่อส่วนรวมเพิ่มขึ้น มากกว่าที่จะสำนึกได้แต่ประโยชน์ส่วนตน

นอกจากนั้นธนเศรษฐ์ เจริญเมือง(2551: 59) อธิบายว่าจิตสาธารณะเป็นการให้ความสำคัญของส่วนรวมที่ต้องการชี้ให้เห็นว่ามนุษย์มีได้อยู่อย่างโดดเดี่ยว จิตสาธารณะจึงมีความสำคัญในการกระตุ้นพฤติกรรมแต่ละอย่างของคนในสังคมว่าจะทำอะไรก็ไม่ต้องไม่ลืมว่าแต่ละคนต้องพึ่งพาอาศัยกัน คนที่มีจิตสาธารณะ ก็คือคนที่รู้คุณค่าของผลประโยชน์ส่วนรวม รู้ปัญหาส่วนรวม รู้ว่าหากส่วนรวมได้รับประโยชน์หรือผลเสีย ผลเหล่านั้นก็จะตกอยู่กับสมาชิกทุกคนด้วย จิตสาธารณะสามารถแสดงออก ได้หลายรูปแบบ เช่น การคิดริเริ่มในการทำประโยชน์ต่อส่วนรวม การให้ความร่วมมือกับกิจกรรมต่างๆ ของส่วนรวม นอกจากนี้ยังแสดงออกได้หลายระดับ ขึ้นอยู่กับว่าเป็นสาธารณะหรือส่วนรวมระดับไหน การเป็นคนในชุมชนหนึ่ง ความตระหนักในเรื่องของชุมชนนั้นก็เป็จิตสาธารณะในระดับหนึ่ง ถ้าเป็นคนในจังหวัดหนึ่งการให้ความสำคัญต่อผลประโยชน์ตนในฐานะคนในจังหวัดนั้นร่วมกับผลประโยชน์ของคนอื่นก็จัดว่าเป็นจิตสาธารณะในอีกระดับหนึ่ง

จากการศึกษาความหมายของจิตสาธารณะดังกล่าวข้างต้น พบว่าการให้ความหมายของจิตสาธารณะกล่าวถึง จิตใจที่คำนึงถึงส่วนรวมโดยแสดงออกทางการกระทำ ซึ่งความหมายของจิตสาธารณะ ประกอบด้วย 3 ส่วน ได้แก่ 1) ส่วนที่แสดงถึงจิตใจ ได้แก่ ความตระหนัก การตระหนักรู้ เอาใจใส่ ความสำนึก การคำนึงถึงและความรับผิดชอบต่อ 2) ส่วนที่แสดงถึงความเป็นส่วนรวม ได้แก่ ผู้คนที่ร่วมความสัมพันธ์เป็นกลุ่มเดียวกับตน เรื่องของส่วนรวมที่เป็นประโยชน์ต่อประเทศชาติ กิจการสาธารณะ เป็นส่วนหนึ่งของสังคมที่ตนสังกัด เรื่องของส่วนรวมที่ได้ประโยชน์ร่วมกันของกลุ่ม ประโยชน์สุขของส่วนรวมและสังคม ความปรารถนาของส่วนรวม ผลประโยชน์ของส่วนรวม ได้ผลประโยชน์แก่ตัวเองและส่วนรวมให้สอดคล้องกัน เกิดประโยชน์ต่อพื้นที่ของสาธารณะหรือสังคม และ 3) ส่วนที่แสดงถึงการกระทำ ได้แก่ การใช้สติปัญญา เป็นธุระ เข้าร่วม มีส่วนร่วม การดูแล สร้างสรรค์ และความพยายามทำให้ดีขึ้น

ผู้วิจัยสังเคราะห์ความหมายของจิตสาธารณะโดยครอบคลุมทั้ง 3 ส่วน สรุปได้ว่า จิตสาธารณะ หมายถึง ความตระหนักรู้ในความต้องการหรือผลประโยชน์ของส่วนรวม และการใช้สติปัญญาสร้างสรรค์สาธารณประโยชน์

1.2 องค์ประกอบของจิตสาธารณะ

การที่จะบอกได้ว่าผู้ใดเป็นผู้ที่มีจิตสาธารณะต้องพิจารณาจากการกระทำเพื่อส่วนรวม เป็นประโยชน์ต่อคนส่วนใหญ่ในสังคม (Villegas de Posada, 1994: 951) ผู้วิจัยจึงศึกษาว่าผู้ที่มีจิตสาธารณะต้องมีการกระทำใดบ้าง ดังรายละเอียดต่อไปนี้

ชาย โพธิสิตา และคณะ (2543: 112) กล่าวถึงการกระทำที่แสดงออกถึงการมีจิตสาธารณะ แบ่งได้เป็น 2 ระดับ ระดับหนึ่งเป็นการกระทำแบบที่บุคคลไม่ต้องทำอะไรมาก เพียงแต่ไม่ก่อให้เกิดความเสียหายแก่ส่วนรวมซึ่งเป็นการแสดงออกว่าบุคคลมีความเข้าใจว่าควรหรือไม่ควรปฏิบัติอย่างไร จิตสาธารณะแบบนี้เรียกว่า แบบ Passive ระดับสอง เป็นระดับที่บุคคลมีการกระทำที่แสดงว่าเขามีความรับผิดชอบต่อส่วนรวมโดยการทำสาธารณประโยชน์ จิตสาธารณะแบบนี้เรียกว่าแบบ Active ซึ่งเป็นการกระทำที่ส่งผลดีต่อสังคมส่วนรวม

เมื่อศึกษาสถานการณ์ในปัจจุบัน พบว่า มีคนในสังคมจำนวนมากที่เต็มใจลงมือทำสาธารณประโยชน์ แต่ปัญหาอยู่ที่ว่าหลายการกระทำไม่ก่อให้เกิดประโยชน์ดังที่ตั้งใจ ตัวอย่างเช่น สถานการณ์อุทกภัยครั้งใหญ่ในปี พ.ศ.2554 จังหวัดอยุธยาได้รับความเสียหายอย่างหนักทั้งจังหวัดไม่ว่าจะเป็นบ้านเรือนประชาชน นิคมอุตสาหกรรม เรือจม รวมทั้งโบราณสถานซึ่งเป็นมรดกโลก ผู้คนหลายพันครัวเรือนต้องอพยพออกจากพื้นที่ ความช่วยเหลือจากหลายภาคส่วนเร่งส่งไปยังอยุธยา บางกลุ่มคนเข้าไปมอบสิ่งของ อาหาร น้ำดื่มแก่ผู้ประสบภัยในพื้นที่ แต่ก็เกิดความวุ่นวายสับสนขึ้นเพราะผู้ที่ปรารถนาดีเหล่านั้นขนอาหาร น้ำดื่ม ของใช้ เข้าไปในพื้นที่โดยไม่รู้เข้าเจ้าหน้าที่กำลังเร่งอพยพผู้คนออกจากพื้นที่ ทำให้เจ้าหน้าที่ทำงานลำบาก ทางราชการต้องประกาศให้ผู้ประสงค์จะบริจาคสิ่งของ อาหาร และน้ำดื่ม มาบริจาคได้ที่จุดบริจาคส่วนกลาง (“อยุธยา”จมบาดาล-สาย”เอเชีย”อัมพต, 2554 : ออนไลน์) เหตุการณ์ดังกล่าวแสดงให้เห็นว่าผู้ที่ต้องการทำสาธารณประโยชน์เหล่านั้นไม่ได้มีความรู้เพียงพอในการช่วยเหลือผู้ประสบภัย

อีกเหตุการณ์หนึ่งที่ยืนยันให้เห็นว่าเพียงความปรารถนาดีต้องการทำสาธารณประโยชน์เท่านั้นไม่เพียงพอ ผู้ที่ทำสาธารณประโยชน์ต้องมีความรู้ในสิ่งที่ทำด้วย ได้แก่ เหตุการณ์อุบัติเหตุที่

รถของทีมงานบริษัทเวิร์คพอยท์และและดารานักแสดงไปร่วมแจกของช่วยเหลือผู้ประสบภัยน้ำท่วมที่ ต.บางระกำ อ.นครหลวง จ.พระนครศรีอยุธยา ได้ถูกกระแสน้ำที่กำลังไหลเชี่ยวซัดรถจม ชาวบ้านที่เป็นผู้ประสบภัยน้ำท่วมเข้าช่วยเหลือได้ทัน นักแสดงผู้หนึ่งให้สัมภาษณ์ว่า

"ต้องบอกว่าเป็นครั้งแรกในชีวิตที่ต้องจดจำ ว่าการมาช่วยคนอื่นเราก็ต้องระมัดระวังด้วย เพราะตอนนี้ต้องบอกว่ากระแสน้ำแรงมาก ๆ ก็อยากจะบอกว่าถึงจะว่ายน้ำได้แต่ถ้าไม่มีชูชีพก็คงไม่รอดเหมือนกัน เพราะกระแสน้ำมันแรง เกินกว่าที่เราจะทานไหว มันเป็นคลื่นมาแบบต่อเนื่อง และการสำลักน้ำมันทำให้เราตายได้ขนาดผมเองมีชูชีพยังจะเอาชีวิตไม่รอดเลย ตอนนี้ผมยังใจสั้นอยู่เลยอยากจะบอกสำหรับคนที่อยากจะเข้ามาช่วยเหลือผู้ประสบภัยก็อยากให้มากับทางการ อย่ามาเสี่ยงแบบนี่" (คาราวาน เวิร์คพอยท์จมน้ำ วิกฤตดับ, 2554 : ออนไลน์)

เหตุการณ์ดังกล่าวข้างต้นทั้ง 2 เหตุการณ์สะท้อนให้เห็นว่าการที่จะทำสาธารณประโยชน์นั้นผู้ที่ทำต้องมีความรู้ในสิ่งที่ทำมิฉะนั้นจะก่อให้เกิดความเสียหายต่อส่วนรวมและตนเอง

นอกจากต้องมีความรู้ในสิ่งที่ทำแล้วผู้ที่มีจิตสาธารณะจะต้องติดตามผลการกระทำของตนเองด้วยว่าได้ทำให้เกิดความเปลี่ยนแปลงไปในทางที่ดีขึ้นหรือไม่ เพราะหากทำไปแล้วไม่ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงใด ๆ ก็ไม่มีประโยชน์ที่ต้องสิ้นเปลืองทรัพยากรในการทำ หรือที่แย่กว่านั้นคือนอกจากไม่ทำให้เกิดความเปลี่ยนแปลงไปในทางที่ดีขึ้นกลับทำให้เกิดความเสียหายแก่ส่วนรวมอีกด้วย ตัวอย่างเช่น การใช้อีเอ็มบอล (EM ย่อมาจาก Effective Microorganisms) บำบัดน้ำท่วมขังที่เน่าเสีย และส่งกลิ่นเหม็นคลุ้งคลุ้ง ซึ่งได้รับความร่วมมือจากหลายฝ่ายรวมถึงประชาชนทั่วไปเป็นอย่างดี ประชาชนผู้ปรารถนาดีต่างเสียสละเวลาและแรงกายร่วมกันปั้นอีเอ็มบอลเพื่อนำไปแจกจ่ายให้ผู้ประสบภัยใช้โยนลงในน้ำที่ท่วมอยู่ไม่ว่าจะเป็นในบ้าน ในลำคลอง ในแม่น้ำ หรือตามถนนหนทางที่น้ำท่วม แต่ในระหว่างที่กระแสน้ำไหลกำลังได้รับการตอบรับดีจากหลายฝ่าย ก็มีคณะผู้เชี่ยวชาญด้านชีววิทยา คณะวิทยาศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ออกมาคัดค้านการใช้อีเอ็มบอล โดยชี้แจงว่าได้ทดสอบประสิทธิภาพของอีเอ็มเป็นเวลามากกว่า 1 เดือน สรุปได้ว่าอีเอ็มบอลไม่สามารถช่วยบำบัดน้ำเสียได้ ช่วยได้เฉพาะทำให้กลิ่นเหม็นลดน้อยลง แต่กลับเป็นการเพิ่มขยะให้แก่แหล่งน้ำ การโยนอีเอ็มบอลลงไปในแหล่งน้ำไม่ต่างจากการที่ เรือน้ำตาลพลิกคว่ำใน

แม่น้ำ เพราะอีเอ็มบอลทำมาจากกากน้ำตาล ดังนั้นการโยนอีเอ็มบอลลงในแหล่งน้ำนอกจากจะไม่ช่วยให้น้ำมีคุณภาพดีขึ้นแล้วยังทำให้น้ำเน่าเสียมากขึ้นด้วย นอกจากนี้ประชาชนที่ไปช่วยกันปั้นอีเอ็มบอลอาจได้รับเชื้อโรคเข้าสู่ร่างกาย โดยเฉพาะเชื้อราดำ จากการสัมผัสอีเอ็มบอล ทำให้มีอาการท้องเสีย(ประสงค์ เลิศรัตนวิสุทธิ์, 2554 : ออนไลน์; จากอีเอ็มบอลถึงมรณะที่น้ำกลั้วกว่าน้องน้ำ, 2554 : ออนไลน์) ปรัชญาการนำอีเอ็มบอลดังกล่าวนอกจากจะเป็นการย้ำให้เห็นความสำคัญของการมีความรู้ในสิ่งที่ทำเพื่อสาธารณประโยชน์แล้วยังสะท้อนให้เห็นว่า เมื่อได้ลงมือทำสาธารณประโยชน์ไปแล้วจะต้องมีการติดตามผลที่เกิดขึ้นว่าสิ่งที่ทำไปนั้นเป็นประโยชน์อย่างแท้จริงหรือส่งผลเสียใดหรือไม่ การติดตามผลของการกระทำจึงเป็นสิ่งสำคัญอย่างยิ่ง

อีกเหตุการณ์ตัวอย่างที่สะท้อนให้เห็นถึงความสำคัญของการติดตามผลการกระทำสาธารณประโยชน์จากอุทกภัยครั้งใหญ่นี้ ได้แก่ การที่สัตว์ต่าง ๆ ได้รับความเดือดร้อน เช่น ช้างที่วังช้างอยุธยา แลเพนียดช้าง จ.พระนครศรีอยุธยา ได้รับความเดือดร้อนช้างจำนวนกว่า 70 เชือก ไม่มีอาหารกิน และไม่มีพื้นที่ในการหลับนอนเนื่องจากน้ำท่วมสูงมาก และความชุ่มชื้นต้องอพยพช้างไปอยู่ที่อนุสาวรีย์สมเด็จพระนเรศวร เกียวกว๊านในพื้นที่ใกล้เคียงเลี้ยงช้าง ซึ่งไม่เพียงพอต่อความต้องการของช้าง เพราะช้าง 1 เชือก จะกินอาหารวันละประมาณ 200-250 กิโลกรัม จึงมีผู้บริจาคอาหารสดเช่น กกล้วย สับปะรด ไปให้มากมายเกินกว่าช้างกินได้หมดทำให้ผลไม่เน่าเสีย คณะสัตวแพทย์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ จึงแจ้งงดรับบริจาคอาหารสดสำหรับช้าง แต่ขอบริจาคอาหารเม็ดแทน เพราะสามารถเก็บไว้ให้ช้างกินได้ แต่ก็ยังมีผู้ส่งอาหารสดไปให้ช้างอยู่เรื่อยๆ แสดงให้เห็นว่ามีคนจำนวนมากบริจาคอาหารสดสำหรับช้าง โดยไม่ได้รู้ความต้องการที่แท้จริง หากผู้บริจาคติดตามข่าวก็จะทราบได้ว่าอาหารสดมีปริมาณเกินความจำเป็นที่ช้างจะกินหมดในแต่วัน ควรบริจาคอาหารเม็ดจะได้ประโยชน์กว่า (คณะสัตวแพทย์ ม.เกษตร แจ้งงดรับบริจาคอาหารสดสำหรับช้าง, 2554 : ออนไลน์)

จากที่กล่าวมาวิเคราะห์ได้ว่าจิตสาธารณะมีองค์ประกอบ ดังนี้

1. ด้านการรู้ความสำคัญของจิตสาธารณะ หมายถึงความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับจิตสาธารณะทำให้สังคมเปลี่ยนแปลงไปในทางที่ดีขึ้น (ธเนศวร์ เจริญเมือง, 2551: 59)

2. ด้านการรู้ความต้องการสาธารณประโยชน์ของส่วนรวม หมายถึง การรู้ปัญหาของส่วนรวมที่ต้องการได้รับการแก้ไข (กนิษฐา นิตศน์พัฒนา และคณะ, 2541: 8; ธเนศวร์ เจริญเมือง, 2551: 59; อรพินทร์ ชูชม, อัจฉรา สุขารมณ และอุษา ศรีจินดารัตน์, 2549: 18)

3. ด้านการรู้ความรู้ที่จำเป็นในการสร้างสรรค์สาธารณประโยชน์ หมายถึง การศึกษาความรู้เพื่อให้ทำสาธารณประโยชน์อย่างถูกต้อง (คาราวาน เวิร์คพ้อยท์จมน้ำ หวิดดับ, 2554; “อยุธยา”จมนบาดาล-สาย”เอเชีย”อัมพาต, 2554 : ออนไลน์; Oslan, Blekher และ Chesnokova, 1999 : online)

4. ด้านการสร้างสรรค์สาธารณประโยชน์เพื่อส่วนรวม หมายถึง การลงมือทำสิ่งที่เป็นสาธารณประโยชน์ (ชาย โพธิสิตา, 2546: 2; ชาย โพธิสิตา และคณะ, 2543: 13-14; พระธรรมปิฎก, 2552: 57; พระไพศาล วิสาโล, 2544: 15; ธเนศวร์ เจริญเมือง, 2551: 59; รุจิรา เตชางกูร, 2549: 12; ลัดดาวัลย์ เกษมเนตร, ประทีป จินนี และทัศนาก ทอภักดี, 2547: 84; สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ, 2542: 26; Chi, 1998: 36)

5. ด้านการติดตามผลการสร้างสรรค์สาธารณประโยชน์ หมายถึง การติดตามการใช้สาธารณประโยชน์ของคนในสังคม (ประสงค์ เลิศรัตนวิสุทธิ์, 2554 : ออนไลน์; จากอีเอ็มบอลถึงมรณะที่น้ำกลัวกว่าน้ำองน้ำ, 2554 : ออนไลน์; คณะสัตวแพทย์ ม.เกษตร แจ้งงดรับบริจาคอาหารสดสำหรับช้าง, 2554 : ออนไลน์)

1.3 ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อจิตสาธารณะ

จิตสาธารณะเป็นเรื่องของจิตใจที่ไม่สามารถเกิดขึ้นได้จากการเล่าให้ฟัง บอกให้เชื่อ บอกให้ทำ หรือทำให้ดู จิตสาธารณะเกิดจากการได้รับอิทธิพลจากปัจจัยภายนอกและปัจจัยภายใน (ไพบุลย์ วัฒนศิริธรรม และสังคม สัจจวร, 2543: 15-20; ไชยรัตน์ ศิรินคร, 2548; ประไพพิศ โอฟารวัฒน์, 2548; วิศัลย์ โฆษิตานนท์, 2550) มีรายละเอียด ดังนี้

ปัจจัยภายนอกเป็นภาวะที่เกิดจากการอบรอมกล่อมเกลาและสะสมอยู่ในส่วนของการรับรู้ที่ละเล็กทีละน้อยซึ่งส่งผลต่อจิตสำนึกของแต่ละคน ปัจจัยภายนอกที่ส่งผลต่อจิตสาธารณะ ได้แก่ การมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางสังคม การรับรู้ข้อมูลข่าวสาร บทบาทของผู้นำในชุมชน และการบริหารจัดการชุมชน

ปัจจัยภายใน หมายถึง การรับรู้ การเรียนรู้ การคิดของแต่ละบุคคลในการพิจารณาตัดสินคุณค่าและความดีงาม ซึ่งส่งผลต่อพฤติกรรมและการประพฤติปฏิบัติ ปัจจัยภายในที่ส่งผลต่อจิตสาธารณะ ได้แก่ รู้สึกเป็นเจ้าของร่วมกัน ความคิดเห็นที่ดีต่อจิตสาธารณะ สถานภาพทางสังคม ความสามารถในการใช้วิจารณญาณและการตัดสินใจ และการมีความต้องการทำประโยชน์เพื่อส่วนรวม รวมทั้งการเห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวมอันเนื่องมาจากการไม่เห็นแก่ตัว

จิตสาธารณะไม่ได้เกิดจากเฉพาะปัจจัยภายนอกหรือปัจจัยภายในเพียงอย่างหนึ่งอย่างใด เนื่องจากทุกทั้งปัจจัยภายนอกและปัจจัยภายในมีความสัมพันธ์เกี่ยวข้องกัน ปัจจัยภายนอกเป็นการเข้ามาโดยธรรมชาติซึ่งจะกระทบต่อความรู้สึกของบุคคลแล้วกลายเป็นจิตสำนึกโดยธรรมชาติ และมักไม่รู้ตัว แต่สำนึกที่เกิดจากปัจจัยภายในเป็นความตั้งใจเลือกสรรในขณะที่ยังไม่รู้ตัว เป็นสำนึกที่สร้างขึ้นภายในจากการการมีปฏิสัมพันธ์กับสิ่งที่มากระทบ การที่จะทำให้คนมีจิตสาธารณะต้องใช้ทั้งปัจจัยภายนอกและภายในควบคู่กันไป กล่าวได้ว่าจิตสาธารณะเป็นผลมาจากการรับรู้ เรียนรู้ที่เกิดขึ้นภายหลังจากมีประสบการณ์ตรงกับสิ่งต่างๆ และแสดงออกเป็นพฤติกรรมที่เอาใจใส่ในเรื่องที่เป็นประโยชน์ต่อส่วนรวม (สุพจน์ ทราญแก้ว, 2546: 45-48)

แม้ว่าปัจจัยที่จะส่งผลจิตสาธารณะของแต่ละคนมีหลายประการ แต่อย่างไรก็ตามนักเรียนในช่วงวัย 11 – 15 ปี เป็นวัยที่มีความสามารถในการคิดเป็นเหตุเป็นผล คือมีความสามารถในการคิดในขั้นปฏิบัติการแบบระบบ หรือขั้นนามธรรม จะสามารถคิดสลับไปมาระหว่างความเป็นจริงกับความเป็นไปได้ สามารถคิดในเชิงนามธรรมได้จะสามารถตั้งสมมติฐาน แล้วตรวจสอบสมมติฐานด้วยการทำวิจัย และสามารถคิดถึงความหมาย ความสำคัญ คติวิเคราะห์และหาเหตุผลประกอบความคิด หรือการจินตนาการของตน นอกจากนั้นโคลเบิร์ก (Kohlberg, 1976: 33) ดังนั้นปัจจัยที่จะช่วยกระตุ้นความคิด ความรู้สึกที่มีต่อสาธารณะของนักเรียนในวัยนี้ได้ คือ ครู พ่อแม่ และชุมชนที่นักเรียนเป็นสมาชิก ซึ่งเป็นปัจจัยภายนอกที่ใกล้ชิดกับนักเรียนที่สุดในช่วงวัยนี้ นอกจากนั้นปัจจัยภายนอกที่สัมพันธ์กับความรู้สึกนึกคิดของคนไทยส่วนใหญ่ ได้แก่ ปัจจัยที่สืบเนื่องมาจากคำสั่งสอนของพระพุทธศาสนา ซึ่งอาจกล่าวได้ว่าคำสั่งสอนทางพระพุทธศาสนา หลอมรวมอยู่ในวิถีชีวิตของชาวพุทธจนไม่สามารถแยกออกจากการกันได้ ในทางพุทธศาสนามีหลักธรรมที่กล่าวถึงปัจจัยภายในเกี่ยวกับการคิด ความรู้สึกเกี่ยวกับจิตสาธารณะซึ่งส่งผลให้แต่ละ

คนแสดงพฤติกรรมของผู้ที่มีจิตสาธารณะ ได้แก่ พรหมวิหาร 4 และ สังคหวัตถุ 4 ซึ่งพระพรหมคุณาภรณ์ (2531 : 196-208) กล่าวไว้ สรุปได้ดังนี้

พรหมวิหาร 4

การลงมือทำสาธารณประโยชน์จะได้ผลสมบูรณ์ต้องมีรากฐานที่เกิดจากความคิด ความเป็นคุณธรรมในใจที่แต่ละคนยึดถือ ได้แก่ พรหมวิหาร 4 ประกอบด้วย เมตตา กรุณา มุทิตา และอุเบกขา ซึ่งเป็นคุณธรรมที่รากฐานของพฤติกรรมที่แสดงออกมาเป็นพฤติกรรมการทำเพื่อสาธารณประโยชน์จะเข้มแข็ง พรหมวิหาร 4 ประกอบด้วย

เมตตา เป็นความรัก ความปรารถนาดีต่อเพื่อนมนุษย์อย่างแท้จริง ทำให้ต้องการที่จะให้เขามีความสุข ความรักความปรารถนาดีนี้จะนำไปสู่การทำเพื่อสาธารณประโยชน์ ถ้าไม่มีความรักและปรารถนาดีต่อส่วนรวมแล้วการทำเพื่อสาธารณประโยชน์ก็จะไม่ยั่งยืน ไม่มั่นคง ไม่เป็นไปอย่างจริงจัง ทำไปนานๆ ก็เบื่อหน่าย

กรุณา เป็นความคิดที่จะช่วยเหลือ ต้องการให้ผู้อื่นมีความสุขหรือส่วนรวมได้ประโยชน์ ความคิดในลักษณะนี้จะทำให้เกิดการขวนขวายที่จะทำเพื่อสาธารณประโยชน์

มุทิตา เป็นความยินดีที่เห็นผู้อื่นมีความสุขหรือส่วนรวมได้ประโยชน์ มุทิตาจะนำไปสู่การแสดงพฤติกรรมที่จะทำให้สาธารณประโยชน์นั้นคงอยู่ต่อไป เพราะเห็นว่าสาธารณประโยชน์ทำให้คนในสังคมมีความสุข

อุเบกขา เป็นการวางใจเป็นกลาง รู้จักรอโอกาส รอจังหวะ รอเวลา รอความพร้อม การทำเพื่อสาธารณประโยชน์ให้เกิดผลอย่างแท้จริงต้องใช้ปัญญาพิจารณาปัจจัยต่างๆ ให้เหมาะสมทั้งด้านวัสดุอุปกรณ์ ความร่วมมือของคนในชุมชน ขณะที่รอโอกาสก็ใช้ปียวาจาในการพูด เสรจจาดติดต่อเพื่อให้เกิดความพร้อม หลังจากนั้นจึงลงมือทำและเมื่อลงมือทำแล้ว หากพบปัญหาอุปสรรค ก็ต้องวางใจเป็นกลางไม่กระสับกระส่าย ทุรนทุราย ต้องพิจารณาว่าจะแก้ไขอย่างไร การมีอุเบกขานี้จะช่วยให้งานได้ผลดี จิตใจผู้ทำก็มีความสุขด้วย

สังคหวัตถุ 4

จิตสาธารณะเป็นคุณลักษณะของผู้ที่คำนึงถึงส่วนรวม มุ่งประโยชน์ของส่วนรวม ดังนั้นผู้ที่มีจิตสาธารณะจะต้องแสดงออกด้วยการลงมือทำให้สังคมที่ตนเองอาศัยอยู่มีการเปลี่ยนแปลงไป

ในทางที่ดีขึ้น หลักธรรมที่เป็นหลักแห่งการยึดเหนี่ยวจิตใจคนและยึดเหนี่ยวสังคมไว้ให้อยู่เป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน ช่วยกันสร้างสรรค์สังคมให้น่าอยู่ได้แก่ สังคหวัตถุ 4

สังคหวัตถุ 4 ประกอบด้วย ทาน ปิยวาจา สมานัตตตา อัถถจริยา ซึ่งเป็นพฤติกรรมการแสดงออกของผู้ที่มุ่งทำเพื่อสาธารณประโยชน์

ทาน เป็นการให้ทรัพย์สิน สิ่งของที่เกิดจากเจตนาดี ให้เพื่อให้ผู้รับได้สิ่งที่ดี เป็นการให้ด้วยความปรารถนาดี การทำเพื่อสาธารณประโยชน์เริ่มจากการคิดที่จะให้ เป็นเจตนาดีที่จะให้สิ่งที่ดีแก่คนส่วนรวม

ปิยวาจา เป็นถ้อยคำหรือคำพูดที่เกิดจากจิตใจที่ปรารถนาดี เป็นเครื่องเชื่อมโยงผู้ให้และผู้รับเข้าหากัน เพราะการให้ (ทาน) จะดำเนินไปได้ด้วยดี ตั้งแต่การเริ่มติดต่อกัน จนถึงการทำ ความเข้าใจในเจตนาดีของผู้ให้ ซึ่งจะทำการให้เกิดประโยชน์แก่ผู้รับ ดังนั้นผู้ที่จะให้ทานจึงต้องมีปิยวาจาด้วย ปิยวาจาจึงเป็นสิ่งสำคัญมากสำคัญทั้งในการเริ่มต้นที่จะทำให้เกิดความร่วมมือกัน ในการสร้างสรรค์สาธารณประโยชน์ และในการที่จะทำการดำเนินงานสำเร็จ

อัถถจริยา เป็นการบำเพ็ญตนให้เป็นคนมีประโยชน์ต่อผู้อื่น โดยการให้แรงกาย นอกจากทานซึ่งเป็นการให้สิ่งของแล้วยังมีอัถถจริยาซึ่งเป็นการให้ด้วยแรงกายที่มีอยู่ด้วยจิตใจที่ต้องการทำประโยชน์แก่สังคม การลงมือทำนั้นต้องเป็นประโยชน์ไม่สร้างความยุ่งยากเดือดร้อนแก่สังคม ดังนั้นการให้ด้วยแรงกายนี้จึงต้องเป็นการให้ที่ถูกต้องตามหลักวิชาการ คือสร้างสรรค์สาธารณประโยชน์อย่างผู้มีความรู้ในเรื่องที่ลงมือทำ

สมานัตตตา เป็นวางการตัวให้เหมาะสม การปฏิบัติตนสม่ำเสมอ ไม่ถือตัว ไม่หยิ่งจองหองในการให้ผู้อื่น ทำให้ผู้รับรับรู้ได้ว่าเป็นการให้แบบร่วมทุกข์ร่วมสุข ไม่ใช่ให้ด้วยความดูถูกดูแคลน ว่าอวดอยาก ขาดแคลน เป็นการให้ความนับถือเพื่อนมนุษย์ ผู้มีฐานะศักดิ์ศรีเท่าเทียมกับตน ไม่ดูหมิ่นเหยียดหยามบุคคลที่ด้อยกว่าตน เป็นต้น สมานัตตตาจะทำให้เกิดความร่วมมือกันในการสร้างสรรค์สาธารณประโยชน์

พรหมวิหาร 4 และสังคหวัตถุ 4 กับการเป็นผู้ที่มีจิตสาธารณะ

หลักธรรมพรหมวิหาร 4 และสังคหวัตถุ 4 ซึ่งเป็นหลักธรรมทางพุทธศาสนาที่เกี่ยวข้องกับจิตสาธารณะ ด้วยเหตุที่ว่าพรหมวิหาร 4 เป็นหลักธรรมที่ทำให้คนมีจิตใจที่นึกถึงผู้อื่น นึกถึงส่วนรวม ปรารถนาทำเพื่อส่วนรวม ซึ่งนำไปสู่การแสดงออกมาเป็นพฤติกรรมในการลงมือทำ

สาธารณประโยชน์ด้วยการให้สิ่งของหรือเงินทอง รวมไปถึงการใช้คำพูดดีๆ การสละแรงกาย และ การทำตัวเป็นผู้อ่อนน้อมในการทำงานเพื่อส่วนรวมตามหลักสังคหวัตถุ 4 ทำให้การทำ สาธารณประโยชน์เป็นไปด้วยความจริงใจและจริงจัง ดำเนินไปตามวัตถุประสงค์บรรลุเป้าหมายได้ อย่างแท้จริง

จากที่กล่าวมาสรุปได้ว่า ทั้งปัจจัยภายนอกและปัจจัยภายในมีส่วนสำคัญในการสร้างเสริม จิตสาธารณะ หลักสูตรการเสริมสร้างจิตสาธารณะตามทฤษฎีการศึกษาเพื่อสังคมที่ดีกว่าสำหรับ นักเรียนประถมศึกษา จึงควรเป็นดังนี้

1. หลักสูตรต้องให้นักเรียนได้มีโอกาสทำสาธารณประโยชน์ซึ่งทำให้นักเรียนได้รับรู้ว่า ตนเองสามารถทำให้สังคมเปลี่ยนแปลงไปในทางที่ดีขึ้นได้
2. หลักสูตรต้องมีเนื้อหาเกี่ยวกับหลักธรรมพรหมวิหาร 4 และสังคหวัตถุ 4 เพื่อให้เกิด ความรู้ความเข้าใจเรื่องการนึกถึงผู้อื่น นึกถึงส่วนรวม ปราบปรามทำให้ผู้อื่นมีความสุข โดยการลง มือทำสาธารณประโยชน์ด้วยการให้ทรัพย์ สิ่งของ แรงกาย สติปัญญา หรือเวลาแก่ส่วนรวม

2. ทฤษฎีการศึกษาเพื่อสังคมที่ดีกว่า (Social Meliorism Theory)

ทฤษฎีการศึกษาเพื่อสังคมที่ดีกว่าสนับสนุนและส่งเสริมการนำการศึกษามาใช้เป็น เครื่องมือสำหรับการปฏิรูปสังคม ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงสังคมไปในทางที่ดีกว่าที่เป็นอยู่ หัวใจ ของทฤษฎีนี้อยู่ที่การพัฒนาสติปัญญาคนในสังคม ให้พวกเขารู้จักคิดรอบคอบ พิจารณาทั้งความ เป็นไปและปัญหาในสังคมจากหลากหลายมิติ หลากมุมมอง ซึ่งเครื่องมือที่จะทำให้อคนมี คุณลักษณะดังกล่าวได้คือการจัดการศึกษา นอกจากนี้ทฤษฎีการศึกษาเพื่อสังคมที่ดีกว่ายัง อธิบายต่อไปด้วยว่าความเลวร้ายทั้งหลายในสังคมที่จะเกิดขึ้นในอนาคต ไม่ว่าจะเป็นปัญหา คอรัปชั่น ความรุนแรงต่างๆ การกดขี่ทางสังคมผ่านเชื้อชาติ ฐานะทางเศรษฐกิจและการเมือง น่าจะต้องได้รับการพิจารณาและมีการเตรียมการไว้เพื่อที่คนรุ่นใหม่ในสังคมจะได้มีความรู้ ทักษะในการเผชิญหน้ากับสิ่งเหล่านี้ และที่สำคัญคือจะต้องสามารถรับมือกับสิ่งเหล่านี้ได้อย่างมี สติมั่นคง (Kliebard, 2004 อ้างถึงในสำลี ทองธวิ, 2553: 1-4) โดยนัยนี้ นักการศึกษาที่ให้ความ สำคัญกับทฤษฎีนี้จึงพยายามจัดทำหลักสูตรหรือการจัดการเรียนการสอนที่บรรจุสิ่งที่กำลัง เป็นปัญหาที่เกิดขึ้นในสังคม หรือสิ่งอื่นๆ ที่มีแนวโน้มที่จะนำไปสู่ปัญหาในสังคมเข้าไว้เป็นส่วน

หนึ่งของการศึกษา พร้อมกันนั้นก็คัดสรรสาระเนื้อหาที่จำเป็นสำหรับใช้ในการแก้ปัญหาที่
ตลอดจนพยายามหาวิธีการจัดการเรียนการสอนที่เอื้อให้ผู้เรียนได้ลงมือใช้ความรู้ที่คัดสรรไว้และที่
ได้ศึกษาค้นคว้าเพิ่มเติมไปใช้แก้ปัญหา อย่างไรก็ตามจุดมุ่งหมายของการจัดการเรียนการสอนตาม
ทฤษฎีการศึกษาเพื่อสังคมที่ดีกว่าไม่ได้อยู่ที่ความสามารถในการแก้ปัญหาของผู้เรียนเท่านั้น แต่
อยู่ที่หลักฐานเชิงประจักษ์ที่แสดงให้เห็นว่าสังคมหลังการแก้ปัญหาแล้วมีการเปลี่ยนแปลงไปใน
ทางบวกมากขึ้นหรือไม่ เพียงไรและอย่างไร และจะต้องทำอะไรต่อไปหรือไม่ ประการใดเพื่อทำให้
เกิดสังคมที่ดีกว่าต่อไป

โดยรากศัพท์แล้ว คำว่า Meliorism มาจากคำละติน melior แปลตรงตัวว่า ทำให้ดีขึ้น นั่น
คือนักการศึกษาที่อยู่ในค่ายทฤษฎีการศึกษาเพื่อสังคมที่ดีกว่าคือกลุ่มที่เชื่อว่าการศึกษามีส่วน
สำคัญในการทำให้สังคมดีขึ้น หรือดีกว่าที่เป็นอยู่ และเชื่อว่าทุกอย่างน่าจะจะต้องดีขึ้นเรื่อยๆเมื่อ
คนในสังคมมีสติปัญญาว่าจะต้องทำอะไร ทำอย่างไร และต้องใช้ทักษะความสามารถและ
จิตวิญญาณแบบใดจึงจะทำให้ปัญหาในสังคมหมดไป

ตัวอย่างนวัตกรรมหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอนตามทฤษฎีการศึกษาเพื่อสังคมที่
ดีกว่า ได้แก่ หลักสูตรของศาสตราจารย์ เรเนท เจิร์มเมส (Professor Renate Girme)
ศาสตราจารย์ประจำมหาวิทยาลัย แมกเดเบิร์กประเทศเยอรมัน ที่นำทฤษฎีการศึกษาเพื่อสังคมที่
ดีกว่า มาทดลองจัดทำหลักสูตรหรือโปรแกรมการศึกษาตลอด 4 ปีสำหรับนักศึกษา หลักสูตรที่
จัดทำขึ้นใหม่แตกต่างจากหลักสูตรที่ใช้อยู่เดิมอย่างสิ้นเชิง เจิร์มเมสได้ทำสิ่งที่นักการศึกษา
ยอมรับว่ากล้าหาญ และบุกเบิกวงการศึกษาอย่างแท้จริง ดังนี้

1. ตัดรายวิชาที่เห็นว่ามียายละเอียดเนื้อหาสาระมากเกินไป แต่มีความลึกซึ้งและขอบข่ายที่
กว้างน้อยไป
2. ตัดรายวิชาที่เห็นว่ายึดติดกับสาระเก่าๆ มากไป ไม่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ใช้
จินตนาการและไขว่คว้าความรู้ที่แปลกใหม่ที่จำเป็นต่อการทำความเข้าใจกับสังคมรอบตัว
3. ตัดรายวิชาที่ให้ความสำคัญต่อการยึดติด ยึดมั่นกับการพัฒนาตัวตนมากเกินไปในขณะที่
จำกัดอิสระในการปลดปล่อย ละวางอัตตาเพื่อพัฒนาสังคมส่วนรวม

หลักสูตรที่จัดทำขึ้นใหม่เป็นหลักสูตรที่ให้อิสระแก่ผู้เรียนในการแสวงหาความรู้ในศาสตร์
ต่างๆ ที่พวกเขาเห็นว่าจำเป็น และเป็นความรู้ที่เปิดโลกทัศน์ของพวกเขา ความรู้ดังกล่าวอาจจะ

เป็นสาระเนื้อหา วิธีการแก้ปัญหา เครื่องมือที่จำเป็นต้องใช้และเกี่ยวข้องกับการแก้ปัญหา หรือ อาจจะเป็นวิธีการตั้งคำถาม หลักสำคัญของกาให้ผู้เรียนมีอิสระในการแสวงหาความรู้ที่ หลากหลายคือการที่ให้ผู้พวกเขาจัดการวางแผน ออกแบบให้กับการเรียนรู้ด้วยตนเอง เพื่อ สนองตอบต่อความจำเป็นและการค้นหาจิตวิญญาณของตนเอง

เจอร์มเมส ใช้สิ่งที่เรียกว่า ภาระงานหรืองานที่ทำทหาย (Aufgaben ในภาษาเยอรมัน) เป็น ศูนย์กลางในการพัฒนาหลักสูตรที่มีลักษณะดังกล่าว ภาระงานส่วนใหญ่เป็นชิ้นงาน หรือโครงการ ที่เป็นรูปธรรม เช่น การแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นในสวนสาธารณะ การพัฒนาอนุสาวรีย์หรือน้ำพุ ฯลฯ โดยภาระงานที่ว่านี้ต้องเป็นสิ่งท้าทายความสามารถของนักศึกษาและที่สำคัญคือต้องเป็น สภาพการณ์หรือสิ่งแวดล้อมใกล้เคียงตัวนักศึกษา ภาระงานที่ทำทหายนี้เองที่เป็นตัวกำหนดว่านักศึกษา จำเป็นต้องใช้ความรู้ ทักษะและกระบวนการอะไรในการทำให้บรรลุภาระงานดังกล่าวได้ เจิร์มเมส อธิบายว่าภาระงานหรือสิ่งที่นักศึกษาจะทำเป็นสิ่งท้าทายสำหรับนักศึกษาแต่ละกลุ่ม แต่ละชั้นปี ซึ่งอาจมีความแตกต่างกันขึ้นอยู่กับสภาพแวดล้อมในขณะนั้น ขึ้นอยู่กับความสนใจ ความทำ ทหาย ภูมิประเทศ ฯลฯ ดังนั้นข้อความรู้ก็ดี ทักษะ กระบวนการหรือแม้แต่คุณลักษณะทางอารมณ์ ที่จำเป็นต้องการทำภาระงานนั้นจึงต้องแตกต่างกันไปด้วย เช่นนี้แล้วเนื้อหาสาระและทักษะที่ จำเป็นสำหรับนักศึกษาจึงแตกต่างกันไป อย่างไรก็ตามเจอร์มเมสใช้วิธีการเลือกสาระเนื้อหาโดย การกำหนดใช้ ข้อคำถามสำคัญ 9 ข้อสำหรับจัดกลุ่มข้อความรู้ ทักษะและสิ่งอื่นๆที่จำเป็นที่ นักศึกษาทุกคนจะต้องศึกษาในรายละเอียด และอย่างลึกซึ้ง กว้างขวาง ข้อคำถามที่นำมาสู่การ จัดหลักสูตรตามทฤษฎีการศึกษาเพื่อสังคมที่ดีกว่ามีดังนี้

1. ข้อเท็จจริงหรือข้อความรู้ที่จำเป็นต้องใช้ในภาระงานนั้นคืออะไร (สาระทางวิทยาศาสตร์)
2. ประเด็นปัญหาที่เกี่ยวข้องกับสังคมคืออะไร (สาระทางสังคมศาสตร์)
3. สิ่งที่จะทำนั้นมีความหมายอย่างไร มีความเป็นมาอย่างไร และเกิดขึ้นได้อย่างไร (สาระทางปรัชญา และจิตวิทยา)
4. สิ่งที่จะทำมีลักษณะอย่างไร (การวางแผน การศึกษาโครงสร้าง ฯลฯ)
5. จะต้องทำอะไร อย่างไร (ความรู้เรื่องการจัดการ บริหารงาน งบประมาณ)

6. ทำอย่างไรจึงจะทำให้ภาระงานนั้นบรรลุเป้าหมาย ทำกันจนแล้วเสร็จ (ความตั้งใจ ความต่อเนื่อง ความพยายาม ความอดทน แรงงาน การสื่อสารซึ่งกันและกัน การสื่อสารกับ ชุมชน ฯลฯ)

7. เมื่อทำเสร็จแล้วจะรู้ได้อย่างไรว่าทำให้สังคมดีขึ้น พบว่าประสบความสำเร็จ (การตัดสินใจ โดยชุมชน การที่ชุมชนมาใช้งาน ฯลฯ)

8. งานที่ทำเสร็จแล้วนั้น มีความหมายกับตนเองหรือไม่ อย่างไร (การคิดตอบโต้ สะท้อน กลับอย่างมีความหมาย)

9. งานที่ทำเสร็จแล้วนั้น มีความดีงาม มีค่าต่อสังคมหรือไม่อย่างไร (ค่านิยม ปรัชญา จิตวิญญาณ)

จะเห็นได้ว่า การนำทฤษฎีการศึกษาเพื่อสังคมที่ดีกว่ามาใช้ นั้น เจิร์มเมส จัดการศึกษา โดยเลือกเฉพาะสิ่งที่มีความหมายต่อตัวนักศึกษาเอง เป็นภาระงานที่นักศึกษาเห็นว่าเป็นสิ่งสำคัญ และเป็นงานท้าทายที่เป็นประโยชน์ ดังนั้นความรู้ ทักษะและทัศนคติต่างๆของแต่ละกลุ่มกำหนด เลือกรเรียนจึงล้วนเป็นสิ่งที่มีความหมายไม่ใช่เพื่อตนเอง แต่เพื่อกลุ่ม เพื่องาน และเพื่อสังคมเป็นหลัก เจิร์มเมสสนับสนุนว่าการศึกษาในแบบนี้เท่านั้นจึงจะเป็นการศึกษาที่แท้จริง เป็นการศึกษาที่สร้างคนที่ไม่คิดถึงแต่ตนเอง เป็นการใช้สติปัญญาในการแสวงหาความรู้เพื่อการเปลี่ยนแปลงสังคม ไม่สนใจเฉพาะสิ่งที่สนองตอบความสนใจ ความจำเป็น และสนองตอบต่อการพัฒนาตนเองเท่านั้น นั่นคือการสร้างคนสำหรับการพัฒนาสังคมที่ดีกว่าและสร้างสังคมที่ดีกว่านั่นเอง (ลำดี ทองธิว, 2553:4)

สรุปได้ว่าทฤษฎีการศึกษาเพื่อสังคมที่ดีกว่าสนับสนุนและส่งเสริมการนำการศึกษามาใช้ เป็นเครื่องมือสำหรับการทำให้สังคมเกิดการเปลี่ยนแปลงไปในทางที่ดีกว่าที่เป็นอยู่ โดยมีหลักการ ดังนี้

1. เป้าหมายของการจัดการศึกษาเป็นไปเพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มีความรู้ ความสามารถในการแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นในสังคมให้สังคมเปลี่ยนแปลงไปในทางที่ดีขึ้น

2. ภาระงานที่ให้ผู้เรียนแก้ปัญหาเป็นภาระงานที่เป็นประโยชน์ต่อส่วนรวมและเป็นงานที่ท้าทายความสามารถของผู้เรียน

3. เนื้อหาที่อยู่ในหลักสูตร เป็นความรู้ที่จำเป็นสำหรับใช้ในการแก้ปัญหาตามภาระงานที่ผู้เรียนเป็นผู้ศึกษาค้นหาเนื้อหาด้วยตนเองภายใต้แนวความคิดการจัดการเรียนรู้โดยนักเรียนเป็นนักวิจัย (Students as Researchers)

4. การจัดการเรียนการสอนต้องให้ผู้เรียนค้นคว้าความรู้ที่จำเป็นโดยสรุปข้อความรู้ด้วยตนเองตามทฤษฎีคอนสตรัคติวิสต์ (Constructivist Theory) และค้นหาวิธีการแก้ปัญหาใหม่ ๆ ตามทฤษฎีคอนสตรัคชันนิสต์ (Constructionist Theory)

5. การประเมินผลการเรียนรู้ของผู้เรียนพิจารณาจากความสามารถในการแก้ปัญหาและหลักฐานเชิงประจักษ์ที่แสดงให้เห็นว่าสังคมหลังการแก้ปัญหาเปลี่ยนแปลงไปในทางที่ดีขึ้น

การวิจัยและพัฒนาหลักสูตรครั้งนี้จึงใช้ทฤษฎีการศึกษาเพื่อสังคมที่ดีกว่าเป็นแนวคิดหลักในการพัฒนาหลักสูตรโดยให้นักเรียนสร้างสรรค์สิ่งที่เป็นสาธารณประโยชน์เพื่อให้ชุมชนเปลี่ยนแปลงไปในทางที่ดีขึ้น

3. ทฤษฎีและแนวความคิดการจัดการเรียนรู้เสริมสร้างจิตสาธารณะ

การเสริมสร้างจิตสาธารณะของนักเรียนโดยใช้สติปัญญาในการสร้างสรรค์สาธารณประโยชน์ ตามทฤษฎีการศึกษาเพื่อสังคมที่ดีกว่านั้น นักเรียนต้องเป็นผู้ใช้สติปัญญาในการสร้างสรรค์สาธารณประโยชน์ ผู้วิจัยจึงศึกษาทฤษฎีและแนวคิดในการจัดการเรียนรู้ที่เน้นการใช้สติปัญญาของนักเรียน ได้แก่ ทฤษฎีคอนสตรัคติวิสต์, ทฤษฎีคอนสตรัคชันนิสต์ และแนวความคิดการจัดการเรียนรู้โดยนักเรียนเป็นนักวิจัยเพื่อใช้เป็นแนวทางในการจัดการเรียนรู้ มีรายละเอียดดังนี้

3.1 ทฤษฎีคอนสตรัคติวิสต์ (Constructivist Theory) และทฤษฎีคอนสตรัคชันนิสต์ (Constructionist Theory)

3.1.1 ทฤษฎีคอนสตรัคติวิสต์

ทฤษฎีคอนสตรัคติวิสต์ มีแนวคิดพื้นฐานมาจากแนวคิดของนักจิตวิทยาชาวสวิสเซอร์แลนด์ชื่อ เพียเจต์ (Piaget) และนักจิตวิทยาชาวรัสเซีย ชื่อวีกอทสกี (Vygotsky)

เพียเจต์ และ อินhelder (Piaget and Inhelder 1969: 157-159) ได้กล่าวถึงพัฒนาการการเรียนรู้ของเด็กว่า เด็กมีพัฒนาการของการเรียนรู้ที่แตกต่างไปจากการเรียนรู้ของ

ผู้ใหญ่ เด็กจะค่อยๆ เรียนรู้และพัฒนาขีดความสามารถของตนเป็นระดับตามแต่ละช่วงเวลาที่เขาเติบโตขึ้น เพียเจต์เชื่อว่าเด็กจะสามารถจัดระบบโครงสร้างองค์ความรู้และโลกทัศน์ที่เป็นของตัวเองผ่านประสบการณ์การเรียนรู้ภายในตัวเมื่อได้ลงมือทำงาน (Learning by doing) และได้สื่อสารกับตัวเองเกี่ยวกับเรื่องราวเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น เพียเจต์เห็นว่าการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพนั้นคือการเรียนรู้ที่เกิดขึ้นจากตัวเอง เขาเชื่อว่าถ้านักเรียนถูกกระตุ้นด้วยปัญหาที่ก่อให้เกิดความขัดแย้งทางปัญญา (Cognitive conflict) หรือเรียกว่าเกิดการเสียสมดุลทางปัญญา (Disequilibrium) นักเรียนต้องพยายามปรับโครงสร้างทางปัญญา (Cognitive structuring) ให้เข้าสู่ภาวะสมดุล (Equilibrium) โดยวิธีการดูดซึม (Assimilation) ได้แก่ การรับข้อมูลใหม่จากสิ่งแวดล้อมเข้าไปไว้ในโครงสร้างทางปัญญา และ การปรับเปลี่ยนโครงสร้างทางปัญญา (Accommodation) คือ การเชื่อมโยงโครงสร้างทางปัญญาเดิม หรือความรู้เดิมที่มีมาก่อนกับข้อมูลข่าวสารใหม่ จนกระทั่งนักเรียนสามารถปรับโครงสร้างทางปัญญาเข้าสู่สภาพสมดุล หรือสามารถที่จะสร้างความรู้ใหม่ขึ้นมาได้ หรือเกิดการเรียนรู้

วิกอทสกีมีแนวคิดที่สำคัญที่ว่า "ปฏิสัมพันธ์ทางสังคม มีบทบาทสำคัญในการพัฒนาด้านพุทธิปัญญา" โดยอธิบายว่านักเรียนสามารถพัฒนาด้านพุทธิปัญญาได้หากได้รับความช่วยเหลือหรือคำแนะนำให้สร้างความรู้โดยการมีปฏิสัมพันธ์ทางสังคมกับผู้อื่น ได้แก่ เด็ก กับผู้ใหญ่ พ่อแม่ ครูและเพื่อน ในขณะที่เด็กอยู่ในบริบทของสังคมและวัฒนธรรม (Sociocultural context) (Vygotsky, 1978: 24)

ทฤษฎีคอนสตรัคติวิสต์ มีลักษณะสำคัญอยู่ 4 ประการ (Kauchak และ Eggen, 1998: 17) คือ

1. นักเรียนเป็นผู้สรุปความรู้ด้วยตนเอง ผ่านการดู ฟัง อ่าน เขียน และลงมือปฏิบัติ
2. การเรียนรู้สิ่งใหม่ขึ้นอยู่กับความรู้ความเข้าใจและประสบการณ์เดิมที่ช่วยส่งเสริมหรืออาจเป็นอุปสรรคต่อการเรียนรู้ใหม่ ดังนั้นครูต้องจัดกิจกรรมให้นักเรียนได้เชื่อมโยงประสบการณ์ใหม่กับความรู้เดิมเพื่อทำให้ความรู้เดิมชัดเจนขึ้น หรือเปลี่ยนแปลงความรู้เดิม
3. การเรียนรู้จะเกิดขึ้นได้ดียิ่งขึ้นเมื่อนักเรียนมีปฏิสัมพันธ์ทางสังคม จึงต้องใช้กระบวนการกลุ่มเพื่อให้นักเรียนได้ร่วมคิด ปฏิบัติและสื่อสารซึ่งกันและกัน

4. การเรียนรู้ที่มีความหมายจะเกิดขึ้นเมื่อนักเรียนได้รับประสบการณ์ตรง โดยการปฏิบัติและการคิด (hand on and mind on experience) ในบริบทจริงหรือใกล้เคียงสภาพจริงมากที่สุด

การจัดการเรียนการสอนตามทฤษฎีคอนสตรัคติวิสต์ ให้ความสำคัญที่นักเรียนเป็นผู้สร้างความรู้ ไม่ใช่เป็นผู้รับอย่างเดียว มีนักวิชาการกล่าวไว้ ดังนี้

เฮนริเกส (Henriques, 1997 : online) กล่าวว่า การจัดการเรียนการสอนตามแนวทฤษฎีคอนสตรัคติวิสต์ สนับสนุนให้นักเรียนได้ลงมือปฏิบัติ ค้นคว้า สืบสอบ สัมผัสในบริบทจริง ใช้เหตุผล สัมผัสตรวจสอบความรู้ของตนเอง มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งกันและกัน โดยการอภิปราย ชักถาม การจัดประสบการณ์ที่หลากหลายให้นักเรียนได้เรียนรู้ ทำท่ายและสร้างความขัดแย้งทางความคิด การพิจารณาไตร่ตรองการเรียนรู้ของตนเองเพื่อสร้างความเข้าใจที่ถูกต้องชัดเจนระหว่างครูและนักเรียน นักเรียนกับเพื่อน หรือบุคคลอื่นที่เกี่ยวข้องกับการเรียนรู้นั้นจะทำให้ นักเรียนมีความรู้ความเข้าใจที่ชัดเจนขึ้นจากการบูรณาการความรู้เดิมกับความรู้ใหม่ด้วยตนเอง ซึ่งจะทำให้ความรู้ใหม่นั้นมีความหมายกับตัวนักเรียน

กายอนและคอลเลย์ (Gagnon and Collay, 2006 : online) กล่าวถึงการออกแบบการเรียนการสอนตามแนวทฤษฎีคอนสตรัคติวิสต์ว่า ควรประกอบด้วยองค์ประกอบสำคัญ 6 ประการ คือ 1. สถานการณ์ (Situation) 2. กระบวนการกลุ่ม (Grouping) 3. การเชื่อมโยงความรู้ (Bridge) 4. การใช้คำถาม (Question) 5. การนำเสนอผลงาน (Exhibition) 6. การสะท้อนผลการเรียนรู้ (Reflections) ซึ่งองค์ประกอบทั้ง 6 มีประโยชน์สำหรับการวางแผนการจัดการเรียนการสอน โดยครูต้องจัดสถานการณ์ให้นักเรียนได้อธิบายและเลือกใช้กระบวนการกลุ่มในการจัดการเรียนการสอน รวมทั้งใช้คำถามกระตุ้นเพื่อกระตุ้นความสนใจ และให้นักเรียนได้นำเสนอหรือแสดงสิ่งที่นักเรียนได้คิดหรือค้นพบให้กับผู้อื่น และสุดท้ายคือการให้นักเรียนได้สะท้อนสิ่งที่ได้เรียนรู้

3.1.2 ทฤษฎีคอนสตรัคชันนิสต์

ทฤษฎีคอนสตรัคชันนิสต์เป็นทฤษฎีที่เพปเพิร์ต (Papert) นักคณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์คอมพิวเตอร์และการศึกษานักศึกษาชาวอเมริกันได้พัฒนาขึ้นจากทฤษฎีคอนสตรัคติวิสต์

เพปเพิร์ต มีแนวคิดว่าการเรียนรู้ที่ดีกว่าไม่ได้เกิดมาจากการที่ครูค้นพบวิธีการสอนที่ดีกว่า แต่เกิดมาจากการที่ครูได้ให้โอกาสที่ดีกว่าแก่ผู้เรียนให้สามารถสร้างความรู้ได้ด้วยตัวเอง

(Papert, 1996 อ้างถึงใน Zhang, 2008 : online) เพพเพิร์ตเคยทำงานอย่างใกล้ชิดกับเพียเจต์อยู่ระยะหนึ่ง เพพเพิร์ต มีความคิดเห็นเหมือนกับเพียเจต์ในเรื่องของการเรียนรู้จากการกระทำและการสื่อสารภายในของเด็กแต่ละคน แต่เขามีความคิดเห็นที่แตกต่างออกไปจากเพียเจต์ที่เชื่อว่าการเรียนรู้ในบางเรื่องเด็กยังไม่สามารถเรียนรู้ได้ต้องรอเวลาให้เด็กเติบโตขึ้นก็จะพร้อมที่จะเข้าใจเรื่องราวเหล่านั้นได้ เพพเพิร์ตเชื่อว่าเด็กสามารถเรียนเรื่องราวต่างๆ ได้โดยไม่ต้องรอเวลา เพียงแต่ต้องให้เขาได้เข้าไปอยู่ในสภาพการณ์นั้น การนำตัวเองเข้าสู่สถานการณ์ (Situational Constructionism) เป็นวิธีการเรียนรู้ที่ผู้เรียนจะได้สัมผัสกับเหตุการณ์ตรง โดยมีครูเป็นผู้ช่วยสนับสนุนให้เด็กเกิดการเรียนรู้และหาเหตุผลของสิ่งต่างๆ ด้วยตัวของเด็กเอง (Self-directed Learning) เด็กจะเรียนรู้ได้จากสิ่งๆ ที่ช่วยสร้างการเรียนรู้ อย่างเช่น ปราสาททราย, โครงสร้างเครื่องจักร, หนังสือ, โปรแกรมคอมพิวเตอร์ หรือเพลง และเด็กเรียนรู้จากการได้สร้างสรรค์ประดิษฐ์สิ่งต่าง ๆ ด้วยตนเอง เพราะเมื่อเด็กได้สร้างต่างๆ ขึ้นมาเขาก็เกิดการเรียนรู้ในสมองของเขาด้วย (Falbel, 1993)

เพพเพิร์ต ให้ความเห็นเกี่ยวกับกระบวนการเรียนรู้ไว้ 2 ประการ ได้แก่ ประการแรก กระบวนการเรียนรู้เป็นกระบวนการที่ผู้เรียนสร้างความรู้ใหม่ขึ้นด้วยตนเอง ไม่ใช่รับข้อมูลที่ถ่ายทอดเข้ามาในสมองของผู้เรียนเท่านั้น โดยความรู้จะเกิดขึ้นโดยการแปลความหมายจากประสบการณ์ที่พวกเขาได้แสวงหาในสิ่งๆ ที่เขาสนใจด้วยตนเอง แล้วสัมผัสและทดลองทำ ข้อมูลที่เกิดจากการลงมือปฏิบัติ ปฏิกริยาระหว่างความรู้เดิมของเด็ก ประสบการณ์ และสิ่งแวดล้อมภายนอก ช่วยให้เด็กสามารถสร้างเป็นความรู้ของตนเองได้ และก่อให้เกิดเป็นวงจรการเรียนรู้ต่อไปไม่มีที่สิ้นสุด ประการที่สอง กระบวนการเรียนรู้จะมีประสิทธิภาพมาก เมื่อมีสิ่งแวดล้อมที่เอื้ออำนวย (สันติ ทิษยากร, 2553 : ออนไลน์)

เพพเพิร์ต ใฝ่สังเกตการณ์การเรียนรู้ของเด็ก และมีประสบการณ์จากการทำงานวิจัยกว่า 20 ปี และเสนอว่าการเรียนรู้ของคนแบ่งออกเป็น 3 ระยะดังนี้

1. ระยะต้น วิธีการเรียนรู้ของมนุษย์จะเป็นลักษณะที่ไม่มีรูปแบบ เป็นการเรียนรู้โดยธรรมชาติ เช่น การเรียนรู้พูดของเด็ก การที่เด็กเรียนรู้จากการทดลองด้วยตนเอง เรียกการเรียนรู้แบบนี้ว่า “home-style learning” หรือ “Piagetian learning” (learning without being taught) การเรียนรู้ในช่วงนี้จะเห็นว่าเด็กๆ จะมีการเรียนรู้อย่างกระตือรือร้นและมีประสิทธิภาพสูง

ตัวอย่างเช่น เด็กเล็ก ๆ สามารถใช้โทรศัพท์มือถือและฟังก์ชันบางอย่างโดยไม่ต้องอ่านคู่มือการใช้ หรือการที่เด็กสามารถเล่นเกมคอมพิวเตอร์ได้ด้วยตนเอง ซึ่งถ้าเราศึกษารายละเอียดจะพบว่า การเล่นเกมคอมพิวเตอร์ไม่ใช่ของง่ายเลย ผู้ใหญ่บางท่านแม้จะอ่านคู่มือมาก่อนก็อาจจะยังไม่สามารถเล่นได้

2. ระยะเวลา เมื่อเด็กเริ่มเข้าโรงเรียน การเรียนรู้ของเด็กในวัยนี้จะขึ้นกับครูผู้สอน และหลักสูตร ความกระตือรือร้นของเด็กจะค่อยๆ ต่ำลง และในหลายโอกาสจะพบว่า มีเด็กนักเรียนจำนวนไม่น้อยที่ไม่ประสบความสำเร็จในการศึกษา เรียกว่า “school-style learning”

3. ระยะเวลา ซึ่งเป็นระยะที่ทุกคนไม่อาจจะเดินไปถึงจุดปลายทาง การเรียนรู้ใน ระยะนี้จะต้องกลับมาใช้ “home-style learning” อีกครั้ง ซึ่งเป็นการเรียนรู้ด้วยตนเอง การลงมือปฏิบัติ เรียนรู้จากการลองผิดลองถูกจนเกิดองค์ความรู้ เช่น กลุ่มคนที่เรียนจบชั้นประถมแต่ลองผิดลองถูกจนประสบความสำเร็จในชีวิตการทำงาน

“home-style learning” ระยะเวลาตอนนี้เชื่อมโยงกับทฤษฎีคอนสตรัคชันนิสต์ ที่เพพเพิร์ต ได้กล่าวไว้ว่าเด็กจะเรียนรู้ได้ดีต่อเมื่อพวกเขาได้แสวงหาความรู้ที่เขาสนใจด้วยตนเอง แล้วสัมผัสและทดลองทำ ข้อมูลที่เกิดจากการลงมือปฏิบัติ, ปฏิบัติระหว่างความรู้ในตัวเด็กเองกับประสบการณ์และสิ่งแวดล้อมภายนอก ทำให้เด็กสามารถสรุปเป็นความรู้ของตนเองได้ และก่อเกิดเป็นวงจรการเรียนรู้ต่อไปไม่มีที่สิ้นสุด

หลักการจัดการเรียนการสอนตามทฤษฎีคอนสตรัคชันนิสต์ มีดังนี้

1. การให้นักเรียนได้ลงมือปฏิบัติ หรือสร้างสรรค์สิ่งต่างๆ ด้วยตนเอง ทำให้นักเรียนสามารถสรุปข้อความรู้ของตนเองได้

2. การจัดการเรียนการสอนต้องยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลางการเรียนรู้ โดยครูให้ความสำคัญโอกาสและจัดวัสดุที่ใช้ในการเรียนการสอนที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนลงมือปฏิบัติกิจกรรมการเรียนด้วยตนเองเพื่อให้เด็กสามารถนำไปสร้างความรู้ให้เกิดขึ้นภายในตัวเด็กเองได้ โดยครูเป็นผู้ช่วยเหลือและอำนวยความสะดวก

3. การสร้างผลงานเชิงประจักษ์เป็นรูปธรรมด้วยตนเองทำให้นักเรียนเรียนรู้วิธีเรียนรู้ (Learning how to learn)"

3.1.3 ความแตกต่างของทฤษฎีคอนสตรัคติวิสต์กับทฤษฎีคอนสตรัคชันนิสต์

แอกเคอร์แมน (Ackermann, 2001 : online) กล่าวว่าทฤษฎีคอนสตรัคติวิสต์กับทฤษฎีคอนสตรัคชันนิสต์มีความเหมือนกันที่เป้าหมายในการพัฒนาเด็กแต่แตกต่างกันที่วิธีการดังนี้

ทฤษฎีคอนสตรัคติวิสต์ตามแนวคิดของเพียเจต์ให้ข้อเสนอเกี่ยวกับสิ่งที่เด็กแต่ละวัยสนใจและวิธีการที่จะพัฒนาเด็กในระดับพัฒนาการต่างๆ โดยทฤษฎีนี้อธิบายวิธีการที่เด็กทำและคิด จะค่อยๆพัฒนาไปตามวัยของเด็กและภายใต้สภาวะแวดล้อมที่เด็กได้ประสบ เพียเจต์แนะนำว่าเด็กมีความสามารถในการคิดและเหตุผลที่ดีมากกว่าที่จะเชื่อตามคนอื่น

ทฤษฎีคอนสตรัคชันนิสต์ตามแนวคิดของเพพเพิร์ตให้ความสำคัญกับการเรียนรู้เพื่อเรียนรู้ เพพเพิร์ตสนใจว่าเด็กมีปฏิสัมพันธ์กับตัวเองและคนอื่นอย่างไร และการมีปฏิสัมพันธ์ส่งเสริมการเรียนรู้ด้วยตนเองอย่างไร และการอำนวยความสะดวกในการสร้างความรู้ใหม่ของเด็ก ซึ่งเกิดจากการบูรณาการจากระบบการเรียนรู้ที่แต่ละบุคคลมีประสบการณ์ และการเรียนรู้จากการมีปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่น

เพียเจต์และเพพเพิร์ตต่างใช้ทฤษฎีคอนสตรัคติวิสต์และทฤษฎีคอนสตรัคชันนิสต์ ในการมองเด็กในฐานะเป็นผู้สรุปข้อความรู้ด้วยตนเองที่มีเครื่องมือที่ใช้เรียนรู้ของตัวเอง สำหรับเด็กแล้วประสบการณ์ของแต่ละคนเกี่ยวกับความรู้ต่างๆ มีการเกิดและเปลี่ยนแปลงตลอดเวลา ความรู้ไม่ใช่เป็นเพียงเรื่องที่มีอยู่แล้ว แล้วนำมาถ่ายทอดบอกให้จำ นำไปประยุกต์ใช้ แต่เป็นเรื่องที่แต่ละบุคคลจะสรุปขึ้นเอง เพียเจต์และเพพเพิร์ตต่างมีมุมมองร่วมกันเกี่ยวกับการสร้างความรู้ที่เน้นกระบวนการมองโลกของแต่ละบุคคลและการสร้างที่ลึกซึ้งภายใต้ความเข้าใจเกี่ยวกับตนเองและสิ่งแวดล้อม ในการสืบสอบหาข้อเท็จจริงที่ได้มาจากประสบการณ์หรือการทดลอง

ความแตกต่างของทฤษฎีคอนสตรัคติวิสต์ กับทฤษฎีคอนสตรัคชันนิสต์ มีดังนี้

1. ทฤษฎีคอนสตรัคติวิสต์ ให้ความสนใจในการสร้างความรู้ที่คงทนจากภายในตัวนักเรียนแล้วแสดงออกโดยการอธิบายความรู้นั้น ในขณะที่ทฤษฎีคอนสตรัคชันนิสต์ สนใจในพลังและความคิดสร้างสรรค์ในการเรียนรู้และแสดงออกถึงการเรียนรู้โดยการสร้างผลงานเชิงประจักษ์ที่เป็นรูปธรรม (Feynman, 2011 : online)

2. ทฤษฎีคอนสตรัคติวิสต์ ให้ความสำคัญกับความรู้อื่นๆ โดยเสนอว่าการเรียนรู้ใหม่ เกิดจากการปรับสิ่งใหม่เข้ากับความรู้เดิมที่มีอยู่ ในขณะที่ทฤษฎีคอนสตรัคชันนิสต์ไม่ให้ความสำคัญกับความรู้เดิมโดยเสนอว่าเด็กสามารถเรียนรู้ได้จากการทดลองทำไปเรื่อยๆ จนกว่าจะ ประสบความสำเร็จ

3. ทฤษฎีคอนสตรัคติวิสต์ เป็นทฤษฎีที่กล่าวว่า ความรู้เกิดขึ้นหรือสร้างขึ้นโดยผู้เรียน ไม่ใช่เป็นการให้จากผู้สอนหรือครู ในขณะที่คอนสตรัคชันนิสต์มีความหมายกว้างกว่า คือ การเรียนรู้มีมากกว่าการกระทำหรือกิจกรรมเท่านั้น แต่รวมถึงเด็กสามารถเก็บข้อมูลจากสิ่งแวดล้อมภายนอกเข้าไปสร้างเป็นโครงสร้างของความรู้ภายในสมองของตัวเอง ขณะเดียวกันก็สามารถเอา ความรู้ภายในที่เด็กมีอยู่แล้วแสดงออกมาให้เข้ากับสิ่งแวดล้อมภายนอกได้ ซึ่งจะเกิดเป็นวงจร ต่อไปเรื่อยๆ คือ เด็กจะเรียนรู้เองจากประสบการณ์ สิ่งแวดล้อมภายนอก แล้วนำข้อมูลเหล่านี้ กลับเข้าไปในสมองผสมผสานกับความรู้ภายในที่มีอยู่แล้วแสดงความรู้ออกมาสู่สิ่งแวดล้อม ภายนอก

จากแนวคิดของทฤษฎีคอนสตรัคติวิสต์ และทฤษฎีคอนสตรัคชันนิสต์ สรุปเป็นแนวคิดในการจัดการเรียนรู้ของหลักสูตรการเสริมสร้างจิตสาธารณะตามทฤษฎีการศึกษาเพื่อสังคมที่ดีกว่า สำหรับนักเรียนประถมศึกษา ดังนี้

1. นักเรียนต้องศึกษาและสรุปข้อความรู้ที่จำเป็นในการสร้างสรรค์สาธารณประโยชน์ ด้วยตนเอง
2. นักเรียนต้องลงมือสร้างสรรค์สาธารณประโยชน์โดยใช้ข้อความรู้ที่ศึกษาและสรุปด้วยตนเอง

3.2 แนวคิดการจัดการเรียนรู้โดยนักเรียนเป็นนักวิจัย

แนวคิดการจัดการเรียนรู้โดยนักเรียนเป็นนักวิจัยเป็นแนวคิดที่พัฒนามาจากแนวคิดของดิวอี้ (Dewey) นักปรัชญา นักจิตวิทยาและนักปฏิรูปการศึกษาชาวอเมริกัน การศึกษาตามความคิดของจอห์น ดิวอี้ คือ ความเจริญงอกงามทั้งทางด้านร่างกาย สติปัญญา และคุณธรรม ดังนั้นกระบวนการสร้างสรรค์ประสบการณ์ใหม่ที่ต่อเนื่องกับประสบการณ์เก่าต้องได้รับการส่งเสริมเพื่อเป็นวิธีนำไปสู่ความรู้ความเข้าใจในปัจจุบันและอนาคตได้ การจัดกระบวนการเรียนรู้ที่

เน้นการปฏิบัติจริง เป็นการเรียนรู้ในแบบ Learning by doing นักเรียนจะเป็นศูนย์กลางของการเรียนรู้

การจัดการเรียนรู้โดยให้นักเรียนเป็นนักวิจัยเป็นการให้นักเรียนได้เรียนจากการปฏิบัติจริง ซึ่งเป็นประสบการณ์ตรง นักเรียนได้ทดลองทำปฏิบัติ เสาะหาข้อมูล จัดระเบียบข้อมูล พิจารณาหาข้อสรุป ค้นคว้าหาวิธีการ กระบวนการด้วยตนเอง หรือร่วมกันเป็นกลุ่ม เน้นให้นักเรียนมีอิสระในการศึกษาหาความรู้ตามหลักประชาธิปไตยให้ผู้เรียนได้รู้จักการทำงานร่วมกับผู้อื่น ให้ได้ค้นคว้าหาข้อมูลความรู้จากแหล่งต่าง ๆ มิใช่เฉพาะในห้องเรียนเท่านั้น ทำให้เกิดนิสัยการศึกษาค้นคว้าหาความรู้ด้วยตนเองได้ด้วยความมั่นใจ (Steinberg and Kincheloe, 1998: 15-18)

การจัดการเรียนรู้โดยนักเรียนเป็นนักวิจัยเป็นการพัฒนาให้นักเรียนมีความเป็นนักวิจัย เป็นการจัดการเรียนรู้ที่ช่วยส่งเสริมและพัฒนาให้นักเรียนเรียนรู้จากการปฏิบัติจริง สร้างสรรค์ผลงานจากการคิด การทำงานที่เป็นระบบ สามารถแสวงหาความรู้ สรุปข้อความรู้ด้วยตนเอง โดยผ่านกระบวนการขั้นตอนอย่างเป็นระบบ เชื่อถือได้ และเหมาะสมกับวัย โดยใช้กระบวนการวิจัยแก้ปัญหา ศึกษาค้นคว้าหาความรู้ หาคำตอบโดยการสืบค้นข้อมูลจากแหล่งความรู้ที่หลากหลาย และวิเคราะห์ข้อมูลด้วยตนเอง โดยมีครูคอยกระตุ้นให้การช่วยเหลือ และให้การแนะนำ อันเป็นการพัฒนานักเรียนให้มีทักษะการคิดขั้นสูงอย่างเป็นระบบ เป็นขั้นตอน มีทักษะการแก้ปัญหา เป็นการปลูกฝังให้นักเรียนเป็นคนไม่เชื่อสิ่งใดง่าย ๆ ต้องการเหตุผล สร้างทางเลือก และคิดอย่างรอบคอบ การจัดการเรียนรู้โดยนักเรียนเป็นนักวิจัยนี้ นักเรียนจะได้รับการพัฒนาทักษะการคิด ทักษะการแก้ปัญหาและตัดสินใจเลือกวิธีแก้ปัญหา ทักษะการบริหารจัดการเวลา ทักษะการสื่อสาร ทักษะการค้นหาและใช้ข้อมูล ทักษะการประมวลผล และทักษะการเรียนรู้ตลอดชีวิต (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2548: 5-9)

การจัดการเรียนรู้โดยนักเรียนเป็นนักวิจัย ครูต้องจัดการเรียนรู้ให้นักเรียนมีความรู้เรื่องเครื่องมือเก็บรวบรวมข้อมูล วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล และการสรุปประมวลผลข้อมูล มีรายละเอียดดังนี้

เครื่องมือเก็บรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือเก็บรวบรวมข้อมูลที่นักเรียนต้องมีควารู้ความเข้าใจและความสามารถในการนำไปใช้เก็บรวบรวมข้อมูล และสรุปประมวลผลข้อมูลความต้องการสาธารณสุขประโยชน์ และ

ติดตามผลการสร้างสรรค์สารได้แก่ แบบสอบถาม (Questionnaire) แบบสัมภาษณ์ (Interview) แบบสังเกต (Observation)

1. แบบสอบถาม (Questionnaire) นิยมใช้เป็นเครื่องมือเก็บรวบรวมข้อมูลชนิดปฐมภูมิ (Primary data) เนื่องจากประหยัดเวลาและงบประมาณ ใช้ง่าย ใช้เก็บรวบรวมข้อมูลจากตัวอย่างจำนวนมากๆได้ แต่อาจมีปัญหาด้านความน่าเชื่อถือของข้อมูลโดยเฉพาะอย่างยิ่งข้อมูลที่ผู้ตอบไม่ยอมเปิดเผย ควรใช้การสัมภาษณ์ร่วมด้วยจะช่วยลดปัญหาได้

แบบสอบถามอาจเป็นข้อความให้ผู้ตอบเขียนคำตอบ เช่น “ท่านมีวิธีการป้องกันการเป็นหวัดอย่างไร” หรือ เป็นแบบมาตราประมาณค่าที่มีระดับความเข้มให้ผู้ตอบเลือก 3 ระดับ หรือ 5 ระดับ เช่น “เห็นด้วย ไม่แน่ใจ ไม่เห็นด้วย” หรือ “เห็นด้วยอย่างยิ่ง เห็นด้วย ไม่แน่ใจ ไม่เห็นด้วย ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง” มีแนวคำตอบทั้งเชิงบวกและเชิงลบ เช่น คำถามเชิงบวก “การป้องกันการเป็นหวัดที่ดีที่สุดคือการรับประทานอาหาร พักผ่อน และออกกำลังกายให้เพียงพอ” หรือ คำถามเชิงลบ “อาหารที่หาซื้อได้ง่าย เช่น พิซซ่า แฮมเบอร์เกอร์มีผลต่อสุขภาพน้อย”

แบบสอบถามเหมาะสมที่จะใช้กับการเก็บรวบรวมข้อมูลที่มีคำถามที่เข้าใจง่าย มีคำอธิบายอย่างชัดเจน และการกรอกแบบข้อมูลไม่ยุ่งยาก

2. แบบสัมภาษณ์ (Interview) ข้อมูลที่ได้จะละเอียดกว่าการใช้แบบสอบถามที่อาจได้ข้อมูลไม่ครบ บางข้อผู้ตอบไม่ตอบ หรือไม่เข้าใจคำถาม แบบสัมภาษณ์ที่ดีจะมีโครงสร้างคำถามที่กำหนดไว้แล้วว่า จะสัมภาษณ์อะไรบ้าง มีขอบเขตแค่ไหน แต่ไม่ละเอียดชัดเจนเหมือนแบบสอบถาม มีความยืดหยุ่นดีกว่า ปรับเปลี่ยนได้ง่าย แต่ใช้เวลามากกว่าแบบสอบถาม หรือผู้สัมภาษณ์อาจมีข้อจำกัดในด้านการใช้ภาษาพูดที่ทำให้ไม่ได้ข้อมูลที่ถูกต้อง ครบถ้วน

แบบสัมภาษณ์มี 2 ลักษณะ ได้แก่

2.1 แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง (Structured Interview) เป็นแบบสัมภาษณ์ที่ได้กำหนดโครงสร้างและคำถามที่จะใช้ในการสัมภาษณ์ไว้ล่วงหน้าก่อนการไปเก็บข้อมูล

2.2 แบบสัมภาษณ์แบบไม่มีโครงสร้าง (Unstructured Interview) เป็นแบบสัมภาษณ์ที่ไม่ได้กำหนดโครงสร้างและคำถามที่จะใช้ในการสัมภาษณ์ไว้ล่วงหน้า แต่จะไปตั้งคำถามเฉพาะหน้ากับผู้ให้ข้อมูล

3. **แบบสังเกต (Observation)** ในการเก็บข้อมูลบางครั้งมีความจำเป็นต้องใช้แบบสังเกต ข้อมูลที่บันทึกในแบบสังเกตใช้ได้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลทั้งข้อมูลเชิงปริมาณ เช่น แบบบันทึกความถี่ แบบตรวจสอบรายการ หรือแบบมาตราประมาณค่า สำหรับข้อมูลเชิงคุณภาพ เช่น แบบบันทึกพฤติกรรมการเล่นของนักเรียน ที่บันทึกข้อความบรรยายพฤติกรรมที่สังเกตพบ

วิธีเก็บรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือเก็บรวบรวมข้อมูลแต่ละชนิดมีวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล ดังนี้ (โครงการสารานุกรมไทยสำหรับเยาวชนโดยพระราชประสงค์ในพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว, 2525 : ออนไลน์)

1. การสัมภาษณ์

การสัมภาษณ์ผู้ให้คำตอบโดยตรง (Personal interview หรือ Face to face interview) เป็นวิธีการที่จะทำให้ได้ข้อมูลที่ละเอียด เพราะสามารถชี้แจงหรืออธิบายให้ผู้ตอบเข้าใจในคำถามได้ ทำให้ได้รับคำตอบตรงตามวัตถุประสงค์ แต่การที่จะให้ได้คำตอบที่ดี ก็ต้องขึ้นอยู่กับความเข้าใจคำถาม, ความตั้งใจและความสุจริตใจที่จะให้คำตอบ รวมทั้งความสามารถในการใช้คำถาม, การบันทึกคำตอบอย่างถูกต้อง และความซื่อสัตย์ของผู้ถามที่จะบันทึกคำตอบตามความเป็นจริง

2. การสอบถาม

การสอบถามอาจทำได้ทั้งการนำแบบสอบถามไว้ให้ผู้ตอบกรอกข้อมูลเอง (Self enumeration) แล้วติดตามเก็บกลับคืนในระยะเวลา 2 สัปดาห์ หลังครบกำหนดส่ง อาจติดตามมากกว่าหนึ่งครั้ง หรืออาจใช้วิธีการส่งแบบสอบถามให้ผู้ตอบทางไปรษณีย์ (Mailed questionnaire) แต่วิธีนี้ก็มักมีข้อเสียที่มักจะมีอัตราการไม่ตอบ (non-response rate) สูง

3. การสังเกต

การสังเกตเป็นวิธีเก็บข้อมูลโดยสังเกตปฏิกิริยา ท่าทาง หรือเหตุการณ์หรือปรากฏการณ์ ที่เกิดขึ้นในขณะใดขณะหนึ่ง และจดบันทึกไว้โดยไม่มีการสัมภาษณ์หรือสอบถาม เพราะอาจไม่ได้ข้อมูลที่แท้จริง หรือใช้วิธีวัดขนาดหรือนับจำนวนแล้วบันทึกข้อมูลไว้ เช่น การนับจำนวนผู้โดยสารรถประจำทางในช่วงเวลาหนึ่งตามสถานที่ต่างๆ ของกรุงเทพมหานคร

การสังเกตแบ่งออกได้เป็น 2 ประเภท คือ

3.1 การสังเกตแบบมีส่วนร่วม (Participative Observation) เป็นการสังเกตจากการเข้าไปมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่างๆ ที่เกิดขึ้น และจดบันทึกสิ่งที่ได้จากการสังเกต ปรากฏการณ์ต่างๆ ที่เกิดขึ้น เช่น ไปร่วมทำกิจกรรมต่างๆ กับประชาชนในหมู่บ้าน แล้วสังเกตการณ์ไปด้วย เป็นต้น

3.2 การสังเกตแบบไม่มีส่วนร่วม (Nonparticipative Observation) เป็นการสังเกตการณ์ที่ไม่ได้เข้าไปมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่างๆ ที่เกิดขึ้น เหมือนกับเป็นคนข้างนอก เช่น สังเกตการทำกิจกรรมของประชาชนในหมู่บ้าน โดยที่ไม่ได้เข้าไปร่วมทำกิจกรรมด้วย เป็นต้น

การสรุปประมวลผลข้อมูล

การนำข้อมูลที่เก็บรวบรวมได้แล้วไปใช้ประโยชน์ จำเป็นต้องมีการประมวลผลข้อมูลซึ่งมีความสำคัญอย่างมาก ซึ่งต้องดำเนินการ ดังนี้

1. **การตรวจสอบข้อมูล** เมื่อมีการเก็บรวบรวมข้อมูลแล้วจำเป็นต้องมีการตรวจสอบข้อมูล เพื่อตรวจสอบความถูกต้อง ข้อมูลต้องมีความเชื่อถือได้ หากพบที่ผิดพลาดหรือไม่ครบถ้วนต้องไม่นำมาใช้ในการสรุปประมวลผล

2. **การจัดแบ่งกลุ่มข้อมูล** ข้อมูลที่จัดเก็บจะต้องมีการแบ่งแยกกลุ่ม เพื่อเตรียมไว้สำหรับการใช้งาน การแบ่งแยกกลุ่มมีวิธีการที่ชัดเจน เช่น แบ่งกลุ่มข้อมูลตามเพศ แบ่งกลุ่มข้อมูลตามหมู่บ้าน

3. **การจัดเรียงข้อมูล** เมื่อจัดแบ่งกลุ่มข้อมูลแล้ว ควรมีการจัดเรียงข้อมูลตามลำดับ ตัวเลข หรือตัวอักษร หรือเพื่อให้เรียกใช้งานได้ง่ายประหยัดเวลา เช่น จัดเรียงตามห้องเรียนที่ 1 ถึงห้องเรียนที่ 7

4. **การคำนวณ** ข้อมูลที่เก็บมีเป็นจำนวนมาก ข้อมูลบางส่วนเป็นข้อมูลตัวเลขที่สามารถนำไปคำนวณเพื่อหาผลลัพธ์บางอย่างได้ เช่น จำนวนรวมนักเรียนชายทุกห้องที่ใช้บริการห้องสมุดในวันจันทร์

จากการศึกษาแนวคิดการจัดการเรียนรู้โดยนักเรียนเป็นนักวิจัย สรุปได้ว่าการจัดการเรียนรู้โดยให้นักเรียนเป็นนักวิจัยเป็นการให้นักเรียนได้เรียนจากการปฏิบัติจริง ในการทดลองทำเสาะหาข้อมูล จัดระเบียบข้อมูล พิจารณาหาข้อสรุปด้วยตนเอง หรือร่วมกันเป็นกลุ่ม โดยครูต้อง

จัดการเรียนรู้ให้นักเรียนมีความรู้เรื่อง เครื่องมือเก็บรวบรวมข้อมูล วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล และการสรุปประมวลผลข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้จัดการเรียนรู้โดยให้นักเรียนเป็นนักวิจัย โดยให้นักเรียนใช้แบบสอบถามแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง เก็บรวบรวมข้อมูลรายละเอียดสถานการณ์ประโยชน์ที่ชุมชนต้องการ เพื่อนำข้อมูลมาสรุปประมวลผลสำหรับใช้ในการสร้างสรรค์สถานการณ์ประโยชน์ และหลังจากพัฒนาสถานการณ์ประโยชน์แล้วให้นักเรียนใช้แบบสังเกตในการบันทึกข้อมูลการใช้สถานการณ์ประโยชน์ของคนในชุมชน เพื่อติดตามผลการสร้างสรรค์สถานการณ์ประโยชน์

4. การพัฒนาสถานการณ์ประโยชน์อย่างมีคุณภาพ

การพัฒนาสถานการณ์ประโยชน์ต้องใช้เวลา ทรัพยากร และแรงงานที่มีอยู่อย่างมีคุณภาพ โดยใช้กระบวนการพัฒนาคุณภาพงาน คือ วงจรเดมมิง (The Deming Cycle) (Mark, Nicholas and Richard, 2003: 215-217) ซึ่งมี 4 ขั้นตอนต่อไปนี้

4.1 วางแผน (Plan-P) การวางแผนเป็นการกำหนดเป้าหมายและทิศทางในการพัฒนาคุณภาพงาน การทำงานใด ๆ ต้องมีขั้นการวางแผน เพื่อให้มีความมั่นใจว่าทำงานได้สำเร็จ ประเด็นที่ใช้ในการวางแผนคือ ทำอะไร, ทำสิ่งใดบ้าง, ทำอย่างไร, ทำเมื่อไร, ใช้วิธีการใดที่จะรู้ว่าทำเสร็จแล้ว และใช้งบประมาณเท่าไร

4.2 ปฏิบัติ (Do-D) เป็นขั้นตอนการลงมือปฏิบัติตามแผนที่วางไว้ โดยต้องมีการประสานงานกับผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่าย จากนั้นลงมือปฏิบัติและตรวจสอบผลการปฏิบัติเพื่อให้แน่ใจว่าเป็นไปตามแผนที่วางไว้ ในขั้นตอนนี้จะมีวงจรซ้อนอยู่ด้วยคือ เมื่อลงมือทำแล้วก็ตรวจสอบ แก้ไข และวางแผน ปฏิบัติ ตรวจสอบ แก้ไข ซ้ำไปจนเสร็จงาน

4.3 ตรวจสอบ (Check-C) เป็นขั้นของการตรวจสอบวิเคราะห์สิ่งที่เกิดขึ้นระหว่างการลงมือปฏิบัติ ซึ่งควรพิจารณาในประเด็นต่อไปนี้ กระบวนการทำงานต้องมีการปรับปรุง แก้ไขหรือไม่, ต้องปรับปรุง แก้ไข อะไรและ วิธีการใดที่จะใช้ในการปรับปรุง แก้ไข

4.4 ปรับปรุง แก้ไข (Action-A) เป็นขั้นของการนำข้อบกพร่องจากการตรวจสอบมาเป็นตัวกำหนดว่าจะต้องทำอะไรบ้างในขั้นตอนการปรับปรุง แก้ไข หากผลจากการปฏิบัติไม่เป็นไปตามที่วางแผนไว้ หรือ ไม่สามารถดำเนินการตามขั้นตอนที่วางแผนไว้ ก็ต้องย้อนกลับไปปรับปรุง

แก้ไข ขั้นตอนการวางแผน โดยพิจารณาวางแผนการทำงานใหม่ วิเคราะห์ว่ากระบวนการที่ทำนั้นมีสิ่งใดที่ควรเพิ่มเติมหรือแก้ไข การปรับปรุงแก้ไขที่ดีคือการใช้เวลา ทรัพยากร และแรงงานอย่างเหมาะสม

การวิจัยและพัฒนาหลักสูตรครั้งนี้จึงนำวงจรเดมिंग ซึ่งเป็นวงจรการพัฒนาคุณภาพงาน มาใช้ในการสร้างสรรค์มาตรฐานประโยชน์อย่างมีคุณภาพ โดยนักเรียนต้องวางแผนว่าจะพัฒนาอะไร, ทำสิ่งใดบ้าง, ทำอย่างไร, ทำเมื่อไร และใช้งบประมาณเท่าไร ต่อจากนั้นก็ลงมือปฏิบัติตามแผนที่วางไว้ แล้วตรวจสอบผลการสร้างสรรค์มาตรฐานประโยชน์ หากพบข้อผิดพลาดก็ลงมือปรับปรุงแก้ไข

5. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

งานวิจัยเกี่ยวกับจิตสาธารณะ แบ่งได้เป็น 2 กลุ่ม ได้แก่ งานวิจัยที่เกี่ยวกับการพัฒนาจิตสาธารณะของนักเรียน และงานวิจัยที่เกี่ยวกับจิตสาธารณะของเยาวชนและประชาชน

5.1 งานวิจัยเกี่ยวกับการพัฒนาจิตสาธารณะของนักเรียน

งานวิจัยเกี่ยวกับการพัฒนาจิตสาธารณะของนักเรียน มีดังนี้

นนทวัฒน์ ชุนชี (2546) ศึกษาเรื่อง การใช้ตัวแบบสัญลักษณ์ผ่านสื่อหนังสือเล่มเล็กเชิงวรรณกรรมเพื่อพัฒนาจิตสาธารณะในนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 มีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาปฏิสัมพันธ์ระหว่างการใช้ตัวแบบสัญลักษณ์ผ่านสื่อหนังสือเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรมกับเพศของนักเรียนที่มีต่อจิตสาธารณะและเพื่อเปรียบเทียบจิตสาธารณะของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ที่ได้รับตัวแบบสัญลักษณ์ผ่านสื่อหนังสือเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรมกับกลุ่มที่ไม่ได้รับตัวแบบสัญลักษณ์ผ่านสื่อหนังสือเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรม

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา คือ นักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2546 โรงเรียนวัดประยูรวงศาวาส เขตธนบุรี กรุงเทพมหานคร จำนวน 60 คน ได้มาโดยวิธีสุ่มอย่างง่าย เป็นกลุ่มทดลอง 1 ห้องเรียน กลุ่มควบคุม 1 ห้องเรียน ห้องเรียนละ 30 คน ดำเนินการวิจัยโดยใช้เวลาทดลองทั้งหมด 24 คาบ คาบละ 50 นาที เครื่องมือที่ใช้ในการทดลอง ได้แก่ หนังสือเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรมที่มีตัวแบบจิตสาธารณะจำนวน 12 เล่ม สำหรับกลุ่มทดลอง และหนังสือเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรมที่ไม่มีตัวแบบจิตสาธารณะจำนวน 12 เล่ม

สำหรับกลุ่มควบคุม เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ แบบวัดจิตสาธารณะ มี 3 องค์ประกอบ 6 ตัวชี้วัด องค์ประกอบที่ 1 การหลีกเลี่ยงการใช้ หรือการกระทำที่ทำให้เกิดการชำรุดเสียหายต่อของส่วนรวม ประกอบด้วย ตัวชี้วัดที่ 1 การดูแลรักษา ตัวชี้วัดที่ 2 ลักษณะการใช้ องค์ประกอบที่ 2 การถือเป็นหน้าที่ที่จะมีส่วนร่วมในการดูแล ประกอบด้วย ตัวชี้วัดที่ 3 การทำตามหน้าที่ที่ถูกกำหนด ตัวชี้วัดที่ 4 การรับอาสาทำบางอย่างเพื่อส่วนรวม องค์ประกอบที่ 3 การเคารพสิทธิในการใช้ของส่วนรวม ประกอบด้วย ตัวชี้วัดที่ 5 ไม่เอาของส่วนรวมมาเป็นของตน ตัวชี้วัดที่ 6 เปิดโอกาสให้ผู้อื่นได้ใช้ของส่วนรวม สถิติที่ใช้วิเคราะห์ข้อมูล คือ การวิเคราะห์ความแปรปรวนร่วมแบบสองทาง

ผลการวิจัย พบว่า 1) ไม่พบปฏิสัมพันธ์ระหว่างการได้รับตัวแบบสัญลักษณ์ ผ่านสื่อหนังสือเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรมกับเพศที่มีต่อจิตสาธารณะของนักเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 2) นักเรียนที่ได้รับตัวแบบสัญลักษณ์ผ่านสื่อหนังสือเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรมมีจิตสาธารณะสูงกว่านักเรียนที่ไม่ได้รับตัวแบบสัญลักษณ์ผ่านสื่อหนังสือเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 3) นักเรียนหญิงมีจิตสาธารณะสูงกว่านักเรียนชาย อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

มุทิตา หวังคิด (2547) ศึกษาเรื่อง การฝึกทักษะการแก้ปัญหาโดยนำเสนอสถานการณ์ผ่านสื่อคอมพิวเตอร์เพื่อพัฒนาจิตสาธารณะในนักเรียน ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 มีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาการพัฒนาจิตสาธารณะของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โดยการฝึกทักษะการแก้ปัญหาและเพื่อศึกษาปฏิสัมพันธ์ระหว่างการฝึกทักษะการแก้ปัญหากับระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่มีต่อการพัฒนาจิตสาธารณะของนักเรียน

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา คือ นักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2546 โรงเรียนสาธิตแห่งมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ศูนย์วิจัยและพัฒนาการศึกษา จำนวน 72 คน ได้มาด้วยวิธีสุ่มแบบแบ่งชั้น เป็นกลุ่มทดลอง 1 ห้องเรียน กลุ่มควบคุม 1 ห้องเรียน ห้องเรียนละ 36 คน การดำเนินการทดลองใช้เวลาทั้งหมด 12 คาบ คาบละ 50 นาที เครื่องมือที่ใช้ในการทดลอง ได้แก่ แผนดำเนินการฝึกทักษะการแก้ปัญหา เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ แบบวัดจิตสาธารณะ มี 3 องค์ประกอบ 6 ตัวชี้วัด องค์ประกอบที่ 1 การ

หลีกเลี่ยงการใช้ หรือการกระทำที่ทำให้เกิดการชำรุดเสียหายต่อของส่วนรวม ประกอบด้วย ตัวชี้วัดที่ 1 การดูแลรักษา ตัวชี้วัดที่ 2 ลักษณะการใช้ องค์ประกอบที่ 2 การถือเป็นหน้าที่ที่จะมีส่วนร่วมในการดูแล ประกอบด้วย ตัวชี้วัดที่ 3 การทำตามหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย ตัวชี้วัดที่ 4 การรับอาสาทำบางสิ่งบางอย่างเพื่อส่วนรวม องค์ประกอบที่ 3 การเคารพสิทธิในการใช้ของส่วนรวม ประกอบด้วย ตัวชี้วัดที่ 5 ไม่เอาของส่วนรวมมาเป็นของตน ตัวชี้วัดที่ 6 เปิดโอกาสให้ผู้อื่นได้ใช้ของส่วนรวม สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ การวิเคราะห์ความแปรปรวนร่วมแบบสองทาง

ผลการวิจัย พบว่า 1) นักเรียนที่ได้รับการฝึกทักษะการแก้ปัญหาโดยการนำเสนอ สถานการณ์ผ่านสื่อคอมพิวเตอร์มีจิตสำนึกที่สูงกว่านักเรียนที่ไม่ได้รับการฝึกทักษะการแก้ปัญหาโดยการนำเสนอสถานการณ์ผ่านสื่อคอมพิวเตอร์ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 2) นักเรียนที่มีระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนแตกต่างกันทั้งในกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมมีจิตสำนึกไม่แตกต่างกัน ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 3) ไม่พบปฏิสัมพันธ์ระหว่างการฝึกทักษะการแก้ปัญหาโดยนำเสนอสถานการณ์ผ่านสื่อคอมพิวเตอร์กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่มีต่อจิตสำนึกของนักเรียน ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ธรรมนันฑิกา แจ่มสว่าง (2547) ศึกษาเรื่อง ผลของการใช้โปรแกรมพัฒนาจิตสำนึกด้วยบทบาทสมมติ กับตัวแบบในนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 มีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาผลการใช้โปรแกรมพัฒนาจิตสำนึกด้วยบทบาทสมมติตัวแบบในนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 และศึกษาปฏิสัมพันธ์ระหว่างการได้รับโปรแกรมพัฒนาจิตสำนึกด้วยบทบาทสมมติกับตัวแบบกับเพศของนักเรียนที่มีต่อจิตสำนึก

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา คือ นักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2546 โรงเรียนสาธิตสถาบันราชภัฏสงขลา จังหวัดสงขลา จำนวน 68 คน ได้มาโดยการสุ่มอย่างง่าย เป็นกลุ่มทดลอง 1 ห้องเรียน กลุ่มควบคุม 1 ห้องเรียน ห้องเรียนละ 34 คน ใช้เวลาในการทดลองทั้งหมด 12 ครั้ง ครั้งละ 50 นาที เครื่องมือที่ใช้ในการทดลอง คือ โปรแกรมพัฒนาจิตสำนึกด้วยบทบาทสมมติกับตัวแบบ จำนวน 12 เรื่อง สำหรับกลุ่มทดลอง และโปรแกรมการเรียนตามปกติ จำนวน 12 เรื่อง สำหรับกลุ่มควบคุม เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ แบบวัดจิตสำนึก มี 3 องค์ประกอบ 6 ตัวชี้วัด องค์ประกอบที่ 1 การ

หลีกเลี่ยงการใช้ หรือการกระทำที่ทำให้เกิดการชำรุดเสียหายต่อของส่วนรวม ประกอบด้วย ตัวชี้วัดที่ 1 การดูแลรักษา ตัวชี้วัดที่ 2 ลักษณะการใช้ องค์ประกอบที่ 2 การถือเป็นหน้าที่ที่จะมีส่วนร่วมในการดูแล ประกอบด้วย ตัวชี้วัดที่ 3 การทำตามหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย ตัวชี้วัดที่ 4 การรับอาสาทำบางสิ่งบางอย่างเพื่อส่วนรวม องค์ประกอบที่ 3 การเคารพสิทธิในการใช้ของส่วนรวม ประกอบด้วย ตัวชี้วัดที่ 5 ไม่เอาของส่วนรวมมาเป็นของตน ตัวชี้วัดที่ 6 เปิดโอกาสให้ผู้อื่นได้ใช้ของส่วนรวม สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ การวิเคราะห์ความแปรปรวนร่วมแบบสองทาง

ผลการวิจัย พบว่า 1)นักเรียนที่ได้รับโปรแกรมพัฒนาจิตสาธารณะด้วยบทบาทสมมติกับตัวแบบสูงกว่านักเรียนที่ไม่ได้รับโปรแกรม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 2) ไม่พบปฏิสัมพันธ์ระหว่างการใช้โปรแกรมพัฒนาจิตสาธารณะด้วยบทบาทสมมติกับตัวแบบ กับเพศที่มีต่อจิตสาธารณะของนักเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

บุญทัน ภูบาล (2549) ศึกษาเรื่อง การใช้ชีวิตที่ศรัทธาคนรุ่นเชิดเป็นตัวแบบเพื่อพัฒนาจิตสาธารณะของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 มีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาการเปลี่ยนแปลงจิตสาธารณะของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ที่เกิดจากการใช้ชีวิตที่ศรัทธาคนรุ่นเชิดเป็นตัวแบบจิตสาธารณะ

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา เป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนบ้านศรีแก้ว สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาศรีสะเกษ เขต 4 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2548 จำนวน 34 คน ได้มาจากการสุ่มแบบกลุ่ม ใช้เวลาในการทดลอง 4 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 3 วัน วันละ 1 ชั่วโมง 30 นาที เครื่องมือที่ใช้เก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ แบบสอบถามวัดจิตสาธารณะมี 3 องค์ประกอบ 6 ตัวชี้วัด ได้แก่ องค์ประกอบที่ 1 การหลีกเลี่ยงการใช้ หรือการกระทำที่ทำให้เกิดการชำรุดเสียหายต่อของส่วนรวมในโรงเรียนที่ใช้ประโยชน์ร่วมกันของกลุ่ม ประกอบด้วย ตัวชี้วัดที่ 1 การดูแลรักษาสมบัติของส่วนรวมในโรงเรียน ตัวชี้วัดที่ 2 ลักษณะการใช้สมบัติของส่วนรวมในโรงเรียน องค์ประกอบที่ 2 การถือเป็นหน้าที่ที่จะมีส่วนร่วมในการดูแลรักษาสมบัติของส่วนรวมในโรงเรียนในวิสัยที่ตนสามารถทำได้ ประกอบด้วย ตัวชี้วัดที่ 3 การทำตามหน้าที่ที่ถูกกำหนดในการดูแลรักษาสมบัติของส่วนรวมในโรงเรียน ตัวชี้วัดที่ 4 การรับอาสาทำบางสิ่งบางอย่างเพื่อดูแลรักษาสมบัติของส่วนรวมในโรงเรียน องค์ประกอบที่ 3 การเคารพสิทธิในการใช้ของส่วนรวมในโรงเรียน

ที่ใช้ประโยชน์ร่วมกันของกลุ่ม โดยไม่ยึดครองของส่วนรวมมาเป็นของตนเอง ตลอดจนไม่ปิดกั้นโอกาสของบุคคลอื่นที่จะใช้ของส่วนรวมนั้น ประกอบด้วย ตัวชี้วัดที่ 5 การไม่ยึดครองสมบัติของส่วนรวมในโรงเรียนมาเป็นสมบัติของตนเอง ตัวชี้วัดที่ 6 การแบ่งปันหรือการเปิดโอกาสให้ผู้อื่นได้ใช้สมบัติของส่วนรวมในโรงเรียน สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ การวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบวัดซ้ำ

ผลการวิจัยพบว่า 1) นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ที่ได้รับการใช้วิถีทัศนละครหุ่นเชิดเป็นตัวอย่าง มีการเปลี่ยนแปลงของคะแนนจิตสาธารณะเฉลี่ยโดยรวม ก่อนการใช้วิถีทัศนละครระหว่างการใช้วิถีทัศนฯ และหลังการใช้วิถีทัศนฯ หุ่นเชิดเป็นตัวอย่างในแต่ละช่วงสัปดาห์แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยคะแนนจิตสาธารณะเฉลี่ยโดยรวมมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นตลอดระยะเวลา 4 สัปดาห์ 2) นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ที่ได้รับการใช้วิถีทัศนละครหุ่นเชิดเป็นตัวอย่าง มีการเปลี่ยนแปลงของคะแนนจิตสาธารณะเฉลี่ยโดยแยกตามรายองค์ประกอบของจิตสาธารณะ 3 องค์ประกอบ ก่อนการใช้วิถีทัศนฯ ระหว่างการใช้วิถีทัศนฯ และหลังการใช้วิถีทัศนฯ หุ่นเชิดเป็นตัวอย่างในแต่ละช่วงสัปดาห์แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยคะแนนจิตสาธารณะเฉลี่ยโดยรวมมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นตลอดระยะเวลา 4 สัปดาห์

สุคนธรส หุตะวัฒน์ (2550) ศึกษาเรื่องผลของการใช้โปรแกรมพัฒนาจิตสาธารณะ ด้วยเทคนิคการเสนอตัวอย่างผ่านภาพการ์ตูนร่วมกับการชี้แนะทางวาจาที่มีต่อจิตสาธารณะของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 มีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาผลของการใช้โปรแกรมพัฒนาจิตสาธารณะ ด้วยเทคนิคการเสนอตัวอย่างผ่านภาพการ์ตูนร่วมกับการชี้แนะทางวาจาที่มีต่อจิตสาธารณะของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 และศึกษาปฏิสัมพันธ์ระหว่างการใช้โปรแกรมพัฒนาจิตสาธารณะ ด้วยเทคนิคการเสนอตัวอย่างผ่านภาพการ์ตูนร่วมกับการชี้แนะทางวาจากับการเลี้ยงดูของนักเรียนที่มีต่อจิตสาธารณะ

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา คือ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนพิชญชนก ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2549 จำนวน 2 ห้อง เป็นกลุ่มทดลอง 1 ห้อง กลุ่มควบคุม 1 ห้อง จำนวนห้องละ 36 คน ในแต่ละห้องแบ่งเป็น 2 กลุ่ม โดยแบ่งเป็นการอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตยมาก และการอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตยน้อย ใช้เวลาในการทดลองทั้งหมด 12

ครั้ง ครั้งละ 50 นาที เครื่องมือที่ใช้ในการทดลอง ได้แก่ โปรแกรมพัฒนาจิตสาธารณะด้วยเทคนิคเสนอตัวแบบผ่านภาพการ์ตูนร่วมกับการ์ตูนี่แนทางวาจา จำนวน 12 ภาพ สำหรับกลุ่มควบคุม และภาพการ์ตูนที่ไม่มีเนื้อหาเกี่ยวกับจิตสาธารณะ จำนวน 12 ภาพ สำหรับกลุ่มควบคุม เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ แบบสอบถามวัดจิตสาธารณะมี 3 องค์ประกอบ 6 ตัวชี้วัด ได้แก่ องค์ประกอบที่ 1 การหลีกเลี่ยงการใช้ หรือการกระทำที่ทำให้เกิดการชำรุดเสียหายต่อของส่วนรวม ที่ใช้ประโยชน์ร่วมกันของกลุ่ม ประกอบด้วย ตัวชี้วัดที่ 1 การดูแลรักษาสมบัติของส่วนรวมเสร็จแล้วต้องเก็บเข้าที่ ตัวชี้วัดที่ 2 ลักษณะการใช้ รู้จักของส่วนรวมอย่างประหยัด องค์ประกอบที่ 2 การถือเป็นหน้าที่ที่จะมีส่วนร่วมในการดูแลรักษาของส่วนรวมในวิสัยที่ตนสามารถทำได้ ประกอบด้วย ตัวชี้วัดที่ 3 การทำตามหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายเพื่อส่วนรวม ตัวชี้วัดที่ 4 การรับอาสาทำบางสิ่งอย่างเพื่อส่วนรวม องค์ประกอบที่ 3 การเคารพสิทธิในการใช้ของส่วนรวมที่เป็นประโยชน์ร่วมกันของกลุ่ม ประกอบด้วย ตัวชี้วัดที่ 5 การแบ่งปันโดยการใช้ของส่วนรวมร่วมกัน ตัวชี้วัดที่ 6 การเปิดโอกาสให้ผู้อื่นได้ใช้ของส่วนรวม สถิติที่ใช้วิเคราะห์ข้อมูล คือ การวิเคราะห์ความแปรปรวนรวมแบบสองทาง

ผลการวิจัยพบว่า 1) นักเรียนที่ได้รับโปรแกรมพัฒนาจิตสาธารณะด้วยเทคนิคการเสนอตัวแบบผ่านภาพการ์ตูนร่วมกับการ์ตูนี่แนทางวาจา มีจิตสาธารณะสูงกว่า นักเรียนที่ไม่ได้รับโปรแกรมพัฒนาจิตสาธารณะ ด้วยเทคนิคการเสนอตัวแบบผ่านภาพการ์ตูนร่วมกับการ์ตูนี่แนทางวาจา อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 2) ไม่พบปฏิสัมพันธ์ระหว่างการใช้โปรแกรมพัฒนาจิตสาธารณะด้วยเทคนิคการเสนอตัวแบบผ่านภาพการ์ตูนร่วมกับการ์ตูนี่แนทางวาจา กับการเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตยที่มีต่อจิตสาธารณะของนักเรียน ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

อัญชลี ยิ่งรักพันธุ์ (2550) ศึกษาเรื่อง ผลการใช้สถานการณ์จำลองผสมผสานกับเทคนิคการประเมินผลจากสภาพจริงเพื่อพัฒนาจิตสาธารณะของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 มีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาผลการพัฒนาจิตสาธารณะของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่เกิดจากการใช้สถานการณ์จำลองผสมผสานกับเทคนิคการประเมินผลจากสภาพจริง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนราชบพิตร สังกัดกรุงเทพมหานคร ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2549 จำนวน 40 คน ซึ่งได้มาจากการสุ่มแบบกลุ่ม โดยใช้ระยะเวลาในการทดลองจำนวน 6 สัปดาห์ สัปดาห์ 2 วัน วันละ 50 นาที เครื่องมือที่ใช้ในการทดลอง ได้แก่ โปรแกรมสถานการณ์จำลองผสมผสานกับเทคนิคการประเมินผลจากสภาพจริง เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ แบบสังเกตพฤติกรรมจิตสาธาณณะ แบบบันทึกพฤติกรรมจิตสาธาณณะ แฟ้มสะสมงาน และแบบทดสอบจิตสาธาณณะ มี 3 องค์ประกอบ 6 ตัวชี้วัด ได้แก่ องค์ประกอบที่ 1 การหลีกเลี่ยงการใช้ หรือการกระทำที่ทำให้เกิดการชำรุดเสียหายต่อสมบัติของส่วนรวม ประกอบด้วย ตัวชี้วัดที่ 1 การดูแลรักษา ตัวชี้วัดที่ 2 ลักษณะการใช้ องค์ประกอบที่ 2 การถือเป็นหน้าที่ที่จะมีส่วนร่วมในการดูแลรักษาของส่วนรวม ประกอบด้วย ตัวชี้วัดที่ 3 การทำตามหน้าที่ ตัวชี้วัดที่ 4 การรับอาสาทำบางสิ่งอย่างเพื่อส่วนรวม องค์ประกอบที่ 3 การเคารพสิทธิในการใช้ของส่วนรวมที่เป็นประโยชน์ร่วมกันของกลุ่ม ประกอบด้วย ตัวชี้วัดที่ 5 การไม่นำของส่วนรวมมาเป็นสมบัติของตนเอง ตัวชี้วัดที่ 6 การเปิดโอกาสหรือแบ่งปันให้ผู้อื่นได้ใช้ของส่วนรวม สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ การวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบวัดซ้ำ

ผลการศึกษาพบว่า 1) นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่ได้รับการใช้สถานการณ์จำลองผสมผสานกับเทคนิคการประเมินผลจากสภาพจริง มีการเปลี่ยนแปลงของคะแนนจิตสาธาณณะเฉลี่ยโดยรวม ก่อนทดลอง หลังทดลอง 1 สัปดาห์ สูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ตามลำดับ 2) นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่ได้รับการใช้สถานการณ์จำลองผสมผสานกับเทคนิคการประเมินผลจากสภาพจริง มีการเปลี่ยนแปลงของคะแนนจิตสาธาณณะเฉลี่ยโดยแยกตามรายองค์ประกอบ ก่อนทดลอง หลังทดลอง และหลังทดลอง 1 สัปดาห์ สูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ตามลำดับ ในองค์ประกอบที่ 3 คือ ด้านการเคารพสิทธิในการใช้ของส่วนรวมที่ใช้ประโยชน์ร่วมกันของกลุ่ม ส่วนองค์ประกอบที่ 1 คือด้านการหลีกเลี่ยงการใช้หรือการกระทำที่จะทำให้เกิดความชำรุดเสียหายต่อสมบัติของส่วนรวม และองค์ประกอบที่ 2 ด้านการถือเป็นหน้าที่ที่จะมีส่วนร่วมในการดูแลรักษาของส่วนรวม ที่ไม่เปลี่ยนแปลง

รังสี เกษมสุข และสุขุมาล เกษมสุข (2550) ศึกษาเรื่อง การพัฒนาจิตสาธารณะ โดยใช้บทบาทสมมติสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษา ปีที่ 6 โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร(ฝ่ายประถม)มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาผลการพัฒนาจิตสาธารณะโดยใช้บทบาทสมมติสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ของโรงเรียนสาธิตแห่งมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร (ฝ่ายประถม) ปีการศึกษา 2549 จำนวน 54 คน ดำเนินการทดลองโดยใช้บทบาทสมมติ 12 เรื่อง ใช้เวลาทดลอง 26 ครั้ง ครั้งละ 50 นาที เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ แบบวัดจิตสาธารณะ มี 3 องค์ประกอบ 6 ตัวชี้วัด ได้แก่ องค์ประกอบที่ 1 การหลีกเลี่ยงการใช้ หรือการกระทำที่ก่อให้เกิดความชำรุดเสียหายต่อของส่วนรวม ประกอบด้วย ตัวชี้วัดที่ 1 การดูแลรักษา ตัวชี้วัดที่ 2 ลักษณะการใช้ องค์ประกอบที่ 2 การถือเป็นหน้าที่ที่จะมีส่วนร่วมในการดูแลรักษาของส่วนรวมและการเข้าร่วมกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ต่อส่วนรวม ประกอบด้วย ตัวชี้วัดที่ 3 การทำตามหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย ตัวชี้วัดที่ 4 การอาสาทำบางสิ่งอย่างเพื่อส่วนรวม องค์ประกอบที่ 3 การเคารพสิทธิในการใช้ของส่วนรวม ประกอบด้วย ตัวชี้วัดที่ 5 การไม่ยึดของส่วนรวมมาเป็นของตนเอง ตัวชี้วัดที่ 6 การแบ่งปันให้ผู้อื่นได้ใช้ของส่วนรวม ดำเนินการวัดจิตสาธารณะ 3 ครั้ง ได้แก่ ก่อนการทดลอง หลังการทดลอง และหลังการทดลอง 1 เดือน สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ t-test

ผลการวิจัย พบว่า 1) นักเรียนที่ได้รับการพัฒนาจิตสาธารณะโดยใช้บทบาทสมมติ มีจิตสาธารณะหลังการทดลองสูงกว่าก่อนการทดลอง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .01 2) นักเรียนที่ได้รับการพัฒนาจิตสาธารณะโดยใช้บทบาทสมมติ มีจิตสาธารณะหลังการทดลองและหลังการทดลอง 1 เดือน แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

ศิริ แคนสา (2551) ศึกษาเรื่อง การพัฒนาจิตสำนึกสาธารณะนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา กรณีศึกษาโรงเรียนคอนสวรรค์ มีวัตถุประสงค์ 1. เพื่อพัฒนาการเรียนรู้จิตสำนึกสาธารณะ 2. เพื่อเปรียบเทียบจิตสำนึกสาธารณะหลังการทดลองของนักเรียนที่เรียนในระดับชั้นเรียนต่างกันและใช้วิธีการจัดการเรียนรู้ต่างกัน 3. เพื่อเปรียบเทียบความคงทนของจิตสำนึกสาธารณะของนักเรียนที่เรียนโดยใช้วิธีการเรียนต่างกัน หลังการทดลองแล้ว 6 สัปดาห์

กลุ่มตัวอย่าง คือ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 และชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนคอนสวรรค์ จังหวัดชัยภูมิ จำนวน 180 คน ได้มาโดยการสุ่มแบบแบ่งชั้น จัดเป็นนักเรียนกลุ่มทดลอง 4 กลุ่ม และกลุ่มควบคุม 2 กลุ่ม กลุ่มละ 30 คน นักเรียนกลุ่มทดลองได้รับการจัดการเรียนรู้แตกต่างกัน 2 วิธี คือ วิธีการจัดการเรียนรู้ที่ใช้วิธีทัศนพฤติกรรมแม่แบบประกอบการเรียนรู้ และวิธีการจัดการเรียนรู้ที่ใช้สถานการณ์จำลอง ทั้ง 2 วิธีแทรกกิจกรรมเพื่อพัฒนาจิตสำนึกสาธารณะ เนื้อหาที่ใช้ในการจัดการเรียนรู้เกี่ยวกับการรักษาของส่วนรวมในโรงเรียน และการรักษาสิ่งแวดล้อม โดยมุ่งเน้นการพัฒนา 3 ด้าน คือ ด้านความรู้ความเข้าใจเชิงจิตสำนึกสาธารณะ ด้านการใช้เหตุผลในการตัดสินใจเชิงจิตสำนึกสาธารณะ และด้านพฤติกรรมเชิงจิตสำนึกสาธารณะ เครื่องมือที่ใช้ในการทดลอง มี 4 ชุด ได้แก่ (1) แผนการจัดการเรียนรู้ 2 วิธี คือ แผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้วิธีทัศนพฤติกรรมแม่แบบ และแผนการจัดการเรียนรู้ที่ใช้สถานการณ์จำลอง อย่างละ 9 แผน ใช้เวลาสอน 9 สัปดาห์ (2) แบบทดสอบความรู้ ความเข้าใจเชิงจิตสำนึกสาธารณะ (3) แบบวัดการใช้เหตุผลในการตัดสินใจเชิงจิตสำนึกสาธารณะ และ (4) แบบประเมินพฤติกรรมเชิงจิตสำนึกสาธารณะ ใช้รูปแบบการทดลองแบบ Pretest-Posttest Control-Group Design สถิติที่ใช้ในการทดสอบสมมุติฐาน คือ t-test (Dependent Samples) และ F-test (One-way ANCOVA และ Two-way ANCOVA)

ผลการวิจัยมีดังนี้

1) นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 และนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ที่เรียนโดยใช้วิธีทัศนพฤติกรรมแม่แบบประกอบการเรียนรู้ และใช้สถานการณ์จำลอง มีความรู้ความเข้าใจเชิงจิตสำนึกสาธารณะ การใช้เหตุผลในการตัดสินใจเชิงจิตสำนึกสาธารณะ และพฤติกรรมเชิงจิตสำนึกสาธารณะ เพิ่มขึ้นจากก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แต่นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 และนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ที่เรียนด้วยวิธีการสอนแบบปกติ มีผลการเรียนรู้ทั้ง 3 ด้านดังกล่าวไม่เพิ่มขึ้นจากก่อนเรียน

2) นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ที่เรียนโดยใช้วิธีทัศนพฤติกรรมแม่แบบประกอบการเรียนรู้ และใช้สถานการณ์จำลอง มีผลการเรียนรู้ทั้ง 3 ด้าน หลังเรียนมากกว่านักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ที่เรียนโดยใช้วิธีสอนปกติ และนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่เรียนโดยวิธีต่าง ๆ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่เรียนโดย

ใช้วิธีทัศนพฤติกรรมแม่แบบประกอบการเรียนรู้ และใช้สถานการณ์จำลอง มีผลการเรียนรู้ทั้ง 3 ด้าน มากกว่านักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 และนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ที่ได้รับการสอนแบบปกติ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3) หลังจากเรียนไปแล้ว 6 สัปดาห์ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่เรียนโดยใช้สถานการณ์จำลอง มีความคงทนความรู้ความเข้าใจเชิงจิตสำนึกสาธารณะ มากกว่านักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่เรียนโดยใช้ วิธีทัศนพฤติกรรมแม่แบบประกอบการเรียนรู้ และวิธีสอนแบบปกติและนักเรียนกลุ่มทดลองทั้ง 2 กลุ่ม มีความคงทนการใช้เหตุผลในการตัดสินใจเชิงจิตสำนึกสาธารณะมากกว่านักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่เรียนโดยวิธีการสอนแบบปกติ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ที่เรียนโดยใช้สถานการณ์จำลอง มีความคงทนผลการเรียนรู้ทั้ง 2 ด้านดังกล่าว มากกว่านักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ที่เรียนโดยใช้วิธีทัศนพฤติกรรมแม่แบบประกอบการเรียนรู้ และวิธีสอนแบบปกติ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

โดยสรุป รูปแบบการเรียนรู้โดยใช้วิธีทัศนพฤติกรรมแม่แบบประกอบการเรียนรู้ และการใช้สถานการณ์จำลอง สามารถพัฒนาจิตสำนึกสาธารณะของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาได้ อย่างมีประสิทธิภาพ จึงควรสนับสนุนและส่งเสริมให้ครูนำรูปแบบการเรียนดังกล่าวไปใช้สอนเพื่อพัฒนาจิตสำนึกสาธารณะต่อไป

จากการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาจิตสาธารณะของนักเรียนดังกล่าวข้างต้น พบว่า เป็นการวิจัยที่ใช้ตัวแบบ สถานการณ์จำลอง และบทบาทสมมุติในการพัฒนาจิตสาธารณะของนักเรียน และกำหนดองค์ประกอบของจิตสาธารณะใกล้เคียงกัน คือ ประกอบด้วย 3 องค์ประกอบ 6 ตัวชี้วัด ได้แก่ องค์ประกอบที่ 1 การหลีกเลี่ยงการใช้หรือการกระทำที่ทำให้เกิดความเสียหายต่อของส่วนรวม มี 2 ตัวชี้วัด คือ การดูแลและลักษณะการใช้ องค์ประกอบที่ 2 การถือเป็นหน้าที่ที่จะมีส่วนร่วมในการดูแล มี 2 ตัวชี้วัด คือ การทำตามหน้าที่ที่ถูกกำหนด และการรับอาสาทำบางอย่างเพื่อส่วนรวม องค์ประกอบที่ 3 การเคารพสิทธิในการใช้ของส่วนรวม มี 2 ตัวชี้วัด คือ การไม่เอาของส่วนรวมมาเป็นของตนเอง และการเปิดโอกาสให้ผู้อื่นได้ใช้ของส่วนรวม

5.2 งานวิจัยที่เกี่ยวกับจิตสาธารณะของเยาวชนและประชาชน

งานวิจัยที่เกี่ยวกับจิตสาธารณะของเยาวชนและประชาชน มีดังนี้

ไชยรัตน์ ศิรินคร (2548) ศึกษา เรื่อง ปัจจัยที่มีผลต่อจิตสำนึกสาธารณะด้านการจัดการขยะมูลฝอยของประชาชนในชุมชนเขตเทศบาลนครพิษณุโลก มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อจิตสำนึกสาธารณะด้านการจัดการขยะมูลฝอยของประชาชนในชุมชนเขตเทศบาลนครพิษณุโลก ผลการศึกษา พบว่าปัจจัยที่มีผลต่อจิตสำนึกสาธารณะด้านการจัดการขยะมูลฝอย ได้แก่ ความคิดเห็นที่ดีต่อการจัดการขยะมูลฝอย จำนวนครั้งการมีส่วนร่วมในโครงการเกี่ยวกับการปลูกสร้างจิตสำนึกสาธารณะด้านการจัดการขยะมูลฝอย จำนวนช่องทางการสื่อสารเกี่ยวกับการจัดการขยะมูลฝอยผ่านสื่อต่างๆ ส่วนความรู้อะไรของประชาชนด้านการจัดการขยะมูลฝอยไม่พบว่ามีผลสำคัญต่อจิตสำนึกสาธารณะด้านการจัดการขยะมูลฝอย

ประไพพิศ โอปารวัฒน์ (2548) ศึกษาเรื่อง กระบวนการเกิดจิตสำนึกสาธารณะของชุมชนบางลำพู มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษากระบวนการเกิดจิตสำนึกสาธารณะของชุมชนบางลำพู รวมทั้งเงื่อนไขต่างๆ ที่ก่อให้เกิดจิตสำนึกสาธารณะในบริบทของชุมชนบางลำพู ตลอดจนปัญหาและอุปสรรคต่างๆ ของการพัฒนาจิตสำนึกสาธารณะ โดยใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยการสังเกตอย่างมีส่วนร่วม การสัมภาษณ์แบบเจาะลึก และการสนทนากลุ่ม

ผลการศึกษา พบว่า กระบวนการเกิดจิตสำนึกสาธารณะเกิดจากกลุ่มกิจกรรมทางสังคม 3 กลุ่ม คือ ประชาสังคมบางลำพู เยาวชนเกสรลำพู และมูลนิธิดุริยประณีต โดยประชาคมบางลำพูมีบทบาทนำในการสร้างกิจกรรมทางสังคมบนพื้นที่สาธารณะทางกายภาพ คือ สวนสันติชัยปราการ ทำให้เกิดการรวมตัวกันเพื่อทำกิจกรรมทางสังคมร่วมกัน โดยมีกิจกรรมเป็นสื่อกลางที่จะนำเสนออัตลักษณ์ของชุมชน อัตลักษณ์ของชุมชนจะก่อให้เกิดความรัก ความห่วงใยในสิ่งของอันเป็นส่วนรวมร่วมกันของชุมชน อัตลักษณ์จึงนำมาซึ่งจิตสาธารณะ ในขณะที่จิตสำนึกสาธารณะก็นำมาซึ่งความพยายามในการสร้างอัตลักษณ์ของชุมชนผ่านการทำกิจกรรมทางสังคมซึ่งก่อให้เกิดความรู้สึกมีส่วนร่วม (Sense of Public) หรือรู้สึกเป็นเจ้าของร่วมกันในอัตลักษณ์ด้านต่างๆ ของชุมชนบางลำพู หรือจิตสำนึกสาธารณะของชุมชนนั่นเอง

จิตสำนึกสาธารณะของชุมชนบางลำพูก่อให้เกิดพลังทางสังคมที่ยิ่งใหญ่ในการเคลื่อนไหวทางสังคมในกระบวนการต่อรองกับรัฐในการอนุรักษ์อาคารโรงพิมพ์คุรุสภา และกระบวนการต้านการขยายตัวของกาสิโนท่องเที่ยว และการใช้วัฒนธรรมเพื่อการท่องเที่ยว ซึ่งสิ่งเหล่านั้นทำให้เกิดการดำรงอยู่ของบุคคลและกลุ่ม ภายใต้ชื่อ “ชุมชนบางลำพู”

การมีจิตสำนึกสาธารณะของชุมชนในบริบทของชุมชนบางลำพู อยู่ภายใต้ปัจจัยเงื่อนไขดังต่อไปนี้ ได้แก่ ทูทางสังคม วัฒนธรรม และประวัติศาสตร์ อัตลักษณ์ของชุมชน ผู้นำจิตสำนึกสาธารณะปัจเจก การสื่อสารและกิจกรรมทางสังคม พื้นที่สาธารณะในชุมชน การเข้าร่วมกิจกรรมของคนภายนอก และการที่ชุมชนกลายเป็น “กรณีศึกษา” ในการศึกษาวิจัยและวิทยานิพนธ์หลายๆ ฉบับ ตลอดจนการขยายตัวของถนนข้าวสารและเกสต์เฮ้าส์

ปัญหาและอุปสรรคในการพัฒนาจิตสำนึกสาธารณะเกิดจากปัจจัย ดังต่อไปนี้ การขาดผู้สืบทอดกิจกรรมทางสังคมของชุมชน ความขัดแย้งในชุมชน สภาพการต่างคนต่างอยู่ของผู้เช่าอาศัย และชาวบ้านบางส่วนในชุมชน การขาดความต่อเนื่องในการสนับสนุนจากภาครัฐ และการกีดกันบทบาทการมีส่วนร่วมของชุมชนโดยรัฐ

วิศัลย์ โฆษิตานนท์ (2550) ศึกษาเรื่อง การพัฒนาสำนึกสาธารณะของประชาชนในชุมชนเมือง จังหวัดเพชรบูรณ์ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพที่เป็นลักษณะของการมีจิตสำนึกสาธารณะ เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการพัฒนาสำนึกสาธารณะ และเพื่อสร้างรูปแบบการพัฒนาสำนึกสาธารณะของประชาชนในชุมชนเมือง โดยใช้ชุมชนในเขตเทศบาลเมืองเพชรบูรณ์เป็นพื้นที่ในการวิจัย ดำเนินการ 4 ขั้นตอน ขั้นตอนแรกประกอบด้วย การศึกษาและวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานเพื่อพัฒนากรอบแนวคิดในการวิจัย ขั้นตอนที่สอง เป็นการสร้างรูปแบบการพัฒนาสำนึกสาธารณะแล้วตรวจสอบความถูกต้องในเชิงแนวคิดทฤษฎี ขั้นตอนที่สาม เป็นการนำรูปแบบที่ได้ไปทดลองใช้ ขั้นตอนที่สี่ทำเป็นการปรับปรุงแก้ไข เพื่อสรุปเป็นรูปแบบการพัฒนาสำนึกสาธารณะที่มีประสิทธิภาพ

ผลการศึกษาพบว่า

1) สภาพที่เป็นลักษณะของการมีสำนึกสาธารณะของประชาชนมี 3 ลักษณะ คือ
1. การไม่กระทำการที่ก่อให้เกิดปัญหาแก่ส่วนรวมขึ้นในชุมชน 2. การมีส่วนร่วมในกิจกรรมเพื่อการพัฒนาชุมชน 3. การมีน้ำใจเอื้ออาทรต่อกัน การค้นหาปัจจัยที่มีผลต่อการพัฒนาสำนึกสาธารณะ

พบว่า มี 2 ด้าน ประกอบด้วย ปัจจัยภายใน ได้แก่ ความต้องการส่วนบุคคล สถานภาพทางสังคม ความสามารถในการใช้วิจารณญาณและตัดสินใจ และประสบการณ์ ความรับผิดชอบและทัศนคติ ส่วนปัจจัยภายนอก ได้แก่ การมีปฏิสัมพันธ์ในสังคม และการขัดเกลาทางสังคม การเรียนรู้และการรับรู้ข้อมูลข่าวสาร โครงสร้างและสถาบันทางสังคม วัฒนธรรม ประเพณี พิธีกรรม ประวัติศาสตร์ท้องถิ่น กฎระเบียบในสังคม บทบาทผู้นำ และการบริหารจัดการ และจัดกิจกรรมในชุมชน

2) รูปแบบการพัฒนาสำนักสาธารณะของประชาชนในชุมชนเมือง พบว่าประกอบด้วย แนวทางและกลวิธี ซึ่งมีแนวทางที่สำคัญ 8 ประการ คือ 1. การสร้างข้อตกลงร่วมกัน 2. การสร้างกระบวนการเรียนรู้ 3. การสร้างและส่งเสริมผู้นำ 4. การรวมกลุ่ม หรือจัดตั้งองค์กรของประชาชน 5. การรักษาผลประโยชน์ร่วมกัน 6. การบริหารจัดการในชุมชน 7. การจัดกิจกรรมในชุมชน 8. การสร้างเครือข่ายความร่วมมือกับภายนอก การนำรูปแบบไปใช้ต้องดำเนินการเป็นระบบอย่างต่อเนื่อง ผ่านการรับรู้ การมีส่วนร่วม และกระบวนการสื่อสารอย่างมีคุณภาพของผู้นำทางสังคมที่มีบทบาทในการพัฒนาชุมชนทุกภาคส่วน

เกียรติศักดิ์ แสงอรุณ (2551) ศึกษาเรื่อง แนวทางการพัฒนาจิตสำนึกสาธารณะสำหรับเยาวชนไทย: กรณีศึกษากลุ่มและเครือข่ายเยาวชนที่ทำงานด้านจิตสำนึกสาธารณะ มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) วิเคราะห์กระบวนการจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาจิตสำนึกสาธารณะสำหรับเยาวชนของกลุ่มและเครือข่ายเยาวชน 2) ศึกษาจิตสำนึกสาธารณะของเยาวชนที่เข้าร่วมกิจกรรมของกลุ่มและเครือข่ายเยาวชน และ 3) เพื่อนำเสนอแนวทางในการจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาจิตสำนึกสาธารณะสำหรับเยาวชนไทย โดยมีกลุ่มนวัตกรรมเยาวชนเพื่อสังคม (YIY) กลุ่มเยาวชนแบล็กบ็อกซ์ (Black Box) และเครือข่ายเยาวชน 14 กลุ่มที่ดำเนินโครงการเยาวชนไทยไม่ทอดทิ้งสังคม เป็นกรณีศึกษา

ผลการศึกษาพบว่ากรณีศึกษามีกระบวนการจัดกิจกรรมที่เป็นไปในแนวทางเดียวกัน คือ เป็นกิจกรรมเพื่อสังคม การอาสา การช่วยเหลือด้านการเงินเพื่อการดำเนินงาน การให้คำปรึกษา และการจัดการความรู้ ซึ่งในระบบกระบวนการในการจัดกิจกรรมต่างๆ เหล่านี้ต่างเป็นส่วนหนึ่งที่สอดคล้องและเป็นไปตามกระบวนการบริหารคุณภาพวงจรเดมिंग ซึ่งจะเป็นส่วนสำคัญ

ในการทำให้เกิดผลตอบแทนที่มีคุณค่า นั่นคือ การทำให้เยาวชนเกิดการพัฒนาคิดสำนึกสาธารณะอย่างยั่งยืน

เยาวชนกลุ่มตัวอย่างที่เข้าร่วมกิจกรรมของกรณีศึกษา ทุกคนมีลักษณะของการเห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวมอันเนื่องมาจากการไม่เห็นแก่ตัว และการเสียสละเพื่อสังคม อันเป็นองค์ประกอบของการมีจิตสำนึกสาธารณะซึ่งมีอยู่ในตัวของทุกคน แต่อาจจะต้องหาโอกาสที่จะมีการแสดงออก และได้รับการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง

ปัจจัยที่ส่งผลต่อการพัฒนาคิดสำนึกสาธารณะ ได้แก่ ครอบครัว ครู อาจารย์ เพื่อน สื่อสารมวลชน สภาพแวดล้อมที่อยู่รอบตัว สภาพปัญหา ภาวะวิกฤติ และตนเอง ขณะที่บทบาทของสถาบันต่าง ๆ ทางสังคมก็สามารถทำให้เกิดการพัฒนาคิดสำนึกสาธารณะได้ นอกจากนี้ยังสามารถพัฒนาคิดสำนึกสาธารณะได้ด้วยแนวทางดังนี้ ปฏิรูประบบการศึกษา พัฒนาคุณภาพสื่อ ร่วมมือกันทำงาน และดำเนินการอย่างต่อเนื่อง

แนวทางในการจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาคิดสำนึกสาธารณะสามารถกระทำได้ทั้งการจัดกิจกรรมที่เยาวชนเป็นผู้นำกิจกรรม ได้แก่ การรวมกลุ่มกันทำกิจกรรมเพื่อสังคม กิจกรรมที่เยาวชนเป็นผู้เข้าร่วมกิจกรรม ได้แก่ กิจกรรมอาสาสมัครต่าง ๆ และกิจกรรมที่สามารถดำเนินได้ในชีวิตประจำวัน เช่น การดูหนัง การเก็บขยะในที่สาธารณะ การหยุดรถให้คนข้ามถนนตรงทางม้าลาย เป็นต้น

จากการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวกับการพัฒนาคิดสำนึกสาธารณะของเยาวชนและประชาชนพบว่า ปัจจัยภายนอกที่ส่งผลต่อจิตสำนึกสาธารณะ ได้แก่ การมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางสังคม การรับรู้ข้อมูลข่าวสาร บทบาทของผู้นำในชุมชน และ การบริหารจัดการชุมชน ส่วนปัจจัยภายในที่ส่งผลต่อจิตสำนึกสาธารณะ ได้แก่ รู้สึกเป็นเจ้าของร่วมกัน ความคิดเห็นที่ดีต่อจิตสำนึกสาธารณะ สถานภาพทางสังคม ความสามารถในการใช้วิจารณญาณและการตัดสินใจ และการมีความต้องการทำประโยชน์เพื่อส่วนรวม รวมทั้งการเห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวมอันเนื่องมาจากการไม่เห็นแก่ตัว นอกจากนี้ยังพบว่า การพัฒนาคิดสำนึกสาธารณะต้องมีการดำเนินการอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง

กรอบแนวคิดการวิจัย

ปัญหาที่เกิดจากการขาดจิตสาธารณะของคนในสังคมเป็นปัญหาเร่งด่วนที่ต้องได้รับการแก้ไข เนื่องมาจากการเปลี่ยนแปลงภายในและภายนอกประเทศที่เกิดขึ้นอย่างรวดเร็วที่ส่งผลให้สังคมเปลี่ยนแปลงไป ทั้งการดำรงชีวิตประจำวัน การใช้ชีวิตและความสัมพันธ์กับผู้อื่น ต่างมุ่งแสวงหาความสุข ส่วนตัวมากกว่าการคำนึงถึงผลประโยชน์ของส่วนรวม ขาดการเคารพสิทธิผู้อื่น (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2554: 20)

ปัญหาที่สะท้อนการขาดจิตสาธารณะของคนในสังคม แสดงออกในหลายลักษณะไม่ว่าจะเป็นการที่คนในสังคมบางส่วนทำให้ส่วนรวมเดือดร้อน เสียหาย หรือบางส่วนแม้ไม่สร้างความเดือดร้อนเสียหายแต่ก็ไม่ได้ทำอะไรที่เป็นประโยชน์แก่ส่วนรวม สังคมจึงต้องการผู้ที่มีจิตสาธารณะที่มีความตระหนักรู้ความปรารถนาหรือผลประโยชน์ของส่วนรวมและใช้สติปัญญาสร้างสรรค์หรือพยายามทำให้สังคมเปลี่ยนแปลงไปในทางที่ดีขึ้น ซึ่งจิตสาธารณะมีองค์ประกอบดังนี้

1. **การรู้ความสำคัญของจิตสาธารณะ** หมายถึง การมีความรู้ความเข้าใจเรื่องจิตสาธารณะกับการเปลี่ยนแปลงสังคม หลักธรรมทางศาสนาที่ตนนับถือที่เกี่ยวข้องกับจิตสาธารณะ
2. **การตระหนักรู้ความต้องการสาธารณประโยชน์ของชุมชน** หมายถึง การมีความรู้ความเข้าใจเรื่องความสำคัญของการสร้างสรรค์สาธารณประโยชน์ตามความต้องการของชุมชน และความสามารถในการเก็บรวบรวมข้อมูลและสรุปผลประมวลผลข้อมูลรายละเอียดความต้องการสาธารณประโยชน์ของชุมชน
3. **การตระหนักรู้สาระเนื้อหาที่เป็นในการสร้างสรรค์สาธารณประโยชน์** หมายถึง การมีความรู้ความเข้าใจเรื่องความสำคัญของการสร้างสรรค์สาธารณประโยชน์อย่างผู้มีปัญญา และความสามารถในการศึกษาและสรุปข้อความรู้ที่จำเป็นในการสร้างสรรค์สาธารณประโยชน์
4. **การสร้างสรรค์สาธารณประโยชน์** หมายถึง การมีความสามารถในการปรับปรุงสาธารณประโยชน์โดยการวางแผน การปฏิบัติ การตรวจสอบ และการปรับปรุง แก้ไขสาธารณประโยชน์

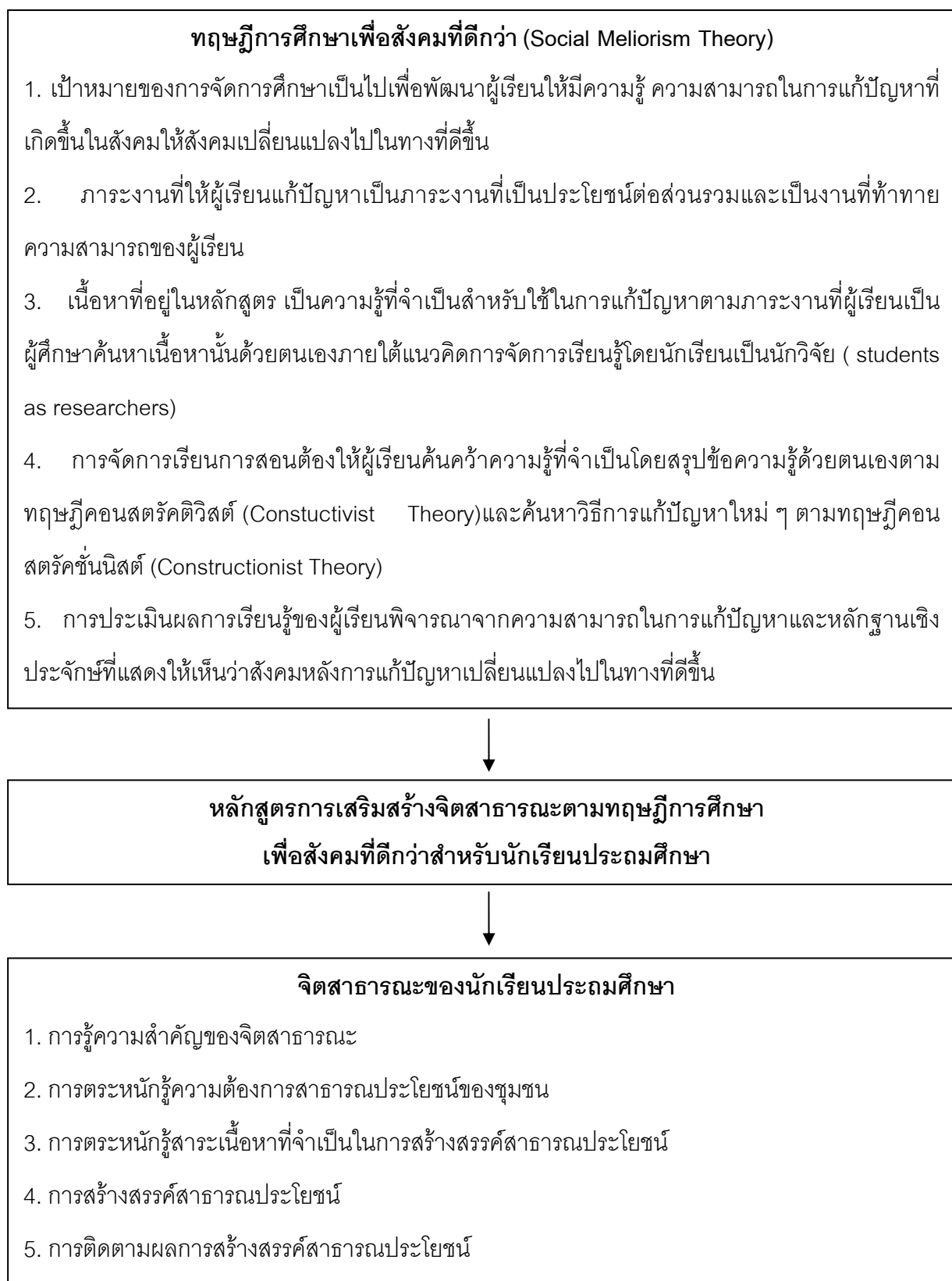
5. การติดตามผลการสร้างสรรค์สาธารณประโยชน์ หมายถึง มีความรู้ความเข้าใจเรื่องความสำคัญของการติดตามผลการใช้สาธารณประโยชน์ของชุมชน และสามารถในการเก็บรวบรวมข้อมูลและสรุปผลประมวลผลข้อมูลผลการใช้สาธารณประโยชน์ของชุมชน

การจัดการศึกษาเพื่อเสริมสร้างจิตสาธารณะต้องจัดการศึกษาที่สามารถสร้างคนที่ไม่คิดถึงแต่ตนเอง ไม่แสวงหาความรู้เฉพาะที่สนองตอบความสนใจ ความจำเป็น และสนองตอบต่อการพัฒนาตนเองเท่านั้น แต่ต้องสร้างคนที่สามารถใช้สติปัญญาสำหรับการสร้างสังคมที่ดีกว่า ซึ่งทฤษฎีที่มีแนวคิดสอดคล้องกับการเสริมสร้างจิตสาธารณะดังกล่าว คือ ทฤษฎีการศึกษาเพื่อสังคมที่ดีกว่า (Social Meliorism Theory) ที่สนับสนุนและส่งเสริมการนำการศึกษาไปใช้เป็นเครื่องมือสำหรับเปลี่ยนแปลงสังคมไปในทางที่ดีกว่าที่เป็นอยู่ โดยมีหลักการ ดังนี้

1. เป้าหมายของการจัดการศึกษาเป็นไปเพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มีความรู้ความสามารถในการแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นในสังคมให้สังคมเปลี่ยนแปลงไปในทางที่ดีขึ้น
2. ภาระงานที่ให้ผู้เรียนแก้ปัญหาเป็นภาระงานที่เป็นประโยชน์ต่อส่วนรวมและเป็นงานที่ทำทลายความสามารถของผู้เรียน
3. เนื้อหาที่อยู่ในหลักสูตร เป็นความรู้ที่จำเป็นสำหรับใช้ในการแก้ปัญหาตามภาระงานที่ผู้เรียนเป็นผู้ศึกษาค้นหาเนื้อหาเหล่านั้นด้วยตนเองภายใต้แนวคิดการจัดการเรียนรู้โดยนักเรียนเป็นนักวิจัย (students as researchers)
4. การจัดการเรียนการสอนต้องให้ผู้เรียนค้นคว้าความรู้ที่จำเป็นโดยสรุปข้อความรู้ด้วยตนเองตามทฤษฎีคอนสตรัคติวิสต์ (Constructivist Theory) และค้นหาวิธีการแก้ปัญหาใหม่ ๆ ตามทฤษฎีคอนสตรัคชันนิสต์ (Constructionist Theory)
5. การประเมินผลการเรียนรู้ของผู้เรียนพิจารณาจากความสามารถในการแก้ปัญหาและหลักฐานเชิงประจักษ์ที่แสดงให้เห็นว่าสังคมหลังการแก้ปัญหาเปลี่ยนแปลงไปในทางที่ดีขึ้น

จากการศึกษาเอกสาร และทฤษฎีดังกล่าว นำมาสู่กรอบแนวคิดการวิจัย ดังนี้

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยและพัฒนาหลักสูตรการเสริมสร้างจิตสาธารณะตามทฤษฎีการศึกษาเพื่อสังคมที่ดีกว่าสำหรับนักเรียนประถมศึกษา เป็นการวิจัยและพัฒนา(Research and Development) โดยการศึกษาสภาพและปัญหาการจัดกิจกรรมเสริมสร้างจิตสาธารณะของนักเรียนประถมศึกษา ศึกษาทฤษฎีการศึกษาเพื่อสังคมที่ดีกว่าเพื่อวิเคราะห์หลักการของทฤษฎีสำหรับนำมาใช้ในการพัฒนาหลักสูตร และศึกษาเอกสารเกี่ยวกับองค์ประกอบของจิตสาธารณะและปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อจิตสาธารณะเพื่อกำหนดกรอบเนื้อหาของหลักสูตร เป็นการวิจัยครั้งที่ 1 (Research 1 หรือ R1) จากนั้นผู้วิจัยนำหลักการของหลักสูตรและกรอบเนื้อหาของหลักสูตรที่ได้จากการวิจัยครั้งที่ 1 มาจัดทำหลักสูตรฉบับร่าง นำหลักสูตรฉบับร่างไปหาคุณภาพโดยผู้เชี่ยวชาญแล้วนำผลที่สรุปจากผู้เชี่ยวชาญมาใช้ในการปรับปรุงพัฒนาหลักสูตรฉบับร่าง เป็นการพัฒนาครั้งที่ 1 (Development 1 หรือ D1) จากนั้นนำหลักสูตรฉบับร่างไปทดลองใช้กับกลุ่มเป้าหมายที่ใช้ในการวิจัยเพื่อศึกษาผลการใช้หลักสูตรแล้วนำข้อมูลมาวิเคราะห์และสรุปผลการใช้หลักสูตรฉบับร่างเป็นการวิจัยครั้งที่ 2 (Research 2 หรือ R2) จากนั้นนำข้อสรุปจากการนำหลักสูตรไปใช้กับกลุ่มเป้าหมายมาปรับปรุงหลักสูตรอีกครั้งเพื่อให้ได้หลักสูตรฉบับสมบูรณ์เป็นการพัฒนาครั้งที่ 2 (Development 2 หรือ D2) แสดงขั้นตอนการวิจัยเป็น 4 ขั้น ดังนี้

ขั้นที่ 1 (R1) การวิจัยเพื่อศึกษาข้อมูลเบื้องต้นในการร่างหลักสูตร

ขั้นที่ 2 (D1) การพัฒนาหลักสูตรฉบับร่าง

ขั้นที่ 3 (R2) การวิจัยเพื่อทดลองใช้หลักสูตรฉบับร่าง

ขั้นที่ 4 (D2) การพัฒนาหลักสูตรฉบับสมบูรณ์

ขั้นที่ 1 (R1) การวิจัยเพื่อศึกษาข้อมูลเบื้องต้นในการร่างหลักสูตร

ขั้นนี้เป็นการวิจัยครั้งที่ 1 (D1) ผู้วิจัยมีจุดมุ่งหมายในการกำหนดหลักการของหลักสูตร และจุดหมายของหลักสูตร โดยมีการดำเนินงานดังนี้

1.1 ผู้วิจัยศึกษาสภาพและปัญหาการจัดกิจกรรมเสริมสร้างจิตสาธารณะของนักเรียนประถมศึกษา โดยจัดทำแบบสอบถาม เรื่องสภาพปัญหาการจัดกิจกรรมเสริมสร้างจิตสาธารณะของนักเรียนประถมศึกษา ให้อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก และอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ร่วม ตรวจสอบความตรงของข้อคำถาม และให้ข้อเสนอแนะแล้วปรับปรุงให้เหมาะสม แล้วส่งแบบสอบถามทางไปรษณีย์ถึงผู้อำนวยการโรงเรียน ขอความร่วมมือให้มอบหมายให้ครูผู้รับผิดชอบกิจกรรมเสริมสร้างจิตสาธารณะในโรงเรียนเป็นผู้ตอบแบบสอบถาม โรงเรียนละ 1 ฉบับ จำนวน 40 ฉบับ ได้รับการตอบกลับจำนวน 29 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 72.50 มีกิจกรรมเสริมสร้างจิตสาธารณะที่โรงเรียนจัดจำนวน 76 กิจกรรม คิดเป็นร้อยละ 100 พบว่า

1.1 ระยะเวลาที่จัดกิจกรรม มีดังนี้

1.1.1 จัดในโอกาสวันสำคัญ ได้แก่ วันแม่แห่งชาติ วันพ่อแห่งชาติ วันราชสดุดี วันสถาปนาลูกเสือไทย วันกิจกรรม 5 ส วันงดสูบบุหรี่โลก (ร้อยละ 35.42)

1.1.2 จัดเป็นกิจวัตรประจำ ได้แก่ ทุกวันหลังเคารพธงชาติ, สัปดาห์ละครั้ง (ร้อยละ 64.58)

1.2 กิจกรรมที่จัด มีดังนี้

1.2.1 กิจกรรมทำความสะอาด ดูแลบริเวณโรงเรียน, ชุมชน และวัด เช่น เก็บขยะ กวาดสนาม รดน้ำต้นไม้ (ร้อยละ 60.53)

1.2.2 กิจกรรมบริการหรืออำนวยความสะดวกในโรงเรียน ได้แก่ ช่วยแม่ครัวทำอาหารกลางวัน ตักอาหารกลางวัน ดูแลการรับประทานอาหารกลางวัน ล้างถาดอาหาร เป็นจรรยาหน้าโรงเรียน ตรวจการแต่งกายนักเรียน ดูแลการเข้าแถวและเดินแถว จัดอุปกรณ์ในห้องเรียน ยกกระเบณม เปลี่ยนถังน้ำดื่ม ยกถาดอาหารให้ครู (ร้อยละ 27.63)

1.2.3 กิจกรรมทำงานงานบ้าน (ร้อยละ 5.26)

1.2.4 กิจกรรมรณรงค์หรือเชิญชวนในโอกาสต่างๆ ได้แก่ รณรงค์ต่อต้านยาเสพติด การเชิญชวนให้ใช้สิทธิเลือกตั้ง (ร้อยละ 3.95)

1.2.5 กิจกรรมบริจาค ได้แก่ ทำกระทงจำหน่ายรายได้มอบให้วัด และชุมชน ทำบุญในวันพระ (ร้อยละ 2.63)

จากผลการศึกษารูปได้ว่า โรงเรียนประถมศึกษาจัดกิจกรรมเสริมสร้างจิตสาธารณะของนักเรียนโดยจัดเป็นกิจกรรมประจำวัน (ร้อยละ 64.58) และในโอกาสวันสำคัญต่างๆ (ร้อยละ 35.42) กิจกรรมที่จัดเรียงตามลำดับมากไปหาน้อย มีดังนี้ กิจกรรมทำความสะอาดโรงเรียน ชุมชนและวัด (ร้อยละ 60.53) กิจกรรมบริการ หรืออำนวยความสะดวกในโรงเรียน (ร้อยละ 27.63) กิจกรรมช่วยงานบ้าน (5.26) กิจกรรมรณรงค์หรือเชิญชวนในโอกาสต่างๆ (ร้อยละ 3.95) และกิจกรรมบริจาค (ร้อยละ 2.63)

จากผลการศึกษาพบว่า กิจกรรมเสริมสร้างจิตสาธารณะของนักเรียนประถมศึกษาเป็นกิจกรรมที่ให้นักเรียนทำในลักษณะกิจกรรม ทั้งที่เป็นกิจกรรมประจำวัน ประจำสัปดาห์ หรือประจำวันสำคัญ ซึ่งส่วนใหญ่เป็นกิจกรรมทำความสะอาด ดูแลบริเวณโรงเรียน, ชุมชน และวัด หรือไม่ก็เป็นกิจกรรมบริการหรืออำนวยความสะดวกในโรงเรียน ซึ่งกิจกรรมที่จัดให้นักเรียนทำล้วนเป็นกิจกรรมที่ให้นักเรียนทำตามหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย

1.2 ผู้วิจัยศึกษาทฤษฎีการศึกษาเพื่อสังคมที่ดีกว่าเพื่อวิเคราะห์หลักการของทฤษฎีการศึกษาเพื่อสังคมที่ดีกว่า สำหรับนำไปใช้ในการออกแบบหลักสูตร ได้หลักการของทฤษฎีการศึกษาเพื่อสังคมที่ดีกว่า ดังนี้

1.2.1 เป้าหมายของการจัดการศึกษาเป็นไปเพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มี ความรู้ ความสามารถในการแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นในสังคมให้สังคมเปลี่ยนแปลงไปในทางที่ดีขึ้น

1.2.2 ภาระงานที่ให้ผู้เรียนแก้ปัญหาเป็นภาระงานที่เป็นประโยชน์ต่อส่วนรวมและเป็นงานที่ทำทลายความสามารถของผู้เรียน

1.2.3 เนื้อหาที่อยู่ในหลักสูตร เป็นความรู้ที่จำเป็นสำหรับใช้ในการแก้ปัญหาตามภาระงานที่ผู้เรียนเป็นผู้ศึกษาค้นหาเนื้อหาด้วยตนเองภายใต้แนวคิดการจัดการเรียนรู้โดยนักเรียนเป็นนักวิจัย (students as researchers)

1.2.4 การจัดการเรียนการสอนต้องให้ผู้เรียนค้นคว้าความรู้ที่จำเป็นโดยสรุปข้อความรู้ด้วยตนเองตามทฤษฎีคอนสตรัคติวิสต์ และค้นหาวิธีการแก้ปัญหาใหม่ ๆ ตามทฤษฎีคอนสตรัคชันนิสต์ (Constructionist)

1.2.5 การประเมินผลการเรียนรู้ของผู้เรียนพิจารณาจากความสามารถในการแก้ปัญหาและหลักฐานเชิงประจักษ์ที่แสดงให้เห็นว่าสังคมหลังการแก้ปัญหาเปลี่ยนแปลงไปในทางที่ดีขึ้น

1.3 ผู้วิจัยศึกษาเอกสารเกี่ยวกับองค์ประกอบของจิตสาธารณะ และปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อจิตสาธารณะ เพื่อวิเคราะห์สาระเกี่ยวกับจิตสาธารณะสำหรับใช้ในการออกแบบหลักสูตร ซึ่งวิเคราะห์องค์ประกอบของจิตสาธารณะ ได้ดังนี้

1.3.1 ด้านการรู้ความสำคัญของจิตสาธารณะ เกี่ยวกับจิตสาธารณะทำให้สังคมเปลี่ยนแปลงไปในทางที่ดีขึ้น

1.3.2 ด้านการรู้ความต้องการสาธารณประโยชน์ของส่วนรวม เป็นการรู้ปัญหาของส่วนรวมที่ต้องการได้รับการแก้ไข

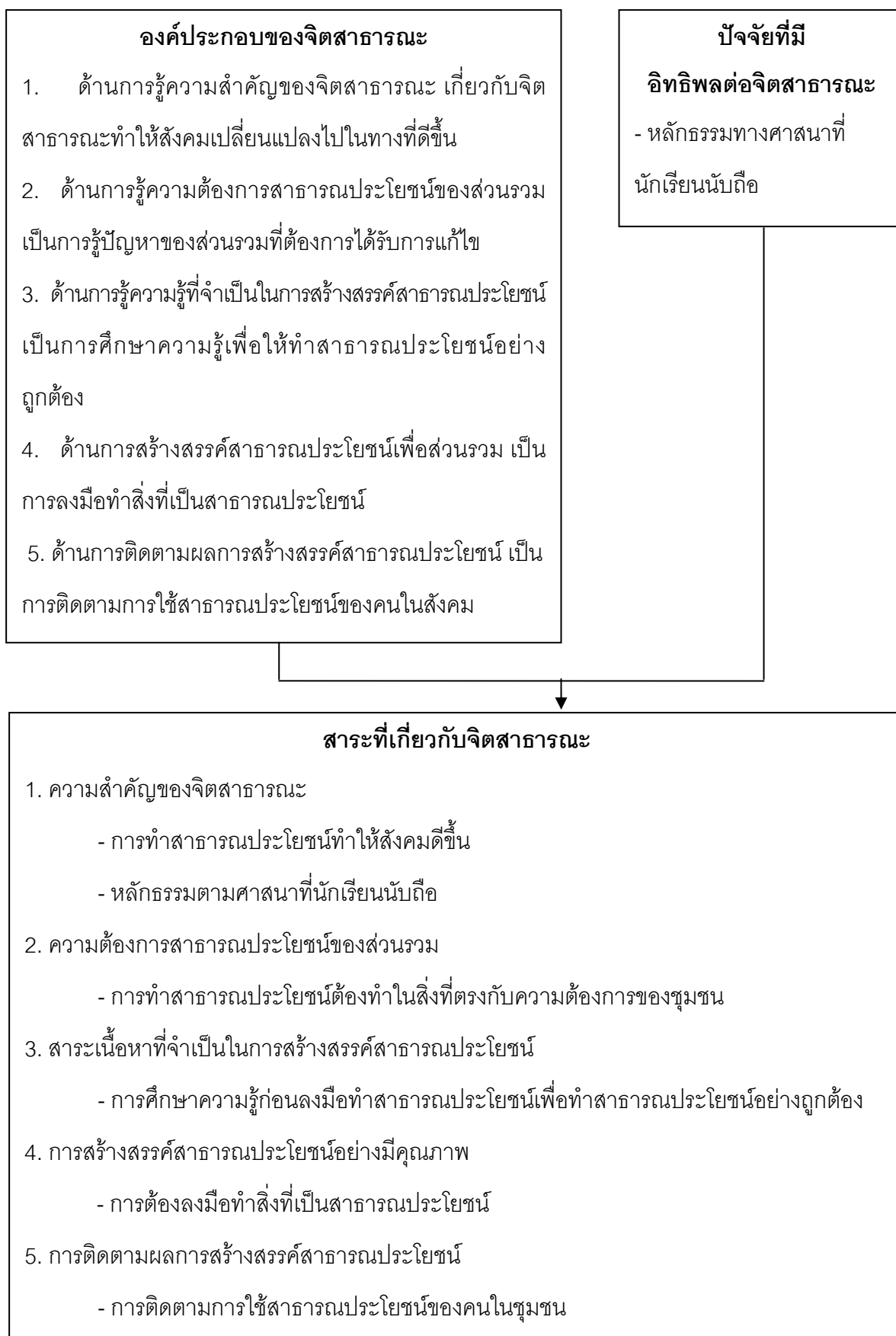
1.3.3 ด้านการรู้ความรู้ที่จำเป็นในการสร้างสรรค์สาธารณประโยชน์ เป็นการศึกษาความรู้เพื่อให้ทำสาธารณประโยชน์อย่างถูกต้อง

1.3.4 ด้านการสร้างสรรค์สาธารณประโยชน์เพื่อส่วนรวม เป็นการลงมือทำสิ่งที่เป็นสาธารณประโยชน์

1.3.5 ด้านการติดตามผลการสร้างสรรค์สาธารณประโยชน์ เป็นการติดตามการใช้สาธารณประโยชน์ของคนในสังคม

จากการศึกษาเกี่ยวกับปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อจิตสาธารณะ สรุปได้ว่าการเสริมสร้างจิตสาธารณะให้กับนักเรียนประถมศึกษาต้องให้หลักกรรมตามศาสนาที่นักเรียนนับถือมาให้นักเรียนได้เรียนรู้ด้วยจะช่วยให้ นักเรียนสามารถเข้าใจเรื่องความสำคัญของจิตสาธารณะได้ สำหรับหลักกรรมทางศาสนาพุทธที่เกี่ยวกับจิตสาธารณะ ได้แก่ พรหมวิหาร 4 และ สังคหวัตถุ 4 ซึ่งหลักกรรมทางศาสนาที่นักเรียนนับถือนั้นมีเนื้อหาที่สอดคล้องสัมพันธ์กับเนื้อหาจากองค์ประกอบของจิตสาธารณะเรื่องความสำคัญของจิตสาธารณะ จึงควรกำหนดเป็นสาระย่อยที่ปรากฏอยู่ในเรื่องความสำคัญของจิตสาธารณะ การกำหนดสาระเกี่ยวกับจิตสาธารณะ แสดงได้ดังภาพดังต่อไปนี้

ภาพที่ 2 การกำหนดสาระเกี่ยวกับจิตสาธารณะ

ขั้นที่ 2 (D1) การพัฒนาหลักสูตรฉบับร่าง

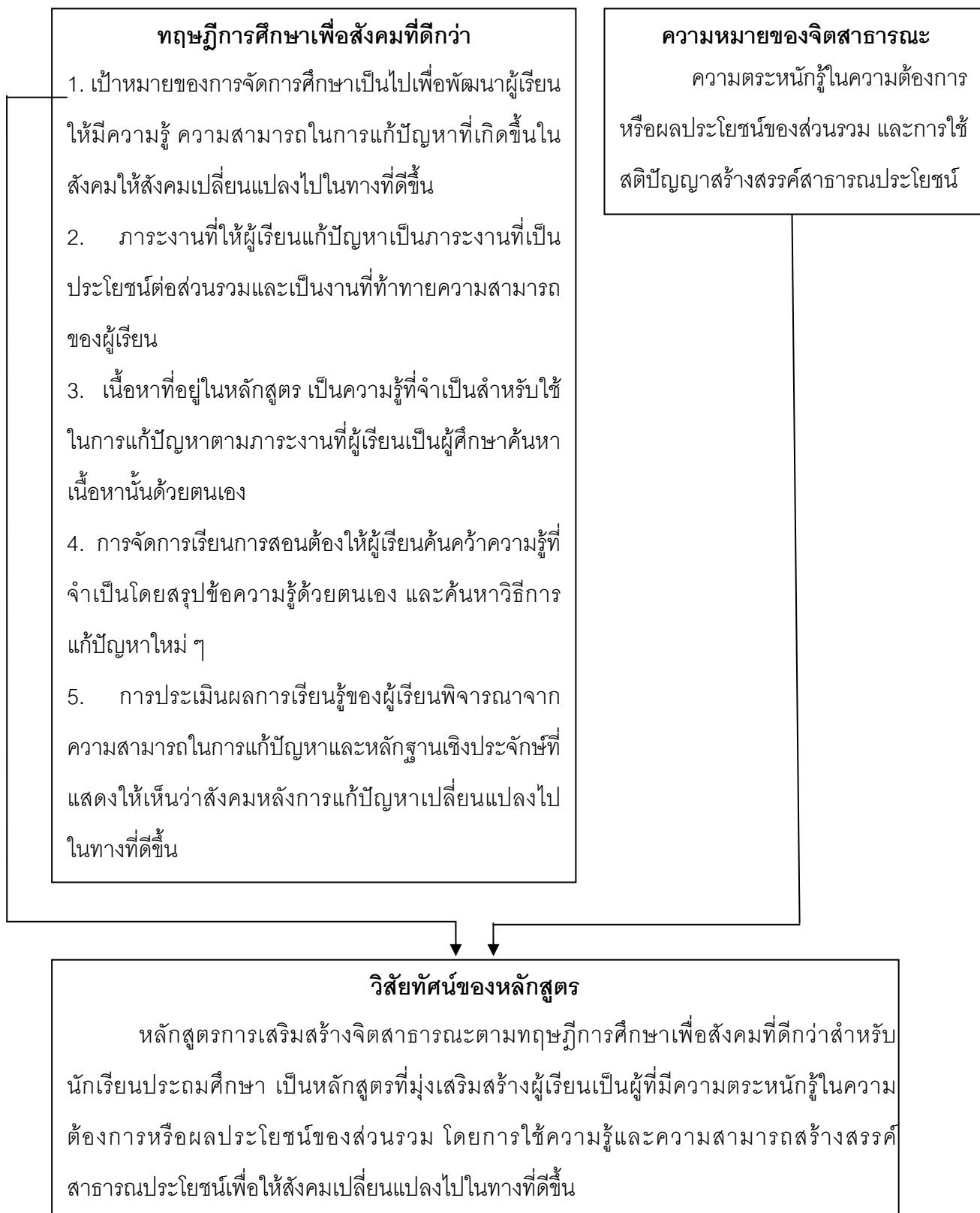
ขั้นตอนนี้เป็นการพัฒนาครั้งที่ 1 (D1) ผู้วิจัยมีจุดมุ่งหมายในการพัฒนาหลักสูตรการเสริมสร้างจิตสาธารณะตามทฤษฎีการศึกษาเพื่อสังคมที่ดีกว่าสำหรับนักเรียนประถมศึกษาฉบับร่าง ผู้วิจัยพัฒนาหลักสูตรโดยจัดทำเอกสารหลักสูตรและเอกสารประกอบหลักสูตร เอกสารหลักสูตรประกอบด้วย วิสัยทัศน์ของหลักสูตร หลักการของหลักสูตร จุดมุ่งหมายของหลักสูตร ผลการเรียนรู้ สาระการเรียนรู้ หน่วยการเรียนรู้ โครงสร้างเวลา แนวการจัดการเรียนรู้ แนวการวัดและประเมินผล และสื่อและแหล่งการเรียนรู้ สำหรับเอกสารประกอบหลักสูตร ได้แก่ แผนการจัดการเรียนรู้จำนวน 12 แผน มีการดำเนินการดังนี้

2.1 จัดทำเอกสารหลักสูตร

2.1.1 กำหนดวิสัยทัศน์ของหลักสูตร

ผู้วิจัยกำหนดวิสัยทัศน์ของหลักสูตรการเสริมสร้างจิตสาธารณะตามทฤษฎีการศึกษาเพื่อสังคมที่ดีกว่าสำหรับนักเรียนประถมศึกษา โดยวิเคราะห์จากหลักการของทฤษฎีการศึกษาเพื่อสังคมที่ดีกว่าข้อ 1 ร่วมกับความหมายของจิตสาธารณะ ได้วิสัยทัศน์ของหลักสูตรแสดงดังภาพต่อไปนี้

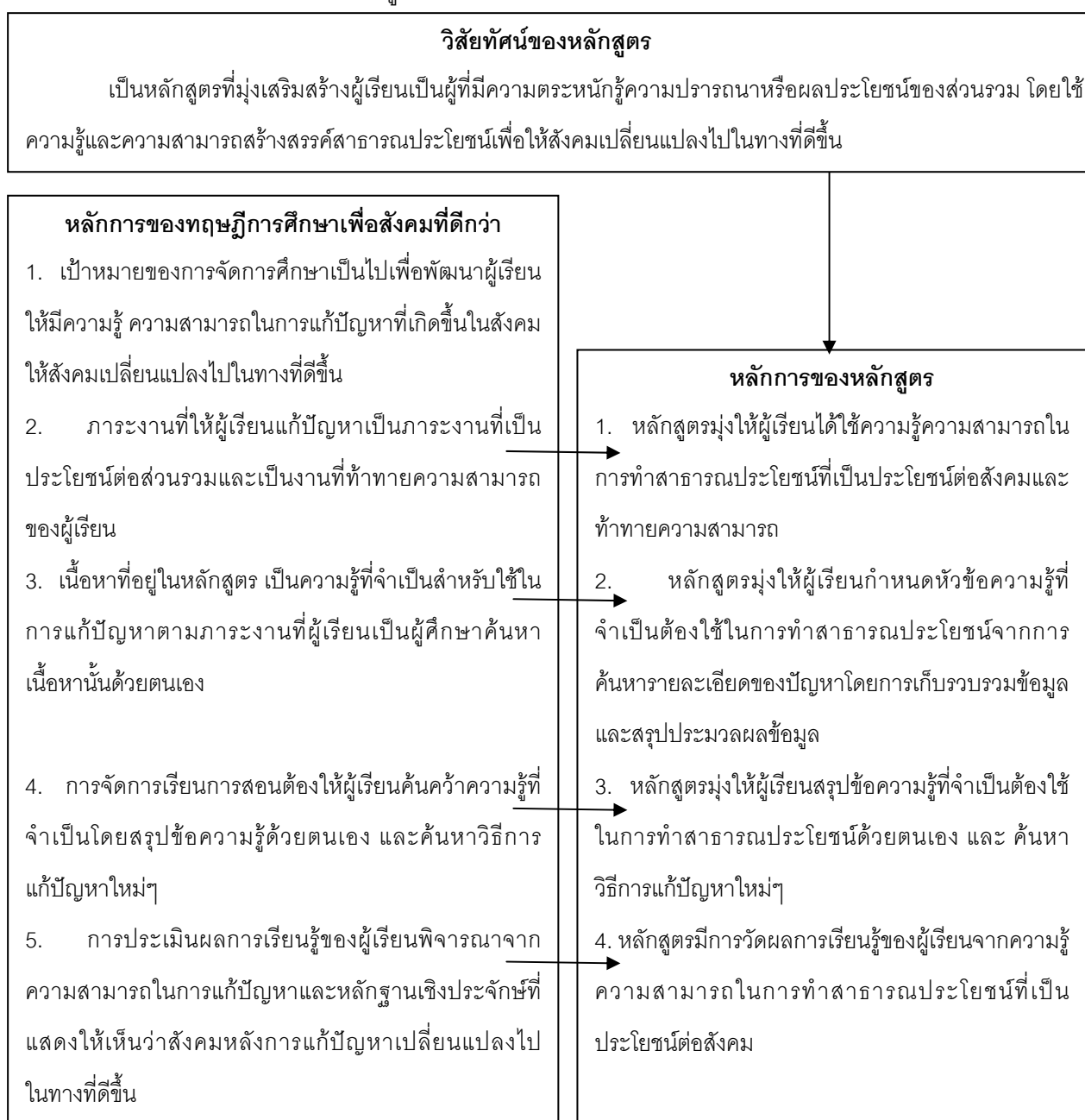
ภาพที่ 3 การกำหนดวิสัยทัศน์ของหลักสูตร

2.1.2 กำหนดหลักการของหลักสูตร

ผู้วิจัยกำหนดหลักการของหลักสูตรโดยวิเคราะห์จากหลักการของทฤษฎีการศึกษาเพื่อสังคมที่ดีกว่าข้อ 2 – 5 ร่วมกับวิสัยทัศน์ของหลักสูตร ได้หลักการของหลักสูตร แสดงได้ดังภาพต่อไปนี้

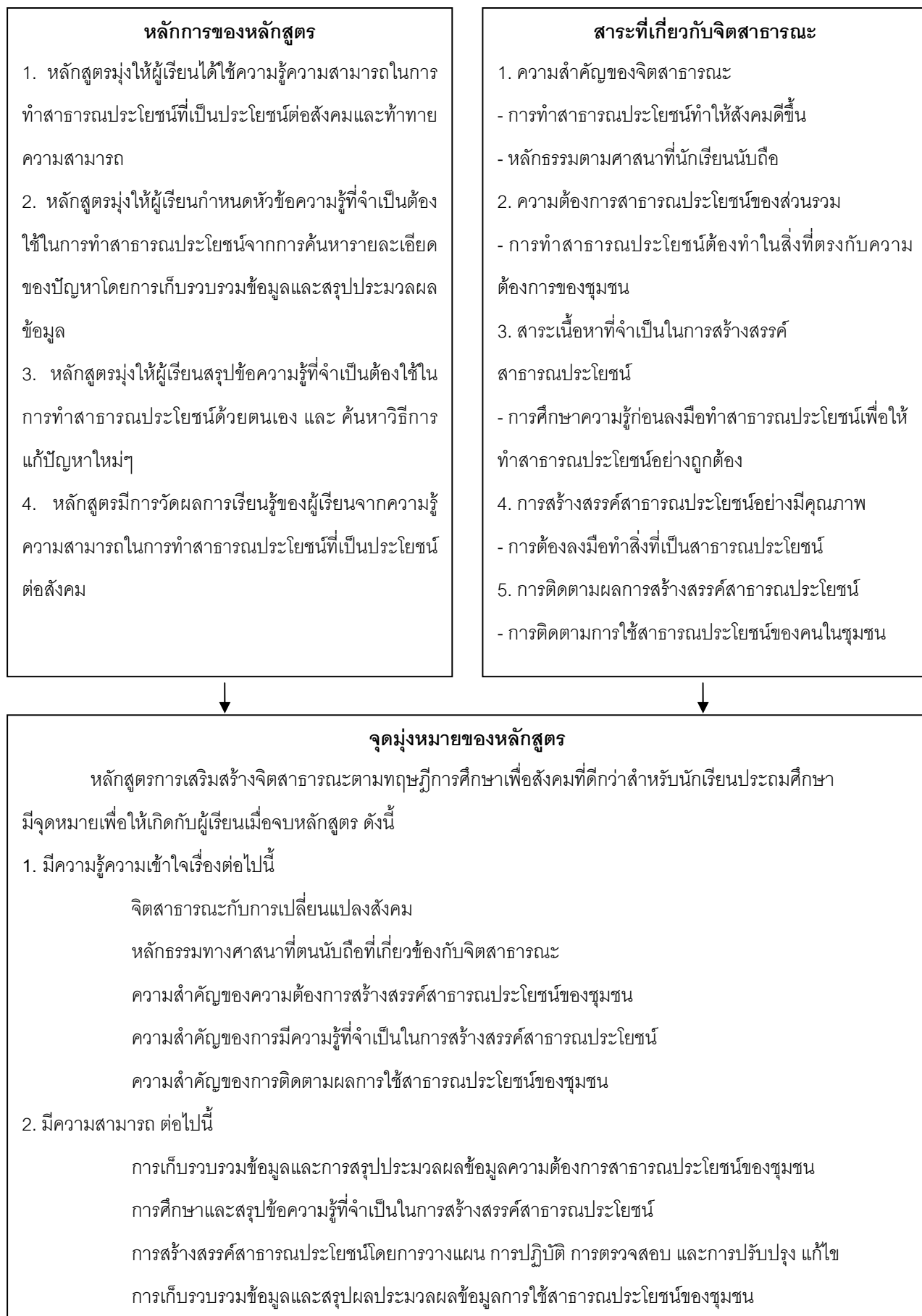
ภาพที่ 4 การกำหนดหลักการของหลักสูตร

2.1.3 กำหนดจุดมุ่งหมายของหลักสูตร

ผู้วิจัยวิเคราะห์หลักการของหลักสูตร ร่วมกับสาระที่เกี่ยวกับจิตสาธารณะ เพื่อ กำหนดจุดมุ่งหมายเพื่อให้เกิดกับผู้เรียนเมื่อจบการศึกษาตามหลักสูตรซึ่งผู้เรียนต้องมีความรู้ ความเข้าใจตามสาระที่เกี่ยวกับจิตสาธารณะ อีกทั้งต้องมีความสามารถในการแก้ปัญหาของ ส่วนรวมตามหลักการของหลักสูตรด้วย การกำหนดจุดมุ่งหมายของหลักสูตร แสดงได้ดังภาพ ต่อไปนี้

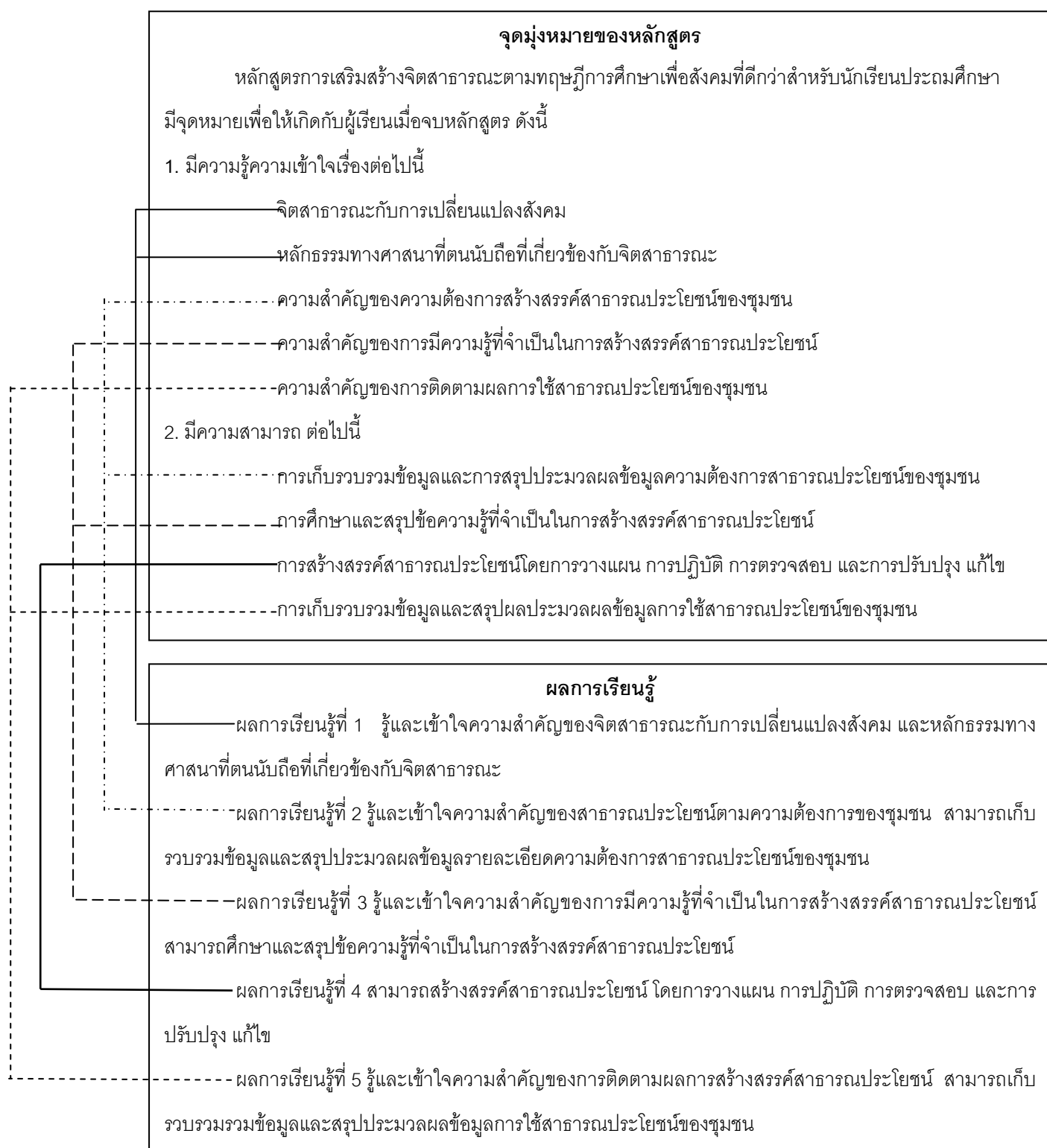
ภาพที่ 5 การกำหนดจุดมุ่งหมายของหลักสูตร

2.1.4 การกำหนดผลการเรียนรู้

ผู้วิจัยวิเคราะห์จุดมุ่งหมายของหลักสูตรเป็นผลการเรียนรู้ซึ่งเป็นการระบุสิ่งที่ผู้เรียนพึงรู้และปฏิบัติได้ แสดงดังภาพต่อไปนี้

ภาพที่ 5 การกำหนดผลการเรียนรู้

ผู้วิจัยกำหนดรายละเอียดของผลการเรียนรู้ ได้ดังนี้

ผลการเรียนรู้ที่ 1 รู้และเข้าใจความสำคัญของจิตสาธารณะกับการเปลี่ยนแปลงสังคม และหลักกรรมทางศาสนาที่ตนนับถือที่เกี่ยวข้องกับจิตสาธารณะ

1.1 อธิบายความสำคัญของจิตสาธารณะกับการเปลี่ยนแปลงสังคม

1.2 อธิบายหลักกรรมทางศาสนาที่ตนนับถือที่เกี่ยวข้องกับจิตสาธารณะ

ผลการเรียนรู้ที่ 2 รู้และเข้าใจความสำคัญของความต้องการสาธารณประโยชน์ของชุมชน สามารถเก็บรวบรวมข้อมูลและสรุปประมวลผลข้อมูลรายละเอียดสาธารณประโยชน์ที่ชุมชนต้องการ

2.1 อธิบายความสำคัญของความต้องการสาธารณประโยชน์ของชุมชน

2.2 สามารถเก็บรวบรวมข้อมูลและสรุปประมวลผลข้อมูล

รายละเอียดสาธารณประโยชน์ที่ชุมชนต้องการ

ผลการเรียนรู้ที่ 3 รู้และเข้าใจความสำคัญของการมีความรู้ที่จำเป็นในการสร้างสรรค์สาธารณประโยชน์ สามารถศึกษาและสรุปข้อความรู้ที่จำเป็นในการสร้างสรรค์สาธารณประโยชน์

3.1 อธิบายความสำคัญของการมีความรู้ที่จำเป็นในการสร้างสรรค์สาธารณประโยชน์

3.2 สามารถศึกษาและสรุปข้อความรู้ที่จำเป็นในการสร้างสรรค์สาธารณประโยชน์

ผลการเรียนรู้ที่ 4 สามารถสร้างสรรค์สาธารณประโยชน์โดยการวางแผน การปฏิบัติ การตรวจสอบ และการปรับปรุง แก้ไข

4.1 สามารถวางแผนสร้างสรรค์สาธารณประโยชน์

4.2 สามารถลงมือสร้างสรรค์สาธารณประโยชน์

4.3 สามารถตรวจสอบผลงานการสร้างสรรค์สาธารณประโยชน์

4.4 สามารถปรับปรุง แก้ไขผลงานการสร้างสรรค์สาธารณประโยชน์

ผลการเรียนรู้ที่ 5 รู้และเข้าใจความสำคัญของการติดตามผลการสร้างสรรค์สาธารณประโยชน์ สามารถเก็บรวบรวมข้อมูลและสรุปประมวลผลข้อมูลการใช้สาธารณประโยชน์ของชุมชน

5.1 อธิบายความสำคัญของการติดตามผลการสร้างสรรค์
 มาตรฐานประโยชน์

5.2 สามารถเก็บรวบรวมข้อมูลและสรุปประมวลผลข้อมูลการใช้
 มาตรฐานประโยชน์ของชุมชน

2.1.5 กำหนดสาระการเรียนรู้

ผู้วิจัยกำหนดสาระการเรียนรู้ให้สอดคล้องสัมพันธ์กับผลการเรียนรู้เพื่อใช้เป็น
 เนื้อหาสำหรับการจัดการเรียนรู้ สาระการเรียนรู้มีดังนี้

สาระการเรียนรู้ที่ 1 ความสำคัญของจิตสาธารณะ

1.1 จิตสาธารณะกับการเปลี่ยนแปลงสังคม

1.2 หลักธรรมทางศาสนาที่สนับสนุนเกี่ยวกับจิตสาธารณะ

สาระการเรียนรู้ที่ 2 ความต้องการมาตรฐานประโยชน์ของชุมชน

2.1 ความสำคัญของความต้องการมาตรฐานประโยชน์ของชุมชน

2.2 การเก็บรวบรวมข้อมูล และการสรุปประมวลผลข้อมูลรายละเอียด

มาตรฐานประโยชน์ที่ชุมชนต้องการ

**สาระการเรียนรู้ที่ 3 ความรู้ที่จำเป็นในการสร้างสรรค์
 มาตรฐานประโยชน์**

3.1 ความสำคัญของการมีความรู้ที่จำเป็นในการสร้างสรรค์มาตรฐานประโยชน์

3.2 วิธีการศึกษาและสรุปข้อความรู้ที่จำเป็นในการสร้างสรรค์มาตรฐานประโยชน์

สาระการเรียนรู้ที่ 4 การสร้างสรรค์มาตรฐานประโยชน์

4.1 การวางแผนการสร้างสรรค์มาตรฐานประโยชน์

4.2 การลงมือสร้างสรรค์มาตรฐานประโยชน์

4.3 การตรวจสอบผลงานการสร้างสรรค์มาตรฐานประโยชน์

4.4 การปรับปรุง แก้ไข ผลงานการสร้างสรรค์มาตรฐานประโยชน์

**สาระการเรียนรู้ที่ 5 การติดตามผลการสร้างสรรค์
 มาตรฐานประโยชน์**

5.1 ความสำคัญของการติดตามผลการสร้างสรรค์มาตรฐานประโยชน์

5.2 การเก็บรวบรวมข้อมูลและสรุปประมวลผลข้อมูลการใช้

สาธารณประโยชน์ของชุมชน

2.1.6 กำหนดหน่วยการเรียนรู้

ผู้วิจัยกำหนดหน่วยการเรียนรู้ เพื่อใช้ในการจัดการเรียนรู้ โดยวิเคราะห์ผลการเรียนรู้ กับสาระการเรียนรู้ที่สอดคล้องกัน ได้หน่วยการเรียนรู้จำนวน 5 หน่วย แต่แต่ละหน่วยการเรียนรู้ประกอบด้วย คำอธิบายรายหน่วย เวลาเรียน มาตรฐาน/ตัวชี้วัด และสาระ/สาระการเรียนรู้ ดังนี้

หน่วยการเรียนรู้ที่ 1 ความสำคัญของจิตสาธารณะ

คำอธิบายหน่วยการเรียนรู้

ศึกษา อภิปราย นำเสนอความคิดเรื่องความสำคัญของจิตสาธารณะกับการเปลี่ยนแปลงสังคม และหลักธรรมทางศาสนาที่ตนนับถือที่เกี่ยวข้องกับจิตสาธารณะ

สาระสำคัญ

คนที่มีจิตสาธารณะเป็นผู้ที่ทำสาธารณประโยชน์โดยใช้สติปัญญา ส่งผลให้สังคมเปลี่ยนแปลงไปในทางที่ดีขึ้น

ศาสนาทุกศาสนามีหลักธรรมที่มุ่งให้คนเป็นคนดี ทุกศาสนามีหลักธรรมที่เกี่ยวข้องกับจิตสาธารณะ เช่น ศาสนาพุทธมีหลักธรรมสังคหวัตถุ 4 และพรหมวิหาร 4 ที่สอนให้นึกถึงผู้อื่นและส่วนรวม และแสดงออกโดยการทำสาธารณประโยชน์

เวลาเรียน 8 ชั่วโมง

ผลการเรียนรู้	สาระการเรียนรู้
<p>ผลการเรียนรู้ที่ 1 รู้และเข้าใจความสำคัญของจิตสาธารณะกับการเปลี่ยนแปลงสังคม และหลักกรรมทางศาสนาที่ตนนับถือที่เกี่ยวข้องกับจิตสาธารณะ</p> <p>1.1 อธิบายความสำคัญของจิตสาธารณะกับการเปลี่ยนแปลงสังคม</p> <p>1.2 อธิบายหลักกรรมทางศาสนาที่ตนนับถือที่เกี่ยวข้องกับจิตสาธารณะ</p>	<p>สาระการเรียนรู้ที่ 1 ความสำคัญของจิตสาธารณะ</p> <p>1.1 จิตสาธารณะกับการเปลี่ยนแปลงสังคม</p> <p>1.2 หลักกรรมทางศาสนาที่ตนนับถือที่เกี่ยวข้องกับจิตสาธารณะ</p>

หน่วยการเรียนรู้ที่ 2 สาธารณประโยชน์ที่ชุมชนต้องการ

คำอธิบายหน่วยการเรียนรู้

ศึกษา อภิปราย นำเสนอความคิดเรื่องความสำคัญของความต้องการสาธารณประโยชน์ที่ชุมชนต้องการ เก็บรวบรวมข้อมูลรายละเอียดสาธารณประโยชน์ที่ชุมชนต้องการด้วยการสอบถาม และสัมภาษณ์ และสรุปประมวลผลข้อมูล

สาระสำคัญ

การทำสาธารณประโยชน์จำเป็นจะต้องรู้ความต้องการของชุมชน เพื่อให้สาธารณประโยชน์ที่ทำนั้นเกิดประโยชน์ต่อส่วนรวมอย่างแท้จริง

การเก็บรวบรวมข้อมูลรายละเอียดความต้องการสาธารณประโยชน์ของชุมชน ทำได้โดยการสอบถามหรือสัมภาษณ์สมาชิกในชุมชน แล้วนำข้อมูลมาสรุปประมวลผล

เวลาเรียน 8 ชั่วโมง

ผลการเรียนรู้	สาระการเรียนรู้
<p>ผลการเรียนรู้ที่ 2 รู้และเข้าใจความสำคัญของความต้องการสาธารณประโยชน์ของชุมชน สามารถเก็บรวบรวมข้อมูลและสรุปประมวลผลข้อมูลรายละเอียดสาธารณประโยชน์ที่ชุมชนต้องการ</p> <p>2.1 อธิบายความสำคัญของความต้องการสาธารณประโยชน์ของชุมชน</p> <p>2.2 สามารถเก็บรวบรวมข้อมูลและสรุปประมวลผลข้อมูลรายละเอียดสาธารณประโยชน์ที่ชุมชนต้องการ</p>	<p>สาระการเรียนรู้ที่ 2 ความต้องการสาธารณประโยชน์ของชุมชน</p> <p>2.1 ความสำคัญของการสร้างสรรค์สาธารณประโยชน์ตามความต้องการของชุมชน</p> <p>2.2 การเก็บรวบรวมข้อมูล และการสรุปประมวลผลข้อมูลรายละเอียดสาธารณประโยชน์ที่ชุมชนต้องการ</p>

หน่วยการเรียนรู้ที่ 3 ความรู้ที่จำเป็นในการสร้างสรรค์สาธารณประโยชน์

คำอธิบายหน่วยการเรียนรู้

ศึกษา อภิปราย นำเสนอความคิดเรื่องความสำคัญของการรู้ความรู้ที่จำเป็นในการสร้างสรรค์สาธารณประโยชน์ ศึกษา สรุปข้อความรู้ และนำเสนอข้อความรู้ที่จำเป็นในการสร้างสรรค์สาธารณประโยชน์

สาระสำคัญ

การทำสาธารณประโยชน์ให้เปลี่ยนแปลงไปในทางที่ดีขึ้น จำเป็นอย่างยิ่งที่ผู้ดำเนินการต้องมีความรู้ในสิ่งที่ทำ เพื่อผลของการกระทำเป็นประโยชน์ต่อส่วนรวมตามที่ต้องการ หากดำเนินการโดยไม่มีความรู้ หรือไม่ถูกต้อง จะส่งผลเสียทั้งต่อตนเอง และส่วนรวม

การศึกษาค้นคว้าความรู้ที่จำเป็นทำได้โดยการอ่านเอกสาร ตำรา จากแหล่งต่างๆที่น่าเชื่อถือ แล้วสรุปสาระให้ครบถ้วนและถูกต้อง

เวลาเรียน 8 ชั่วโมง

ผลการเรียนรู้	สาระการเรียนรู้
<p>ผลการเรียนรู้ที่ 3 รู้และเข้าใจความสำคัญของการมีความรู้ที่จำเป็นในการสร้างสรรค์สาธารณประโยชน์ สามารถศึกษาและสรุปข้อความรู้ที่จำเป็นในการสร้างสรรค์สาธารณประโยชน์</p> <p>3.1 อธิบายความสำคัญของการมีความรู้ที่จำเป็นในการสร้างสรรค์สาธารณประโยชน์</p> <p>3.2 สามารถศึกษาและสรุปข้อความรู้ที่จำเป็นในการสร้างสรรค์สาธารณประโยชน์</p>	<p>สาระการเรียนรู้ที่ 3 ความรู้ที่จำเป็นในการสร้างสรรค์สาธารณประโยชน์</p> <p>3.1 ความสำคัญของการมีความรู้ที่จำเป็นในการสร้างสรรค์สาธารณประโยชน์</p> <p>3.2 วิธีการศึกษาและสรุปข้อความรู้ที่จำเป็นในการสร้างสรรค์สาธารณประโยชน์</p>

หน่วยการเรียนรู้ที่ 4 การสร้างสรรค์สาธารณประโยชน์

คำอธิบายหน่วยการเรียนรู้

สร้างสรรค์สาธารณประโยชน์ โดยการวางแผน การปฏิบัติ การตรวจสอบ และการปรับปรุง แก้ไข

สาระสำคัญ

การทำสาธารณประโยชน์ต้องใช้เวลา ทรัพยากร และแรงงานที่มีอยู่อย่างมีคุณภาพ โดยใช้กระบวนการพัฒนาคุณภาพงาน ประกอบด้วย 4 ขั้นตอน ได้แก่ การวางแผน การปฏิบัติ การตรวจสอบ และการปรับปรุง แก้ไข

เวลาเรียน 24 ชั่วโมง

ผลการเรียนรู้	สาระการเรียนรู้
ผลการเรียนรู้ที่ 4 สามารถสร้างสรรค์ สาธารณประโยชน์โดยการวางแผน การปฏิบัติ การตรวจสอบ และการปรับปรุง แก้ไข 4.1 สามารถวางแผนสร้างสรรค์ สาธารณประโยชน์ 4.2 สามารถปฏิบัติการสร้างสรรค์ สาธารณประโยชน์ 4.3 สามารถตรวจสอบผลงานการสร้างสรรค์ สาธารณประโยชน์ 4.4 สามารถปรับปรุง แก้ไขผลงานการ สร้างสรรค์สาธารณประโยชน์	สาระการเรียนรู้ที่ 4 การสร้างสรรค์ สาธารณประโยชน์ 4.1 การวางแผนการสร้างสรรค์ สาธารณประโยชน์ 4.2 การปฏิบัติการสร้างสรรค์ สาธารณประโยชน์ 4.3 การตรวจสอบผลงานการสร้างสรรค์ สาธารณประโยชน์ 4.4 การปรับปรุง แก้ไข ผลงานการสร้างสรรค์ สาธารณประโยชน์

หน่วยการเรียนรู้ที่ 5 การติดตามผลการสร้างสรรค์ สาธารณประโยชน์

คำอธิบายหน่วยการเรียนรู้

ศึกษา อภิปราย นำเสนอความคิดเรื่องความสำคัญของการติดตามผล
การสร้างสรรค์สาธารณประโยชน์ เก็บรวบรวมข้อมูลการใช้สาธารณประโยชน์ของชุมชนด้วยการ
สังเกต และสรุปประมวลผลข้อมูล

สาระสำคัญ

สาธารณประโยชน์จะมีประโยชน์ต่อชุมชนเมื่อคนในชุมชนมาใช้
ประโยชน์จากสาธารณประโยชน์นั้น ดังนั้นหลังจากทำสาธารณประโยชน์แล้วต้องสังเกตการใช้
สาธารณประโยชน์ของคนในชุมชนด้วย

การเก็บรวบรวมข้อมูลรายละเอียดการใช้สาธารณประโยชน์ของคนใน
ชุมชน ทำได้โดยการสังเกตการใช้สาธารณประโยชน์ที่ทำไว้ แล้วนำข้อมูลมาสรุปประมวลผล

เวลา 16 ชั่วโมง

ผลการเรียนรู้	สาระการเรียนรู้
<p>ผลการเรียนรู้ที่ 5 รู้และเข้าใจความสำคัญของการติดตามผลการสร้างสรรค์สาธารณประโยชน์ ใช้การสังเกตเก็บรวบรวมข้อมูลและสรุปประมวลผลข้อมูลผลการสาธารณประโยชน์</p> <p>5.1 อธิบายความสำคัญของการติดตามผลการสร้างสรรค์สาธารณประโยชน์</p> <p>5.2 สามารถใช้การสังเกตเก็บรวบรวมข้อมูลและสรุปประมวลผลข้อมูลการใช้สาธารณประโยชน์ของชุมชน</p>	<p>สาระการเรียนรู้ที่ 5 การติดตามผลการสร้างสรรค์สาธารณประโยชน์</p> <p>5.1 ความสำคัญของการติดตามผลการสร้างสรรค์สาธารณประโยชน์</p> <p>5.2 การใช้การสังเกตเก็บรวบรวมข้อมูลและสรุปประมวลผลข้อมูลการใช้สาธารณประโยชน์ของชุมชน</p>

2.1.7 กำหนดโครงสร้างเวลา

ผู้วิจัยกำหนดโครงสร้างเวลา โดยวิเคราะห์หน่วยการเรียนรู้เพื่อจัดสรรเวลาที่เหมาะสมสำหรับจัดการเรียนรู้ ได้โครงสร้างเวลาดังนี้

หลักสูตรการเสริมสร้างจิตสาธารณะตามทฤษฎีการศึกษาเพื่อสังคมที่ดีกว่าสำหรับนักเรียนประถมศึกษา เป็นหลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติมที่กำหนดให้เรียนทั้งในเวลาเรียน และนอกเวลาเรียน ใช้เวลาทั้งหมด 64 ชั่วโมง แบ่งเป็น 3 ช่วงดังนี้

ช่วงที่ 1 จัดการเรียนรู้ในเวลาเรียน จำนวน 12 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 2 ชั่วโมง รวม 24 ชั่วโมง เป็นการจัดการเรียนรู้ 3 หน่วย ได้แก่ หน่วยการเรียนรู้ที่ 1 ความสำคัญของจิตสาธารณะ หน่วยการเรียนรู้ที่ 2 ความต้องการสาธารณประโยชน์ของชุมชน หน่วยการเรียนรู้ที่ 3 ความรู้ที่จำเป็นในการสร้างสรรค์สาธารณประโยชน์

ช่วงที่ 2 จัดการเรียนรู้นอกเวลาเรียน จำนวน 6 วัน วันละ 4 ชั่วโมง รวม 24 ชั่วโมง เป็นการเรียนรู้หน่วยการเรียนรู้ที่ 4 การสร้างสรรค์สาธารณประโยชน์

ช่วงที่ 3 จัดการเรียนรู้ในเวลาเรียน จำนวน 8 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 2 ชั่วโมง รวม 16 ชั่วโมง เป็นการจัดการเรียนรู้หน่วยการเรียนรู้ที่ 5 การติดตามผลการสร้างสรรค์
 สาธารณประโยชน์

2.1.8 กำหนดแนวการจัดการเรียนรู้

ผู้วิจัยกำหนดแนวการจัดการเรียนรู้ โดยวิเคราะห์จากหน่วยการเรียนรู้ ได้แนว
 การจัดการเรียนรู้ ดังนี้

หลักสูตรการเสริมสร้างจิตสาธารณะตามทฤษฎีการศึกษาเพื่อสังคมที่ดีกว่า
 สำหรับนักเรียนประถมศึกษา มีกระบวนการเรียนรู้ที่หลากหลาย ดังนี้

หน่วยการเรียนรู้ที่ 1: ความสำคัญของจิตสาธารณะ

ศึกษา อภิปราย และนำเสนอความคิดเรื่องความสำคัญของจิตสาธารณะ
 กับการเปลี่ยนแปลงสังคม และหลักธรรมทางศาสนาที่ตนนับถือที่เกี่ยวข้องกับจิตสาธารณะโดยใช้
 ข่าว เหตุการณ์ เรื่องราวที่เกี่ยวข้อง

หน่วยการเรียนรู้ที่ 2: รู้ความต้องการสาธารณประโยชน์ของชุมชน

ศึกษา อภิปราย และนำเสนอความคิดเรื่อง การสร้างสรรค์
 สาธารณประโยชน์ตามความต้องการของชุมชนโดยใช้ข่าว เหตุการณ์ เรื่องราวที่เกี่ยวข้อง ศึกษา
 วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยการสอบถามและสัมภาษณ์ และการสรุปประมวลผลข้อมูล
 ปฏิบัติการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยการสอบถามและการสัมภาษณ์ และสรุปประมวลผลข้อมูล
 สาธารณประโยชน์ที่ชุมชนต้องการนำเสนอข้อมูลสาธารณประโยชน์ที่ชุมชนต้องการ

หน่วยการเรียนรู้ที่ 3: มีความรู้ที่จำเป็นในการสร้างสรรค์
 สาธารณประโยชน์

ศึกษา อภิปราย และนำเสนอความคิดเรื่อง การสร้างสรรค์
 สาธารณประโยชน์อย่างผู้มีปัญญาโดยใช้ข่าว เหตุการณ์ เรื่องราวที่เกี่ยวข้อง ศึกษาวิธีการศึกษา
 และสรุปข้อความรู้ปฏิบัติการศึกษา สรุปข้อความรู้และนำเสนอความรู้ที่จำเป็นในการสร้างสรรค์
 สาธารณประโยชน์

หน่วยการเรียนรู้ที่ 4: การสร้างสรรค์สาธารณประโยชน์

ปฏิบัติการวางแผนการสร้างสรรค์สาธารณประโยชน์ ปฏิบัติการลงมือ
สร้างสรรค์สาธารณประโยชน์ ปฏิบัติการตรวจสอบสาธารณประโยชน์ และปฏิบัติการปรับปรุง
แก้ไข สาธารณประโยชน์ให้มีคุณภาพ

หน่วยการเรียนรู้ที่ 5: การติดตามผลการสร้างสรรค์สาธารณประโยชน์

ศึกษา อภิปราย และนำเสนอความคิดเรื่องการติดตามผลการสร้างสรรค์
สาธารณประโยชน์โดยใช้ข่าว เหตุการณ์ เรื่องราวที่เกี่ยวข้อง ศึกษาวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วย
การสังเกต และการสรุปประมวลผลข้อมูล ปฏิบัติการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยการสังเกตและสรุป
ประมวลผลข้อมูลผลการใช้สาธารณประโยชน์ของชุมชน นำเสนอข้อมูลผลการใช้
สาธารณประโยชน์ของชุมชน

2.1.9 กำหนดแนวการวัดและประเมินผล

ผู้วิจัยกำหนดแนวการวัดและประเมินผลแต่ละหน่วยการเรียนรู้ให้ครอบคลุมทั้ง
ด้านความรู้ความเข้าใจและด้านความสามารถตามองค์ประกอบของจิตสาธารณะ ได้แนวการวัด
และประเมินผล ดังนี้

- 1) วัดและประเมินผลความรู้ความเข้าใจตามองค์ประกอบของจิต
สาธารณะ โดยการทดสอบ
- 2) วัดและประเมินความสามารถตามองค์ประกอบของจิตสาธารณะ โดย
การสังเกตและประเมินความสามารถ

2.1.10 กำหนดสื่อและแหล่งการเรียนรู้

ผู้วิจัยกำหนดสื่อและแหล่งเรียนรู้ที่ใช้จัดการเรียนรู้ โดยวิเคราะห์จากหน่วยการ
เรียนรู้ ได้สื่อและแหล่งการเรียนรู้ ดังนี้

- 1) พื้นที่ที่ใช้เป็นสาธารณประโยชน์ของชุมชน
- 2) อุปกรณ์ที่ใช้ในการสร้างสรรค์สาธารณประโยชน์
- 3) ข่าว เหตุการณ์ เรื่องราวเกี่ยวกับความสำคัญของจิตสาธารณะกับ
การเปลี่ยนแปลงสังคม

- จิตสาธารณะ
- 4) ข่าว เหตุการณ์ เรื่องราวเกี่ยวกับหลักธรรมทางศาสนาที่เกี่ยวข้องกับจิตสาธารณะ
 - 5) ข่าว เหตุการณ์ เรื่องราวเกี่ยวกับความสำคัญของการสร้างสรรค์สาธารณประโยชน์ตามความต้องการของชุมชน
 - 6) ข่าว เหตุการณ์ เรื่องราวเกี่ยวกับความสำคัญของการรู้ความรู้ที่จำเป็นในการสร้างสรรค์สาธารณประโยชน์
 - 7) ข่าว เหตุการณ์ เรื่องราวเกี่ยวกับความสำคัญของการติดตามผลการสร้างสรรค์สาธารณประโยชน์
 - 8) หนังสือ เอกสาร ตำรา หรือเว็บไซต์ที่มีความรู้ที่จำเป็นในการสร้างสรรค์สาธารณประโยชน์

2.2 จัดทำเอกสารหลักสูตร

ผู้วิจัยจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้เพื่อใช้ในการจัดการเรียนรู้ องค์ประกอบของแผนการจัดการเรียนรู้ ประกอบด้วย มาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้ สาระและสาระการเรียนรู้ จุดประสงค์การเรียนรู้ สาระสำคัญ กิจกรรมการเรียนรู้ สื่อและแหล่งเรียนรู้ และการวัดและประเมินผล มีแผนการจัดการเรียนรู้จำนวน 12 แผน ดังแสดงในตารางที่ 1

ตารางที่ 1 แผนการจัดการเรียนรู้ตามหลักสูตรการเสริมสร้างจิตสาธารณะตามทฤษฎีการศึกษาเพื่อสังคมที่ดีกว่าสำหรับนักเรียนประถมศึกษา

ชั่วโมงที่	หน่วยการเรียนรู้	แผนการจัดการเรียนรู้	เวลาเรียน (ช.ม.)
1-8	หน่วยการเรียนรู้ที่ 1 ความสำคัญของ จิตสาธารณะ	แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 1 จิตสาธารณะกับการเปลี่ยนแปลงสังคม	4
		แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 2 หลักธรรมทางศาสนาที่เกี่ยวข้องกับ จิตสาธารณะ	4
9-16	หน่วยการเรียนรู้ที่ 2 ความต้องการ สาธารณประโยชน์ ของชุมชน	แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 3 การสร้างสรรค์สาธารณประโยชน์ตามความ ต้องการของชุมชน	2
		แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 4 ข้อมูลรายละเอียดสาธารณประโยชน์ตาม ความต้องการของชุมชน	6
17-24	หน่วยการเรียนรู้ที่ 3 ความรู้ที่จำเป็นในการ สร้างสรรค์ สาธารณประโยชน์	แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 5 การสร้างสรรค์สาธารณประโยชน์อย่างผู้มี ปัญญา	2
		แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 6 การศึกษาความรู้ที่จำเป็นในการสร้างสรรค์ สาธารณประโยชน์	6

ตารางที่ 1 (ต่อ) แผนการจัดการเรียนรู้ตามหลักสูตรการเสริมสร้างจิตสาธารณะตามทฤษฎีการศึกษาเพื่อสังคมที่ดีกว่าสำหรับนักเรียนประถมศึกษา

ชั่วโมงที่	หน่วยการเรียนรู้	แผนการจัดการเรียนรู้	เวลาเรียน (ช.ม.)
25-48	หน่วยการเรียนรู้ที่ 4 การสร้างสรรค์ สาธารณประโยชน์ อย่างมีคุณภาพ	แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 7 การวางแผนสร้างสรรค์สาธารณประโยชน์	4
		แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 8 การดำเนินการสร้างสรรค์สาธารณประโยชน์	16
		แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 9 การมอบสาธารณประโยชน์ให้ชุมชน	4
49-64	หน่วยการเรียนรู้ที่ 5 การติดตามผลการ สร้างสรรค์ สาธารณประโยชน์	แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 10 การดูแลรักษาสาธารณประโยชน์	6
		แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 11 การติดตามผลการสร้างสรรค์ สาธารณประโยชน์	2
		แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 12 ข้อมูลการใช้สาธารณประโยชน์ของชุมชน	8

2.3 ตรวจสอบคุณภาพหลักสูตร และเอกสารหลักสูตร

ผู้วิจัยตรวจสอบคุณภาพหลักสูตร และเอกสารหลักสูตรโดยนำไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 3 คน (ภาคผนวก ก) ตรวจสอบคุณภาพแล้วนำความเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิมาปรับปรุง หลักสูตรและเอกสารหลักสูตร (ภาคผนวก ค)

ขั้นที่ 3 (R2) การวิจัยเพื่อทดลองใช้หลักสูตรฉบับร่าง

ขั้นตอนนี้เป็นการวิจัยครั้งที่ 2 (D2) ผู้วิจัยมีจุดมุ่งหมายในการค้นหาข้อมูลที่จะนำมาใช้สำหรับการปรับปรุงหลักสูตรการเสริมสร้างจิตสาธารณะตามทฤษฎีการศึกษาเพื่อสังคมที่ดีกว่าสำหรับนักเรียนประถมศึกษา โดยนำหลักสูตรฉบับร่างไปทดลองใช้ มีการดำเนินงานดังนี้

3.1 จัดทำเครื่องมือเก็บรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล 2 ชนิด ได้แก่ แบบทดสอบความรู้ความเข้าใจ และแบบสังเกตและประเมินความสามารถ ซึ่งมีรายละเอียด ดังนี้

3.1.1 แบบทดสอบความรู้ความเข้าใจ

ผู้วิจัยดำเนินการสร้างแบบทดสอบความรู้ความเข้าใจ โดยมีขั้นตอนตามลำดับต่อไปนี้

1) กำหนดจุดประสงค์ของการสร้างแบบทดสอบ โดยเป็นแบบทดสอบสำหรับผู้เรียนชั้นประถมศึกษาตอนปลาย สร้างขึ้นเพื่อวัดความรู้ความเข้าใจตามเนื้อหาของหลักสูตรการเสริมสร้างจิตสาธารณะตามทฤษฎีการศึกษาเพื่อสังคมที่ดีกว่าสำหรับนักเรียนประถมศึกษา สำหรับใช้ทดสอบนักเรียนก่อนและหลังการทดลอง

2) กำหนดกรอบเนื้อหาของแบบทดสอบ ดำเนินการดังนี้

2.1) ศึกษาเป้าหมายของหลักสูตรการเสริมสร้างจิตสาธารณะตามทฤษฎีการศึกษาเพื่อสังคมที่ดีกว่าสำหรับนักเรียนประถมศึกษา จุดประสงค์เชิงพฤติกรรม และเนื้อหาของหลักสูตร

2.2) ศึกษาทฤษฎีและวิธีการสร้างแบบทดสอบ

2.3) จัดทำตารางวิเคราะห์โครงสร้างของแบบทดสอบตามจุดประสงค์เชิงพฤติกรรม และสร้างข้อสอบปรนัย 4 ตัวเลือก ตามองค์ประกอบของจิตสาธารณะ ได้แก่ ด้านการรู้ความสำคัญของจิตสาธารณะ ด้านการตระหนักรู้ความต้องการสาธารณประโยชน์ของชุมชน ด้านการตระหนักรู้สาระเนื้อหาที่จำเป็นในการสร้างสรรค้สาธารณประโยชน์ และด้านการติดตามผลการสร้างสรรค้สาธารณประโยชน์ จำนวนด้านละ 5 ข้อ รวม 20 ข้อ

2.4) กำหนดเกณฑ์การให้คะแนน โดยแต่ละข้อมีคะแนน 1 คะแนน ตอบผิดได้ 0 คะแนน ตอบถูกได้ 1 คะแนน

3) ตรวจสอบคุณภาพของแบบทดสอบ ดำเนินการดังนี้

3.1) นำแบบทดสอบที่สร้างขึ้นให้ผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 3 คน ตรวจสอบความตรงตามเนื้อหา แล้วปรับปรุงแก้ไข (ภาคผนวก ก)

3.2) นำไปทดสอบกับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ปี การศึกษา 2554 โรงเรียนวัดลาดสนุ่น จำนวน 35 คน

3.3) นำผลที่ได้มาคำนวณหาค่าความเที่ยงของแบบทดสอบทั้งฉบับตามวิธีหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's Alpha) ผลการวิเคราะห์พบว่าแบบทดสอบความรู้มีค่าความเที่ยง 0.62 และวิเคราะห์คุณภาพของข้อสอบรายข้อได้ค่าความยากอยู่ระหว่าง 0.23 - 0.76 และค่าอำนาจจำแนกอยู่ระหว่าง 0.21 - 0.67 จึงยอมรับได้ว่าแบบทดสอบความรู้ความเข้าใจมีคุณภาพนำไปใช้ได้ (ภาคผนวก ข)

3.1.2 แบบสังเกตและประเมินความสามารถ

ผู้วิจัยดำเนินการสร้างแบบสังเกตและประเมินความสามารถ โดยมีขั้นตอนตามลำดับต่อไปนี้

1) กำหนดจุดประสงค์ในการสร้างแบบสังเกตและประเมินความสามารถ เพื่อใช้ประเมินความสามารถของนักเรียนในระหว่างการทดลอง

2) กำหนดกรอบความสามารถของแบบสังเกตและประเมินความสามารถ ดำเนินการดังนี้

2.1) ศึกษาความหมาย และแนวคิดเกี่ยวกับความสามารถตามองค์ประกอบของจิตสาธารณะ

2.2) ศึกษาหลักการ และวิธีสร้างแบบสังเกตและประเมินความสามารถ

2.3) จัดทำแบบสังเกตและประเมินความสามารถ เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 4 ระดับ (Rating Scale) ตามองค์ประกอบของจิตสาธารณะ ได้แก่ ด้านการตระหนักรู้ความต้องการสาธารณประโยชน์ของชุมชน จำนวน 2 ข้อ ด้านการตระหนักรู้สาระ

เนื้อหาที่จำเป็นในการสร้างสรรค์สาธารณประโยชน์ จำนวน 2 ข้อ ด้านการสร้างสรรค์สาธารณประโยชน์ จำนวน 4 ข้อ และด้านการติดตามผลการสร้างสรรค์สาธารณประโยชน์ จำนวน 2 ข้อ รวม 10 ข้อ

2.4) สร้างเกณฑ์การให้คะแนนครอบคลุมความสามารถที่กำหนดแบบรูบรีค (rubrics) โดยสร้างเกณฑ์การให้คะแนนแบบแยกองค์ประกอบ (Analytic score)

3) ตรวจสอบคุณภาพของแบบสังเกตและประเมินความสามารถ โดยนำแบบสังเกตและประเมินความสามารถให้ผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 3 คน (ภาคผนวก ก) ตรวจสอบความตรงตามเนื้อหา แล้วปรับปรุงแก้ไข (ภาคผนวก ข)

3.2 กำหนดกลุ่มเป้าหมาย

ผู้วิจัยกำหนดกลุ่มเป้าหมายโดยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) เกณฑ์การเลือกกลุ่มเป้าหมาย ดังนี้

3.2.1 นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่ศึกษาในโรงเรียนที่ยินดีให้ความร่วมมือในการทดลองใช้หลักสูตร และผู้ปกครองอนุญาตให้นักเรียนทำกิจกรรมสร้างสรรค์สาธารณประโยชน์ในวันหยุด

3.2.2 โรงเรียนตั้งอยู่ในชุมชนที่มีพื้นที่สาธารณะที่ใช้เป็นสาธารณประโยชน์ และชุมชนยินดีให้ความร่วมมือ

3.2.3 หน่วยงานที่รับผิดชอบพื้นที่สาธารณะในชุมชนอนุญาตให้นักเรียนเข้าสร้างสรรค์สาธารณประโยชน์ของชุมชน

จากเกณฑ์การเลือกกลุ่มเป้าหมายดังกล่าว ได้กลุ่มเป้าหมายที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 จำนวน 35 คน ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2554 และภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2555 (นักเรียนเลื่อนชั้นเรียน เป็นชั้นประถมศึกษาปีที่ 6) โรงเรียนวัดลาดสนุ่น สังกัดสำนักงานการศึกษาประถมศึกษา เขต 2 สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ซึ่งผู้อำนวยการโรงเรียนยินดีจัดสรรเวลาสำหรับการทดลองใช้หลักสูตรโดยให้จัดการเรียนรู้ได้ในชั่วโมงชุมนุม ทุกวันศุกร์ เวลา 13.30-15.30 ผู้ปกครองของนักเรียนอนุญาตให้นักเรียนทำกิจกรรม

ได้ในวันเสาร์ตามที่ผู้วิจัยนัดหมาย โรงเรียนตั้งอยู่ในชุมชนจามร-ลาดสนุ่น ซึ่งมีสนามเด็กเล่นของชุมชนที่อยู่ภายใต้การดูแลของเทศบาลตำบลคูคต จังหวัดปทุมธานีซึ่งนายกเทศมนตรีอนุญาตให้ใช้พื้นที่สนามเด็กเล่นเป็นแหล่งเรียนรู้ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามหลักสูตร

3.3 ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยทดลองใช้หลักสูตรการเสริมสร้างจิตสาธารณะตามทฤษฎีการศึกษาเพื่อสังคมที่ดีกว่าสำหรับนักเรียนประถมศึกษา โดยดำเนินการดังนี้

3.3.1 แบบแผนการทดลอง

การทดลองใช้หลักสูตรการเสริมสร้างจิตสาธารณะตามทฤษฎีการศึกษาเพื่อสังคมที่ดีกว่าสำหรับนักเรียนประถมศึกษา กับกลุ่มเป้าหมายใช้แบบแผนการวิจัย 2 แบบ คือ

1) ศึกษาในกลุ่มเดียวก่อนและหลังการทดลอง (One-Group Pretest-Posttest Design) ใช้ในการศึกษาความรู้ความเข้าใจตามองค์ประกอบของจิตสาธารณะ ก่อนเรียน และหลังการเรียน 4 หน่วย ได้แก่ หน่วยการเรียนรู้ที่ 1 ความสำคัญของจิตสาธารณะ หน่วยการเรียนรู้ที่ 2 ความต้องการสาธารณประโยชน์ของชุมชน หน่วยการเรียนรู้ที่ 3 ความรู้ที่จำเป็นในการสร้างสรรค์สาธารณประโยชน์ และหน่วยการเรียนรู้ที่ 5 การติดตามผลการสร้างสรรค์สาธารณประโยชน์ มีแบบแผนการวิจัย ดังนี้

ตารางที่ 2 แบบแผนการวิจัย ศึกษาในกลุ่มเดียววัดก่อนและหลังการทดลอง

การทดสอบก่อนการทดลอง	ตัวแปรจัดกระทำ	การทดสอบหลังการทดลอง
T ₁	X	T ₂

T₁ หมายถึง ทดสอบความรู้ความเข้าใจเรื่องจิตสาธารณะกับการเปลี่ยนแปลงสังคม หลักธรรมทางศาสนาที่ตนนับถือที่เกี่ยวข้องกับจิตสาธารณะ ความสำคัญ ของความต้องการสาธารณประโยชน์ของชุมชน ความสำคัญของการมีความรู้ที่จำเป็นในการ สร้างสรรค์สาธารณประโยชน์ และความสำคัญของการติดตามผลการใช้สาธารณประโยชน์ของ ชุมชน ก่อนการทดลองใช้หลักสูตรการเสริมสร้างจิตสาธารณะตามทฤษฎีการศึกษาเพื่อสังคมที่ ดีกว่าสำหรับนักเรียนประถมศึกษา

X หมายถึง ทดลองใช้หลักสูตรการเสริมสร้างจิตสาธารณะตาม
ทฤษฎีการศึกษาเพื่อสังคมที่ดีกว่าสำหรับนักเรียนประถมศึกษา

T₂ หมายถึง ทดสอบความรู้ความเข้าใจ หลังการทดลองใช้
หลักสูตรการเสริมสร้างจิตสาธารณะตามทฤษฎีการศึกษาเพื่อสังคมที่ดีกว่าสำหรับนักเรียน
ประถมศึกษา

2) ศึกษากลุ่มเดียวหลังการทดลอง (One Group Posttest Only Design) ใช้ในการศึกษาความสามารถตามองค์ประกอบของจิตสาธารณะหลังการเรียนรู้ 4 หน่วย ได้แก่ หน่วยการเรียนรู้ที่ 2 ความต้องการสาธารณประโยชน์ของชุมชน หน่วยการเรียนรู้ที่ 3 ความรู้ที่จำเป็นในการสร้างสรรค์สาธารณประโยชน์ หน่วยการเรียนรู้ที่ 4 การสร้างสรรค์สาธารณประโยชน์อย่างมีคุณภาพ และหน่วยการเรียนรู้ที่ 5 การติดตามผลการสร้างสรรค์สาธารณประโยชน์ มีแบบแผนการวิจัย ดังนี้

ตารางที่ 3 แบบแผนการวิจัย ศึกษากลุ่มเดียววัดหลังการทดลอง

ตัวแปรจัดกระทำ	การทดสอบหลังการทดลอง
X	O

X หมายถึง ทดลองใช้หลักสูตรการเสริมสร้างจิตสาธารณะตาม
ทฤษฎีการศึกษาเพื่อสังคมที่ดีกว่าสำหรับนักเรียนประถมศึกษา

O หมายถึง สังเกตและการประเมินความสามารถในการเก็บ
รวบรวมข้อมูลและสรุปผลประมวลผลข้อมูลรายละเอียดความต้องการสาธารณประโยชน์ของ
ชุมชน การศึกษาและสรุปข้อความรู้ที่จำเป็นในการสร้างสรรค์สาธารณประโยชน์ การปรับปรุง
สาธารณประโยชน์ และการเก็บรวบรวมข้อมูลและสรุปผลประมวลผลข้อมูลการใช้
สาธารณประโยชน์ของชุมชน หลังการทดลองใช้หลักสูตรการเสริมสร้างจิตสาธารณะตามทฤษฎี
การศึกษาเพื่อสังคมที่ดีกว่าสำหรับนักเรียนประถมศึกษา

3.3.2 การนำหลักสูตรไปทดลองใช้

ผู้วิจัยนำหลักสูตรไปทดลองใช้ มีการดำเนินการดังนี้

1) วัดความรู้ความเข้าใจของกลุ่มเป้าหมายก่อนการทดลอง โดยใช้แบบทดสอบวัดความรู้ความเข้าใจ

2) จัดการเรียนรู้ตามหลักสูตรซึ่งกำหนดให้เรียนทั้งในเวลาเรียน และนอกเวลาเรียน ใช้เวลาทั้งหมด 64 ชั่วโมง แบ่งเป็น 3 ช่วง ดังรายละเอียดต่อไปนี้

2.1) จัดการเรียนรู้ช่วงที่ 1 ใช้เวลาในเวลาเรียน จำนวน 12 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 2 ชั่วโมง รวม 24 ชั่วโมง เป็นการจัดการเรียนรู้ 3 หน่วย ดังนี้

หน่วยการเรียนรู้ที่ 1 ความสำคัญของจิตสาธารณะ หลังการจัดการเรียนรู้ผู้วิจัยทดสอบความรู้ความเข้าใจด้านความรู้ความสำคัญของจิตสาธารณะของนักเรียน โดยใช้แบบทดสอบวัดความรู้ความเข้าใจ

หน่วยการเรียนรู้ที่ 2 ความต้องการสาธารณประโยชน์ของชุมชน ผู้วิจัยสังเกตและประเมินความสามารถของนักเรียนจากผลงานการเก็บรวบรวมข้อมูล และการสรุปประมวลผลข้อมูลของนักเรียน โดยใช้แบบสังเกตและประเมินความสามารถ และหลังการจัดการเรียนรู้ทดสอบความรู้ความเข้าใจด้านความรู้ความต้องการสาธารณประโยชน์ของชุมชนของนักเรียนโดยใช้แบบทดสอบวัดความรู้ความเข้าใจ

หน่วยการเรียนรู้ที่ 3 ความรู้ที่จำเป็นในการสร้างสรรค์สาธารณประโยชน์ ผู้วิจัยสังเกตและประเมินความสามารถของนักเรียนจากผลงานการสรุปข้อความรู้ของนักเรียน โดยใช้แบบสังเกตและประเมินความสามารถ และหลังการจัดการเรียนรู้ทดสอบความรู้ความเข้าใจด้านมีความรู้ที่จำเป็นในการสร้างสรรค์สาธารณประโยชน์ของนักเรียน โดยใช้แบบทดสอบวัดความรู้ความเข้าใจ

2.2) จัดการเรียนรู้ช่วงที่ 2 ใช้เวลานอกเวลาเรียน จำนวน 6 วัน วันละ 4 ชั่วโมง รวม 24 ชั่วโมง เป็นการเรียนรู้หน่วยการเรียนรู้ที่ 4 การสร้างสรรค์สาธารณประโยชน์อย่างมีคุณภาพ ผู้วิจัยสังเกตและประเมินความสามารถของนักเรียนจากผลงานการวางแผน การปฏิบัติ การตรวจสอบ และการปรับปรุง แก้ไขสาธารณประโยชน์ โดยใช้แบบสังเกตและประเมินความสามารถ

2.3) จัดการเรียนรู้ช่วงที่ 3 ใช้เวลาในเวลาเรียน จำนวน 8 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 2 ชั่วโมง รวม 16 ชั่วโมง เป็นการจัดการเรียนรู้หน่วยการเรียนรู้ที่ 5 การติดตามผลการสร้างสรรค์สาธารณประโยชน์ ผู้วิจัยสังเกตและประเมินความสามารถของนักเรียน จากผลงานการเก็บรวบรวมข้อมูลการใช้สาธารณประโยชน์ของชุมชน และการสรุปประมวลผล ข้อมูล โดยใช้แบบสังเกตและประเมินความสามารถ และหลังการจัดการเรียนรู้ทดสอบความรู้ ความเข้าใจด้านติดตามผลการสร้างสรรค์สาธารณประโยชน์ ของนักเรียนโดยใช้แบบทดสอบวัด ความรู้ความเข้าใจ

3.3.3 การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูล 2 ส่วน ดังนี้

1) การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ

1.1) เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยคะแนนความรู้ความเข้าใจ ตามองค์ประกอบของจิตสาธารณะก่อนเรียนและหลังเรียนของนักเรียนโดยใช้การทดสอบที (t-test) ที่ระดับนัยสำคัญที่ระดับ .05

1.2) เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของคะแนนความสามารถ ตามองค์ประกอบของจิตสาธารณะหลังเรียนกับเกณฑ์ร้อยละ 60 โดยใช้การทดสอบที (t-test) ที่ระดับนัยสำคัญที่ระดับ .05

2) การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ

ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพโดยพิจารณาจากข้อความจาก แบบบันทึกพฤติกรรมการเรียนรู้ของนักเรียนที่ผู้วิจัยเป็นผู้บันทึกหลังการสอน และแบบบันทึกการเรียนรู้ของนักเรียนที่นักเรียนบันทึกหลังการเรียน แล้วนำข้อมูลมาวิเคราะห์และสรุปผลการนำ หลักสูตรไปทดลองใช้

ขั้นที่ 4 (D2) การพัฒนาหลักสูตรฉบับสมบูรณ์

ขั้นตอนนี้เป็นการพัฒนาครั้งที่ 2 (D2) ผู้วิจัยมีจุดมุ่งหมายในการพัฒนาหลักสูตรการ เสริมสร้างจิตสาธารณะตามทฤษฎีการศึกษาเพื่อสังคมที่ดีกว่าสำหรับนักเรียนประถมศึกษา ฉบับ

สมบูรณ์ โดยนำข้อมูลที่ได้ในขั้นที่ 3 มาใช้ปรับปรุงรายละเอียดในเอกสารหลักสูตรและเอกสารประกอบหลักสูตรให้มีความสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น ดังนี้

4.1 เขียนแนวการจัดการเรียนรู้ของแต่ละหน่วยการเรียนรู้ให้สะท้อนกิจกรรมการเรียนรู้

4.2 กิจกรรมการเรียนรู้ของหน่วยการเรียนรู้ที่ 2 ควรเพิ่มเรื่องการฝึกการสอบถามหรือสัมภาษณ์โดยให้นักเรียนฝึกสอบถามหรือสัมภาษณ์ครู เพื่อน หรือบุคคลในโรงเรียนก่อนออกไปสอบถามหรือสัมภาษณ์สมาชิกในชุมชน เพื่อให้นักเรียนมีความมั่นใจและสามารถเก็บรวบรวมข้อมูลได้สมบูรณ์

4.3 กิจกรรมการเรียนรู้ของหน่วยการเรียนรู้ที่ 5 การเก็บรวบรวมข้อมูลการใช้สาธารณประโยชน์ของสมาชิกในชุมชนควรเพิ่มการสอบถามหรือสัมภาษณ์ด้วยไม่เพียงใช้การสังเกตเท่านั้น

4.4 ปรับโครงสร้างเวลาเรียน ดังนี้

หน่วยการเรียนรู้ที่ 2 สาธารณประโยชน์ที่ชุมชนต้องการ 10 ชั่วโมง

การเก็บรวบรวมข้อมูลความต้องการสาธารณประโยชน์ในชุมชนควรให้นักเรียนได้สอบถามหรือสัมภาษณ์สมาชิกในชุมชน 2 ครั้ง ครั้งละ 2 ชั่วโมง จากเดิมที่กำหนดให้สอบถามหรือสัมภาษณ์เพียง 1 ครั้ง เนื่องการเก็บรวบรวมข้อมูลเพียงครั้งเดียวนักเรียนได้ข้อมูลที่ไม่สมบูรณ์ จึงควรให้นักเรียนได้อภิปรายร่วมกันถึงปัญหาและอุปสรรค แล้วเก็บข้อมูลเพิ่มเติมอีกครั้ง

หน่วยการเรียนรู้ที่ 3 ความรู้ที่จำเป็นในการสร้างสรรค์สาธารณประโยชน์ 10 ชั่วโมง

การศึกษาความรู้ที่จำเป็นนักเรียนต้องอ่านเนื้อหาจากเอกสาร ตำรา นักเรียนต้องการเวลาในการทำความเข้าใจ แล้วสรุปข้อความรู้

หน่วยการเรียนรู้ที่ 5 การติดตามผลการสร้างสรรค์สาธารณประโยชน์ในเวลา 6 ชั่วโมง นอกเวลา 6 ชั่วโมง รวม 12 ชั่วโมง

การติดตามผลการสร้างสรรค์สาธารณประโยชน์ เป็นการให้นักเรียนสังเกตการใช้สาธารณประโยชน์ของคนในชุมชนจึงควรจัดเวลานอกเวลาเรียนให้นักเรียนได้เก็บรวบรวมข้อมูลด้วย

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยและพัฒนาหลักสูตรการเสริมสร้างจิตสาธารณะตามทฤษฎีการศึกษาเพื่อสังคมที่ดีกว่าสำหรับนักเรียนประถมศึกษา ผู้วิจัยนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ผลการพัฒนาหลักสูตรการเสริมสร้างจิตสาธารณะตามทฤษฎีการศึกษาเพื่อสังคมที่ดีกว่าสำหรับนักเรียนประถมศึกษา

ตอนที่ 2 ผลการทดลองใช้หลักสูตรการเสริมสร้างจิตสาธารณะตามทฤษฎีการศึกษาเพื่อสังคมที่ดีกว่าสำหรับนักเรียนประถมศึกษา

ตอนที่ 1 ผลการพัฒนาหลักสูตรการเสริมสร้างจิตสาธารณะตามทฤษฎีการศึกษาเพื่อสังคมที่ดีกว่าสำหรับนักเรียนประถมศึกษา

หลักสูตรการเสริมสร้างจิตสาธารณะตามทฤษฎีการศึกษาเพื่อสังคมที่ดีกว่าสำหรับนักเรียนประถมศึกษา ประกอบด้วย วิสัยทัศน์ของหลักสูตรหลักการของหลักสูตร จุดมุ่งหมายของหลักสูตร ผลการเรียนรู้ สาระการเรียนรู้ หน่วยการเรียนรู้ โครงสร้างเวลา แนวการจัดการเรียนรู้ แนวการวัดและประเมินผล และสื่อการเรียนรู้และแหล่งการเรียนรู้ มีรายละเอียด ดังนี้

หลักสูตรการเสริมสร้างจิตสาธารณะตามทฤษฎีการศึกษา เพื่อสังคมที่ดีกว่าสำหรับนักเรียนประถมศึกษา

ความนำ

หลักสูตรการเสริมสร้างจิตสาธารณะตามทฤษฎีการศึกษาเพื่อสังคมที่ดีกว่าสำหรับนักเรียนประถมศึกษา เป็นหลักสูตรที่พัฒนาขึ้นสำหรับนำไปใช้ในการจัดรายวิชาเพิ่มเติม ตามความพร้อมและจุดเน้นของสถานศึกษา หลักสูตรนี้ได้รับการพัฒนาขึ้นตามทฤษฎีการศึกษาเพื่อสังคมที่ดีกว่าที่สนับสนุนและส่งเสริมการนำการศึกษามาใช้เป็นเครื่องมือสำหรับการทำให้สังคม

เกิดการเปลี่ยนแปลงไปในทางที่ดีกว่าที่เป็นอยู่ โดยเน้นการพัฒนาสติปัญญาคนในสังคมในการแสวงหาความรู้เพื่อการเปลี่ยนแปลงสังคม

หลักสูตรการเสริมสร้างจิตสาธารณะตามทฤษฎีการศึกษาเพื่อสังคมที่ดีกว่าสำหรับนักเรียนประถมศึกษา มีลักษณะเฉพาะของหลักสูตร ดังนี้

1. หลักสูตรการเสริมสร้างจิตสาธารณะตามทฤษฎีการศึกษาเพื่อสังคมที่ดีกว่าสำหรับนักเรียนประถมศึกษา เป็นหลักสูตรที่เสริมสร้างนักเรียนให้มีจิตสาธารณะโดยใช้ความรู้ความสามารถสร้างสรรค์สาธารณประโยชน์ของชุมชนเพื่อให้ชุมชนเปลี่ยนแปลงไปในทางที่ดีขึ้น

2. หลักสูตรการเสริมสร้างจิตสาธารณะตามทฤษฎีการศึกษาเพื่อสังคมที่ดีกว่าสำหรับนักเรียนประถมศึกษา จัดการเรียนรู้ให้นักเรียนใช้ความรู้ ความสามารถในการสร้างสรรค์สาธารณประโยชน์ ดังนี้

2.1 หลักสูตรมุ่งให้ผู้เรียนได้ใช้ความรู้ความสามารถในการทำสาธารณประโยชน์ที่เป็นประโยชน์ต่อสังคมและทำทลายความสามารถ

2.2 หลักสูตรมุ่งให้ผู้เรียนกำหนดหัวข้อความรู้ที่จำเป็นต้องใช้ในการทำสาธารณประโยชน์จากการค้นหารายละเอียดของปัญหาโดยการเก็บรวบรวมข้อมูลและสรุปประมวลผลข้อมูล

2.3 หลักสูตรมุ่งให้ผู้เรียนสรุปข้อความรู้ที่จำเป็นต้องใช้ในการทำสาธารณประโยชน์ด้วยตนเอง และ ค้นหาวិธีการแก้ปัญหาใหม่ๆ

2.4 หลักสูตรมีการวัดผลการเรียนรู้ของผู้เรียนจากความรู้ ความสามารถในการทำสาธารณประโยชน์ที่เป็นประโยชน์ต่อสังคม

3. หลักสูตรการเสริมสร้างจิตสาธารณะตามทฤษฎีการศึกษาเพื่อสังคมที่ดีกว่าสำหรับนักเรียนประถมศึกษา เป็นหลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติมที่จัดการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องเพื่อให้ผู้เรียนมีทั้งความรู้ความเข้าใจ และความสามารถตามองค์ประกอบของจิตสาธารณะ โดยกำหนดให้เรียนทั้งในเวลาเรียน และนอกเวลาเรียน แบ่งเป็น 3 ช่วงดังนี้

ช่วงที่ 1 จัดการเรียนรู้ในเวลาเรียนให้นักเรียนเรียนรู้เรื่องความสำคัญของจิตสาธารณะ ความต้องการสาธารณประโยชน์ของชุมชน และความรู้ที่จำเป็นในการสร้างสรรค์สาธารณประโยชน์

ช่วงที่ 2 จัดการเรียนรู้นอกเวลาเรียนให้นักเรียนสร้างสรรค์สาธารณประโยชน์
อย่างมีคุณภาพ

ช่วงที่ 3 จัดการเรียนรู้ในเวลาเรียนและนอกเวลาเรียนให้นักเรียนติดตามผลการ
สร้างสรรค์สาธารณประโยชน์

หลักสูตรการเสริมสร้างจิตสาธารณะตามทฤษฎีการศึกษาเพื่อสังคมที่ดีกว่าสำหรับ
นักเรียนประถมศึกษา ประกอบด้วย วิสัยทัศน์ของหลักสูตร หลักการของหลักสูตร จุดมุ่งหมาย
ของหลักสูตร ผลการเรียนรู้ สาระการเรียนรู้ หน่วยการเรียนรู้ โครงสร้างเวลา แนวการจัดการ
เรียนรู้ แนวการวัดและประเมินผล และสื่อและแหล่งการเรียนรู้ ดังนี้

วิสัยทัศน์ของหลักสูตร

หลักสูตรการเสริมสร้างจิตสาธารณะตามทฤษฎีการศึกษาเพื่อสังคมที่ดีกว่าสำหรับนักเรียน
ประถมศึกษา เป็นหลักสูตรที่มุ่งเสริมสร้างผู้เรียนเป็นผู้ที่มีความตระหนักรู้ในความต้องการหรือ
ผลประโยชน์ของส่วนรวม โดยการใช้ความรู้และความสามารถสร้างสรรค์สาธารณประโยชน์เพื่อให้
สังคมเปลี่ยนแปลงไปในทางที่ดีขึ้น

หลักการของหลักสูตร

1. หลักสูตรมุ่งให้ผู้เรียนได้ใช้ความรู้ความสามารถในการทำสาธารณประโยชน์ที่เป็น
ประโยชน์ต่อสังคมและทำทลายความสามารถ
2. หลักสูตรมุ่งให้ผู้เรียนกำหนดหัวข้อความรู้ที่จำเป็นต้องใช้ในการทำสาธารณประโยชน์
จากการค้นหารายละเอียดของปัญหาโดยการเก็บรวบรวมข้อมูลและสรุปประมวลผลข้อมูล
3. หลักสูตรมุ่งให้ผู้เรียนสรุปข้อความรู้ที่จำเป็นต้องใช้ในการทำสาธารณประโยชน์ด้วย
ตนเอง และ ค้นหาวิธีการแก้ปัญหาใหม่ๆ
4. หลักสูตรมีการวัดผลการเรียนรู้ของผู้เรียนจากความรู้ ความสามารถในการทำ
สาธารณประโยชน์ที่เป็นประโยชน์ต่อสังคม

จุดมุ่งหมายของหลักสูตร

หลักสูตรการเสริมสร้างจิตสาธารณะตามทฤษฎีการศึกษาเพื่อสังคมที่ดีกว่าสำหรับนักเรียนประถมศึกษา มีจุดมุ่งหมายเพื่อให้เกิดกับผู้เรียนเมื่อจบหลักสูตร ดังนี้

1. มีความรู้ความเข้าใจ เรื่องต่อไปนี้

จิตสาธารณะกับการเปลี่ยนแปลงสังคม

หลักธรรมทางศาสนาที่ตนนับถือที่เกี่ยวข้องกับจิตสาธารณะ

ความสำคัญของความต้องการสร้างสรรค์สาธารณประโยชน์ของชุมชน

ความสำคัญของการมีความรู้ที่จำเป็นในการสร้างสรรค์

สาธารณประโยชน์

ความสำคัญของการติดตามผลการใช้สาธารณประโยชน์ของชุมชน

2. มีความสามารถ ต่อไปนี้

การเก็บรวบรวมข้อมูลและการสรุปประมวลผลข้อมูลความต้องการสาธารณประโยชน์ของชุมชน

การศึกษา และสรุปข้อความรู้ที่จำเป็นในการสร้างสรรค์สาธารณประโยชน์

การสร้างสรรค์สาธารณประโยชน์โดยการวางแผน การปฏิบัติ การตรวจสอบ และการปรับปรุง แก้ไข

การเก็บรวบรวมข้อมูล และสรุปผลประมวลผลข้อมูลการใช้สาธารณประโยชน์ของชุมชน

ผลการเรียนรู้

ผลการเรียนรู้ที่ 1 รู้และเข้าใจความสำคัญของจิตสาธารณะกับการเปลี่ยนแปลงสังคม และหลักธรรมทางศาสนาที่ตนนับถือที่เกี่ยวข้องกับจิตสาธารณะ

1.1 อธิบายความสำคัญของจิตสาธารณะกับการเปลี่ยนแปลงสังคม

1.2 อธิบายหลักธรรมทางศาสนาที่ตนนับถือที่เกี่ยวข้องกับจิตสาธารณะ

ผลการเรียนรู้ที่ 2 รู้และเข้าใจความสำคัญของความต้องการสาธารณประโยชน์ของชุมชน สามารถเก็บรวบรวมข้อมูลและสรุปประมวลผลข้อมูลรายละเอียดสาธารณประโยชน์ที่ชุมชนต้องการ

2.1 อธิบายความสำคัญของความต้องการสาธารณประโยชน์ของชุมชน

2.2 สามารถเก็บรวบรวมข้อมูลและสรุปประมวลผลข้อมูลรายละเอียดสาธารณประโยชน์ที่ชุมชนต้องการ

ผลการเรียนรู้ที่ 3 รู้และเข้าใจความสำคัญของการมีความรู้ที่จำเป็นในการสร้างสรรค์สาธารณประโยชน์ สามารถศึกษาและสรุปข้อความรู้ที่จำเป็นในการสร้างสรรค์สาธารณประโยชน์

3.1 อธิบายความสำคัญของการมีความรู้ที่จำเป็นในการสร้างสรรค์สาธารณประโยชน์

3.2 สามารถศึกษาและสรุปข้อความรู้ที่จำเป็นในการสร้างสรรค์สาธารณประโยชน์

ผลการเรียนรู้ที่ 4 สามารถสร้างสรรค์สาธารณประโยชน์โดยการวางแผน การปฏิบัติ การตรวจสอบ และการปรับปรุง แก้ไข

4.1 สามารถวางแผนสร้างสรรค์สาธารณประโยชน์

4.2 สามารถลงมือสร้างสรรค์สาธารณประโยชน์

4.3 สามารถตรวจสอบผลงานการสร้างสรรค์สาธารณประโยชน์

4.4 สามารถปรับปรุง แก้ไขผลงานการสร้างสรรค์สาธารณประโยชน์

ผลการเรียนรู้ที่ 5 รู้และเข้าใจความสำคัญของการติดตามผลการสร้างสรรค์สาธารณประโยชน์ สามารถเก็บรวบรวมข้อมูลและสรุปประมวลผลข้อมูลการใช้สาธารณประโยชน์ของชุมชน

5.1 อธิบายความสำคัญของการติดตามผลการสร้างสรรค์สาธารณประโยชน์

5.2 สามารถเก็บรวบรวมข้อมูลและสรุปประมวลผลข้อมูลการใช้สาธารณประโยชน์ของชุมชน

สาระการเรียนรู้

สาระการเรียนรู้ที่ 1 ความสำคัญของจิตสาธารณะ

- 1.1 จิตสาธารณะกับการเปลี่ยนแปลงสังคม
- 1.2 หลักธรรมทางศาสนาที่สนับสนุนเกี่ยวกับจิตสาธารณะ

สาระการเรียนรู้ที่ 2 ความต้องการสาธารณประโยชน์ของชุมชน

- 2.1 ความสำคัญของความต้องการสาธารณประโยชน์ของชุมชน
- 2.2 การเก็บรวบรวมข้อมูล และการสรุปประมวลผลข้อมูลรายละเอียด

สาธารณประโยชน์ที่ชุมชนต้องการ

สาระการเรียนรู้ที่ 3 ความรู้ที่จำเป็นในการสร้างสรรค์สาธารณประโยชน์

- 3.1 ความสำคัญของการมีความรู้ที่จำเป็นในการสร้างสรรค์สาธารณประโยชน์
- 3.2 การศึกษาและสรุปข้อความรู้ที่จำเป็นในการสร้างสรรค์สาธารณประโยชน์

สาระการเรียนรู้ที่ 4 การสร้างสรรค์สาธารณประโยชน์

- 4.1 การวางแผนการสร้างสรรค์สาธารณประโยชน์
- 4.2 การลงมือสร้างสรรค์สาธารณประโยชน์
- 4.3 การตรวจสอบผลงานการสร้างสรรค์สาธารณประโยชน์
- 4.4 การปรับปรุง แก้ไข ผลงานการสร้างสรรค์สาธารณประโยชน์

สาระการเรียนรู้ที่ 5 การติดตามผลการสร้างสรรค์สาธารณประโยชน์

- 5.1 ความสำคัญของการติดตามผลการสร้างสรรค์สาธารณประโยชน์
- 5.2 การเก็บรวบรวมข้อมูลและสรุปประมวลผลข้อมูลการใช้สาธารณประโยชน์

ของชุมชน

หน่วยการเรียนรู้

หน่วยการเรียนรู้ที่ 1 ความสำคัญของจิตสาธารณะ

คำอธิบายหน่วยการเรียนรู้

ศึกษา อภิปราย นำเสนอความคิดเรื่องความสำคัญของจิตสาธารณะกับการเปลี่ยนแปลงสังคม และหลักธรรมทางศาสนาที่ตนนับถือที่เกี่ยวข้องกับจิตสาธารณะ

สาระสำคัญ

คนที่มีจิตสาธารณะเป็นผู้ที่ทำสาธารณประโยชน์โดยใช้ความรู้และความสามารถของตนส่งผลให้สังคมเปลี่ยนแปลงไปในทางที่ดีขึ้น

ศาสนาทุกศาสนามีหลักธรรมที่มุ่งให้คนเป็นคนดี ทุกศาสนามีหลักธรรมที่เกี่ยวข้องกับจิตสาธารณะ เช่น ศาสนาพุทธมีหลักธรรมสังคหวัตถุ 4 และพรหมวิหาร 4 ที่สอนให้นึกถึงผู้อื่นและส่วนรวม และแสดงออกโดยการทำสาธารณประโยชน์

เวลาเรียน 8 ชั่วโมง

ผลการเรียนรู้	สาระการเรียนรู้
<p>ผลการเรียนรู้ที่ 1 รู้และเข้าใจความสำคัญของจิตสาธารณะกับการเปลี่ยนแปลงสังคม และหลักธรรมทางศาสนาที่ตนนับถือที่เกี่ยวข้องกับจิตสาธารณะ</p> <p>1.1 อธิบายความสำคัญของจิตสาธารณะกับการเปลี่ยนแปลงสังคม</p> <p>1.2 อธิบายหลักธรรมทางศาสนาที่ตนนับถือที่เกี่ยวข้องกับจิตสาธารณะ</p>	<p>สาระการเรียนรู้ที่ 1 ความสำคัญของจิตสาธารณะ</p> <p>1.1 จิตสาธารณะกับการเปลี่ยนแปลงสังคม</p> <p>1.2 หลักธรรมทางศาสนาที่ตนนับถือที่เกี่ยวข้องกับจิตสาธารณะ</p>

หน่วยการเรียนรู้ที่ 2 สาธารณประโยชน์ที่ชุมชนต้องการ

คำอธิบายหน่วยการเรียนรู้

ศึกษา อภิปราย นำเสนอความคิดเรื่องความสำคัญของความต้องการ
สาธารณประโยชน์ที่ชุมชนต้องการ เก็บรวบรวมข้อมูลรายละเอียดสาธารณประโยชน์ที่ชุมชน
ต้องการด้วยการสอบถาม และสัมภาษณ์ และสรุปประมวลผลข้อมูล

สาระสำคัญ

การทำสาธารณประโยชน์จำเป็นจะต้องรู้ความต้องการของชุมชน เพื่อให้
สาธารณประโยชน์ที่ทำนั้นเกิดประโยชน์ต่อส่วนรวมอย่างแท้จริง

การเก็บรวบรวมข้อมูลรายละเอียดความต้องการสาธารณประโยชน์ของชุมชน ทำ
ได้โดยการสอบถามหรือสัมภาษณ์สมาชิกในชุมชน แล้วนำข้อมูลมาสรุปประมวลผล

เวลาเรียน 10 ชั่วโมง

ผลการเรียนรู้	สาระการเรียนรู้
<p>ผลการเรียนรู้ที่ 2 รู้และเข้าใจความสำคัญของ ของความต้องการสาธารณประโยชน์ของชุมชน สามารถเก็บรวบรวมข้อมูลและสรุปประมวลผล ข้อมูลรายละเอียดสาธารณประโยชน์ที่ชุมชน ต้องการ</p> <p>2.1 อธิบายความสำคัญของความต้องการ สาธารณประโยชน์ของชุมชน</p> <p>2.2 สามารถเก็บรวบรวมข้อมูลและสรุป ประมวลผลข้อมูลรายละเอียด สาธารณประโยชน์ที่ชุมชนต้องการ</p>	<p>สาระการเรียนรู้ที่ 2 ความต้องการ สาธารณประโยชน์ของชุมชน</p> <p>2.1 ความสำคัญของการสร้างสรรค์ สาธารณประโยชน์ตามความต้องการของชุมชน</p> <p>2.2 การเก็บรวบรวมข้อมูล และการสรุป ประมวลผลข้อมูลรายละเอียด สาธารณประโยชน์ที่ชุมชนต้องการ</p>

หน่วยการเรียนรู้ที่ 3 ความรู้ที่จำเป็นในการสร้างสรรค์สาธารณประโยชน์

คำอธิบายหน่วยการเรียนรู้

ศึกษา อภิปราย นำเสนอความคิดเรื่องความสำคัญของการรู้ความรู้อันจำเป็นในการสร้างสรรค์สาธารณประโยชน์ ศึกษา สรุปข้อความรู้ และนำเสนอข้อความรู้ที่จำเป็นในการสร้างสรรค์สาธารณประโยชน์

สาระสำคัญ

การทำสาธารณประโยชน์ให้เปลี่ยนแปลงไปในทางที่ดีขึ้น จำเป็นอย่างยิ่งที่ผู้ดำเนินการต้องมีความรู้ในสิ่งที่ทำ เพื่อผลของการกระทำเป็นประโยชน์ต่อส่วนรวมตามที่ต้องการ หากดำเนินการโดยไม่มีความรู้ หรือไม่ถูกต้อง จะส่งผลเสียทั้งต่อตนเอง และส่วนรวม

การศึกษาค้นคว้าที่จำเป็นทำได้โดยการอ่านเอกสาร ตำรา จากแหล่งต่างๆ ที่น่าเชื่อถือ แล้วสรุปสาระให้ครบถ้วนและถูกต้อง

เวลาเรียน 10 ชั่วโมง

ผลการเรียนรู้	สาระการเรียนรู้
<p>ผลการเรียนรู้ที่ 3 รู้และเข้าใจความสำคัญของการมีความรู้ที่จำเป็นในการสร้างสรรค์สาธารณประโยชน์ สามารถศึกษาและสรุปข้อความรู้ที่จำเป็นในการสร้างสรรค์สาธารณประโยชน์</p> <p>3.1 อธิบายความสำคัญของการมีความรู้ที่จำเป็นในการสร้างสรรค์สาธารณประโยชน์</p> <p>3.2 สามารถศึกษาและสรุปข้อความรู้ที่จำเป็นในการสร้างสรรค์สาธารณประโยชน์</p>	<p>สาระการเรียนรู้ที่ 3 ความรู้ที่จำเป็นในการสร้างสรรค์สาธารณประโยชน์</p> <p>3.1 ความสำคัญของการมีความรู้ที่จำเป็นในการสร้างสรรค์สาธารณประโยชน์</p> <p>3.2 การศึกษาและสรุปข้อความรู้ที่จำเป็นในการสร้างสรรค์สาธารณประโยชน์</p>

หน่วยการเรียนรู้ที่ 4 การสร้างสรรค์สาธารณประโยชน์

คำอธิบายหน่วยการเรียนรู้

สร้างสรรค์สาธารณประโยชน์ โดยการวางแผน การปฏิบัติ การตรวจสอบ และการปรับปรุง แก้ไข

สาระสำคัญ

การทำสาธารณประโยชน์ต้องใช้เวลา ทรัพยากร และแรงงานที่มีอยู่อย่างมีคุณภาพ โดยใช้กระบวนการพัฒนาคุณภาพงาน ประกอบด้วย 4 ขั้นตอน ได้แก่ การวางแผน การปฏิบัติ การตรวจสอบ และการปรับปรุง แก้ไข

เวลาเรียน 24 ชั่วโมง

ผลการเรียนรู้	สาระการเรียนรู้
ผลการเรียนรู้ที่ 4 สามารถสร้างสรรค์สาธารณประโยชน์โดยการวางแผน การปฏิบัติ การตรวจสอบ และการปรับปรุง แก้ไข	สาระการเรียนรู้ที่ 4 การสร้างสรรค์สาธารณประโยชน์
4.1 สามารถวางแผนสร้างสรรค์สาธารณประโยชน์	4.1 การวางแผนการสร้างสรรค์สาธารณประโยชน์
4.2 สามารถปฏิบัติการสร้างสรรค์สาธารณประโยชน์	4.2 การปฏิบัติการสร้างสรรค์สาธารณประโยชน์
4.3 สามารถตรวจสอบผลงานการสร้างสรรค์สาธารณประโยชน์	4.3 การตรวจสอบผลงานการสร้างสรรค์สาธารณประโยชน์
4.4 สามารถปรับปรุง แก้ไขผลงานการสร้างสรรค์สาธารณประโยชน์	4.4 การปรับปรุง แก้ไข ผลงานการสร้างสรรค์สาธารณประโยชน์

หน่วยการเรียนรู้ที่ 5 การติดตามผลการสร้างสรรค์สาธารณประโยชน์

คำอธิบายหน่วยการเรียนรู้

ศึกษา อภิปราย นำเสนอความคิดเรื่องความสำคัญของการติดตามผลการสร้างสรรค์สาธารณประโยชน์ เก็บรวบรวมข้อมูลการใช้สาธารณประโยชน์ของชุมชนด้วยการสังเกต และสรุปประมวลผลข้อมูล

สาระสำคัญ

สาธารณประโยชน์จะมีประโยชน์ต่อชุมชนเมื่อคนในชุมชนมาใช้ประโยชน์จากสาธารณประโยชน์นั้น ดังนั้นหลังจากทำสาธารณประโยชน์แล้วต้องสังเกตการใช้สาธารณประโยชน์ของคนในชุมชนด้วย

การเก็บรวบรวมข้อมูลรายละเอียดการใช้สาธารณประโยชน์ของคนในชุมชน ทำได้โดยการสังเกตการใช้สาธารณประโยชน์ที่ทำไว้ แล้วนำข้อมูลมาสรุปประมวลผล

เวลา 12 ชั่วโมง

ผลการเรียนรู้	สาระการเรียนรู้
<p>ผลการเรียนรู้ที่ 5 รู้และเข้าใจความสำคัญของการติดตามผลการสร้างสรรค์สาธารณประโยชน์ สามารถเก็บรวบรวมรวมข้อมูลและสรุปประมวลผลข้อมูลผลการสาธารณประโยชน์</p> <p>5.1 อธิบายความสำคัญของการติดตามผลการสร้างสรรค์สาธารณประโยชน์</p> <p>5.2 สามารถเก็บรวบรวมข้อมูลและสรุปประมวลผลข้อมูลการใช้สาธารณประโยชน์ของชุมชน</p>	<p>สาระการเรียนรู้ที่ 5 การติดตามผลการสร้างสรรค์สาธารณประโยชน์</p> <p>5.1 ความสำคัญของการติดตามผลการสร้างสรรค์สาธารณประโยชน์</p> <p>5.2 การเก็บรวบรวมข้อมูลและสรุปประมวลผลข้อมูลการใช้สาธารณประโยชน์ของชุมชน</p>

โครงสร้างเวลา

หลักสูตรการเสริมสร้างจิตสาธารณะตามทฤษฎีการศึกษาเพื่อสังคมที่ดีกว่าสำหรับนักเรียนประถมศึกษา เป็นหลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติมที่กำหนดให้เรียนทั้งในเวลาเรียน และนอกเวลาเรียน ใช้เวลาทั้งหมด 64 ชั่วโมง แบ่งเป็น 3 ช่วงดังนี้

ช่วงที่ 1 จัดการเรียนรู้ในเวลาเรียน จำนวน 14 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 2 ชั่วโมง รวม 28 ชั่วโมง เป็นการจัดการเรียนรู้ 3 หน่วย ได้แก่ หน่วยการเรียนรู้ที่ 1 ความสำคัญของจิตสาธารณะ จำนวน 8 ชั่วโมง หน่วยการเรียนรู้ที่ 2 ความต้องการสาธารณประโยชน์ของชุมชน จำนวน 10 ชั่วโมง หน่วยการเรียนรู้ที่ 3 ความรู้ที่จำเป็นในการสร้างสรรค์สาธารณประโยชน์ จำนวน 10 ชั่วโมง

ช่วงที่ 2 จัดการเรียนรู้นอกเวลาเรียน จำนวน 6 วัน วันละ 4 ชั่วโมง รวม 24 ชั่วโมง เป็นการเรียนรู้หน่วยการเรียนรู้ที่ 4 การสร้างสรรค์สาธารณประโยชน์

ช่วงที่ 3 จัดการเรียนรู้ในเวลาเรียน จำนวน 3 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 2 ชั่วโมง และนอกเวลาเรียน จำนวน 6 ชั่วโมง รวม 12 ชั่วโมง เป็นการจัดการเรียนรู้หน่วยการเรียนรู้ที่ 5 การติดตามผลการสร้างสรรค์สาธารณประโยชน์

แนวการจัดการเรียนรู้

หลักสูตรการเสริมสร้างจิตสาธารณะตามทฤษฎีการศึกษาเพื่อสังคมที่ดีกว่าสำหรับนักเรียนประถมศึกษา มีแนวการจัดการเรียนรู้แต่ละหน่วยการเรียนรู้ ดังนี้

หน่วยการเรียนรู้ที่ 1: ความสำคัญของจิตสาธารณะ จำนวน 8 ชั่วโมง

1. ครูนำข่าว เหตุการณ์ เรื่องราวที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับการทำสาธารณประโยชน์ในที่ต่างๆ มาให้อภิปรายร่วมกันเพื่อให้นักเรียนเข้าใจถึงความสำคัญของจิตสาธารณะว่าสังคมที่มีคนที่มีจิตสาธารณะจะได้รับการดูแล แก้ปัญหา ทำให้สังคมเปลี่ยนแปลงไปในทางที่ดีขึ้น

2. ให้นักเรียนเล่าประสบการณ์ทำประโยชน์เพื่อส่วนรวมของนักเรียนให้เพื่อนฟัง เพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้ สนทนาเกี่ยวกับเหตุผลที่ทำ และความรู้สึกที่ได้ทำ เพื่อเชื่อมโยงให้เห็นถึงประโยชน์ของจิตสาธารณะที่นอกจากสังคมได้รับการพัฒนาแล้ว ผู้ที่มีจิตสาธารณะก็มีความสุขที่ได้ทำประโยชน์เพื่อส่วนรวม

3. ครูนำข่าว เหตุการณ์ เรื่องราวที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับพระมหาวีร 4 ประกอบด้วย เมตตา กรุณา มุทิตา และอุเบกขา มาอภิปรายร่วมกันเพื่อเชื่อมโยงสู่ผู้ที่มีจิตสาธารณะว่าเป็นผู้ที่มีเมตตาเป็นผู้ที่ต้องการให้ส่วนรวมมีความสุขนำไปสู่การทำสาธารณประโยชน์ กรุณาเป็นความคิดที่ต้องการช่วยเหลือส่วนรวมทำให้เกิดการชวนชวนที่จะทำเพื่อสาธารณประโยชน์ มุทิตาเป็นความยินดีที่เห็นส่วนรวมได้ประโยชน์นำไปสู่การแสดงพฤติกรรมที่จะทำให้สาธารณประโยชน์นั้นคงอยู่ต่อไป เพราะเห็นว่าสาธารณประโยชน์ทำให้คนในสังคมมีความสุข อุเบกขาเป็นการรู้จักรอโอกาส รอความพร้อม ทั้งด้านวัสดุอุปกรณ์ และความร่วมมือของคนในชุมชน อุเบกขานี้ช่วยให้ทำงานได้ดี จิตใจผู้ทำก็มีความสุขด้วย

4. ให้นักเรียนเล่าประสบการณ์ของตนเองที่แสดงความเป็นผู้ที่มีพระมหาวีร 4 หรือที่พบเห็นเกี่ยวกับผู้ที่มีพระมหาวีร 4 สนทนาเกี่ยวกับความรู้สึกของนักเรียนในขณะที่มีพระมหาวีร 4 หรือความรู้สึกที่มีต่อคนที่มีพระมหาวีร 4 เพื่อเชื่อมโยงให้นักเรียนเข้าใจการที่คนในสังคมมีพระมหาวีร 4 เป็นสังคมที่ปรารถนาดีต่อกัน

5. ครูนำข่าว เหตุการณ์ เรื่องราวที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับสังคหวัตถุ 4 ประกอบด้วย ทาน ปิยวาจา สมานัตตตา อุตถจริยา มาอภิปรายร่วมกันเพื่อเชื่อมโยงสู่ผู้ที่มีจิตสาธารณะว่าเป็นผู้ที่มีมุ่งทำเพื่อสาธารณประโยชน์ ทาน เป็นการให้ทรัพย์ สิ่งของที่เกิดจากเจตนาดี การทำเพื่อสาธารณประโยชน์เริ่มจากการคิดที่จะให้ เป็นเจตนาดีที่จะให้สิ่งที่ดีแก่คนส่วนรวม ปิยวาจา เป็นถ้อยคำหรือคำพูดที่เกิดจากจิตใจที่ปรารถนาดี เป็นสิ่งสำคัญมากที่จะทำให้เกิดความร่วมมือกันในการสร้างสรรค์สาธารณประโยชน์ และดำเนินงานสำเร็จ อุตถจริยา เป็นการบำเพ็ญตนให้เป็นคนมีประโยชน์ต่อผู้อื่นโดยการให้ร่างกายทำประโยชน์แก่สังคม สมานัตตตา เป็นวางการตัวให้เหมาะสม ในการทำสาธารณประโยชน์ ไม่ใช่ให้ด้วยความดูถูกผู้อื่นที่ขาดแคลน สมานัตตตาจะทำให้เกิดความร่วมมือกันในการสร้างสรรค์สาธารณประโยชน์

6. ให้นักเรียนเล่าประสบการณ์ของตนเองที่แสดงความเป็นผู้ที่มีสังคหวัตถุ 4 หรือพบเห็นผู้ที่มีสังคหวัตถุ 4 สนทนาเกี่ยวกับความรู้สึกของนักเรียนในขณะที่มีสังคหวัตถุ 4 หรือความรู้สึกที่มีต่อคนที่มีสังคหวัตถุ 4 เพื่อเชื่อมโยงให้นักเรียนเข้าใจการที่คนในสังคมมีสังคหวัตถุ 4 เป็นสังคมที่คนร่วมมือกันทำประโยชน์เพื่อส่วนรวม

7. ให้นักเรียนเขียนสะท้อนความคิดเกี่ยวกับความสำคัญของจิตสาธารณะ

หน่วยการเรียนรู้ที่ 2: รู้ความต้องการสาธารณประโยชน์ของชุมชน จำนวน 10 ชั่วโมง

1. ครูนำข่าว เหตุการณ์ เรื่องราวที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับการทำสาธารณประโยชน์แต่ไม่ตรงกับความต้องการของชุมชนทำให้สาธารณประโยชน์นั้นไม่ได้ถูกใช้งาน ไม่มีประโยชน์ต่อชุมชน อภิปรายร่วมกันให้นักเรียนเข้าใจถึงการให้ที่ตรงกับความต้องการของผู้รับจึงเกิดประโยชน์

2. ครูนำนักเรียนไปบริเวณพื้นที่สาธารณะของชุมชนที่จะพัฒนา สนทนาร่วมกันว่าพื้นที่นี้หากได้รับการพัฒนาจะมีประโยชน์ต่อชุมชนอย่างไรเพื่อกระตุ้นให้นักเรียนสนใจพัฒนาพื้นที่นั้น ให้นักเรียนสังเกตว่ามีสิ่งใดที่ควรพัฒนาบ้างควรทำอย่างไรจึงจะพัฒนาพื้นที่เกิดประโยชน์กับชุมชน เพื่อให้นักเรียนเชื่อมโยงได้ว่าต้องถามความต้องการของสมาชิกในชุมชน

3. ครูให้นักเรียนศึกษาแบบสอบถามหรือสัมภาษณ์แล้วสนทนาร่วมกันถึงมารยาทในการสอบถามหรือสัมภาษณ์ ให้นักเรียนฝึกสอบถามหรือสัมภาษณ์ครูในโรงเรียน เพื่อนนักเรียน หรือบุคลากรอื่นในโรงเรียนเพื่อให้คุ้นเคยกับวิธีการสอบถามหรือสัมภาษณ์และการจดบันทึกข้อมูล นำข้อมูลที่ได้มาตรวจสอบร่วมกันถึงความสมบูรณ์เพื่อให้นักเรียนเข้าใจว่าข้อมูลที่สมบูรณ์ต้องเป็นอย่างไร และฝึกการสรุปประมวลผลข้อมูล

4. ครูให้นักเรียนเก็บรวบรวมข้อมูลความต้องการของชุมชนว่าต้องการให้พัฒนาพื้นที่สาธารณะอย่างไรบ้างโดยการสอบถามหรือสัมภาษณ์ โดยสนทนาเรื่องมารยาทในการสอบถามหรือสัมภาษณ์ การระมัดระวังความปลอดภัยในการเดินในชุมชน และคนแปลกหน้า แนะนำให้นักเรียนไม่เข้าไปในบ้านของผู้ให้ข้อมูลเพื่อความปลอดภัย หลังจากนักเรียนได้ข้อมูลมาแล้ว ตรวจสอบความสมบูรณ์ของข้อมูล สนทนาถึงปัญหาและอุปสรรค หากข้อมูลไม่สมบูรณ์เพียงพอให้นักเรียนเก็บรวบรวมข้อมูลเพิ่มเติม เมื่อได้ข้อมูลเพียงพอแล้วให้นักเรียนสรุปประมวลผลข้อมูล แล้วนำผลของทุกคนมาให้นักเรียนร่วมกันประมวลเป็นข้อมูลความต้องการของชุมชน เพื่อให้นักเรียนทุกคนรับทราบว่าชุมชนต้องการให้พัฒนาพื้นที่สาธารณะอย่างไรบ้าง และให้นักเรียนตัดสินใจร่วมกันว่าความต้องการใดที่นักเรียนคิดว่าสามารถทำได้ ความต้องการใดเกินความสามารถที่จะทำ แล้วคัดเลือกและกำหนดภาระที่ต้องทำให้รับรู้ร่วมกัน

5. ให้นักเรียนเขียนสะท้อนความรู้สึกเรื่องสาธารณประโยชน์ตามความต้องการของชุมชน

หน่วยการเรียนรู้ที่ 3: มีความรู้ที่จำเป็นในการสร้างสรรค์สาธารณประโยชน์
จำนวน 10 ชั่วโมง

1. ครูนำข่าว เหตุการณ์ เรื่องราวที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับการทำสาธารณประโยชน์แต่เกิดความเสียหาย เดือดร้อนต่อตนเอง ผู้อื่น หรือส่วนรวมเนื่องจากผู้ที่ทำสาธารณประโยชน์ขาดความรู้ในสิ่งที่ทำ มาอภิปรายร่วมกันเพื่อให้ นักเรียนเข้าใจว่าการทำสาธารณประโยชน์โดยขาดความรู้ นอกจากทำให้ไม่ได้ประโยชน์แล้วยังส่งผลเสียอีก และเชื่อมโยงไปสู่การพัฒนาพื้นที่ สาธารณะของชุมชนว่าต้องทำโดยมีความรู้ในสิ่งที่ทำ

2. นักเรียนนำภาระงานที่ต้องทำในการพัฒนาพื้นที่สาธารณะที่กำหนดไว้จาก หน่วยการเรียนรู้ที่ 2 มากำหนดหัวข้อความรู้ที่ต้องศึกษาเพื่อให้มีความรู้ที่จำเป็นต้องใช้ในการ พัฒนาพื้นที่ แล้วแบ่งนักเรียนเป็นกลุ่ม เพื่อศึกษาข้อความรู้ และสรุปข้อความรู้ แล้วนำเสนอ ข้อความรู้อันสรุปได้ให้เพื่อนร่วมรับรู้ โดยครูต้องตรวจสอบความถูกต้อง และเพิ่มเติมให้สมบูรณ์

หน่วยการเรียนรู้ที่ 4: การสร้างสรรค์สาธารณประโยชน์ จำนวน 24 ชั่วโมง

1. ให้นักเรียนวางแผนการพัฒนาพื้นที่สาธารณะโดยนักเรียนกลุ่มที่ศึกษา ข้อความรู้อันจำเป็นเรื่องใด ก็ให้วางแผนเรื่องนั้นจากข้อความรู้อันสรุปไว้ สิ่งที่ต้องกำหนดในการ วางแผนได้แก่ วัสดุ อุปกรณ์ ขั้นตอนการทำงาน และกำหนดหน้าที่รับผิดชอบของนักเรียนทุกคนใน ห้องเพื่อให้ทุกคนมีส่วนร่วมในการทำงานนั้น แล้วนำเสนอให้เพื่อนฟังเพื่อทำความเข้าใจร่วมกัน โดยครูต้องตรวจสอบความเหมาะสม และความถูกต้อง และเพิ่มเติมให้สมบูรณ์ ให้นักเรียนเตรียม วัสดุอุปกรณ์ที่ต้องใช้ สิ่งใดไม่มีให้ระดมสมองว่าสามารถใช้สิ่งใดทดแทน หรือหาได้จากที่ใด

2. ให้นักเรียนช่วยกันเรียงลำดับภาระงานที่ต้องทำว่าจะทำงานใดก่อน หลัง

3. ก่อนลงมือทำภาระงานใดก็ตาม ให้นักเรียนประชุมร่วมกันทั้งห้องเพื่อทำความเข้าใจร่วมกันอีกครั้งหนึ่ง

4. หลังทำงานเสร็จตามขั้นตอนที่กำหนดไว้ให้นักเรียนตรวจสอบผลงานที่ทำ บันทึกลงสิ่งที่ต้องปรับปรุง แก้ไข และเขียนวิธีการปรับปรุง แก้ไข ให้เพื่อนช่วยกันพิจารณาความ ถูกต้อง แล้วลงมือปรับปรุง แก้ไข

5. ดำเนินการพัฒนาพื้นที่สาธารณะที่ภาระงานเสร็จสิ้นครบถ้วนตามที่กำหนด ไว้ แล้วให้นักเรียนเขียนสะท้อนความคิดที่มีต่อการสร้างสรรค์สาธารณประโยชน์

หน่วยการเรียนรู้ที่ 5: การติดตามผลการสร้างสรรค์สาธารณประโยชน์ จำนวน

12 ชั่วโมง

1. ให้นักเรียนนำเสนอผลการพัฒนาพื้นที่สาธารณะต่อสมาชิกในชุมชน และทำพิธีมอบพื้นที่สาธารณะให้กับชุมชน เชิญชวนให้ชุมชนมาใช้งานและร่วมกันดูแลรักษา
2. ครูอภิปรายร่วมกับนักเรียนเกี่ยวกับพื้นที่สาธารณะที่ได้พัฒนาจนเสร็จแล้วและมอบให้ชุมชนแล้วนั้น จะเกิดประโยชน์ก็ต่อเมื่อชุมชนมาใช้งาน ทำอย่างไรจึงจะรู้ว่าชุมชนมาใช้งานเพื่อให้นักเรียนเข้าใจเรื่องความสำคัญของการติดตามผลการสร้างสรรค์สาธารณประโยชน์
3. ให้นักเรียนเลือกวันและเวลาที่ตนเองสะดวกในการเก็บรวบรวมข้อมูลการใช้พื้นที่สาธารณะของคนในชุมชน โดยสังเกตและสอบถามหรือสัมภาษณ์ผู้ที่มาใช้งาน แล้วนำผลการเก็บรวบรวมข้อมูลมาสรุปประมวลผลเป็นภาพรวมของการใช้สาธารณประโยชน์ของชุมชน
4. ให้นักเรียนเขียนสะท้อนความคิดเห็นเกี่ยวกับการติดตามผลการสร้างสรรค์สาธารณประโยชน์

แนวการวัดและประเมินผล

1. วัดและประเมินผลความรู้ความเข้าใจตามองค์ประกอบของจิตสาธารณะ โดยการทดสอบ
2. วัดและประเมินความสามารถตามองค์ประกอบของจิตสาธารณะ โดยการสังเกตและประเมินความสามารถ

สื่อและแหล่งการเรียนรู้

1. พื้นที่ที่ใช้เป็นสาธารณประโยชน์ของชุมชน
2. อุปกรณ์ที่ใช้ในการสร้างสรรค์สาธารณประโยชน์
3. ข่าว เหตุการณ์ เรื่องราวเกี่ยวกับความสำคัญของจิตสาธารณะกับการเปลี่ยนแปลงสังคม
4. ข่าว เหตุการณ์ เรื่องราวเกี่ยวกับหลักธรรมทางศาสนาที่เกี่ยวข้องกับจิตสาธารณะ

5. ข่าว เหตุการณ์ เรื่องราวเกี่ยวกับความสำคัญของการสร้างสรรค์สาธารณประโยชน์ตามความต้องการของชุมชน
6. ข่าว เหตุการณ์ เรื่องราวเกี่ยวกับความสำคัญของการรู้ความรู้ที่จำเป็นในการสร้างสรรค์สาธารณประโยชน์
7. ข่าว เหตุการณ์ เรื่องราวเกี่ยวกับความสำคัญของการติดตามผลการสร้างสรรค์สาธารณประโยชน์
8. หนังสือ เอกสาร ตำรา หรือเว็บไซต์ที่มีความรู้ที่จำเป็นในการสร้างสรรค์สาธารณประโยชน์

ตอนที่ 2 ผลการทดลองใช้หลักสูตรการเสริมสร้างจิตสาธารณะตามทฤษฎีการศึกษาเพื่อสังคมที่ดีกว่าสำหรับนักเรียนประถมศึกษา

การศึกษาคุณภาพของหลักสูตรการเสริมสร้างจิตสาธารณะตามทฤษฎีการศึกษาเพื่อสังคมที่ดีกว่าสำหรับนักเรียนประถมศึกษา ดำเนินการโดยการนำหลักสูตรไปทดลองกับโรงเรียนวัดลาดสนุ่น จำนวน 35 คน ในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2554 (นักเรียนเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5) และภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2555 (นักเรียนเลื่อนชั้นเรียน ขึ้นเป็นชั้นประถมศึกษาปีที่ 6)

การนำเสนอผลการทดลองใช้หลักสูตร แบ่งเป็น 2 ข้อ ตามวัตถุประสงค์ การวิจัย ดังนี้

2.1 ผลการทดลองใช้ในเชิงปริมาณ

2.1.1 ผลการเปรียบเทียบความรู้ความเข้าใจตามองค์ประกอบของจิตสาธารณะของนักเรียนก่อนเรียนและหลังเรียน

ผลการเปรียบเทียบความรู้ความเข้าใจตามองค์ประกอบของจิตสาธารณะของนักเรียนก่อนเรียนและหลังเรียน แสดงดังตารางที่ 4 – 8

1) ผลการเปรียบเทียบความรู้ความเข้าใจด้านการรู้ความสำคัญของจิต
 สาธารณะของนักเรียนก่อนและหลังการทดลอง แสดงดังตารางที่ 4

ตารางที่ 4 ผลการเปรียบเทียบความรู้ความเข้าใจด้านการรู้ความสำคัญของจิตสาธารณะของ
 นักเรียนก่อนและหลังการทดลอง

ความรู้ความเข้าใจ ด้านการรู้ความสำคัญ ของจิตสาธารณะ	N	คะแนน เต็ม	\bar{x}	S.D.	T	p
ก่อนการทดลอง	35	5	1.11	0.758	16.233	0.00
หลังการทดลอง	35	5	3.77	0.770		

$p < 0.05$, $df = 34$

จากตารางที่ 4 ความรู้ความเข้าใจด้านการรู้ความสำคัญของจิตสาธารณะของนักเรียน
 ก่อนการทดลอง และหลังการทดลอง มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 1.11 คะแนน และ 3.77 คะแนน ตามลำดับ
 ซึ่งเมื่อเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยพบว่า ความรู้ความเข้าใจของนักเรียนหลังการทดลองสูงกว่าก่อนการ
 ทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แสดงว่าหลังเรียนนักเรียนมีความรู้ความเข้าใจด้าน
 การรู้ความสำคัญของจิตสาธารณะมากกว่าก่อนเรียน

2) ผลการเปรียบเทียบความรู้ความเข้าใจด้านการตระหนักรู้ความต้องการ
 สาธารณประโยชน์ของชุมชนของนักเรียน ก่อนและหลังการทดลอง แสดงดังตารางที่ 5

ตารางที่ 5 ผลการเปรียบเทียบความรู้ความเข้าใจด้านการตระหนักรู้ความต้องการ
 สาธารณประโยชน์ของชุมชนของนักเรียนก่อนและหลังการทดลอง

ความรู้ความเข้าใจ ด้านการตระหนักรู้ความ ต้องการสาธารณประโยชน์ ของชุมชน	n	คะแนน เต็ม	\bar{x}	S.D.	T	p
ก่อนการทดลอง	35	5	1.23	0.731	14.307	0.00
หลังการทดลอง	35	5	3.86	0.772		

$p < 0.05$, $df = 34$

จากตารางที่ 5 ความรู้ความเข้าใจด้านการตระหนักรู้ความต้องการสาธารณประโยชน์
 ของชุมชนของนักเรียน ก่อนการทดลอง และหลังการทดลอง มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 1.23 คะแนน และ
 3.86 คะแนน ตามลำดับ ซึ่งเมื่อเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยพบว่า ความรู้ความเข้าใจของนักเรียนหลัง
 การทดลองสูงกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แสดงว่าหลังเรียนนักเรียน
 มีความรู้ความเข้าใจด้านการตระหนักรู้ความต้องการสาธารณประโยชน์ของชุมชนมากกว่าก่อน
 เรียน

3) ผลการเปรียบเทียบความรู้ความเข้าใจด้านการตระหนักรู้สาระเนื้อหาที่จำเป็นในการสร้างสรรค์สาธารณประโยชน์ของนักเรียนก่อนและหลังการทดลอง แสดงดังตารางที่ 6

ตารางที่ 6 ผลการเปรียบเทียบความรู้ความเข้าใจด้านการตระหนักรู้สาระเนื้อหาที่จำเป็นในการสร้างสรรค์สาธารณประโยชน์ของนักเรียนก่อนและหลังการทดลอง

ความรู้ความเข้าใจ ด้านการตระหนักรู้ สาระเนื้อหาที่จำเป็น ในการสร้างสรรค์ สาธารณประโยชน์	n	คะแนน เต็ม	\bar{x}	S.D.	t	p
ก่อนการทดลอง	35	5	1.43	0.557	14.892	0.00
หลังการทดลอง	35	5	4.09	0.781		

$p < 0.05$, $df = 34$

จากตารางที่ 6 ความรู้ความเข้าใจด้านการตระหนักรู้สาระเนื้อหาที่จำเป็นในการสร้างสรรค์สาธารณประโยชน์ของนักเรียนก่อนการทดลอง และหลังการทดลอง มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 1.43 คะแนน และ 4.09 คะแนน ตามลำดับ ซึ่งเมื่อเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยพบว่า ความรู้ความเข้าใจของนักเรียนหลังการทดลองสูงกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แสดงว่า หลังเรียนนักเรียนมีความรู้ความเข้าใจด้านการตระหนักรู้สาระเนื้อหาที่จำเป็นในการสร้างสรรค์สาธารณประโยชน์มากกว่าก่อนเรียน

4) ผลการเปรียบเทียบความรู้ความเข้าใจด้านการติดตามผลการ
สร้างสรรค์สาธารณประโยชน์ของนักเรียนก่อนและหลังการทดลอง แสดงดังตารางที่ 7

ตารางที่ 7 ผลการเปรียบเทียบความรู้ความเข้าใจด้านการติดตามผลการสร้างสรรค์
สาธารณประโยชน์ของนักเรียนก่อนและหลังการทดลอง

ความรู้ความเข้าใจ ด้านการติดตามผล การสร้างสรรค์ สาธารณประโยชน์	n	คะแนน เต็ม	\bar{x}	S.D.	t	p
ก่อนการทดลอง	35	5	1.37	0.689	15.324	0.00
หลังการทดลอง	35	5	4.31	0.758		

$p < 0.05$, $df = 34$

จากตารางที่ 7 ความรู้ความเข้าใจด้านการติดตามผลการสร้างสรรค์สาธารณประโยชน์
ของนักเรียนก่อนการทดลอง และหลังการทดลอง มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 1.37 คะแนน และ 4.31
คะแนน ตามลำดับ ซึ่งเมื่อเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยพบว่า ความรู้ความเข้าใจของนักเรียนหลังการ
ทดลองสูงกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แสดงว่าหลังเรียนนักเรียนมี
ความรู้ความเข้าใจด้านการติดตามผลการสร้างสรรค์สาธารณประโยชน์มากกว่าก่อนเรียน

5) สรุปผลการเปรียบเทียบความรู้ความเข้าใจตามองค์ประกอบของจิต
 สาธารณะของนักเรียนก่อนและหลังการทดลอง แสดงดังตารางที่ 8

ตารางที่ 8 สรุปผลการเปรียบเทียบความรู้ความเข้าใจตามองค์ประกอบของจิตสาธารณะของ
 นักเรียนก่อนและหลังการทดลอง

ความรู้ความเข้าใจ	n	คะแนน เต็ม	\bar{X}	S.D.	t	p
ก่อนการทดลอง	35	20	5.14	1.61	25.697	0.00
หลังการทดลอง	35	20	16.02	1.86		

$p < 0.05$, $df = 34$

จากตารางที่ 8 ความรู้ความเข้าใจตามองค์ประกอบของจิตสาธารณะของนักเรียนก่อน
 การทดลอง และหลังการทดลอง มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 5.14 คะแนน และ 16.02 คะแนน ตามลำดับ ซึ่ง
 เมื่อเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยพบว่า ความรู้ความเข้าใจของนักเรียนหลังการทดลองสูงกว่าก่อนการ
 ทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แสดงว่าหลังเรียนนักเรียนมีความรู้ความเข้าใจตาม
 องค์ประกอบของจิตสาธารณะมากกว่าก่อนเรียน

2.1.2 ผลการเปรียบเทียบความสามารถตามองค์ประกอบของจิตสาธารณะของ
 นักเรียนหลังเรียนกับเกณฑ์ร้อยละ 60

ผลการวิเคราะห์ความสามารถรายองค์ประกอบของจิตสาธารณะของนักเรียน
 หลังเรียน แสดงดังตารางที่ 9 – 12

ผลการเปรียบเทียบความสามารถตามองค์ประกอบของจิตสาธารณะของนักเรียน
 หลังเรียนกับเกณฑ์ร้อยละ 60 แสดงดังตารางที่ 13

1) ผลการวิเคราะห์ความสามารถด้านการตระหนักรู้ความต้องการ
 สาธารณประโยชน์ของชุมชนของนักเรียนหลังการทดลอง แสดงดังตารางที่ 9

ตารางที่ 9 ผลการวิเคราะห์ความสามารถด้านการตระหนักรู้ความต้องการสาธารณประโยชน์ของ
 ชุมชนของนักเรียนหลังการทดลอง

ความสามารถ ด้านการตระหนักรู้ความต้องการ สาธารณประโยชน์ของชุมชน	คะแนนเต็ม	\bar{x}	S.D.
1. การเก็บรวบรวมข้อมูล	4	3.03	0.746
2. การสรุปประมวลผลข้อมูล	4	2.97	0.857
รวม	8	6.00	1.00

จากตารางที่ 9 ความสามารถด้านการตระหนักรู้ความต้องการสาธารณประโยชน์ของ
 ชุมชนของนักเรียนหลังการทดลองมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 6.00 คะแนน โดยการเก็บรวบรวมข้อมูลมี
 ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.02 คะแนนและการสรุปประมวลผลข้อมูลมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.97 คะแนน

2) ผลการวิเคราะห์ความสามารถด้านการตระหนักรู้สาระเนื้อหาที่จำเป็นในการสร้างสรรคั้ศาธารณประโยชน์ของนักเรียนหลังการทดลอง แสดงดังตารางที่ 10

ตารางที่ 10 ผลการวิเคราะห์ความสามารถด้านการตระหนักรู้สาระเนื้อหาที่จำเป็นในการสร้างสรรคั้ศาธารณประโยชน์ของนักเรียนหลังการทดลอง

ความสามารถ ด้านการตระหนักรู้สาระเนื้อหา ที่จำเป็นในการศาธารณประโยชน์	คะแนนเต็ม	\bar{x}	S.D.
1. การศึกษาและสรุปข้อความรู้เรื่อง สนามเด็กเล่นที่ปลอดภัย	4	3.46	0.741
2. การศึกษาและสรุปข้อความรู้เรื่องการ ตกแต่งสนามเด็กเล่น	4	3.17	0.821
รวม	8	6.63	1.476

จากตารางที่ 10 ความสามารถด้านการตระหนักรู้สาระเนื้อหาที่จำเป็นในการสร้างสรรคั้ศาธารณประโยชน์ของนักเรียนหลังการทดลองมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 6.63 คะแนน โดยการศึกษาและสรุปข้อความรู้เรื่องสนามเด็กเล่นที่ปลอดภัยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.46 คะแนนและการศึกษาและสรุปข้อความรู้เรื่องการตกแต่งสนามเด็กเล่นมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.17 คะแนน

3) ผลการวิเคราะห์ความสามารถด้านการสร้างสรรค์สาธารณประโยชน์
อย่างมีคุณภาพของนักเรียนหลังการทดลอง แสดงดังตารางที่ 11

ตารางที่ 11 ผลการวิเคราะห์ความสามารถด้านการสร้างสรรค์สาธารณประโยชน์ของนักเรียนหลัง
การทดลอง

ความสามารถ ด้านการสร้างสรรค์สาธารณประโยชน์	คะแนนเต็ม	\bar{x}	S.D.
1. การวางแผน ได้แก่ ลำดับขั้นตอนการทำงานและการกำหนดรายการวัสดุอุปกรณ์	4	3.26	0.816
2. การปฏิบัติ ได้แก่ การทำงานตามแผนที่วางไว้ ความถูกต้อง ความตั้งใจทำ และการทำจนสำเร็จ	4	3.46	0.741
3. การตรวจสอบ ได้แก่ การบันทึกสิ่งที่ต้องปรับปรุง การกำหนดวิธีการปรับปรุง	4	3.37	0.731
4. การปรับปรุง แก้ไข ได้แก่ การปรับปรุงตามที่กำหนดไว้ ความสมบูรณ์ของสิ่งที่ปรับปรุง	4	3.49	0.658
รวม	16	13.57	2.604

จากตารางที่ 11 ความสามารถด้านการสร้างสรรค์สาธารณประโยชน์ของนักเรียนหลังการทดลองมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 13.57 คะแนน โดยการวางแผนมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.26 คะแนน การปฏิบัติมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.46 คะแนน การตรวจสอบมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.37 คะแนนและการปรับปรุง แก้ไข มีค่าเฉลี่ย 3.49 คะแนน

4) ผลการวิเคราะห์ความสามารถด้านการติดตามผลการสร้างสรรค์
 มาตรฐานประโยชน์ของนักเรียนหลังการทดลอง แสดงดังตารางที่ 12

ตารางที่ 12 ผลการวิเคราะห์ความสามารถด้านการติดตามผลการสร้างสรรค์มาตรฐานประโยชน์
 ของนักเรียนหลังการทดลอง

ความสามารถ ด้านการติดตามการสร้างสรรค์ มาตรฐานประโยชน์	คะแนนเต็ม	\bar{x}	S.D.
1. การเก็บรวบรวมข้อมูล	4	3.29	0.458
2. การสรุปประมวลผลข้อมูล	4	3.34	0.725
รวม	8	6.63	0.910

จากตารางที่ 12 ความสามารถด้านการติดตามการสร้างสรรค์มาตรฐานประโยชน์ของ
 นักเรียนหลังการทดลองมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 6.63 คะแนน โดยการเก็บรวบรวมข้อมูลมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ
 3.29 คะแนนและการสรุปประมวลผลข้อมูลมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.34 คะแนน

5) ผลการเปรียบเทียบความสามารถตามองค์ประกอบของจิตสาธารณะ
ของนักเรียนหลังการทดลองกับเกณฑ์ร้อยละ 60 แสดงดังตารางที่ 13

ตารางที่ 13 ผลการเปรียบเทียบความสามารถตามองค์ประกอบของจิตสาธารณะของนักเรียน
หลังการทดลองกับเกณฑ์ร้อยละ 60

ความสามารถ	n	คะแนน เต็ม	เกณฑ์ ร้อยละ 60 ของ คะแนน เต็ม	\bar{X}	S.D.	t	P
ด้านการตระหนักรู้ ความต้องการ สาธารณประโยชน์ของ ชุมชน	35	8	4.8	6.00	1.00	7.099*	0.00
ด้านการตระหนักรู้สาระ เนื้อหาที่จำเป็นในการ สร้างสรรค์ สาธารณประโยชน์	35	8	4.8	6.63	1.48	7.324*	0.00
ด้านการสร้างสรรค์ สาธารณประโยชน์ อย่างมีคุณภาพ	35	16	9.6	13.57	2.60	9.022*	0.00
ด้านการติดตามผล การสร้างสรรค์ สาธารณประโยชน์	35	8	4.8	6.63	0.91	11.885*	0.00
รวม	35	40	24	32.83	4.64	11.249*	0.00

$p < 0.05$, $df = 34$

จากตารางที่ 13 ความสามารถตามองค์ประกอบของจิตสาธารณะของนักเรียนหลังการทดลอง ด้านการตระหนักรู้ความต้องการสาธารณประโยชน์ของชุมชนมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 6.00 คะแนน ด้านตระหนักรู้สาระเนื้อหาที่จำเป็นในการสร้างสรรค์สาธารณประโยชน์ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 6.63 คะแนน ด้านการสร้างสรรค์สาธารณประโยชน์ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 13.57 คะแนน และด้านการติดตามผลการสร้างสรรค์สาธารณประโยชน์ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 6.63 คะแนน และความสามารถตามองค์ประกอบของจิตสาธารณะโดยรวม มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 32.83 คะแนน ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 60 ที่กำหนดไว้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แสดงว่าหลังเรียนนักเรียนมีความสามารถตามองค์ประกอบของจิตสาธารณะ

2.2 ผลการทดลองใช้ในเชิงคุณภาพ

ผลการศึกษาความรู้ความเข้าใจและความสามารถตามองค์ประกอบของจิตสาธารณะของนักเรียนจากสังเกตพฤติกรรมและบันทึกการเรียนรู้ของนักเรียน ผู้วิจัยนำเสนอตามองค์ประกอบของจิตสาธารณะ ดังนี้

2.2.1 ด้านการรู้ความสำคัญของจิตสาธารณะของนักเรียน

จากการสังเกตพฤติกรรมของนักเรียนในการอภิปรายร่วมกันเกี่ยวกับความสำคัญของจิตสาธารณะโดยใช้ภาพที่แสดงพฤติกรรมที่หลากหลายของผู้ที่ไม่ประสพภัยในเหตุการณ์อุทกภัยครั้งใหญ่ในประเทศไทย เมื่อปี พ.ศ.2554 เช่น บางคนสวดมนต์อ่อนน้อมให้น้ำลดเร็วๆ เพราะสงสารผู้ที่ประสบภัย, บางคนดีใจที่น้ำไม่ท่วมบ้านและไปเดินซื้อของที่ห้างสรรพสินค้าอย่างสบายใจ, บางคนไปช่วยบรรจุของบริจาคใส่ถุงยังชีพหรือไปช่วยแจกจ่ายถุงยังชีพแก่ผู้ประสบภัย พบว่านักเรียนให้ความสนใจ นักเรียนต่างร่วมแสดงความคิดเห็น และเล่าเหตุการณ์น้ำท่วมบ้านของตนเองซึ่งนักเรียนต้องอพยพไปอยู่ตามศูนย์พักพิงของทางราชการ นักเรียนสะท้อนความรู้สึกของตนเองในฐานะผู้ที่ได้รับความช่วยเหลือจากผู้ที่มีจิตสาธารณะว่า หากไม่ได้รับความช่วยเหลือต้องลำบากมาก เมื่อให้นักเรียนศึกษาเกี่ยวกับหลักธรรม “พรหมวิหาร 4” และ “สังคหวัตถุ 4” ซึ่งเป็นหลักธรรมที่สอนเรื่องการนึกถึงผู้อื่นและส่วนรวม ด้วยการให้สิ่งของหรือเงินทอง รวมไปถึงการใช้คำพูดดี ๆ การสละแรงกาย นักเรียนสามารถเล่าเรื่องราวที่เป็นประสบการณ์ชีวิตของนักเรียนที่เคยพบเห็นคนที่มีพฤติกรรมที่แสดงถึงการเป็นผู้ที่ปฏิบัติตามหลัก

“พรหมวิหาร 4” และ “สังคหวัตถุ 4” รวมทั้งพฤติกรรมของตนเองด้วย นักเรียนสะท้อนความคิดด้านการรู้ความสำคัญของจิตสาธารณะ ผ่านบันทึกการเรียนรู้ของนักเรียน ดังตัวอย่างต่อไปนี้

ทุกคนช่วยกัน ชุมชนก็น่าอยู่ ทุกคนก็ยิ้ม (เลขที่ 8)

การช่วยเหลือกันในชุมชนเป็นประโยชน์มากมาย คนในชุมชนก็มีความสุข (เลขที่ 20)

ถ้าเราช่วยกัน คนทำก็มีความสุข มีความภาคภูมิใจ อะไรตั้งเยอะที่เปรียบร้อยขึ้นกว่าเดิม(เลขที่ 21)

การช่วยเหลือสังคมเป็นสิ่งที่ดีมาก ที่เราทำอาจเป็นสิ่งเล็กน้อย แต่เป็นสิ่งที่ทำให้ปัญหาน้อยลงได้ (เลขที่ 29)

2.2.2 ด้านการตระหนักรู้ความต้องการสาธารณประโยชน์ของชุมชน

จากการสังเกตพฤติกรรมของนักเรียนในการอภิปรายร่วมกันเกี่ยวกับการทำสาธารณประโยชน์ให้ตรงตามความต้องการของผู้รับ โดยผู้วิจัยยกตัวอย่างข่าวการบริจาคอาหารให้ช้างโดยไม่ตรงตามความต้องการของช้างทำให้อาหารเน่าเสีย ช้างไม่ได้กิน เป็นการกระทำที่ไม่มีประโยชน์ นักเรียนต่างแสดงความคิดเห็นว่าเสียตายของ เสียตายเงิน ที่เสียไปโดยเปล่าประโยชน์ เมื่อผู้วิจัยนำเสนอสนทนาเชื่อมโยงเข้าสู่การพัฒนาสนามเด็กเล่นในชุมชนว่าทำอย่างไรจึงจะไม่ลงทุนลงแรงไปแล้วไม่มีเด็กมาเล่น ไม่มีคนในชุมชนมาใช้ นักเรียนสามารถบอกได้ว่าต้องถามคนในชุมชนว่าต้องการให้สนามเด็กเล่นเป็นอย่างไร นักเรียนเสนอให้ถามทั้งเด็ก วัยรุ่น และผู้ใหญ่ เพราะต่างเป็นคนในชุมชน และเสนอความคิดให้แบ่งพื้นที่ในชุมชนออกเป็นส่วนๆ เพื่อแบ่งกันไปสัมภาษณ์คนที่อยู่ในชุมชนได้อย่างทั่วถึง นักเรียนกระตือรือร้นที่จะเข้าไปในชุมชน เตรียมหมวกกันแดด กระติกน้ำ แบบสัมภาษณ์ ปากกา พร้อมสำหรับการปฏิบัติงาน การเก็บรวบรวมข้อมูลในครั้งแรกของนักเรียนยังจดบันทึกข้อมูลได้ไม่สมบูรณ์ บางคนจดมาเองแต่อ่านไม่ออก บาง

คนรีบวิ่งตามเพื่อนทำให้บันทึกข้อมูลไม่ครบถ้วน นักเรียนไม่กล้าสัมภาษณ์ พูดไม่ชัดเจน บางคนอายที่จะพูด ผู้วิจัยให้นักเรียนระดมความคิดหาวิธีแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นแล้วเข้าไปในชุมชนอีกครั้ง เพื่อเก็บรวบรวมข้อมูล นักเรียนสะท้อนความคิดด้านการตระหนักรู้ความต้องการ สาธารณประโยชน์ของคนในชุมชนผ่านบันทึกการเรียนรู้ของนักเรียน ดังตัวอย่างต่อไปนี้

เรารู้ว่าชุมชนเขาอยากได้ทางเดิน เราก็ทำที่ชุมชนขอมมา (เลขที่ 7)

ตอนที่ไปเก็บข้อมูลต้องจดให้ครบจะได้รู้สิ่งที่พวกเขาอยากให้เราทำ (เลขที่ 8)

รู้สึกดีมากที่เราทำงานเสร็จ เราได้ช่วยพัฒนาชุมชนและทุกคนในชุมชนก็ได้มาใช้กัน เราทำไปโดยไปถามคนในชุมชน ถ้าเราไม่ถาม เราทำไปเขาไม่ต้องการ ก็จะเสียประโยชน์ (เลขที่ 12)

การได้ไปถามคนในชุมชนทำให้ผมกล้าขึ้นเยอะเลยครับ ผมต้องพูดถามว่ามีความต้องการอย่างอื่นอีกไหมครับที่อยากได้ หมดแล้วหรือครับ บางคนบอกเยอะมากจนผมจดแทบไม่ทัน (เลขที่ 16)

ถ้าฉันรู้ว่าคนในชุมชนต้องการสนามเด็กเล่นแบบไหน ฉันจะทำให้ดีกว่านี้ จะได้เกิดประโยชน์มากขึ้น (เลขที่ 21)

ป้าบอกหนูว่าอ่านหนังสือไม่ออก หนูก็อ่านให้ป้าฟัง หนูอ่านช้าๆ ป้าจะได้ฟังทัน ป้าใจดีตอบคำถามทุกข้อจนเสร็จ (เลขที่ 23)

2.2.3 ด้านตระหนักรู้สาระเนื้อหาที่จำเป็นในการสร้างสรรค์สาธารณประโยชน์

จากการสังเกตพฤติกรรมของนักเรียนในการอภิปรายร่วมกันเกี่ยวกับการทำสาธารณประโยชน์โดยไม่รู้ความรู้ในเรื่องนั้นส่งผลให้เกิดความเสียหายแก่ตนเอง ผู้อื่น และส่วนรวม โดยผู้วิจัยยกตัวอย่างข่าวการปั่นอีมบอลสำหรับแจกจ่ายให้กับผู้ประสบอุทกภัยนำไปโยนลงในน้ำที่เน่าขังเพื่อให้น้ำใสขึ้น ซึ่งต่อมาภายหลังมีนักวิชาการออกมาทักท้วงว่าการกระทำดังกล่าวกลับจะยิ่งทำให้น้ำเน่าเสียมากขึ้น อีกทั้งผู้ที่ปั่นอีมบอลอาจติดเชื้อราได้ นักเรียนต่างแสดงความคิดเห็นว่าเป็นการทำประโยชน์ที่ไม่ได้ประโยชน์แล้วยังเกิดโทษทั้งต่อตนเอง และส่วนรวม เมื่อผู้วิจัยนำเสนอเนื้อหาเชื่อมโยงเข้าสู่การพัฒนาสนามเด็กเล่นในชุมชนว่าทำอย่างไรจึงจะปรับปรุงสนามเด็กเล่นของชุมชนได้อย่างถูกต้อง และนักเรียนรู้หรือไม่ว่าสนามเด็กเล่นที่ปลอดภัยมีลักษณะอย่างไร นักเรียนต่างตอบคำถามโดยเล่าถึงสนามเด็กเล่นที่ตนเองเคยพบว่ามีลักษณะอย่างไร ซึ่งถูกบ้าง ผิดบ้าง นำไปสู่การสรุปร่วมกันว่าความรู้ที่มีอยู่ไม่เพียงพอ ต้องศึกษาหาความรู้เกี่ยวกับสิ่งต่างๆ ตามที่ชุมชนต้องการก่อนที่จะลงมือปรับปรุงสนามเด็กเล่น หลังจากแบ่งกลุ่มและได้รับหัวข้อความรู้ที่ต้องศึกษาแล้วนักเรียน ผู้วิจัยสังเกตพบว่า นักเรียนบางคนอ่านหนังสือไม่คล่อง ผู้วิจัยจึงต้องอ่านให้ฟัง หรือให้นักเรียนที่ศึกษาหัวข้อเดียวกันอ่านออกเสียงให้เพื่อนฟังด้วย และเมื่อนักเรียนเขียนสรุปความรู้ นักเรียนบางคนเขียนรวกวน ไม่ได้ใจความ ผู้วิจัยจึงถามให้นักเรียนพูดตอบซึ่งนักเรียนสามารถบอกข้อความรู้ได้แต่ไม่ครบถ้วน นักเรียนสะท้อนความคิดด้านการตระหนักรู้ด้านสาระเนื้อหาที่จำเป็นในการสร้างสรรค์สาธารณประโยชน์ผ่านบันทึกการเรียนรู้ของนักเรียน ซึ่งเป็นที่น่าสังเกตว่าความรู้ที่นักเรียนได้เรียนรู้เป็นความรู้ที่ไม่ปรากฏในหลักสูตรการเรียนการสอนตามปกติ ดังตัวอย่างต่อไปนี้

พืชนุ่นต้องห่างจากชิงช้า โข่แกว่งออกไปได้ถึงไหน เราต้องทำให้ไกลออกไปเท่านั้น เพราะถ้าทำพืชนุ่นใกล้จะทำให้เกิดอันตรายต่อเด็กที่มาเล่นได้ เพราะเวลาแกว่งชิงช้ามาได้ไกลเท่าโข่ ถ้าตกลงมาจะได้ตกบนทราย ไม่ตกบนพืชนุ่น (เลขที่16)

ฉันอ่านเจอว่าหญ้าต้องการแสงแดดวันละหลายชั่วโมง เราปลูกหญ้าไม่ได้
แน่ เพราะสนามของเราไม่มีแดดเยอะขนาดนั้น เพราะมีต้นไม้และตึกบัง
มันร่ม (เลขที่ 18)

ถ้ามีของเล่นใหม่มา จะทำให้เด็กอยากเล่น แต่ต้องตรวจสอบก่อนซื้อว่า
มันปลอดภัยหรือเปล่า ถ้าไม่อย่างนั้นจะทำให้เด็กไม่ปลอดภัยอาจจะต้อง
เข้าโรงพยาบาล(เลขที่ 21)

การวางแผนปูนเป็นทางเดินต้องวางให้ดีๆ ให้ช่องว่างเล็กกว่าเท้าเด็กที่จะ
ลงไปได้ ถ้าวางเกินกว่านั้น เท้าเด็กจะลงไปติดและทำให้เกิดผลที่ตามมา
คือ เด็กที่มาเล่นได้รับอันตรายได้ (เลขที่ 32)

การทำพื้นสนามเราต้องเลือกก่อนที่จะลงมือทำ เรามีตัวเลือกหลายอย่าง
คือ ฟาง ยาง ทวาย แต่เราต้องเลือกทวายเพราะถ้าเด็กหกหล่มก็ไม่เจ็บมาก
ปูนตัดทิ้งไปเลย ส่วนยางมีราคาแพงเราไม่มีเงินมากขนาดนั้น ส่วนฟาง
เราไม่รู้จะไปหาจากที่ไหนและมันจะย่อยสลายได้ ทวายดีที่สุด(เลขที่ 33)

2.2.4 ด้านการสร้างสรรค์สาธารณประโยชน์

จากการสังเกตพฤติกรรมของนักเรียนในการวางแผนการปรับปรุงสนาม
เด็กเล่น พบว่านักเรียนนำความรู้ที่ได้จากศึกษาความรู้ที่จำเป็นในการปรับปรุงสนามเด็กเล่นมาใช้
ในการแผนได้ แต่ยังขาดความครบถ้วน สมบูรณ์ ส่วนใหญ่นักเรียนมักบกร่องเรื่องการกำหนด
วัสดุ อุปกรณ์ เช่น การวางแผนการทำทางเดินต้องปูซีเมนต์ปริมาณเท่าไรจึงเพียงพอ แต่เมื่อ
ผู้วิจัยใช้คำถามให้คิดทบทวนถึงความรู้ที่ศึกษาไว้ นักเรียนสามารถตอบคำถามและแก้ไขปรับปรุง
การวางแผนงานได้ดีขึ้น สำหรับการปฏิบัตินักเรียนให้ความร่วมมือ และกระตือรือร้นมาก แม้ว่า
ต้องมาทำงานในวันเสาร์ 6 ครั้งติดต่อกัน ครั้งละ 4 ชั่วโมง นักเรียนก็ยินดี และสามารถปฏิบัติได้ดี
การตรวจสอบและปรับปรุงแก้ไข นักเรียนสามารถตรวจสอบข้อบกพร่องของผลงานที่ทำได้ และ

บอกวิธีการที่ใช้ในการปรับปรุง แก้ไขและลงมือแก้ไขงานได้ นักเรียนสะท้อนความคิดด้านการสร้างสรรค์สาธารณประโยชน์ ผ่านบันทึกการเรียนรู้ของนักเรียน ดังตัวอย่างต่อไปนี้

เราจะหล่อทางเดินให้ออกมาดีกว่าที่เราหล่อครั้งแรกเพราะอันแรกออกมาไม่ดีเลย ผมทำลวดลายออกมาไม่ดี และมันก็ปูนิดหน่อยมันเลยออกมาไม่สวย และก็ดึงไปไม้ไม่ออกด้วย (เลขที่ 8)

การหล่อแผ่นทางเดินเป็นงานที่ไม่เคยทำมาก่อน ตอนวางแผนก็คิดว่าจะทำยังไงดี คิดว่าปูนมันเหลว ๆ จะवादได้หรือ แต่ก็वादไปตามที่อ่าน มันก็สามารถवादได้จริงๆ ด้วย และพอมันแห้งแล้วเห็นฝีมือตัวเองแล้วดีใจมากๆเลยคะ (เลขที่ 17)

การวางแผนการทำงานไม่ใช่เรื่องยากเลยแล้วยังทำให้เรารู้ด้วยว่าต้องทำอะไรบ้าง ...เราต้องดูว่ามันดีไหม แล้วมีอะไรผิดพลาดหรือเปล่า ต้องแก้ไขอย่างไรให้ถูกต้อง เด็กจะได้มาเล่นอย่างสนุก ต้องตรวจสอบว่ามันปลอดภัยหรือเปล่า ไม่อย่างนั้นเด็กไม่ปลอดภัยจะเข้าโรงพยาบาลเลยก็ได้ (เลขที่ 21)

2.2.5 ด้านการติดตามผลการสร้างสรรค์สาธารณประโยชน์

จากการสังเกตพฤติกรรมของนักเรียนในการอภิปรายร่วมกันเกี่ยวกับการทำสาธารณประโยชน์จะเกิดประโยชน์ก็ต่อเมื่อชุมชนมาใช้งาน นักเรียนสามารถร่วมแสดงความคิดเห็นในประเด็นดังกล่าวได้ นักเรียนเสนอว่าต้องไปดูจริงว่ามีคนมาใช้งานหรือไม่ มากน้อยเพียงใด นักเรียนเลือกรวันและเวลาที่ตนเองสะดวกในการเก็บรวบรวมข้อมูลการใช้สนามเด็กเล่นของคนในชุมชนโดยนักเรียนแต่ละคนรับผิดชอบเก็บรวบรวมข้อมูลสังเกต 3-5 ชั่วโมง ในเวลา 1 สัปดาห์ แล้วนำผลการสังเกตมาสรุปประมวลผลเป็นภาพรวมของการใช้สาธารณประโยชน์ของ

ชุมชน นักเรียนสะท้อนความคิดด้านการติดตามผลการสร้างสรรค์สาธารณประโยชน์ ผ่านข้อเขียน
ของนักเรียน ดังตัวอย่างต่อไปนี้

ตอนเย็นมีเด็กมาเล่นกันเครื่องเล่นสนามที่เราซื้อใหม่เยอะมาก
นักเรียนโรงเรียนของเรามา นั่ง รอมอเตอร์ไซค์กับสองแถว มีผู้ใหญ่
มารอรับลูก รถขายไอติม ถูกขึ้นบั้งมาจอดขายของด้วย (เลขที่ 1)

ผมหนึ่งที่เก้าอี้คอยดูคนมาใหม่ พอมีคนมา ผมก็ดูว่าเป็นเด็กหรือผู้ใหญ่
แล้วมาทำอะไร แล้วก็ขีด (เลขที่ 5)

ผมว่าการที่เราไปดูให้เห็นกับตาว่ามีคนมาใช้สนามเด็กเล่นจริงๆ ก็ดี ผม
อยากเห็นว่ามันมีประโยชน์จริงๆ ผมสังเกตในตอนเข้าก่อนเข้าโรงเรียน
เห็นคนที่มารอมอเตอร์ไซค์รับจ้าง กับเด็กที่มาเล่น (เลขที่ 18)

ฉันตกใจมากกว่าทำไมมีคนมากมาย พวกเขาเป็นคนที่เรียน กศน.เค้ามา
เรียนที่ห้องสมุด แต่ห้องสมุดยังไม่เปิดเค้าเลยมานั่งกันเต็มไปหมด ฉันนับ
เกือบไม่ไหว แต่นับได้จนครบ (เลขที่ 23)

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัย อภิปรายผลการวิจัย และข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่องการวิจัยและพัฒนาหลักสูตรการเสริมสร้างจิตสาธารณะตามทฤษฎีการศึกษาเพื่อสังคมที่ดีกว่าสำหรับนักเรียนประถมศึกษา เป็นการวิจัยและพัฒนา มีสาระของการวิจัย ดังนี้

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อพัฒนาหลักสูตรการเสริมสร้างจิตสาธารณะตามทฤษฎีการศึกษาเพื่อสังคมที่ดีกว่าสำหรับนักเรียนประถมศึกษา

2. เพื่อศึกษาคุณภาพของหลักสูตรการเสริมสร้างจิตสาธารณะตามทฤษฎีการศึกษาเพื่อสังคมที่ดีกว่าสำหรับนักเรียนประถมศึกษา จากผลการนำหลักสูตรไปทดลองใช้ ดังนี้

2.1 เปรียบเทียบคะแนนความรู้อุณหภูมิความเข้าใจตามองค์ประกอบของจิตสาธารณะของกลุ่มเป้าหมายก่อนเรียนและหลังเรียน

2.2 เปรียบเทียบคะแนนความสามารถตามองค์ประกอบของจิตสาธารณะของกลุ่มเป้าหมายหลังเรียนกับเกณฑ์ร้อยละ 60

กลุ่มเป้าหมาย

กลุ่มเป้าหมายที่ใช้ในการทดลองนำหลักสูตรไปใช้ ได้แก่ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 จำนวน 35 คน ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2554 และภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2555 (นักเรียนเลื่อนชั้นเรียน เป็นชั้นประถมศึกษาปีที่ 6) โรงเรียนวัดลาดสนุ่น สังกัดสำนักงานการศึกษาประถมศึกษา เขต 2 สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

วิธีดำเนินการวิจัย

มีขั้นตอนการวิจัยเป็น 4 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นที่ 1 (R1) การศึกษาข้อมูลเบื้องต้น

1.1 ศึกษาสภาพและปัญหาการจัดกิจกรรมเสริมสร้างจิตสาธารณะของนักเรียนประถมศึกษา โดยจัดทำแบบสอบถาม เรื่องสภาพปัญหาการจัดกิจกรรมเสริมสร้างจิตสาธารณะของนักเรียนประถมศึกษา แล้วส่งแบบสอบถามทางไปรษณีย์ถึงผู้อำนวยการโรงเรียน ขอความร่วมมือให้มอบหมายให้ครูผู้รับผิดชอบกิจกรรมเสริมสร้างจิตสาธารณะในโรงเรียนเป็นผู้ตอบแบบสอบถาม โรงเรียนละ 1 ฉบับ จำนวน 40 ฉบับ

1.2 ศึกษาทฤษฎีการศึกษาเพื่อสังคมที่ดีกว่าเพื่อวิเคราะห์หลักการของทฤษฎีการศึกษาเพื่อสังคมที่ดีกว่า สำหรับนำไปใช้ในการออกแบบหลักสูตร

1.3 ศึกษาเอกสารเกี่ยวกับองค์ประกอบของจิตสาธารณะ และปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อจิตสาธารณะ เพื่อวิเคราะห์สาระเกี่ยวกับจิตสาธารณะสำหรับใช้ในการออกแบบหลักสูตร

ขั้นที่ 2 (D1) การพัฒนาหลักสูตรฉบับร่าง

2.1 จัดทำเอกสารหลักสูตร

2.1.1 กำหนดวิสัยทัศน์ของหลักสูตร

กำหนดวิสัยทัศน์ของหลักสูตรการเสริมสร้างจิตสาธารณะตามทฤษฎีการศึกษาเพื่อสังคมที่ดีกว่าสำหรับนักเรียนประถมศึกษา โดยวิเคราะห์จากหลักการของทฤษฎีการศึกษาเพื่อสังคมที่ดีกว่าข้อ 1 ร่วมกับความหมายของจิตสาธารณะ

2.1.2 กำหนดหลักการของหลักสูตร

กำหนดหลักการของหลักสูตรโดยวิเคราะห์จากหลักการของทฤษฎีการศึกษาเพื่อสังคมที่ดีกว่า

2.1.3 กำหนดจุดมุ่งหมายของหลักสูตร

วิเคราะห์หลักการของหลักสูตร ร่วมกับสาระที่เกี่ยวกับจิตสาธารณะ เพื่อกำหนดจุดมุ่งหมายเพื่อให้เกิดกับผู้เรียนเมื่อจบการศึกษาตามหลักสูตรซึ่งผู้เรียนต้องมีความรู้ความเข้าใจตามสาระที่เกี่ยวกับจิตสาธารณะ อีกทั้งต้องมีความสามารถในการแก้ปัญหาของส่วนรวมตามหลักการของหลักสูตรด้วย

2.1.4 การกำหนดผลการเรียนรู้

วิเคราะห์จุดมุ่งหมายของหลักสูตรเป็นผลการเรียนรู้ซึ่งเป็นการระบุสิ่งที่ผู้เรียนพึงรู้และปฏิบัติได้

2.1.5 กำหนดสาระการเรียนรู้

กำหนดสาระการเรียนรู้ให้สอดคล้องสัมพันธ์กับผลการเรียนรู้เพื่อใช้เป็นเนื้อหาสำหรับการจัดการเรียนรู้

2.1.6 กำหนดหน่วยการเรียนรู้

กำหนดหน่วยการเรียนรู้เพื่อใช้ในการจัดการเรียนรู้ โดยวิเคราะห์ผลการเรียนรู้และตัวชี้วัด กับสาระการเรียนรู้ที่สอดคล้องกัน

2.1.7 กำหนดโครงสร้างเวลา

กำหนดโครงสร้างเวลาของหลักสูตร โดยวิเคราะห์หน่วยการเรียนรู้เพื่อจัดสรรเวลาที่เหมาะสมสำหรับการจัดการเรียนรู้

2.1.8 กำหนดแนวการจัดการเรียนรู้

กำหนดแนวการจัดการเรียนรู้ โดยวิเคราะห์จากหน่วยการเรียนรู้

2.1.9 กำหนดแนวการวัดและประเมินผล

กำหนดแนวการวัดและประเมินผลแต่ละหน่วยการเรียนรู้ให้ครอบคลุมทั้งด้านความรู้ความเข้าใจและด้านความสามารถตามองค์ประกอบของจิตสาธารณะ

2.1.10 กำหนดสื่อและแหล่งการเรียนรู้

กำหนดสื่อและแหล่งเรียนรู้ที่ใช้จัดการเรียนรู้

2.2 จัดทำเอกสารหลักสูตร

จัดทำแผนการจัดการเรียนรู้เพื่อใช้ในการจัดการเรียนรู้ องค์ประกอบของแผนการจัดการเรียนรู้ ประกอบด้วย ผลการเรียนรู้ สาระการเรียนรู้ จุดประสงค์การเรียนรู้ สาระสำคัญ กิจกรรมการเรียนรู้ สื่อและแหล่งเรียนรู้ และการวัดและประเมินผล มีแผนการจัดการเรียนรู้จำนวน 12 แผน

2.3 ตรวจสอบคุณภาพหลักสูตร และเอกสารหลักสูตร

นำหลักสูตร และเอกสารหลักสูตรโดยไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 3 คน ตรวจสอบคุณภาพแล้วนำความเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิมาปรับปรุงหลักสูตรและเอกสารหลักสูตร

ขั้นที่ 3 (R2) การทดลองใช้หลักสูตรฉบับร่าง

3.1 จัดทำเครื่องมือเก็บรวบรวมข้อมูล

3.1.1 สร้างแบบทดสอบความรู้ความเข้าใจเป็นข้อสอบปรนัย 4 ตัวเลือก ตามองค์ประกอบของจิตสาธารณะ ได้แก่ ด้านการรู้ความสำคัญของจิตสาธารณะ ด้านการตระหนักรู้ความต้องการสาธารณประโยชน์ของชุมชน ด้านการตระหนักรู้สาระเนื้อหาที่จำเป็นในการสร้างสรรค์สาธารณประโยชน์ และด้านการติดตามผลการสร้างสรรค์สาธารณประโยชน์ จำนวนด้านละ 5 ข้อ รวม 20 ข้อ แล้วนำไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 3 คน ตรวจสอบความตรงตามเนื้อหา แล้วปรับปรุงแก้ไข นำแบบทดสอบกับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ปีการศึกษา 2554 โรงเรียนวัดลาดสนุ่น จำนวน 35 คน นำผลที่ได้มาคำนวณหาค่าความเที่ยง ค่าความยาก และค่าอำนาจจำแนก

3.1.2 สร้างแบบสังเกตและประเมินความสามารถ เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 4 ระดับ (Rating Scale) ตามองค์ประกอบของจิตสาธารณะ ได้แก่ ด้านการตระหนักรู้ความต้องการสาธารณประโยชน์ของชุมชน จำนวน 2 ข้อ ด้านการตระหนักรู้สาระเนื้อหาที่จำเป็นในการสร้างสรรค์สาธารณประโยชน์ จำนวน 2 ข้อ ด้านการสร้างสรรค์สาธารณประโยชน์ จำนวน 4 ข้อ และด้านการติดตามผลการสร้างสรรค์สาธารณประโยชน์ จำนวน 2 ข้อ รวม 10 ข้อ สร้างเกณฑ์การให้คะแนน นำแบบสังเกตและประเมินความสามารถให้ผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 3 คน ตรวจสอบความตรงตามเนื้อหา แล้วปรับปรุงแก้ไข

3.2 กำหนดกลุ่มเป้าหมาย

กำหนดเกณฑ์ในการคัดเลือกกลุ่มเป้าหมาย ได้กลุ่มเป้าหมาย เป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 จำนวน 35 คน ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2554 และภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2555 (นักเรียนเลื่อนชั้นเรียน เป็นชั้นประถมศึกษาปีที่ 6) โรงเรียนวัดลาดสนุ่น สังกัดสำนักงานการศึกษาประถมศึกษา เขต 2 สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ซึ่งผู้อำนวยการโรงเรียนยินดีจัดสรรเวลาสำหรับการทดลองใช้หลักสูตรโดยให้จัดการเรียนรู้ได้ใน

ชั่วโมงชุมนุม ทุกวันศุกร์ เวลา 13.30-15.30 ผู้ปกครองของนักเรียนอนุญาตให้นักเรียนทำกิจกรรมได้ในวันเสาร์ตามที่ผู้วิจัยนัดหมาย โรงเรียนตั้งอยู่ในชุมชนจามร-ลาดสนุ่น ซึ่งมีสนามเด็กเล่นของชุมชนที่อยู่ภายใต้การดูแลของเทศบาลตำบลคูคต จังหวัดปทุมธานีซึ่งนายกเทศมนตรีอนุญาตให้ใช้พื้นที่สนามเด็กเล่นเป็นแหล่งเรียนรู้ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามหลักสูตร

3.3 ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล

3.3.1 ดำเนินการทดลองใช้หลักสูตรโดยการศึกษาในกลุ่มเดียวก่อนและหลังการทดลอง (One-Group Pretest-Posttest Design) ในการศึกษาความรู้ความเข้าใจตามองค์ประกอบของจิตสาธารณะก่อนเรียน และหลังการเรียนรู้ 4 หน่วย ได้แก่ หน่วยการเรียนรู้ที่ 1 ความสำคัญของจิตสาธารณะหน่วยการเรียนรู้ที่ 2 ความต้องการสาธารณประโยชน์ของชุมชน หน่วยการเรียนรู้ที่ 3 ความรู้ที่จำเป็นในการสร้างสรรค์สาธารณประโยชน์ และหน่วยการเรียนรู้ที่ 5 การติดตามผลการสร้างสรรค์สาธารณประโยชน์ โดย 1) ทดสอบความรู้ความเข้าใจเรื่องจิตสาธารณะกับการเปลี่ยนแปลงสังคม หลักธรรมทางศาสนาที่ตนนับถือที่เกี่ยวข้องกับจิตสาธารณะ ความสำคัญของความต้องการสาธารณประโยชน์ของชุมชน ความสำคัญของการมีความรู้ที่จำเป็นในการสร้างสรรค์สาธารณประโยชน์ และความสำคัญของการติดตามผลการใช้สาธารณประโยชน์ของชุมชน ก่อนการทดลองใช้หลักสูตรการเสริมสร้างจิตสาธารณะตามทฤษฎีการศึกษาเพื่อสังคมที่ดีกว่าสำหรับนักเรียนประถมศึกษา 2) ทดลองใช้หลักสูตรการเสริมสร้างจิตสาธารณะตามทฤษฎีการศึกษาเพื่อสังคมที่ดีกว่าสำหรับนักเรียนประถมศึกษา 3) ทดสอบความรู้ความเข้าใจ หลังการทดลองใช้หลักสูตรการเสริมสร้างจิตสาธารณะตามทฤษฎีการศึกษาเพื่อสังคมที่ดีกว่าสำหรับนักเรียนประถมศึกษา

3.3.2 ศึกษาในกลุ่มเดียวหลังการทดลอง (One Group Posttest Only Design) ในการศึกษาความสามารถตามองค์ประกอบของจิตสาธารณะหลังการเรียนรู้ 4 หน่วย ได้แก่ หน่วยการเรียนรู้ที่ 2 ความต้องการสาธารณประโยชน์ของชุมชน หน่วยการเรียนรู้ที่ 3 ความรู้ที่จำเป็นในการสร้างสรรค์สาธารณประโยชน์ หน่วยการเรียนรู้ที่ 4 การสร้างสรรค์สาธารณประโยชน์อย่างมีคุณภาพ และหน่วยการเรียนรู้ที่ 5 การติดตามผลการสร้างสรรค์สาธารณประโยชน์ โดย 1) ทดลองใช้หลักสูตรการเสริมสร้างจิตสาธารณะตามทฤษฎีการศึกษาเพื่อสังคมที่ดีกว่าสำหรับนักเรียนประถมศึกษา 2) สังเกตและการประเมินความสามารถในการเก็บ

รวบรวมข้อมูลและสรุปผลประมวลผลข้อมูลรายละเอียดความต้องการสาธารณประโยชน์ของชุมชน การศึกษาและสรุปข้อความรู้ที่จำเป็นในการสร้างสรรค์สาธารณประโยชน์ การปรับปรุงสาธารณประโยชน์ และการเก็บรวบรวมข้อมูลและสรุปผลประมวลผลข้อมูลการใช้สาธารณประโยชน์ของชุมชน หลังการทดลองใช้หลักสูตรการเสริมสร้างจิตสาธารณะตามทฤษฎีการศึกษาเพื่อสังคมที่ดีกว่าสำหรับนักเรียนประถมศึกษา

3.3.3 การวิเคราะห์ข้อมูล

1) การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ โดยการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยคะแนนความรู้ความเข้าใจตามองค์ประกอบของจิตสาธารณะก่อนเรียนและหลังเรียนของนักเรียน โดยใช้การทดสอบที (t-test) ที่ระดับนัยสำคัญที่ระดับ .05 และเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของคะแนนความสามารถตามองค์ประกอบของจิตสาธารณะหลังเรียนกับเกณฑ์ร้อยละ 60 โดยใช้การทดสอบที (t-test) ที่ระดับนัยสำคัญที่ระดับ .05

2) การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ โดยพิจารณาจากข้อความจากแบบบันทึกพฤติกรรมการเรียนรู้ของนักเรียนที่ผู้วิจัยเป็นผู้บันทึกหลังการสอน และแบบบันทึกการเรียนรู้ของนักเรียนที่นักเรียนบันทึกหลังการเรียน แล้วนำข้อมูลมาวิเคราะห์และสรุปผลการนำหลักสูตรไปทดลองใช้

ขั้นที่ 4 (D2) การพัฒนาหลักสูตรฉบับสมบูรณ์

ดำเนินการโดยนำข้อมูลที่ได้ในขั้นที่ 3 มาใช้ปรับปรุงรายละเอียดในเอกสารหลักสูตรและเอกสารประกอบหลักสูตรให้มีความสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น

สรุปผลการวิจัย

ผู้วิจัยนำเสนอสรุปผลการวิจัยเป็น 2 ตอน คือ ตอนที่ 1 ผลการพัฒนาหลักสูตรการเสริมสร้างจิตสาธารณะตามทฤษฎีการศึกษาเพื่อสังคมที่ดีกว่าสำหรับนักเรียนประถมศึกษา ตอนที่ 2 ผลการประเมินคุณภาพของหลักสูตรการเสริมสร้างจิตสาธารณะตามทฤษฎีการศึกษาเพื่อสังคมที่ดีกว่าสำหรับนักเรียนประถมศึกษา มีรายละเอียด ดังนี้

ตอนที่ 1 ผลการพัฒนาหลักสูตรการเสริมสร้างจิตสาธารณะตามทฤษฎีการศึกษา เพื่อสังคมที่ดีกว่าสำหรับนักเรียนประถมศึกษา

หลักสูตรการเสริมสร้างจิตสาธารณะตามทฤษฎีการศึกษาเพื่อสังคมที่ดีกว่าสำหรับนักเรียนประถมศึกษา ประกอบด้วย วิสัยทัศน์ของหลักสูตร หลักการของหลักสูตร จุดมุ่งหมายของหลักสูตร ผลการเรียนรู้ สาระการเรียนรู้ หน่วยการเรียนรู้ โครงสร้างเวลา แนวการจัดการเรียนรู้ แนวการวัดและประเมินผล และสื่อและแหล่งการเรียนรู้ ดังนี้

วิสัยทัศน์ของหลักสูตร

หลักสูตรการเสริมสร้างจิตสาธารณะตามทฤษฎีการศึกษาเพื่อสังคมที่ดีกว่าสำหรับนักเรียนประถมศึกษา เป็นหลักสูตรที่มุ่งเสริมสร้างผู้เรียนเป็นผู้ที่มีความตระหนักรู้ในความต้องการหรือผลประโยชน์ของส่วนรวม โดยการใช้ความรู้และความสามารถสร้างสรรค์สาธารณประโยชน์เพื่อให้สังคมเปลี่ยนแปลงไปในทางที่ดีขึ้น

หลักการของหลักสูตร

1. หลักสูตรมุ่งให้ผู้เรียนได้ใช้ความรู้ความสามารถในการทำสาธารณประโยชน์ที่เป็นประโยชน์ต่อสังคมและทำทลายความสามารถ
2. หลักสูตรมุ่งให้ผู้เรียนกำหนดหัวข้อความรู้ที่จำเป็นต้องใช้ในการทำสาธารณประโยชน์ จากการค้นหารายละเอียดของปัญหาโดยการเก็บรวบรวมข้อมูลและสรุปประมวลผลข้อมูล
3. หลักสูตรมุ่งให้ผู้เรียนสรุปข้อความรู้ที่จำเป็นต้องใช้ในการทำสาธารณประโยชน์ด้วยตนเอง และ ค้นหาวิธีการแก้ปัญหาใหม่ๆ
4. หลักสูตรมีการวัดผลการเรียนรู้ของผู้เรียนจากความรู้ ความสามารถในการทำสาธารณประโยชน์ที่เป็นประโยชน์ต่อสังคม

จุดมุ่งหมายของหลักสูตร

หลักสูตรการเสริมสร้างจิตสาธารณะตามทฤษฎีการศึกษาเพื่อสังคมที่ดีกว่าสำหรับนักเรียนประถมศึกษา มีจุดมุ่งหมายเพื่อให้เกิดกับผู้เรียนเมื่อจบหลักสูตร ดังนี้

1. มีความรู้ความเข้าใจ เรื่องต่อไปนี้

จิตสาธารณะกับการเปลี่ยนแปลงสังคม

หลักธรรมทางศาสนาที่ตนนับถือที่เกี่ยวข้องกับจิตสาธารณะ

ความสำคัญของความต้องการสร้างสรรค์สาธารณประโยชน์ของชุมชน

ความสำคัญของการมีความรู้ที่จำเป็นในการสร้างสรรค์

สาธารณประโยชน์

ความสำคัญของการติดตามผลการใช้สาธารณประโยชน์ของชุมชน

2. มีความสามารถ ต่อไปนี้

การเก็บรวบรวมข้อมูลและการสรุปประมวลผลข้อมูลความต้องการสาธารณประโยชน์ของชุมชน

การศึกษา และสรุปข้อความรู้ที่จำเป็นในการสร้างสรรค์สาธารณประโยชน์

การสร้างสรรค์สาธารณประโยชน์โดยการวางแผน การปฏิบัติ การตรวจสอบ และการปรับปรุง แก้ไข

การเก็บรวบรวมข้อมูลและสรุปผลประมวลผลข้อมูลการใช้สาธารณประโยชน์ของชุมชน

ผลการเรียนรู้

ผลการเรียนรู้ที่ 1 รู้และเข้าใจความสำคัญของจิตสาธารณะกับการเปลี่ยนแปลงสังคม และหลักธรรมทางศาสนาที่ตนนับถือที่เกี่ยวข้องกับจิตสาธารณะ

ผลการเรียนรู้ที่ 2 รู้และเข้าใจความสำคัญของความต้องการสาธารณประโยชน์ของชุมชน สามารถเก็บรวบรวมข้อมูลและสรุปประมวลผลข้อมูลรายละเอียดสาธารณประโยชน์ที่ชุมชนต้องการ

ผลการเรียนรู้ที่ 3 รู้และเข้าใจความสำคัญของการมีความรู้ที่จำเป็นในการสร้างสรรค์
 สาธารณประโยชน์ สามารถศึกษาและสรุปข้อความรู้ที่จำเป็นในการสร้างสรรค์สาธารณประโยชน์

ผลการเรียนรู้ที่ 4 สามารถสร้างสรรค์สาธารณประโยชน์โดยการวางแผน การปฏิบัติ การ
 ตรวจสอบ และการปรับปรุง แก้ไข

ผลการเรียนรู้ที่ 5 รู้และเข้าใจความสำคัญของการติดตามผลการสร้างสรรค์
 สาธารณประโยชน์ สามารถเก็บรวบรวมข้อมูลและสรุปประมวลผลข้อมูลการใช้
 สาธารณประโยชน์ของชุมชน

สาระการเรียนรู้

สาระการเรียนรู้ที่ 1 ความสำคัญของจิตสาธารณะ

สาระการเรียนรู้ที่ 2 ความต้องการสาธารณประโยชน์ของชุมชน

สาระการเรียนรู้ที่ 3 ความรู้ที่จำเป็นในการสร้างสรรค์สาธารณประโยชน์

สาระการเรียนรู้ที่ 4 การสร้างสรรค์สาธารณประโยชน์

สาระการเรียนรู้ที่ 5 การติดตามผลการสร้างสรรค์สาธารณประโยชน์

หน่วยการเรียนรู้

หน่วยการเรียนรู้ที่ 1 ความสำคัญของจิตสาธารณะ

คำอธิบายหน่วยการเรียนรู้

ศึกษา อภิปราย นำเสนอความคิดเรื่องความสำคัญของจิตสาธารณะกับการ
 เปลี่ยนแปลงสังคม และหลักธรรมทางศาสนาที่ตนนับถือที่เกี่ยวข้องกับจิตสาธารณะ

สาระสำคัญ

คนที่มีจิตสาธารณะเป็นผู้ที่ทำสาธารณประโยชน์โดยใช้ความรู้และความสามารถ
 ของตนส่งผลให้สังคมเปลี่ยนแปลงไปในทางที่ดีขึ้น

ศาสนาทุกศาสนามีหลักธรรมที่มุ่งให้คนเป็นคนดี ทุกศาสนามีหลักธรรมที่
 เกี่ยวข้องกับจิตสาธารณะ เช่น ศาสนาพุทธมีหลักธรรมสังคหวัตถุ 4 และพรหมวิหาร 4 ที่สอนให้
 นึกถึงผู้อื่นและส่วนรวม และแสดงออกโดยการทำสาธารณประโยชน์

เวลาเรียน 8 ชั่วโมง

หน่วยการเรียนรู้ที่ 2 สาธารณประโยชน์ที่ชุมชนต้องการ

คำอธิบายหน่วยการเรียนรู้

ศึกษา อภิปราย นำเสนอความคิดเรื่องความสำคัญของความต้องการ
สาธารณประโยชน์ที่ชุมชนต้องการ เก็บรวบรวมข้อมูลรายละเอียดสาธารณประโยชน์ที่ชุมชน
ต้องการด้วยการสอบถาม และสัมภาษณ์ และสรุปประมวลผลข้อมูล

สาระสำคัญ

การทำสาธารณประโยชน์จำเป็นจะต้องรู้ความต้องการของชุมชน เพื่อให้
สาธารณประโยชน์ที่ทำนั้นเกิดประโยชน์ต่อส่วนรวมอย่างแท้จริง

การเก็บรวบรวมข้อมูลรายละเอียดความต้องการสาธารณประโยชน์ของชุมชน ทำ
ได้โดยการสอบถามหรือสัมภาษณ์สมาชิกในชุมชน แล้วนำข้อมูลมาสรุปประมวลผล

เวลาเรียน 10 ชั่วโมง

หน่วยการเรียนรู้ที่ 3 ความรู้ที่จำเป็นในการสร้างสรรค์สาธารณประโยชน์

คำอธิบายหน่วยการเรียนรู้

ศึกษา อภิปราย นำเสนอความคิดเรื่องความสำคัญของการรู้ความรู้ที่จำเป็นใน
การสร้างสรรค์สาธารณประโยชน์ ศึกษา สรุปข้อความรู้ และนำเสนอข้อความรู้ที่จำเป็นในการ
สร้างสรรค์สาธารณประโยชน์

สาระสำคัญ

การทำสาธารณประโยชน์ให้เปลี่ยนแปลงไปในทางที่ดีขึ้น จำเป็นอย่างยิ่งที่
ผู้ดำเนินการต้องมีความรู้ในสิ่งที่ทำ เพื่อผลของการกระทำเป็นประโยชน์ต่อส่วนรวมตามที่ต้องการ
หากดำเนินการโดยไม่มีความรู้ หรือไม่ถูกต้อง จะส่งผลเสียทั้งต่อตนเอง และส่วนรวม

การศึกษาค้นคว้าความรู้ที่จำเป็นทำได้โดยการอ่านเอกสาร ตำรา จากแหล่งต่างๆที่
น่าเชื่อถือ แล้วสรุปสาระให้ครบถ้วนและถูกต้อง

เวลาเรียน 10 ชั่วโมง

หน่วยการเรียนรู้ที่ 4 การสร้างสรรค์สาธารณประโยชน์

คำอธิบายหน่วยการเรียนรู้

สร้างสรรค์สาธารณประโยชน์ โดยการวางแผน การปฏิบัติ การตรวจสอบ และการปรับปรุง แก้ไข

สาระสำคัญ

การทำสาธารณประโยชน์ต้องใช้เวลา ทรัพยากร และแรงงานที่มีอยู่อย่างมีคุณภาพ โดยใช้กระบวนการพัฒนาคุณภาพงาน ประกอบด้วย 4 ขั้นตอน ได้แก่ การวางแผน การปฏิบัติ การตรวจสอบ และการปรับปรุง แก้ไข

เวลาเรียน 24 ชั่วโมง

หน่วยการเรียนรู้ที่ 5 การติดตามผลการสร้างสรรค์สาธารณประโยชน์

คำอธิบายหน่วยการเรียนรู้

ศึกษา อภิปราย นำเสนอความคิดเรื่องความสำคัญของการติดตามผลการสร้างสรรค์สาธารณประโยชน์ เก็บรวบรวมข้อมูลการใช้สาธารณประโยชน์ของชุมชนด้วยการสังเกต และสรุปประมวลผลข้อมูล

สาระสำคัญ

สาธารณประโยชน์จะมีประโยชน์ต่อชุมชนเมื่อคนในชุมชนมาใช้ประโยชน์จากสาธารณประโยชน์นั้น ดังนั้นหลังจากทำสาธารณประโยชน์แล้วต้องสังเกตการใช้สาธารณประโยชน์ของคนในชุมชนด้วย

การเก็บรวบรวมข้อมูลรายละเอียดการใช้สาธารณประโยชน์ของคนในชุมชน ทำได้โดยการสังเกตการใช้สาธารณประโยชน์ที่ทำไว้ แล้วนำข้อมูลมาสรุปประมวลผล

เวลา 12 ชั่วโมง

โครงสร้างเวลา

หลักสูตรการเสริมสร้างจิตสาธารณะตามทฤษฎีการศึกษาเพื่อสังคมที่ดีกว่าสำหรับนักเรียนประถมศึกษา เป็นหลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติมที่กำหนดให้เรียนทั้งในเวลาเรียน และนอกเวลาเรียน ใช้เวลาทั้งหมด 64 ชั่วโมง แบ่งเป็น 3 ช่วงดังนี้

ช่วงที่ 1 จัดการเรียนรู้ในเวลาเรียน จำนวน 14 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 2 ชั่วโมง รวม 28 ชั่วโมง เป็นการจัดการเรียนรู้ 3 หน่วย ได้แก่ หน่วยการเรียนรู้ที่ 1 ความสำคัญของจิตสาธารณะ หน่วยการเรียนรู้ที่ 2 ความต้องการสาธารณประโยชน์ของชุมชน หน่วยการเรียนรู้ที่ 3 ความรู้ที่จำเป็นในการสร้างสรรค์สาธารณประโยชน์

ช่วงที่ 2 จัดการเรียนรู้นอกเวลาเรียน จำนวน 6 วัน วันละ 4 ชั่วโมง รวม 24 ชั่วโมง เป็นการเรียนรู้หน่วยการเรียนรู้ที่ 4 การสร้างสรรค์สาธารณประโยชน์

ช่วงที่ 3 จัดการเรียนรู้ในเวลาเรียน จำนวน 3 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 2 ชั่วโมง และนอกเวลาเรียน จำนวน 6 ชั่วโมง รวม 12 ชั่วโมง เป็นการจัดการเรียนรู้หน่วยการเรียนรู้ที่ 5 การติดตามผลการสร้างสรรค์สาธารณประโยชน์

แนวการจัดการเรียนรู้

หลักสูตรการเสริมสร้างจิตสาธารณะตามทฤษฎีการศึกษาเพื่อสังคมที่ดีกว่าสำหรับนักเรียนประถมศึกษา มีแนวการจัดการเรียนรู้แต่ละหน่วยการเรียนรู้ ดังนี้

หน่วยการเรียนรู้ที่ 1: ความสำคัญของจิตสาธารณะ จำนวน 8 ชั่วโมง

1. ครูและนักเรียนอภิปรายร่วมกันเพื่อให้นักเรียนเข้าใจถึงความสำคัญของจิตสาธารณะว่าสังคมที่มีคนที่มีจิตสาธารณะจะได้รับการดูแล แก้ปัญหา ทำให้สังคมเปลี่ยนแปลงไปในทางที่ดีขึ้น

2. นักเรียนเล่าประสบการณ์ทำประโยชน์เพื่อส่วนรวมเพื่อเชื่อมโยงให้เห็นถึงประโยชน์ของจิตสาธารณะ

3. ครูและนักเรียนอภิปรายร่วมกันเกี่ยวกับหลักธรรมของศาสนาเพื่อเชื่อมโยงสู่พฤติกรรมของผู้ที่มีจิตสาธารณะ

4. นักเรียนเล่าประสบการณ์ของตนเอง เพื่อเชื่อมโยงให้นักเรียนเข้าใจการที่คนปฏิบัติตามหลักธรรมทำให้สังคมเป็นสังคมที่ปรารถนาดีต่อกัน

5. นักเรียนเขียนสะท้อนความคิดเกี่ยวกับความสำคัญของจิตสาธารณะ

หน่วยการเรียนรู้ที่ 2: รู้ความต้องการสาธารณประโยชน์ของชุมชน จำนวน 10 ชั่วโมง

1. ครูและนักเรียนอภิปรายร่วมกันให้นักเรียนเข้าใจถึงการให้ที่ตรงกับความต้องการของผู้รับจึงเกิดประโยชน์

2. ครูนำนักเรียนไปบริเวณพื้นที่สาธารณะของชุมชนที่จะพัฒนา สนทนาเพื่อให้นักเรียนเชื่อมโยงได้ว่าต้องถามความต้องการของสมาชิกในชุมชน

3. ครูให้นักเรียนฝึกเก็บรวบรวมข้อมูลและสรุปประมวลผลข้อมูล

4. ครูให้นักเรียนเก็บรวบรวมข้อมูลความต้องการของชุมชน

5. นักเรียนเขียนสะท้อนความรู้สึกเรื่องสาธารณประโยชน์ตามความต้องการของชุมชน

หน่วยการเรียนรู้ที่ 3: มีความรู้ที่จำเป็นในการสร้างสรรค์สาธารณประโยชน์ จำนวน 10 ชั่วโมง

1. ครูและนักเรียนอภิปรายร่วมกันเพื่อให้นักเรียนเข้าใจว่าการทำสาธารณประโยชน์โดยขาดความรู้นอกจากทำให้ไม่ได้ประโยชน์แล้วยังส่งผลเสียอีก และเชื่อมโยงไปสู่การพัฒนาพื้นที่สาธารณะของชุมชนว่าต้องทำโดยมีความรู้ในสิ่งที่ทำ

2. นักเรียนกำหนดหัวข้อความรู้ที่ต้องศึกษาเพื่อให้มีความรู้ที่จำเป็นต่อใช้ในการพัฒนาพื้นที่ เพื่อศึกษาข้อความรู้ และสรุปข้อความรู้ แล้วนำเสนอข้อความรู้ที่สรุปได้ให้เพื่อนร่วมรับรู้ โดยครูต้องตรวจสอบความถูกต้อง และเพิ่มเติมให้สมบูรณ์

หน่วยการเรียนรู้ที่ 4: การสร้างสรรค์สาธารณประโยชน์ จำนวน 24 ชั่วโมง

1. นักเรียนวางแผนการพัฒนาพื้นที่สาธารณะ

2. นักเรียนลงมือทำงานตามที่วางแผนไว้

3. นักเรียนตรวจสอบผลงานที่ทำแล้วลงมือปรับปรุงแก้ไข

4. นักเรียนดำเนินการพัฒนาพื้นที่สาธารณะที่คณะกรรมการโรงเรียนเสร็จสิ้นครบถ้วนตามที่กำหนดไว้

5. นักเรียนเขียนสะท้อนความคิดที่มีต่อการสร้างสรรค์สาธารณประโยชน์

หน่วยการเรียนรู้ที่ 5: การติดตามผลการสร้างสรรค์สาธารณประโยชน์ จำนวน 12 ชั่วโมง

1. นักเรียนนำเสนอผลการพัฒนาพื้นที่สาธารณะต่อสมาชิกในชุมชน และทำพิธีมอบพื้นที่สาธารณะให้กับชุมชน เชิญชวนให้ชุมชนมาใช้งานและร่วมกันดูแลรักษา

2. ครูและนักเรียนอภิปรายร่วมกันเพื่อให้นักเรียนเข้าใจเรื่องความสำคัญของการติดตามผลการสร้างสรรค์สาธารณประโยชน์

3. นักเรียนสังเกตการใช้สาธารณประโยชน์ของคนในชุมชน

4. ให้นักเรียนเขียนสะท้อนความคิดเกี่ยวกับการติดตามผลการสร้างสรรค์สาธารณประโยชน์

แนวการวัดและประเมินผล

1. วัดและประเมินผลความรู้ความเข้าใจตามองค์ประกอบของจิตสาธารณะ โดยการทดสอบ

2. วัดและประเมินความสามารถตามองค์ประกอบของจิตสาธารณะ โดยการสังเกตและประเมินความสามารถ

สื่อและแหล่งการเรียนรู้

1. พื้นที่ที่ใช้เป็นสาธารณประโยชน์ของชุมชน

2. อุปกรณ์ที่ใช้ในการสร้างสรรค์สาธารณประโยชน์

3. ข่าว เหตุการณ์ เรื่องราวเกี่ยวกับความสำคัญของจิตสาธารณะกับการเปลี่ยนแปลงสังคม

4. ข่าว เหตุการณ์ เรื่องราวเกี่ยวกับหลักธรรมทางศาสนาที่เกี่ยวข้องกับจิตสาธารณะ

5. ข่าว เหตุการณ์ เรื่องราวเกี่ยวกับความสำคัญของการสร้างสรรค์สาธารณประโยชน์ตามความต้องการของชุมชน
6. ข่าว เหตุการณ์ เรื่องราวเกี่ยวกับความสำคัญของการรู้ความรู้อันจำเป็นในการสร้างสรรค์สาธารณประโยชน์
7. ข่าว เหตุการณ์ เรื่องราวเกี่ยวกับความสำคัญของการติดตามผลการสร้างสรรค์สาธารณประโยชน์
8. หนังสือ เอกสาร ตำรา หรือเว็บไซต์ที่มีความรู้ที่จำเป็นในการสร้างสรรค์สาธารณประโยชน์

ตอนที่ 2 ผลการประเมินคุณภาพของหลักสูตรการเสริมสร้างจิตสาธารณะตามทฤษฎีการศึกษาเพื่อสังคมที่ดีกว่าสำหรับนักเรียนประถมศึกษา

ผู้วิจัยนำหลักสูตรการเสริมสร้างจิตสาธารณะตามทฤษฎีการศึกษาเพื่อสังคมที่ดีกว่าสำหรับนักเรียนประถมศึกษา ไปทดลองใช้ผลการวิจัย มีดังนี้

1. นักเรียนที่ได้รับการสอนด้วยหลักสูตรการเสริมสร้างจิตสาธารณะตามทฤษฎีการศึกษาเพื่อสังคมที่ดีกว่าสำหรับนักเรียนประถมศึกษา มีความรู้ความเข้าใจตามองค์ประกอบของจิตสาธารณะหลังการทดลองสูงกว่าก่อนการทดลอง
2. นักเรียนที่ได้รับการสอนด้วยหลักสูตรการเสริมสร้างจิตสาธารณะตามทฤษฎีการศึกษาเพื่อสังคมที่ดีกว่าสำหรับนักเรียนประถมศึกษา มีความสามารถตามองค์ประกอบของจิตสาธารณะหลังการทดลองสูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 60

อภิปรายผลการวิจัย

จากการศึกษาผลการใช้หลักสูตรการเสริมสร้างจิตสาธารณะตามทฤษฎีการศึกษาเพื่อสังคมที่ดีกว่าสำหรับนักเรียนประถมศึกษา มีประเด็นการอภิปราย 2 ประเด็น คือ หลักสูตรที่พัฒนาขึ้น และผลการทดลองใช้หลักสูตรที่พัฒนาขึ้น

1. หลักสูตรที่พัฒนาขึ้น

การพัฒนาหลักสูตรการเสริมสร้างจิตสาธารณะตามทฤษฎีการศึกษาเพื่อสังคมที่ดีกว่า สำหรับนักเรียนประถมศึกษา พัฒนาขึ้นโดยมีทฤษฎีรองรับและพัฒนาอย่างเป็นขั้นตอน ได้หลักสูตรที่กำหนดจุดหมายของหลักสูตรซึ่งเป็นความรู้ความเข้าใจและความสามารถอันส่งผลต่อจิตสาธารณะของนักเรียน การกำหนดจุดหมายของหลักสูตรได้มาจากการวิเคราะห์หลักการของหลักสูตรที่เป็นไปตามหลักการของทฤษฎีการศึกษาเพื่อสังคมที่ดีกว่า ร่วมกับ สาระที่เกี่ยวกับจิตสาธารณะซึ่งได้มาจากการวิเคราะห์องค์ประกอบของจิตสาธารณะร่วมกับปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อจิตสาธารณะ การที่จุดมุ่งหมายของหลักสูตรได้มาจากทั้งทฤษฎีการศึกษาเพื่อสังคมที่ดีกว่า และ สาระที่เกี่ยวกับจิตสาธารณะทำให้ได้หลักสูตรที่มุ่งพัฒนานักเรียนให้มีจิตสาธารณะตามทฤษฎีการศึกษาเพื่อสังคมที่ดีกว่า

หลักสูตรกำหนดสิ่งที่นักเรียนต้องเรียนรู้ไว้อย่างเป็นลำดับ ดังนี้

1. ความสำคัญของจิตสาธารณะ

หลักสูตรกำหนดให้นักเรียนศึกษาความสำคัญของจิตสาธารณะเป็นลำดับแรก เพื่อให้ นักเรียนเข้าใจเกี่ยวกับเรื่องการอยู่ร่วมกันในสังคมต้องช่วยเหลือกันในการดูแล แก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นในสังคมให้เปลี่ยนแปลงไปในทางที่ดีขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับที่ ธเนศวร์ เจริญเมือง(2551: 59) อธิบายว่าการทำให้คนมีจิตสาธารณะต้องทำให้เข้าใจเรื่องผลประโยชน์ส่วนรวม รู้ปัญหาส่วนรวม รู้ว่าหากส่วนรวมได้รับประโยชน์หรือผลเสีย ผลเหล่านั้นก็จะตกอยู่กับสมาชิกทุกคนด้วย

2. ความต้องการสาธารณประโยชน์ของชุมชน

หลังจากศึกษาเรื่องความสำคัญของจิตสาธารณะซึ่งนำไปสู่การปฏิบัติตนของผู้ที่มีจิตสาธารณะในการที่ต้องทำประโยชน์ต่อส่วนรวมโดยการสร้างสรรค์สาธารณประโยชน์ หลักสูตรกำหนดให้ศึกษาความสำคัญของการรู้ความต้องการของชุมชนก่อนที่จะลงมือสร้างสรรค์สาธารณประโยชน์เพื่อให้เข้าใจเกี่ยวกับการทำเพื่อส่วนรวมจะเกิดประโยชน์ก็ต่อเมื่อทำตามความต้องการของชุมชน จากนั้นหลักสูตรกำหนดให้ศึกษาเรื่องการเก็บรวบรวมข้อมูลและประมวลผลข้อมูลเพื่อให้สามารถสัมภาษณ์หรือสอบถามความต้องการของคนในชุมชนและนำมาสรุปเป็นรายละเอียดความต้องการสาธารณประโยชน์ของชุมชนได้

3. ความรู้ที่จำเป็นในการสร้างสรรค์สาธารณประโยชน์

หลังจากศึกษาความต้องการของชุมชนซึ่งนำไปสู่การสร้างสรรค
 สาธารณประโยชน์ให้ตรงตามความต้องการของชุมชน หลักสูตรกำหนดให้ศึกษาเรื่องความสำคัญ
 ของความรู้ที่จำเป็นในการสร้างสรรคสาธารณประโยชน์เพื่อให้นักเรียนเข้าใจเรื่องการสร้างสรรค
 สาธารณประโยชน์ต้องทำบนพื้นฐานของความรู้ด้วยมิเช่นนั้น้อาจไม่เกิดประโยชน์ตามต้องการ
 และที่รุนแรงกว่านั้นคือส่งผลเสียทั้งต่อตนเอง และส่วนรวมด้วย จากนั้นหลักสูตรกำหนดให้ศึกษา
 วิธีการศึกษาหาความรู้ที่จำเป็นและการสรุปข้อความรู้ เพื่อให้นักเรียนสามารถศึกษาและสรุป
 ข้อความรู้ที่จำเป็นในการสร้างสรรคสาธารณประโยชน์

4. การสร้างสรรคสาธารณประโยชน์

หลังจากศึกษาความรู้ที่จำเป็นในการสร้างสรรคสาธารณประโยชน์ หลักสูตร
 กำหนดนักเรียนสร้างสรรคสาธารณประโยชน์อย่างเป็นขั้นตอนได้แก่ การวางแผน การปฏิบัติ การ
 ตรวจสอบ และการปรับปรุง แก้ไข เพื่อให้นักเรียนมีความสามารถในการสร้างสรรคผลงานที่มี
 คุณภาพซึ่งเป็นไปตามกระบวนการที่พัฒนาคุณภาพงาน (Mark, Nicholas and Richard, 2003:
 215-217) โดยกำหนดให้นักเรียนต้องวางแผนกำหนดวัตถุประสงค์ อุปกรณ์และขั้นตอนการทำงาน
 ต่อจากนั้นก็ลงมือปฏิบัติตามแผนที่วางไว้ แล้วตรวจสอบผลการสร้างสรรคสาธารณประโยชน์ หาก
 พบข้อผิดพลาดก็ลงมือปรับปรุง แก้ไข การกำหนดให้นักเรียนสร้างสรรคสาธารณประโยชน์อย่าง
 เป็นขั้นตอนนี้ส่งผลให้นักเรียนได้มีโอกาสทำประโยชน์เพื่อส่วนรวมเป็นการส่งเสริมให้ได้แสดง
 พฤติกรรมของผู้ที่มีจิตสาธารณะ

5. การติดตามผลการสร้างสรรคสาธารณประโยชน์

หลังจากสร้างสรรคสาธารณประโยชน์แล้ว หลักสูตรกำหนดให้ศึกษาความสำคัญ
 ของการติดตามผลการสร้างสรรคสาธารณประโยชน์เพื่อให้นักเรียนเข้าใจสาธารณประโยชน์ที่
 สร้างสรรคขึ้นจะเกิดประโยชน์ก็ต่อเมื่อมีผู้มาใช้สาธารณประโยชน์นั้น จากนั้นหลักสูตรกำหนดให้
 ศึกษาเรื่องการเก็บรวบรวมข้อมูลและประมวลผลข้อมูลเพื่อให้สามารถสังเกตการใช้
 สาธารณประโยชน์ของคนในชุมชนและนำมาสรุปผลได้

จากประเด็นการกำหนดสิ่งที่นักเรียนต้องเรียนรู้อย่างเป็นลำดับขั้นตอนนี้ล้วนนำไปสู่การ
 สร้างสรรคสาธารณประโยชน์ทั้งด้านความรู้ความเข้าใจ และความสามารถตามองค์ประกอบของ
 จิตสาธารณะโดยเฉพาะการให้นักเรียนได้ศึกษาความรู้ที่จำเป็นก่อนลงมือสร้างสรรค

สาธารณประโยชน์เป็นการส่งเสริมให้นักเรียนเป็นผู้ที่มีจิตสาธารณะซึ่งสอดคล้องกับที่ ออสเลน, เบลคเฮอร์ และ เซคโนโควา ให้ความเห็นว่า จิตสาธารณะเกิดจากสติปัญญาที่นำไปสู่การปฏิบัติและความพยายามนำมาใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อพื้นที่ของสาธารณะหรือสังคม (Oslan, Blekher และ Chesnokova; 1999 : online)

หลักสูตรการเสริมสร้างจิตสาธารณะตามทฤษฎีการศึกษาเพื่อสังคมที่ดีกว่าสำหรับนักเรียนประถมศึกษา เป็นหลักสูตรที่มุ่งเสริมสร้างให้นักเรียนเป็นผู้ที่มีจิตสาธารณะซึ่งเป็นคุณลักษณะของคนตามที่กำหนดไว้ในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 11 โดยหลักสูตรเปิดโอกาสให้ครูและนักเรียนได้ทำงานร่วมกันในการสร้างสรรค์สาธารณประโยชน์ บทบาทของครูไม่ได้เป็นผู้สอนแต่เป็นผู้ที่ทำงานร่วมกับนักเรียน นักเรียนได้แสดงศักยภาพในทุกขั้นตอนของการทำงาน ได้แก่ การค้นหาความต้องการสาธารณประโยชน์ของชุมชนด้วยการเก็บรวบรวมข้อมูลและสรุปประมวลผลข้อมูล การเรียนรู้ความรู้ที่จำเป็นด้วยการศึกษาและสรุปข้อความรู้ด้วยตนเอง การลงมือทำสาธารณประโยชน์ด้วยการวางแผน ปฏิบัติ ตรวจสอบ และปรับปรุงแก้ไข ด้วยตนเอง รวมทั้งการติดตามการใช้สาธารณประโยชน์ของชุมชนด้วยการสังเกตและสรุปประมวลผลข้อมูล การจัดหลักสูตรในลักษณะดังกล่าวสอดคล้องกับการพัฒนาหลักสูตรที่เน้นการจัดการเรียนรู้ตามข้อตกลงและพันธะสัญญาระหว่างผู้เรียนและผู้สอน ซึ่งเน้นการวิเคราะห์ศึกษาเชิงลึกเกี่ยวกับปัญหาที่แท้จริงในสังคม เพื่อสร้างคนรุ่นใหม่ที่สามารถใช้ความรู้ทักษะและทัศนคติที่จำเป็นต่อการจัดการปัญหาสังคม และสามารถช่วยพลิกฟื้นสังคมให้เป็นที่ที่น่าอยู่สำหรับทุกคนมากขึ้น (สำลี ทองธิว; 2551: 110-111) ซึ่งให้ความสำคัญต่อสิทธิและศักยภาพของผู้เรียนในการกำหนดสิ่งที่ต้องเรียนรู้ เป็นความมุ่งมั่นที่จะทำให้การเรียนรู้และผลกระทบที่เกิดจากการเรียนรู้ของผู้เรียนเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ ที่เกิดขึ้นจากการทำงานร่วมกันระหว่างครูและนักเรียน และสะท้อนแนวคิดระหว่างการทำงานเกี่ยวกับวิธีการเรียนรู้ สาระและทักษะที่จำเป็นต่อการทำงานเพื่อทำความเข้าใจและแก้ปัญหาที่เป็นอยู่ในสังคม

หลักสูตรการเสริมสร้างจิตสาธารณะตามทฤษฎีการศึกษาเพื่อสังคมที่ดีกว่าสำหรับนักเรียนประถมศึกษา เป็นหลักสูตรที่พัฒนาขึ้นตามทฤษฎีการศึกษาเพื่อสังคมที่ดีกว่าที่สนับสนุนและส่งเสริมการนำการศึกษามาใช้เป็นเครื่องมือสำหรับการปฏิรูปสังคม โดยหลักสูตรที่พัฒนาขึ้นนี้มีจุดมุ่งหมายให้นักเรียนที่จบหลักสูตรนี้เป็นผู้ที่มีจิตสาธารณะในการทำสาธารณประโยชน์ตาม

ความต้องการของชุมชน โดยนักเรียนต้องเป็นผู้ที่ศึกษารายละเอียดความต้องการของชุมชน แล้วนำประเด็นรายละเอียดความต้องการของชุมชนนั้นมาศึกษาหาความรู้ที่จำเป็นและค้นหาวิธีการในการทำสาธารณประโยชน์ ก่อนลงมือทำสาธารณประโยชน์ด้วยตนเองเพื่อให้การทำสาธารณประโยชน์นั้นเป็นการทำงานบนพื้นฐานความรู้ความเข้าใจในสิ่งที่ทำอย่างถูกต้องไม่ส่งผลเสียให้กับทั้งตนเองและส่วนรวม รวมทั้งต้องติดตามผลการทำสาธารณประโยชน์ว่าเป็นประโยชน์ต่อชุมชนอย่างแท้จริงคือชุมชนสามารถใช้ประโยชน์จากสาธารณประโยชน์นั้นได้ จากที่กล่าวมาเป็นประเด็นสำคัญที่ทำให้หลักสูตรที่พัฒนาขึ้นนี้แตกต่างจากหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ที่กำหนดให้จิตสาธารณะที่เป็นคุณลักษณะอันพึงประสงค์ประการที่ 8 ที่โรงเรียนมีภารกิจในการพัฒนานักเรียน ซึ่งเปิดกว้างให้โรงเรียนสามารถจัดกิจกรรมบูรณาการจิตสาธารณะในกลุ่มสาระการเรียนรู้ 8 กลุ่มสาระ หรือจัดกิจกรรมโดยสอดแทรกในกิจวัตรประจำวันของสถานศึกษาก็ได้ โรงเรียนส่วนใหญ่จึงจัดกิจกรรมในลักษณะของการให้นักเรียนทำงานเพื่อส่วนรวมตามที่ได้รับมอบหมาย ในลักษณะกิจวัตร ทั้งที่เป็นกิจวัตรประจำวัน ประจำสัปดาห์ หรือประจำวันสำคัญ จากการศึกษาของผู้วิจัยพบว่าโรงเรียนส่วนใหญ่จัดกิจกรรมให้นักเรียนทำความสะอาด ดูแลบริเวณโรงเรียน, ชุมชน และวัด หรือไม่ก็เป็นกิจกรรมบริการหรืออำนวยความสะดวกในโรงเรียน ซึ่งเป็นการจัดกิจกรรมที่เน้นความรับผิดชอบต่องานตามที่ได้รับมอบหมายโดยนักเรียนเป็นเพียงผู้ปฏิบัติตาม เป็นเพียงการทำตามที่เคยทำในลักษณะของการใช้แรงกายไม่ได้เกิดจากการเข้าใจความต้องการของชุมชน ไม่ได้เน้นการศึกษาทำความเข้าใจในสิ่งที่ทำ ไม่ได้ศึกษาความรู้และวิธีการในการทำงาน และไม่ได้ติดตามว่าสิ่งที่ทำนั้นเป็นประโยชน์ต่อชุมชนหรือไม่ อย่างไรก็ตาม จากที่กล่าวมาจึงสรุปได้ว่าหลักสูตรที่พัฒนาขึ้นแตกต่างจากหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ตรงที่การทำให้นักเรียนเป็นผู้ที่มีจิตสาธารณะในการเข้าใจความหมายของการทำงานเพื่อส่วนรวมว่าเป็นการทำงานที่มีคุณค่า มีประโยชน์ต่อการพัฒนาสังคมที่ต้องทำบนพื้นฐานของความต้องการของส่วนรวมและทำโดยใช้ความรู้และวิธีการที่เหมาะสมเพื่อให้เกิดประโยชน์ต่อส่วนรวมอย่างแท้จริงไม่ใช่เพียงการทำงานของส่วนรวมตามที่ได้รับมอบหมายเท่านั้น

2. ผลการทดลองใช้หลักสูตรที่พัฒนาขึ้น

ผลการทดลองใช้หลักสูตรที่พัฒนาขึ้นมีประเด็นที่นำมาอภิปรายดังนี้

2.1 ความรู้ความเข้าใจตามองค์ประกอบของจิตสาธารณะ

จากการทดลองนำหลักสูตรไปใช้ พบว่านักเรียนที่ได้รับการสอนด้วยหลักสูตรการเสริมสร้างจิตสาธารณะตามทฤษฎีการศึกษาเพื่อสังคมที่ดีกว่าสำหรับนักเรียนประถมศึกษา มีความรู้ความเข้าใจตามองค์ประกอบของจิตสาธารณะหลังการทดลองสูงกว่าก่อนการทดลอง เมื่อพิจารณาองค์ประกอบของหลักสูตรที่เป็นปัจจัยให้นักเรียนมีความรู้ความเข้าใจ พบว่าเป็นเพราะความเหมาะสมของแนวการจัดการเรียนรู้และสื่อการจัดการเรียนรู้ โดยในแต่ละหน่วยการเรียนรู้ กำหนดให้นักเรียนได้ศึกษาจากข่าว เหตุการณ์ เรื่องราวที่ใกล้ตัวซึ่งเกิดขึ้นจริงในสังคมหลายๆ ตัวอย่าง โดยครูเป็นผู้ถามคำถามกระตุ้นให้นักเรียนคิด เเล่าประสบการณ์ของตนเองและแลกเปลี่ยนความรู้ ความคิดกันทำให้นักเรียนเข้าใจเนื้อหาที่เรียนได้ ซึ่งสอดคล้องกับที่ ทิศนา แฉมมณี (2551: 341) กล่าวไว้สรุปได้ว่าการให้นักเรียนศึกษาวิเคราะห์หาความรู้จากตัวอย่าง หากตัวอย่างที่นำมาใช้เป็นตัวอย่างครอบคลุม และมีประเด็นคำถามที่สามารถทำให้นักเรียนเข้าใจได้ แล้ว ย่อมจะช่วยให้ นักเรียนสามารถศึกษาและวิเคราะห์ได้ตรงวัตถุประสงค์ได้อย่างรวดเร็ว เป็นการสอนที่มุ่งช่วยให้นักเรียนได้คิด ได้ทำความเข้าใจด้วยตนเอง

2.2 ความสามารถตามองค์ประกอบของจิตสาธารณะ

จากการนำหลักสูตรไปทดลองใช้ พบว่านักเรียนที่ได้รับการสอนด้วยหลักสูตรการเสริมสร้างจิตสาธารณะตามทฤษฎีการศึกษาเพื่อสังคมที่ดีกว่าสำหรับนักเรียนประถมศึกษา มีความสามารถตามองค์ประกอบของจิตสาธารณะหลังการทดลองสูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 60 อธิบายได้ว่าการจัดการเรียนรู้ตามหลักสูตรส่งเสริมให้นักเรียนได้ศึกษาความสำคัญของสิ่งที่จะต้องปฏิบัติ ก่อนการปฏิบัติทุกเรื่อง เมื่อนักเรียนปฏิบัติจึงเป็นการปฏิบัติที่อยู่บนความเข้าใจถึงความสำคัญของสิ่งที่กำลังปฏิบัติอันจะนำไปสู่การสร้างสรรค์สาธารณประโยชน์

ด้านการตระหนักรู้สาธารณประโยชน์ที่ชุมชนต้องการนั้น นักเรียนสามารถเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยการสัมภาษณ์ และสอบถามได้ โดยต้องทดลองทำหลาย ๆ ครั้ง อย่างไรก็ตาม แม้ว่าได้ทดลองทำแล้วก็ตาม ในการลงไปในชุมชนครั้งแรก ยังมีข้อผิดพลาดอยู่มากที่ทำให้ข้อมูลไม่ครบถ้วนสมบูรณ์ เช่น ความกระดากอายที่จะขอสัมภาษณ์ ทำให้นักเรียนพูดไปหัวเราะไป

ในช่วงแรก ๆ ของการสัมภาษณ์ ความเกรงใจไม่กล้าขอสัมภาษณ์ เพราะเกรงว่าเป็นการรบกวนผู้ใหญ่ ความไม่รอบคอบในการจดบันทึก ทำให้จดบันทึกข้อมูลไม่ครบถ้วน หลังจากการลงไปในชุมชนครั้งแรก ผู้วิจัยให้นักเรียนอภิปรายร่วมกันเกี่ยวกับปัญหาและอุปสรรคที่พบและระดมความคิดหาวิธีแก้ปัญหานั้น แล้วให้นักเรียนไปเก็บรวบรวมข้อมูลจากคนในชุมชนอีกครั้ง นอกจากนั้นการที่นักเรียนมีโอกาสได้ทำกิจกรรมในชุมชน เป็นสิ่งน่าตื่นเต้นสำหรับนักเรียน ทำให้นักเรียนมีความกระตือรือร้นในการเก็บรวบรวมข้อมูล สำหรับการประมวลผลข้อมูลพบว่านักเรียนสามารถทำความเข้าใจวิธีการสรุปประมวลผลข้อมูล สามารถตรวจสอบข้อมูลโดยเลือกเฉพาะข้อมูลที่มีครบถ้วน การจัดแบ่งกลุ่มข้อมูลก่อนสรุปผลที่จะประเด็น สามารถนับข้อมูลและทำรอยคะแนนได้ แต่เมื่อนักเรียนคำนวณหาร้อยละของรายละเอียดความต้องการสาธารณสุขประโยชน์ของชุมชน นักเรียนที่คิดคำนวณไม่คล่องไม่สามารถทำได้ถูกต้อง ผู้วิจัยต้องให้ความช่วยเหลือโดยการให้นักเรียนฝึกทำหลาย ๆ ครั้งจนสามารถทำได้ แต่ก็ยังพบข้อผิดพลาดบ้าง

ด้านการตระหนักรู้สาระเนื้อหาที่จำเป็นในการสร้างสรรค์สาธารณสุขประโยชน์ อาจเป็นไปได้ว่าเป็นเพราะหัวข้อที่ศึกษาได้มาจากข้อมูลรายละเอียดของสนามเด็กเล่นที่ชุมชนต้องการให้ปรับปรุง ซึ่งนักเรียนเป็นผู้สรุปประมวลผลข้อมูลและกำหนดประเด็นในการศึกษาเอง ทำให้การศึกษาและสรุปข้อความรู้เป็นเรียนรู้ที่มีความหมายสำหรับนักเรียน คือ นักเรียนรู้ว่าศึกษาและสรุปข้อความรู้ไปเพื่อนำไปใช้ปรับปรุงสนามเด็กเล่นของชุมชน จึงพยายามทำความเข้าใจเรื่องการศึกษา นอกจากนั้นเรื่องที่ศึกษาเป็นลักษณะทั่วไปของสนามเด็กเล่น ได้แก่ พื้นสนาม ทางเดิน เก้าอี้สนาม เครื่องเล่นสนาม และไม้ดอกไม้ประดับ ในสนามเด็กเล่นซึ่งเป็นสถานที่ที่นักเรียนคุ้นเคย เป็นเรื่องที่ใกล้ตัวนักเรียนทำให้นักเรียนสามารถทำความเข้าใจได้ไม่ยากนัก อย่างไรก็ตาม ปัญหาที่พบ ได้แก่ การให้นักเรียนศึกษาข้อความรู้ด้วยตนเองนั้น นักเรียนที่อ่านได้คล่องสามารถทำได้ แต่นักเรียนที่อ่านไม่คล่องไม่สามารถทำได้ด้วยตนเอง ผู้วิจัยต้องเป็นผู้อ่านให้ฟังหรือให้เพื่อนอ่านให้ฟัง และหลังจากอภิปรายประเด็นต่าง ๆ ร่วมกันทั้งห้องแล้ว ให้นักเรียนเขียนสรุปข้อความรู้ด้วยตนเอง นักเรียนที่เขียนไม่คล่องก็ทำได้ไม่ติดนัก นักเรียนเขียนรวน ไม่ครอบคลุม ผู้วิจัยต้องใช้วิธีถามและให้นักเรียนพูดตอบ ซึ่งนักเรียนสามารถสรุปข้อความรู้ได้ แต่ก็ไม่ครบถ้วนจากปัญหาดังกล่าวสะท้อนให้เห็นว่าความสามารถในการอ่านและเขียนของนักเรียนมีผลต่อการ

ทำความเข้าใจบทเรียน ดังนั้นการนำหลักสูตรนี้ไปใช้ครูต้องให้ความสำคัญกับความสามารถในการทำความเข้าใจบทเรียนของนักเรียนด้วย

ด้านการสร้างสรรค์สาธารณประโยชน์ เป็นที่น่าสังเกตว่าคะแนนเฉลี่ยทุกด้านสูงเกินร้อยละ 80 ซึ่งอาจเป็นไปได้ว่าเป็นเช่นนี้เพราะการสร้างสรรค์สาธารณประโยชน์เป็นสิ่งที่นักเรียนตื่นเต้น กระตือรือร้น ต้องการทำ เนื่องจากเป็นเป้าหมายของการศึกษาเรื่องต่างๆ ที่เกี่ยวข้องไว้ตั้งแต่เริ่มต้น ไม่ว่าจะเป็นการศึกษาความต้องการสาธารณประโยชน์ของชุมชน หรือการศึกษาข้อความรู้ที่จำเป็น ล้วนแต่เป็นไปเพื่อการสร้างสรรค์สาธารณประโยชน์ทั้งสิ้น เมื่อถึงเวลาที่ต้องสร้างสรรค์สาธารณประโยชน์นักเรียนจึงทำอย่างเต็มที่ อย่างไรก็ตามในแต่ละขั้นตอนของการสร้างสรรค์สาธารณประโยชน์ มีข้อค้นพบดังนี้

ขั้นการวางแผน

ขั้นนี้นักเรียนต้องวางแผนการปรับปรุงสนามเด็กเล่นตามความต้องการของชุมชนไว้ทั้งหมด เพื่อจัดลำดับงานที่ต้องทำก่อน-หลัง กำหนดและจัดวัสดุ อุปกรณ์ที่ต้องใช้ ผู้วิจัยพบว่านักเรียนสามารถวางแผนการปรับปรุงสนามเด็กเล่นได้ แต่ยังขาดความครบถ้วนสมบูรณ์ ส่วนใหญ่นักเรียนมักบกพร่องเรื่องการกำหนดวัสดุ อุปกรณ์ เช่น การวางแผนการทำทางเดินต้องใช้ปูนซีเมนต์ปริมาณเท่าไรจึงเพียงพอ แต่เมื่อผู้วิจัยใช้คำถามให้คิดทบทวนถึงความรู้ที่ศึกษาไว้ นักเรียนสามารถตอบคำถามและแก้ไขปรับปรุงการวางแผนงานได้ดีขึ้น จึงเป็นการยืนยันว่า การที่นักเรียนเป็นผู้สรุปความรู้ที่จำเป็นด้วยตนเองทำให้นักเรียนสามารถนำความรู้นั้นมาใช้ได้ ปัญหาสำคัญของขั้นการวางแผนนี้ คือ การจัดวัสดุอุปกรณ์ เพราะการปรับปรุงสนามเด็กเล่นจำเป็นต้องใช้วัสดุอุปกรณ์จำนวนมากซึ่งต้องมิงงบประมาณในการจัดซื้อ นักเรียนต้องขอความร่วมมือจากโรงเรียนและชุมชนในการสนับสนุนสิ่งของและเงินสำหรับนำมาจัดซื้อวัสดุ อุปกรณ์

ขั้นการปฏิบัติ ขั้นการตรวจสอบ ขั้นการปรับปรุง แก้ไข

ในขั้นการปฏิบัตินักเรียนให้ความร่วมมือ และกระตือรือร้นมาก แม้ว่าต้องมาทำงานในวันเสาร์ 6 ครั้งติดต่อกัน ครั้งละ 4 ชั่วโมง นักเรียนก็ยินดี และสามารถปฏิบัติได้ดี เพราะนักเรียนได้ลงมือทำงาน ได้เรียนรู้สิ่งที่ไม่เคยทำได้แก่ การปรับพื้นที่สนามเด็กเล่นโดยใช้ทายถม การทำแผ่นปูนซีเมนต์ปูทางเท้า การทำทางเท้า ซึ่งการทำงานแต่ละครั้งนับว่าเป็นงานที่หนัก และเหน็ดเหนื่อยมากสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาตอนปลาย แต่นักเรียนก็ไม่ได้แสดง

ความย่อท้อ อย่างไรก็ตามผลงานของนักเรียนยังไม่สมบูรณ์มากนักเนื่องจากการทำงานในลักษณะนี้เป็นครั้งแรก ผู้วิจัยต้องให้นักเรียนได้ลองผิดลองถูก และแก้ไขปรับปรุงไปตลอดการปฏิบัติงาน ดังนั้นขั้นการปฏิบัตินี้จึงเกิดขึ้นควบคู่ไปพร้อมกับขั้นการตรวจสอบ ขั้นการปรับปรุงแก้ไข เช่น การทำแผ่นปูนซีเมนต์ปูทางเดิน จากการศึกษาที่นักเรียนสรุปข้อความรู้ได้ว่าสามารถออกแบบลวดลายบนแผ่นปูนซีเมนต์โดยการนำไปไม้ วางบนแบบก่อนเทปูนทับ เมื่อปูนแห้งแกะแบบออกจะได้แผ่นทางเดินที่มีลายไม้ หรือสามารถวาดภาพบนแผ่นปูนได้ขณะที่แผ่นปูนยังไม่แห้ง หรือสามารถใช้วัสดุอื่น เช่น เปลือกหอย วางบนแผ่นปูนได้ เมื่อปฏิบัติจริงนักเรียนพบว่า ไม้ที่นักเรียนนำมาใช้บางชนิดทำให้เกิดลาย บางชนิดบางเกินไปไม่สามารถแกะออกจากแผ่นปูนได้ ภาพที่วาดหากตื้นเกินไปก็เห็นภาพไม่ชัด ผิวหน้าแผ่นปูนไม่เรียบพอที่จะใช้ทำเป็นทางเดินได้ เป็นต้น ผู้วิจัยจึงให้นักเรียนทำแผ่นปูนซ้ำอีกครั้งซึ่งนักเรียนสามารถแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นในครั้งแรกได้

ด้านการติดตามผลการสร้างสรรค์สาธารณประโยชน์ ที่ผลการทดลองใช้เป็นเช่นนี้เพราะการเก็บรวบรวมข้อมูลและสรุปผลข้อมูลนี้นักเรียนได้ปฏิบัติมาแล้ว การที่นักเรียนได้ปฏิบัติงานซ้ำกับที่เคยทำมาแล้วย่อมมีความชำนาญ ทำให้สามารถปฏิบัติได้ดี แสดงให้เห็นว่าการเก็บรวบรวมข้อมูลและการสรุปประมวลผลข้อมูลเป็นสิ่งที่นักเรียนในวัยนี้สามารถทำได้

นอกจากนี้หลังจากที่นักเรียนเรียนจบหลักสูตรการเสริมสร้างจิตสาธารณะตามทฤษฎีการศึกษาเพื่อสังคมที่ดีกว่าสำหรับนักเรียนประถมศึกษา นักเรียนได้สะท้อนความคิดผ่านบันทึกการเรียนรู้ของนักเรียนที่แสดงถึงการมีจิตสาธารณะของนักเรียนในความตระหนักรู้ความปรารถนาหรือผลประโยชน์ของส่วนรวมและใช้สติปัญญาสร้างสรรค์สาธารณประโยชน์ ซึ่งสอดคล้องกับที่ชาย โพธิ์ลีตา (2546: 2) อธิบายไว้ว่าจิตสาธารณะเป็นการตระหนักในความรับผิดชอบต่อส่วนรวมที่แสดงออกทางพฤติกรรมอันสะท้อนถึงสิ่งที่อยู่ในใจของผู้ที่แสดงพฤติกรรมนั้น นอกจากนั้นนักเรียนยังแสดงสะท้อนความคิดที่แสดงถึงการเห็นแก่ประโยชน์ของส่วนรวมตามที่พระธรรมปิฎก (2552: 57) ได้อธิบายว่าผู้ที่มีจิตสาธารณะต้องเห็นแก่ผลประโยชน์ของส่วนรวม ร่วมสร้างสรรค์สังคมให้เกิดผลแก่ส่วนรวมคือทำให้สังคมอยู่ได้ด้วยดี ทำให้ได้ผลประโยชน์แก่ตัวเองและส่วนรวมให้สอดคล้องกัน และสอดคล้องกับลัดดาวัลย์ เกษมเนตร, ประทีป จินนี้ และทัศนากทนต์ (2547: 84) และอรพินทร์ ชูชม, อัจฉรา สุขารมณ และอุษา ศรีจินดา

รัตน์ (2549: 18) ที่ได้กล่าวว่า จิตสาธารณะเป็นเรื่องของการที่บุคคลตระหนักรู้และคำนึงถึงประโยชน์สุขของส่วนรวมและสังคม ความปรารถนาของส่วนรวม โดยเอาใจใส่เป็นธุระและเข้าร่วมในเรื่องของส่วนรวมที่ได้ประโยชน์ร่วมกันของกลุ่ม ตัวอย่างข้อเขียนของนักเรียน แสดงดังต่อไปนี้

รู้สึกดีที่ได้ทำงานจนเสร็จ ทางเดินทำยากมาก แต่ก็น่าลองว่าจะทำได้ใหม่ พอทำเสร็จ มีเด็กเล่นพวกเราจึงรู้สึกดี ผมได้บุญและได้มีความสุขมากที่สุดเลย ได้ทำเพื่อชุมชนของพวกเราอีกด้วย (เลขที่ 6)

ผมเหนื่อยแต่ผมก็สนุกมากๆ ผมอยากทำ ผมบอกกับตัวเองว่าเราจะทำทางเดินให้สวยๆ มากที่สุดชุมชนจะได้ยิ้มกัน ชุมชนจะได้ฟื้นฟูจะได้ไม่ปล่อยทิ้ง (เลขที่ 7)

เราไม่ได้คำตอบแทนแต่เราเต็มใจที่จะทำ พอใกล้เสร็จเราก็ตีใจที่ใกล้จะเสร็จเพราะเราทำมานานมากและเหนื่อยมาก เรารู้สึกดีที่ได้ทำสิ่งดีๆ ให้กับชุมชนและเด็กๆ ที่มาใช้ เรามาทำความสะอาดเครื่องเล่นสนามให้มันน่าเล่นกว่าเดิมไม่ให้สกปรก (เลขที่ 9)

ผมดีใจมากที่ได้ทำ ถ้าถูกบังคับให้ทำผมคงไม่รู้สึกอย่างนี้ เพราะมันไม่ได้คะแนน แต่นี่ผมเต็มใจครับ ผมดีใจที่ได้ทำเพื่อประชาชน (เลขที่ 10)

ผมอยากทำเพื่อชุมชน อยากให้ชาวบ้านพาลูก หลานมาเล่นเยอะๆเลย เราก็จะทำให้ชาวบ้านมีความสุขและตั้งใจเอาไว้อแล้วนะครับว่า ผมจะทำให้เสร็จไวๆด้วย ถ้าเราร่วมมือกันช่วยกันก็จะเสร็จได้ง่าย อยากให้สนามเด็กเล่นดี ควรรกวาด ภู เช็ดให้มันสะอาดขึ้น (เลขที่ 13)

ฉันอยากให้ชุมชนแถวนี้ดีขึ้นเยอะๆ อยากให้สวยงาม ฉันสามารถทำประโยชน์ให้กับส่วนรวม ปลื้มที่สุดกับผลงานโดยรวมของเรา (เลขที่ 17)

มาทำงานที่ยากแบบที่เด็กอย่างพวกเราไม่เคยทำมาก่อนมันรู้สึกดี และ
รู้สึกดีมีของเล่นใหม่เข้ามามาก เพื่อประชาชนและเด็กๆได้มาเล่นมาเดิน
ในที่เราทำกัน ผมดีใจที่ได้ทำเพื่อสังคม (เลขที่ 19)

รู้สึกดีใจและภูมิใจในตัวเองว่าตัวเองก็ทำงานที่ยากอย่างที่ผู้ใหญ่ทำได้
อยากทำให้คนในชุมชนมาใช้ของเล่นมานั่งพักผ่อน หนูได้เสียสละเวลาให้
เป็นประโยชน์ (เลขที่ 20)

ฉันมีความดีใจที่ได้ทำประโยชน์เพื่อคนในชุมชน ฉันได้ความรู้ ฉันเหนื่อย
แต่ฉันไม่บ่น ฉันอยากทำให้คนในชุมชนมีความสุข (เลขที่ 25)

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 ข้อเสนอแนะสำหรับผู้บริหาร

1.1.1 ควรนำหลักสูตรการเสริมสร้างจิตสาธารณะตามทฤษฎีการศึกษา
เพื่อสังคมที่ดีกว่าสำหรับนักเรียนประถมศึกษา ไปประยุกต์ใช้ในสถานศึกษา โดยจัดสรรเวลาการ
จัดการเรียนรู้ไว้ในโครงสร้างเวลาของหลักสูตรสถานศึกษา เพื่อให้มีเวลาในการจัดการเรียนรู้อย่าง
ต่อเนื่อง ครบถ้วนตามหลักสูตร

1.1.2 ควรทำความเข้าใจกับชุมชนเรื่องบทบาทการมีส่วนร่วมในการจัด
การศึกษาเพื่อพัฒนานักเรียนซึ่งเป็นสมาชิกของชุมชน โดยให้ชุมชนมีโอกาสแสดงความคิดเห็น
เกี่ยวกับการกำหนดสาธารณประโยชน์ที่ต้องการให้นักเรียนปรับปรุง และชุมชนยินดีให้การ
สนับสนุน

1.1.3 ควรจัดการประชุมผู้ปกครองเพื่อทำความเข้าใจเรื่องการทำ
สาธารณประโยชน์ที่ต้องใช้เวลาในช่วงวันหยุด หรือนอกเวลาเรียน รวมทั้งการขอความร่วมมือใน
การสนับสนุนต่างๆ

1.1.4 ควรประสานงานกับหน่วยการราชการที่รับผิดชอบพื้นที่ สาธารณประโยชน์ของชุมชน เพื่อขอการสนับสนุนด้านงบประมาณ และการอำนวยความสะดวก ในการจัดการเรียนรู้ตามหลักสูตร

1.2 ข้อเสนอแนะสำหรับผู้สอน

1.2.1 ควรให้นักเรียนมีส่วนร่วมกันพิจารณาเลือกสาธารณประโยชน์ที่เหมาะสมกับวัยและเป็นภาระงานที่ทำทลายความสามารถของนักเรียน จะช่วยให้นักเรียนเกิด ความกระตือรือร้นในการทำงานเพื่อส่วนรวมมากยิ่งขึ้น และสามารถนำไปสู่การสร้าง ความตระหนักให้กับนักเรียนได้ด้วย

1.2.2 ควรจัดโอกาสให้นักเรียนได้เข้าร่วมประชุมกับสมาชิกในชุมชนจะ ช่วยให้เกิดความเข้าใจอันดีระหว่างชุมชนกับนักเรียน ชุมชนได้รับรู้ว่านักเรียนประสงค์จะพัฒนา ชุมชน นักเรียนสามารถขอความช่วยเหลือจากชุมชนได้ และควรจัดให้มีการประชาสัมพันธ์ความ คืบหน้าของการทำงานของนักเรียนเป็นระยะ รวมทั้งเชิญชวนให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการทำงาน ร่วมกับนักเรียน

1.2.3 ควรจัดให้นักเรียนได้มีโอกาสสนทนาร่วมกันเพื่อให้นักเรียนได้ สะท้อนความคิดความรู้สึกที่เกิดขึ้นในขณะพัฒนาสาธารณประโยชน์เป็นการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่ง กันและกันซึ่งเป็นช่วงเวลาที่ดีที่ช่วยเสริมสร้างความตระหนักในเรื่องจิตสาธารณะให้กับนักเรียน ด้วย

1.2.4 ควรบูรณาการพฤติกรรมอันพึงประสงค์อื่นที่สามารถส่งเสริมให้ ผู้เรียนมีจิตสาธารณะ เช่น การทำงานร่วมกัน ความรับผิดชอบต่องานที่ได้รับมอบหมาย ความ ตั้งใจและมุ่งมั่นสู่ความสำเร็จ

1.2.5 ควรให้ความสำคัญกับความปลอดภัยของนักเรียน เช่น การให้ นักเรียนสอบถามหรือสัมภาษณ์คนในชุมชนต้องเน้นย้ำกับนักเรียนให้ระมัดระวังอันตรายจากคน แปลกหน้า หรือแนะนำให้นักเรียนไม่เข้าไปในบ้านของผู้ให้สัมภาษณ์ การปฏิบัติงานต้องเน้นให้ นักเรียนระมัดระวังอันตรายในการทำงาน และการทำความสะอาดร่างกายหลังการทำงานเสร็จ

1.2.6 ควรจัดการเรียนการสอนให้ยืดหยุ่นตามความพร้อมของนักเรียน และชุมชน เช่น หากนักเรียนมีความบกพร่องด้านการอ่าน การเขียน จำเป็นต้องใช้เวลาในการศึกษาความรู้ที่จำเป็นมากยิ่งขึ้น

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรนำหลักสูตรการเสริมสร้างจิตสาธารณะตามทฤษฎีการศึกษาเพื่อสังคมที่ดีกว่าสำหรับนักเรียนประถมศึกษาไปใช้ในสถานศึกษาอื่นๆ ที่ชุมชนมีความต้องการสาธารณประโยชน์ที่แตกต่างไป

2.2 ควรพัฒนาหลักสูตรการเสริมสร้างจิตสาธารณะของนักเรียนมัธยมศึกษาเพื่อใช้จัดการเรียนรู้ต่อเนื่องจากหลักสูตรฉบับนี้

2.3 ควรนำไปเป็นแนวคิดในการพัฒนาหลักสูตรการเสริมสร้างความเป็นพลเมืองด้านอื่น ๆ ต่อไป

รายการอ้างอิง

ภาษาไทย

กนิษฐา นิทัศน์พัฒนา และคณะ. 2541. **จิตสำนึกทางสังคมของนักศึกษาระดับ**

บัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยมหิดล. กรุงเทพมหานคร : มหาวิทยาลัยมหิดล,

กรมศิลปากร วัสดุช่างทองทาสีฉูดฉาด. 2555. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา :

<http://www.komchadluek.net>. [4 เมษายน 2555].

ศึกษาธิการ, กระทรวง. 2551. **หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551.**

กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.

ศึกษาธิการ, กระทรวง. 2553. **แนวการปฏิบัติการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ ตาม**

หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551. กรุงเทพมหานคร : โรง

พิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.

เกรียงไกร อภัยวงศ์. 2548. **ผลของการเรียนการสอนชีววิทยาโดยใช้วงจรการเรียนรู้แบบ**

การตั้งสมมติฐานนิรนัยที่มีต่อความสามารถในการให้เหตุผลเชิงวิทยาศาสตร์และ

มโนทัศน์ชีววิทยาของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย. วิทยานิพนธ์

ปริญญาามหาบัณฑิต สาขาวิชาการศึกษาศาสตร์ คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์

มหาวิทยาลัย.

เกียรติศักดิ์ แสงอรุณ. 2551. **แนวทางการพัฒนาจิตสำนึกสาธารณะสำหรับเยาวชนไทย :**

กรณีศึกษากลุ่มและเครือข่ายเยาวชนที่ทำงานด้านจิตสำนึกสาธารณะ. วิทยานิพนธ์

ปริญญาามหาบัณฑิต สาขาวิชาพัฒนศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์

มหาวิทยาลัย.

จากอีเอ็มบอลถึงมรณะที่น่ากลัวกว่าน้ำองน้ำ. 2554. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา:

<http://www.manager.co.th/QOL/ViewNews.aspx?NewsID=9540000141122>

[24 พฤศจิกายน 2554].

ชาวปทุมไว้อย! คลื่นนิ่งเคย์ชยะเกลือเมืองสงกลิ่นเหม็นคละคลุ้ง. 2554. [ออนไลน์].

แหล่งที่มา: <http://www.thairath.co.th/content/region/221402> [7 มีนาคม 2556].

ชาย โพธิ์ลีตา และคณะ. 2543. รายงานการวิจัยเรื่อง การศึกษาจิตสำนึกของคนไทยต่อ

สาธารณสมบัติ : กรณีศึกษากรุงเทพมหานคร. นครปฐม : สถาบันวิจัยประชากรและสังคม มหาวิทยาลัยมหิดล.

ชาย โพธิ์ลีตา. 2546. จิตสำนึกต่อสาธารณสมบัติ : แนวคิดทางสังคมและนโยบาย.

วารสารราชบัณฑิตยสถาน 28 (เมษายน-มิถุนายน) : 431-448.

ไชยรัตน์ ศิรินคร. 2548. **ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อจิตสำนึกสาธารณะด้านการจัดการขยะ**

มูลฝอยของประชาชนในชุมชนเขตเทศบาลนครพิษณุโลก. วิทยานิพนธ์ปริญญา
มหาบัณฑิต สาขาวิชาพัฒนาสังคม บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยนเรศวร.

ดุจเดือน พันธุมนาวิน. 2550. รายงานการสังเคราะห์งานวิจัยเกี่ยวกับคุณธรรมจริยธรรม

ในประเทศไทยและต่างประเทศ. กรุงเทพมหานคร : ศูนย์ส่งเสริมและพัฒนาพลังแผ่นดินเชิงคุณธรรม.

ไตรรงค์ เจนการ. 2548. **ทฤษฎีการเรียนรู้ที่มีผลต่อแนวทางการออกแบบการเรียน**

การสอนและการประเมินผล. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา : <http://www.inspect11.moe.go.th/index.php/component/content/article/54-2009-11-28-01-55-54/128-2010-02-23-07-40-15> [4 ธันวาคม 2553].

ทีศนา แชมมณี. 2551. **ศาสตร์การสอน.** พิมพ์ครั้งที่ 7. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ธรรมนันทิกา แจ่มสว่าง. 2547. **ผลการใช้โปรแกรมพัฒนาจิตสาธารณะด้วยบทบาทสมมุติ**

กับตัวแบบ. วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต สาขาวิชาการวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ประยุกต์ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

ธเนศวร์ เจริญเมือง. 2551. **ทฤษฎีและแนวคิด : การปกครองท้องถิ่นกับการบริหารจัดการ**

ท้องถิ่น. กรุงเทพมหานคร : โครงการจัดพิมพ์คอบไฟ.

นันทกา พิงเกษม. 2543. **การพัฒนาโปรแกรมส่งเสริมการเรียนรู้วิทยาศาสตร์และ**

เทคโนโลยีตามแนวคิดคอนสตรัคชันนิสต์ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5.

วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต สาขาวิชาการประถมศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

- นันทวัฒน์ ชุนซี. 2546. **การใช้ตัวแบบสัญลักษณ์ผ่านหนังสือเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรม เพื่อพัฒนาจิตสาธารณะในนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2.** ปรินูญานิพนธ์ปริญญา มหาบัณฑิต สาขาวิชาวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ประยุกต์ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- บุญทัน ภูบาล. 2549. **การใช้วิถีทัศน์ละครหุ่นเชิดเป็นตัวแบบเพื่อพัฒนาจิตสาธารณะ ของนักเรียน.** ปรินูญานิพนธ์ปริญญา มหาบัณฑิต สาขาวิชาการวัดและวิจัย การศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- ปฐม มณีโรจน์. 2552. **สาธารณะ เรื่องง่ายที่เข้าใจยาก.** [ออนไลน์]. แหล่งที่มา : <http://www.rsunews.net/Think%20Tank/TT34/Public.htm> [2 ธันวาคม 2553].
- ประทุม อังกูโรหิต. 2543. **ปรัชญาปฏิบัตินิยม รากฐานปรัชญาการศึกษาในสังคม ประชาธิปไตย.** กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ประไพพิศ โอฟารวัฒน์. 2548. **กระบวนการเกิดจิตสำนึกสาธารณะของชุมชนบางลำพู.** วิทยานิพนธ์ปริญญา มหาบัณฑิต สาขาวิชาพัฒนามนุษย์และสังคม บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ประสงค์ เลิศรัตนวิสุทธิ์. 2554. **'อีเอ็มบอล'ไม่แก่น้ำเน่า นกปั้น...เสี่ยงติดเชื้อราดำ.** [ออนไลน์]. แหล่งที่มา : <http://www.komchadluek.net/detail/html> [3 ธันวาคม 2555].
- ผักซี(โรยหน้า)"CSR การปลูกป่าชายเลน".** 2555. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา : <http://www.manager.co.th/Daily/ViewNews.aspx?NewsID=9550000044334> [7 มีนาคม 2556].
- พระธรรมปิฎก. 2545. **พัฒนาการแบบองค์รวมของเด็กไทย.** กรุงเทพมหานคร : มูลนิธิ พุทธธรรม.
- พระธรรมปิฎก. 2552. **เด็กนักเรียนยกพวกตีกัน เพราะคิดสั้นหาจิตสำนึกต่อส่วนรวม.** [ออนไลน์]. แหล่งที่มา : <http://www.budpage.com/ba68.shtml> [4 มกราคม 2552].
- พระไพศาล วิสาโล. 2544. **วิถีสังคมไทยชุดที่ 4 ประชาสังคมและวัฒนธรรมชุมชน.** กรุงเทพมหานคร : เรือนแก้วการพิมพ์.

พระธรรมปิฎก. 2551. **จิตอาสา**. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา : <http://www.volunteerspirit.org/?q=node/203> [14 กุมภาพันธ์ 2554].

ไพบุลย์ วัฒนธรรมศิริ และสังคม สัจจกร. 2543. **สำนักไทยที่พึ่งปรารถนา**. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์เดือนตุลา.

มุทิตา หวังคิด. 2547. **การฝึกทักษะการแก้ปัญหาโดยนำเสนอสถานการณ์ผ่านสื่อคอมพิวเตอร์เพื่อพัฒนาจิตสาธารณะในนักเรียน**. วิทยานิพนธ์ปริญญา มหาบัณฑิต สาขาวิชาพฤติกรรมศาสตร์ประยุกต์ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัย ศรีนครินทรวิโรฒ.

รังสี เกษมสุข และสุขุมมาล เกษมสุข. 2550. **การพัฒนาจิตสาธารณะโยใช้บทบาทสมมุติ สำหรับ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัย ศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร(ฝ่ายประถม)**. วารสารครุศาสตร์ 35 (มกราคม-มีนาคม) : 58-69.

รุจิรา เตชางกูร. 2549. **เอกสารประกอบการบรรยาย วิชา PS 500 นโยบายสาธารณะ ครั้งที่ 46**. กรุงเทพมหานคร : รามคำแหง,

ลัดดาวัลย์ เกษมเนตร, ประทีป จินนี้ และทัศนากทนต์. 2547. **ใน เอกสารประกอบการประชุมวิชาการเนื่องในวันสถาปนา สถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ครบรอบ 49 ปี, 1-3**. กรุงเทพมหานคร : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

เลขา ปิยะอัจฉริยะ. 2551. **เด็กเยาวชนร่วมพัฒนาความอยู่เย็นเป็นสุขในสังคมไทย. ในเด็กและเยาวชน : สังคมมีคุณค่าจากต้นกล้าคุณธรรม**, 29-42. กรุงเทพมหานคร : ศูนย์ส่งเสริมและพัฒนาพลังแผ่นดินเชิงคุณธรรม.

วิชัย ภูโยธิน. 2544. **หน้าที่พลเมือง วัฒนธรรมและการดำเนินชีวิตในสังคม**. กรุงเทพมหานคร : อักษรเจริญทัศน์.

วิศัลย์ โฆษิตานนท์. 2550. **การพัฒนาจิตสำนึกสาธารณะของประชาชนในชุมชนเมือง จังหวัดเพชรบูรณ์**. วิทยานิพนธ์ปริญญาโท บัณฑิต สาขาวิชาพัฒนาสังคม บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยนเรศวร.

ศิริ แคนสา. 2551. **การพัฒนาจิตสำนึกสาธารณะนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา: กรณีศึกษา**

โรงเรียนคอนสวรรค์. วิทยานิพนธ์ปริญญาตรีบัณฑิต สาขาวิชาการ

บริหารและพัฒนาการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.

เศวตภรณ์ ตั้งวันเจริญ. 2554. **การสังเคราะห์งานวิจัยการจัดการเรียนการสอนสังคมศึกษา**

เพื่อพัฒนาทักษะกระบวนการคิดของนักเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ระหว่าง พุทธศักราช 2542-2553 ด้วยการวิเคราะห์ห่อภิมาณและการวิเคราะห์เนื้อหา.

วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน คณะศึกษาศาสตร์

มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

สธ. เปิดตัวมิสเตอร์แฮปปี้ทอยเล็ด “วัน อยู่บำรุง” ผู้นำสร้างจิตสำนึกและพฤติกรรมให้

ร่วมของคนไทย. 2551. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา : <http://www.moph.go.th/ops/iprg/>

[iprg_new/include/admin_hotnew/show_hotnew.php?idHot_new=14657](http://www.moph.go.th/ops/iprg_new/include/admin_hotnew/show_hotnew.php?idHot_new=14657)

[4 มกราคม 2552].

สมกมล กาญจนพิบูลย์. 2554. **การศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความสามารถในการ**

การคิดวิเคราะห์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โดยการสอนตามแนว

คอนสตรัคติวิซึ่มกับการ สอนแบบสืบสวนสอบสวนเป็นกลุ่ม. วิทยานิพนธ์

ปริญญาโทมหาบัณฑิต สาขาการมัธยมศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัย

ศรีนครินทรวิโรฒ.

สมเกียรติ รัชชมนี. 2552. **ค่านิยมที่เลือนหายไปจากสังคมไทย.** [ออนไลน์]. แหล่งที่มา :

<http://share.psu.ac.th/blog/pom-sec1/11832> [4 ธันวาคม 2553].

สันติ ทิสยากร. 2553. **ผลการวิจัยของ Professor Papert.** [ออนไลน์]. แหล่งที่มา :

https://sites.google.com/a/dsilfamilyclub.com/darunsampun/school_news/phlkar

[wicaykhngprofessorpaperttx](https://sites.google.com/a/dsilfamilyclub.com/darunsampun/school_news/phlkar/wicaykhngprofessorpaperttx) [4 ธันวาคม 2553].

สำนักงานคณะกรรมการการวิจัยแห่งชาติ. 2542. **วาระการวิจัยแห่งชาติในภาวะวิกฤติเพื่อ**

ฟื้นฟู. กรุงเทพมหานคร : สำนักงานคณะกรรมการการวิจัยแห่งชาติ กระทรวงวิทยาศาสตร์

เทคโนโลยีและสิ่งแวดล้อม.

- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. 2544. **แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่เก้า (พ.ศ. 2545 – 2549)**. กรุงเทพมหานคร : สำนักนายกรัฐมนตรี.
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. 2549. **แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่สิบ (พ.ศ. 2550 – 2554)**. กรุงเทพมหานคร : สำนักนายกรัฐมนตรี.
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. 2554. **ทิศทางของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่สิบเอ็ด (พ.ศ. 2555-2559)** กรุงเทพมหานคร : สำนักนายกรัฐมนตรี.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. 2548. **การเรียนการสอนโดยผู้เรียนใช้การวิจัยเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการเรียนรู้**. กรุงเทพมหานคร : สำนักวิจัยและพัฒนาการศึกษา สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา.
- สำลี ทองจิ๋ว. 2545. **หลักและแนวปฏิบัติในการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา : กรณีวิชาวิทยาศาสตร์ระดับประถมศึกษา**. กรุงเทพมหานคร : ศูนย์ตำราและเอกสารทางวิชาการ คณะครุศาสตร์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สำลี ทองจิ๋ว. 2551. **วิวัฒนาการทฤษฎีหลักสูตรและกรอบแนวคิดในการพัฒนานวัตกรรมหลักสูตรทางเลือก. วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร 10 (กันยายน-ธันวาคม) : 91-124.**
- สำลี ทองจิ๋ว. 2553. **เอกสารประกอบการสอนรายวิชา การพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น : การจัดการศึกษาที่อิงแนวคิดเพื่อสังคมที่ดีกว่า**. สาขาวิชาประถมศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. (อัดสำเนา)
- สุคนธรส หุตะวัฒน์. 2550. **ผลของการใช้โปรแกรมพัฒนาจิตสาธารณะด้วยเทคนิคการนำเสนอตัวแบบผ่านภาพการ์ตูนร่วมกับการชี้แนะทางวาจา ที่มีต่อจิตสาธารณะของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3**. ปริญญานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต สาขาวิชาการศึกษา ภาควิชาศึกษาศาสตร์ประยุกต์ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

สุพจน์ ทวายแก้ว. 2546. จิตสำนึกสาธารณะ การก่อรูปและกระบวนการเสริมสร้าง. **วารสาร**

เพชรบุรีวิทยาลัยการณ 4 (มกราคม – มิถุนายน) : 45 – 57.

สุพักตร์ พิบูลย์. 2552. **กิจกรรมเพื่อสังคมและสาธารณประโยชน์ ตามหลักสูตร 2551.**

[ออนไลน์]. แหล่งที่มา : <http://gotoknow.org/blog/sup2551/237567> [24 สิงหาคม 2553].

หลักฐานมัดแน่นโลกร้อนเกือบทั้งหมดฝีมือ "มนุษย์". 2550. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา :

<http://www.songkhlahealth.org/paper/777> [14 กุมภาพันธ์ 2554].

อรพินทร์ ชูชม, อัจฉรา สุขารมณ และอุษา ศรีจินดารัตน์. 2549. **การวิเคราะห์ปัจจัยทางจิต**

สังคมที่สัมพันธ์กับจิตสำนึกทางปัญญาและคุณภาพชีวิตของเยาวชนไทย.

รายงานการวิจัยฉบับที่ 104. กรุงเทพมหานคร : สถาบันวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

อรนุช บุญสนิท, ทวีสิน นาวารัตน์ และทัศนีย์ ประธาน. 2553. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

วิทยาศาสตร์และการคิดอย่างมีวิจารณญาณของนักเรียน. **วารสารหาดีใหญ่วิชาการ**

8(ก.ค.-ธ.ค. 2553) : 85-95.

อัญชลี ยิ่งรักษ์พันธุ์. 2550. **ผลการใช้สถานการณ์จำลองผานเทคนิคการประเมินผลจาก**

สภาพจริงเพื่อพัฒนาจิตสาธารณะของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5. ปริญญา

นิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต สาขาวิชาการวัดผลการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

ภาษาต่างประเทศ

Ackermann, E. 2001. Piaget's constructivism, Papert's constructionism: What's the

difference? [Online]. Available from : [http://learning.media.mit.edu/content/](http://learning.media.mit.edu/content/publications)

publications [2011, January 12].

Brynes, J.P. 1988. Formal operations: A systematic reformation. Development Review,

8, 66-89. Chi, Ti-Nan. 1998. Disappearance of Politics. Tokyo: Tangibleintangible

Garden City publication.

- Chi, Ti-Nan. 1998. **Disappearance of Politics**. Tokyo: Tangibleintangible Garden City publication.
- Falbel, A. 1993. **Constructionism : Tools to build (and think) with**. Toronto : LEGO DACTA.
- Feynman, R. 2011. **Mental model**. [Online]. Available from : http://en.wikipedia.org/wiki/Mental_model [2011, January 16].
- Fishman, S.M., and McCarthy, L. 2007. **John Dewey and the Philosophy and Practice of Hope**. Illinois : University of Illinois Press.
- Gagnon, W.G. and Collay, M. 2006. **Constructivist Learning Design**. [Online]. Available from : <http://www.prainbow.com/cld/cldp.html> [2010, January 4].
- Henriques, L. 1997. **A study to define and verify a model of interactive-constructive elementary school science teaching**. Unpublished PhD dissertation. Iowa : University of Iowa.
- Kafai, Y., and Mitchel, R. 1996. "A Word for Learning" by Seymour Papert. In Kafai, Y., and Mitchel, R. (Eds.). **Constructionism in Practice: Designing, Thinking, and Learning in a Digital World (9-24)**. Mahwah, New Jersey : Lawrence Erlbaum Associates.
- Kauchak, Donald P. and Eggen, P.D. 1998. **Learning and Teaching : Researched-Based Methods**. Boston : Allyn & Bacon.
- Kohlberg, L. 1969. Stage and sequence : The cognitive-development approach to socialization. In D. Goslin (Ed.), **Handbook of socialization theory**. New York: Rand McNally.
- Kohlberg, L. 1976. Moral stages and moralization : The cognitive-development approach. In T. Lickona and Geis, G. (Eds.), **Moral development and behavior: Theory, research, and social issues (31-54)**. New York : Holt, Rinehart, and Winston.

- Mark, D., Nicholas, A., and Richard, C. 2003. **Fundamentals of Operations Management**. New York : McGraw-Hill.
- Osion, A., Blekher, L., Chesnokova, V. 1999. **Public consciousness**. [Online]. Available from : <http://old.russ.ru/ds/english.htm> [2010, January 4].
- Piaget, J. & Inhelder, B. 1969. **The psychology of the child**. New York : Basic Books.
- Steinberg, S.R. & Kincheloe, J.L. 1998. **Students as Researchers : Creating Classrooms that Matter**. London; Bristol, PA: Falmer Press.
- Villegas de Posada, C. 1994. A motivation model for understanding moral action and moral judgment. **Psychological Reports** 74 : 951-959.
- Vygotsky, L.S. 1978. **Mind in society : The development of higher psychological processes**. Cambridge, MA : Harvard University Press.
- Zhang, J.E. 2008. **Construct Knowledge and Nurture Creativity Education Theory and Case Studies**. [Online]. Available from : <http://mikrobot.blogspot.com/2008/12/construct-knowledge-and-nurture.html> [2010, January 4].

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก

รายนามผู้ทรงคุณวุฒิ

1. รองศาสตราจารย์ ดร.จิราภรณ์ ศิริทวี

ข้าราชการบำนาญ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
 ผู้ทรงคุณวุฒิ ศูนย์ส่งเสริมพัฒนาแผ่นดิน
 เชิงคุณธรรม (ศูนย์คุณธรรม)
 ผู้ทรงคุณวุฒิ สำนักงานส่งเสริมสังคมแห่ง
 การเรียนรู้และพัฒนาคุณภาพเยาวชน
 (สสค.)
 (ผู้เชี่ยวชาญด้านการพัฒนาหลักสูตร
 ด้านการพัฒนาคุณธรรมนักเรียนประถมศึกษา
 และด้านการวัดและประเมินผล)
2. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เพ็ญศรี แสงเจริญ

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ภาควิชาการศึกษา
 โรงเรียนสาธิตแห่งมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
 ศูนย์วิจัยและพัฒนาการศึกษา
 คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
 (ผู้เชี่ยวชาญด้านการจัดการเรียนการสอน
 นักเรียนประถมศึกษา)
3. ดร.ไพรวลัย พิทักษ์สาธิต

ผู้อำนวยการสำนักทดสอบทางการศึกษา
 สำนักงานคณะกรรมการการศึกษา
 ขั้นพื้นฐาน
 (ผู้เชี่ยวชาญด้านการพัฒนาหลักสูตร
 และด้านการวัดและประเมินผล)

ภาคผนวก ข

ตัวอย่างแบบทดสอบวัดความรู้ความเข้าใจ

ด้านการรู้ความสำคัญของจิตสาธารณะ

1. ถ้าประเทศไทยมีประชาชนส่วนใหญ่เป็นผู้ที่มีจิตสาธารณะ จะส่งผลทำให้ประเทศไทยเปลี่ยนแปลงไปในทางที่ดีขึ้นเพราะเหตุใด

- ก. ประชาชนอยู่ดีกินดี ไม่มีโจรผู้ร้ายในชุมชน
- ข. ประชาชนร่วมมือกันทำสิ่งที่เป็นประโยชน์ต่อส่วนรวม**
- ค. ประชาชนช่วยกันสอดส่องในชุมชนทำให้ยาเสพติดลดน้อยลง
- ง. รัฐบาลไม่ต้องใช้งบประมาณจำนวนมากในการพัฒนาประเทศ

ด้านการตระหนักรู้ความต้องการสาธารณประโยชน์ของชุมชน

2. ชุมชนของป่าพลอยจัดกิจกรรมวันขึ้นปีใหม่ ป่าพลอยต้องทำอาหารเช้าเลี้ยงคนในชุมชน ป่าพลอยควรทำอย่างไรจึงจะทราบว่าต้องทำอาหารอะไรบ้างจึงจะถูกใจคนในชุมชน

- ก. ป่าพลอยสามารถตัดสินใจได้ด้วยตนเองเลย
- ข. สอบถามคนที่จะมาช่วยเตรียมงานในปีนี**
- ค. สังเกตว่าคนในชุมชนชอบรับประทานอะไรก็ทำอาหารนั้น
- ง. ถามคนที่เคยมาช่วยเตรียมงานกิจกรรมวันขึ้นปีใหม่เมื่อปีที่แล้ว

ด้านการตระหนักรู้สาระเนื้อหาที่จำเป็นในการสร้างสรรค์สาธารณประโยชน์

3. เพราะเหตุใด ก่อนพัฒนาสนามเด็กเล่น ต้องศึกษาความรู้และทำความเข้าใจเกี่ยวกับวิธีการพัฒนาสิ่งต่างๆ ในสนามเด็กเล่น

- ก. มีคนเชื่อถือและมาช่วยพัฒนามาก
- ข. เพื่อให้สามารถอธิบายให้ผู้อื่นเข้าใจได้
- ค. คนในชุมชนจะได้ไม่ตำหนิว่าไม่มีความรู้
- ง. ทำให้สามารถพัฒนาสนามเด็กเล่นได้อย่างมีคุณภาพ

ด้านการติดตามผลการสร้างสรรค์สาธารณประโยชน์

4. หลังจากเปิดใช้สนามเด็กเล่นแล้ว ทำไมต้องถามความคิดเห็นของคนในชุมชนที่มีต่อสนามเด็กเล่น

- ก. ถ้าสาธารณประโยชน์ทำให้เกิดปัญหาจะได้ดำเนินการปรับปรุง แก้ไข
- ข. ถ้าคนในชุมชนต้องการให้พัฒนาเพิ่มเติมจะได้ขอบริจาคเงินสนับสนุน
- ค. จะได้ว่าคนในชุมชนมาใช้สาธารณประโยชน์เป็นจำนวนเท่าใด
- ง. เพื่อทำรายงานสรุปและประเมินผลการพัฒนาสนามเด็กเล่น

เกณฑ์การให้คะแนนความสามารถ
ด้านการตระหนักรู้ความต้องการสาธารณประโยชน์ของชุมชน

รายการประเมิน	คะแนน	เกณฑ์การให้คะแนน
1. การเก็บรวบรวมข้อมูล รายละเอียดสาธารณประโยชน์ที่ ชุมชนต้องการ	4	- การบันทึกข้อมูลในแบบสอบถามรายฉบับ ครบถ้วน - ข้อมูลที่บันทึกชัดเจนนำไปประมวลผลได้
	3	- การบันทึกข้อมูลในแบบสอบถามรายฉบับ ครบถ้วนเป็นส่วนใหญ่ - ข้อมูลที่บันทึกชัดเจนนำไปประมวลผลได้
	2	- การบันทึกข้อมูลในแบบสอบถามรายฉบับ ครบถ้วนเป็นส่วนใหญ่ - ข้อมูลที่บันทึกขาดความชัดเจนนำไป ประมวลผลได้บางส่วน
	1	- การบันทึกข้อมูลในแบบสอบถามรายฉบับ ครบถ้วนบ้าง - ข้อมูลที่บันทึกขาดความชัดเจนนำไป ประมวลผลได้บางส่วน
2. การสรุปประมวลผลข้อมูล รายละเอียดสาธารณประโยชน์ที่ ชุมชนต้องการ	4	สรุปข้อมูลถูกต้อง, ครบถ้วน
	3	สรุปข้อมูลถูกต้องเป็นถูกต้อง, ไม่ครบถ้วน
	2	สรุปข้อมูลถูกต้องบ้าง, ครบถ้วน
	1	สรุปข้อมูลถูกต้องบ้าง, ไม่ครบถ้วน

เกณฑ์การให้คะแนนความสามารถ
ด้านการตระหนักรู้สาระเนื้อหาที่จำเป็นในการสร้างสรรค์สาธารณประโยชน์

รายการประเมิน	คะแนน	เกณฑ์การให้คะแนน
1. การศึกษาและสรุปข้อความรู้เรื่องสนามเด็กเล่นที่ปลอดภัย	4	มีการสรุปข้อความรู้ครบถ้วน, ถูกต้อง
	3	มีการสรุปข้อความรู้ครบถ้วน, ถูกต้องเป็นส่วนใหญ่
	2	มีการสรุปข้อความรู้ครบถ้วน ถูกต้องบ้าง
	1	มีการสรุปข้อความรู้ไม่ครบถ้วน
2. การสรุปข้อความรู้เรื่องการตกแต่งสนามเด็กเล่น	4	มีการสรุปข้อความรู้ครบถ้วน, ถูกต้อง
	3	มีการสรุปข้อความรู้ครบถ้วน, ถูกต้องเป็นส่วนใหญ่
	2	มีการสรุปข้อความรู้ครบถ้วน ถูกต้องบ้าง
	1	มีการสรุปข้อความรู้ไม่ครบถ้วน

เกณฑ์การให้คะแนนความสามารถ
ด้านการสร้างสรรค์สาธารณประโยชน์อย่างมีคุณภาพ

รายการสังเกตและประเมิน	คะแนน	เกณฑ์การให้คะแนน
1. การวางแผน ได้แก่ ลำดับขั้นตอนการทำงาน และการกำหนดรายการวัสดุ อุปกรณ์	4	มีการวางแผนอย่างเป็นขั้นตอน และกำหนดรายการวัสดุ อุปกรณ์เหมาะสม
	3	มีการวางแผนอย่างเป็นขั้นตอน แต่กำหนดรายการวัสดุ อุปกรณ์ยังไม่เหมาะสม
	2	มีการวางแผนแต่ไม่เป็นขั้นตอน และกำหนดรายการวัสดุ อุปกรณ์ยังไม่เหมาะสม
	1	มีการวางแผนแต่ไม่สามารถนำไปปฏิบัติได้
2. การปฏิบัติ ได้แก่ การทำงานตามแผนที่วางไว้, ความถูกต้อง, ความตั้งใจทำ, และการทำจนสำเร็จ	4	แสดงทั้ง 4 พฤติกรรม
	3	แสดง 3 พฤติกรรม
	2	แสดง 2 พฤติกรรม
	1	แสดง 1 พฤติกรรม
3. การตรวจสอบ ได้แก่ การบันทึกสิ่งที่ต้องปรับปรุง, การกำหนดวิธีการปรับปรุง	4	มีการบันทึกสิ่งที่ต้องปรับปรุงอย่างชัดเจน และกำหนดวิธีการปรับปรุงเหมาะสม
	3	มีการบันทึกสิ่งที่ต้องปรับปรุงอย่างชัดเจน แต่กำหนดวิธีการปรับปรุงยังไม่เหมาะสม
	2	มีการบันทึกสิ่งที่ต้องปรับปรุงไม่ชัดเจน และกำหนดวิธีการปรับปรุงยังไม่เหมาะสม
	1	มีบันทึกสิ่งที่ต้องปรับปรุงไม่ถูกต้องตามความเป็นจริง
4. การปรับปรุง แก้ไข ได้แก่ การปรับปรุงตามที่กำหนดไว้, ความสมบูรณ์ของสิ่งที่ ปรับปรุง	4	มีการปรับปรุงตามที่กำหนดไว้อย่างครบถ้วน และปรับปรุงได้สมบูรณ์
	3	มีการปรับปรุงตามที่กำหนดไว้อย่างครบถ้วน แต่ปรับปรุงได้ไม่สมบูรณ์
	2	มีการปรับปรุงตามที่กำหนดแต่ไม่ครบถ้วน และปรับปรุงได้ไม่สมบูรณ์
	1	ไม่ปรับปรุงตามที่กำหนดไว้

เกณฑ์การให้คะแนนความสามารถ
ด้านการติดตามผลการสร้างสรรค์สาธารณประโยชน์

รายการประเมิน	คะแนน	เกณฑ์การให้คะแนน
1. การเก็บรวบรวมข้อมูล การใช้สาธารณประโยชน์ที่ชุมชน ต้องการ	4	- การบันทึกข้อมูลในแบบสอบถามรายฉบับ ครบถ้วน - ข้อมูลที่บันทึกชัดเจนนำไปประมวลผลได้
	3	- การบันทึกข้อมูลในแบบสอบถามรายฉบับ ครบถ้วนเป็นส่วนใหญ่ - ข้อมูลที่บันทึกชัดเจนนำไปประมวลผลได้
	2	- การบันทึกข้อมูลในแบบสอบถามรายฉบับ ครบถ้วนเป็นส่วนใหญ่ - ข้อมูลที่บันทึกขาดความชัดเจนนำไป ประมวลผลได้บางส่วน
	1	- การบันทึกข้อมูลในแบบสอบถามรายฉบับ ครบถ้วนบ้าง - ข้อมูลที่บันทึกขาดความชัดเจนนำไป ประมวลผลได้บางส่วน
2. การสรุปประมวลผลข้อมูล การใช้สาธารณประโยชน์ที่ชุมชน ต้องการ	4	สรุปข้อมูลถูกต้อง, ครบถ้วน
	3	สรุปข้อมูลถูกต้องเป็นถูกต้อง, ไม่ครบถ้วน
	2	สรุปข้อมูลถูกต้องบ้าง, ครบถ้วน
	1	สรุปข้อมูลถูกต้องบ้าง, ไม่ครบถ้วน

ภาคผนวก ค

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 4 : การเก็บรวบรวมข้อมูลสาธารณสุขประโยชน์ที่ชุมชนต้องการ

หน่วยการเรียนรู้ที่ 2 ความต้องการสาธารณสุขประโยชน์ของชุมชน

ชั่วโมงที่ : 11-16

เวลาเรียน : 6 ชั่วโมง

ผลการเรียนรู้ที่ 2 รู้และเข้าใจความสำคัญของการสร้างสรรค์สาธารณสุขประโยชน์ตามความต้องการของชุมชน ใช้การสอบถามหรือการสัมภาษณ์เก็บรวบรวมข้อมูลและสรุปประมวลผลข้อมูลความต้องการสาธารณสุขประโยชน์ของชุมชน

2.2 สามารถเก็บรวบรวมข้อมูลและสรุปประมวลผลข้อมูลสาธารณสุขประโยชน์ที่ชุมชนต้องการ

สาระการเรียนรู้ที่ 2 ความต้องการสาธารณสุขประโยชน์ของชุมชน

2.2 การเก็บรวบรวมข้อมูล และการสรุปประมวลผลข้อมูลสาธารณสุขประโยชน์ที่ชุมชนต้องการ

จุดประสงค์

เมื่อนักเรียนเรียนเรื่องนี้แล้ว นักเรียนสามารถ

1. เก็บรวบรวมข้อมูลรายละเอียดความต้องการสาธารณสุขประโยชน์ของชุมชนด้วยการสอบถามหรือสัมภาษณ์
2. สรุปประมวลผลข้อมูลรายละเอียดความต้องการสาธารณสุขประโยชน์ของชุมชน

สาระสำคัญ

การเก็บรวบรวมข้อมูลรายละเอียดความต้องการสาธารณสุขประโยชน์ของชุมชน ทำได้โดยการสอบถามหรือสัมภาษณ์สมาชิกในชุมชน แล้วนำข้อมูลมาสรุปประมวลผล

กิจกรรมการเรียนรู้

ชั่วโมงที่ 1-2 : การฝึกปฏิบัติการเก็บรวบรวมข้อมูลและประมวลผลข้อมูลครั้งที่ 1

1. ทบทวนบทเรียนในการเรียนครั้งที่แล้วเกี่ยวกับการปรับปรุงสาธารณประโยชน์ของชุมชนต้องทำตามความต้องการของชุมชนจึงจะเป็นประโยชน์
2. อธิบายให้นักเรียนเข้าใจว่าการเรียนครั้งนี้จะเป็นการฝึกปฏิบัติการเก็บรวบรวมข้อมูลและประมวลผลข้อมูลก่อนที่นักเรียนจะไปเก็บรวบรวมข้อมูลในชุมชน
3. สนทนากับนักเรียนว่าหากต้องการปรับปรุงห้องเรียนในชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ของนักเรียนให้น่าอยู่ขึ้น ใครควรเป็นผู้บอกว่าควรปรับปรุงอะไรบ้าง ให้นักเรียนคิดเชื่อมโยงจากการเรียนรู้ในครั้งที่แล้วว่าผู้ที่ใช้ประโยชน์ต้องเป็นผู้บอกความต้องการ เพื่อสรุปร่วมกันว่าการปรับปรุงห้องเรียนควรถามจากผู้ใช้ห้องเรียน ได้แก่ ครูที่สอนในห้องเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 และนักเรียนที่เรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5
4. ครูแจกแบบสอบถาม/สัมภาษณ์เรื่อง “รายละเอียดความต้องการสำหรับปรับปรุงห้องเรียน” ให้นักเรียนทุกคน แล้วอธิบายเกี่ยวกับองค์ประกอบของแบบสอบถาม/สัมภาษณ์ ซึ่งประกอบด้วย ตอนที่ 1 ข้อมูลส่วนตัว ว่าเป็นส่วนที่ระบุว่าผู้ตอบแบบสอบถาม/สัมภาษณ์เป็นใคร ซึ่งในแบบสอบถาม/สัมภาษณ์นี้ เป็นช่องรายการให้เขียนเครื่องหมาย ✓ เพื่อระบุว่า ผู้ตอบเป็นครูหรือนักเรียน ดังนี้

ตอนที่ 1

ข้อมูลส่วนตัว

ครู

นักเรียน

อธิบายแบบสอบถามตอนที่ 2 ว่าเป็นข้อคำถามที่ใช้สอบถาม/สัมภาษณ์ถึงรายละเอียดที่ต้องการให้ปรับปรุงห้องเรียน ซึ่งผู้ตอบแบบสอบถาม/สัมภาษณ์จะเป็นผู้ให้ข้อมูล มีข้อคำถามดังนี้

1. ท่านต้องการให้ปรับปรุงห้องเรียนอย่างไรบ้าง

2. ท่านต้องการทำกิจกรรมใดบ้างในห้องเรียนนอกจากการเรียนหนังสือ

5. อธิบายให้นักเรียนเข้าใจว่าแบบสอบถาม กับ แบบสัมภาษณ์ จะเป็นมีองค์ประกอบเหมือนกัน หากนำไปให้ผู้ตอบเป็นผู้กรอกข้อมูลด้วยตนเอง จัดเป็นแบบสอบถาม แต่หากนำไปใช้ถามให้ผู้ตอบพูดตอบ จัดเป็นแบบสัมภาษณ์ ผู้ถามต้องจดบันทึกคำตอบลงในแบบสัมภาษณ์ให้ครบถ้วนตามที่ผู้ตอบได้ให้ข้อมูล และต้องจดบันทึกด้วยลายมือที่อ่านง่ายเพื่อให้ข้อมูลที่ได้ครบถ้วนและชัดเจนสามารถนำมาประมวลผลได้

6. สนทนากับนักเรียนเกี่ยวกับมารยาทในการสอบถาม/สัมภาษณ์ ให้นักเรียนเข้าใจว่าควรใช้คำพูดสุภาพ เริ่มต้นด้วยการแนะนำตัวและบอกให้ผู้ให้ข้อมูลทราบว่าขอสอบถาม/สัมภาษณ์เพื่อนำข้อมูลมาใช้ในการปรับปรุงห้องเรียน (ครูต้องแจ้งครูคนอื่นให้ทราบล่วงหน้าว่าเป็นการสมมติสถานการณ์ขึ้น เพื่อให้นักเรียนฝึกการสอบถาม/สัมภาษณ์ ไม่ได้มีการปรับปรุงห้องเรียนจริง แต่ขอให้ตอบแบบสอบถามตามความต้องการจริง) หลังจากนั้นหากผู้ให้ข้อมูลสะดวกเขียนตอบ ก็ให้มอบแบบสอบถามไว้และนัดหมายว่าขอมารับคืนเมื่อไร ซึ่งควรรับคืนเร็วที่สุดเพื่อป้องกันการสูญหาย หากผู้ให้ข้อมูลต้องการพูดตอบก็ให้สัมภาษณ์โดยการถามข้อมูลส่วนตัว และคำถามตามข้อคำถามในแบบสัมภาษณ์

7. แบ่งนักเรียนเป็นกลุ่ม กลุ่มละ 4-5 คน ให้นักเรียนแต่ละกลุ่มนำแบบสอบถาม 1 ฉบับไปสอบถามครูที่สอนในห้องนั้น โดยตกลงร่วมกันว่ากลุ่มใดจะนำแบบสอบถามไปให้ครูคนใด เพื่อไม่ซ้ำกัน อธิบายให้นักเรียนเข้าใจว่าจะไม่สอบถาม/สัมภาษณ์ คนเดียวกันหลายครั้ง เน้นย้ำให้นักเรียนเก็บแบบสอบถามกลับคืนมาให้ครบถ้วน โดยก่อนรับแบบสอบถามกลับคืนมาให้ตรวจสอบข้อมูลว่าผู้ตอบได้ตอบข้อคำถามครบถ้วน และเขียนชัดเจนดีแล้ว

8. ให้นักเรียนกลุ่มเดิมนำแบบสัมภาษณ์ไปสัมภาษณ์เพื่อนนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ห้องอื่น จำนวน 9 คน (ครูต้องแจ้งนักเรียนคนอื่นให้ทราบล่วงหน้าว่าเป็นการสมมติสถานการณ์ขึ้น เพื่อให้นักเรียนฝึกการสอบถาม/สัมภาษณ์ ไม่ได้มีการปรับปรุงห้องเรียนจริง แต่ขอให้ตอบ

แบบสอบถามตามความต้องการจริง) โดยตกลงร่วมกันว่ากลุ่มใดจะไปสัมภาษณ์เพื่อนห้องใดใครบ้าง เพื่อไม่ให้ซ้ำกัน เน้นย้ำให้นักเรียนสัมภาษณ์อย่างมีมารยาท ถามคำถามด้วยเสียงดังพอเหมาะ บันทึกข้อมูลให้ครบถ้วน หากผู้ให้ข้อมูลให้ข้อมูลไม่ชัดเจนต้องถามซ้ำ และให้นักเรียนทำงานอย่างจริงจังไม่คิดว่าเป็นการสมมติ

9. หลังจากได้ข้อมูลจากการสอบถาม/สัมภาษณ์ มาแล้ว ให้นักเรียนนำข้อมูลของกลุ่มตนเองสลับกับข้อมูลกลุ่มอื่น เพื่อตรวจสอบว่ามีแบบสอบถาม/สัมภาษณ์ฉบับใด มีข้อมูลไม่ครบถ้วน หรือไม่ชัดเจน ซึ่งไม่สามารถนำมาประมวลผลได้ ครูอธิบายให้นักเรียนเข้าใจว่าแบบสอบถาม/สัมภาษณ์ที่ข้อมูลที่ไม่ครบถ้วน หรือไม่ชัดเจน ได้แก่ ตอบคำถามไม่ครบ อ่านไม่ออกว่าเขียนอะไร ให้นักเรียนคัดเลือกแบบสอบถาม/สัมภาษณ์ที่ไม่สมบูรณ์ออก หากนักเรียนสงสัยให้อภิปรายร่วมกันว่าควรคัดออกหรือนำมาใช้ประมวลผลข้อมูลได้ เพื่อให้เกิดความเข้าใจร่วมกัน

10. หลังจากตรวจสอบความสมบูรณ์ของแบบสอบถาม/สัมภาษณ์ แล้วให้นักเรียนฝึกการประมวลผลข้อมูล ดังนี้

10.1 ให้นักเรียนนับจำนวนแบบสอบถามที่ได้รับคืนมาตอบทั้งหมด ว่าเป็นของครูเท่าไร ของนักเรียนเท่าไร และทั้งหมดเท่าไร คำนวณค่าร้อยละในแบบประมวลผลข้อมูลดังนี้

จำนวนผู้ให้ข้อมูล	จำนวน คน คิดเป็นร้อยละ 100
เป็นครู	จำนวน คน คิดเป็นร้อยละ
เป็นนักเรียน	จำนวน คน คิดเป็นร้อยละ

10.2 ให้นักเรียนแต่ละกลุ่มนับจำนวนความต้องการในเรื่องเดียวกันทั้งเรื่องความต้องการให้ปรับปรุงห้องเรียน และกิจกรรมที่ทำในห้องเรียน จดบันทึกจำนวน และคิดค่าร้อยละของความคิดเห็นลงในแบบประมวลผลข้อมูล ดังนี้

1. ความต้องการให้ปรับปรุงห้องเรียน		
สิ่งที่ต้องการให้ปรับปรุง	จำนวน(คน)	ร้อยละ
2. กิจกรรมที่ทำที่ห้องเรียน		
กิจกรรมที่ทำ	จำนวน(คน)	ร้อยละ

11. ให้นักเรียนแต่ละกลุ่มนำเสนอผลการสรุปประมวลผลข้อมูลของกลุ่มตนเองให้เพื่อนฟัง

12. ครูและนักเรียนสรุปร่วมกันเกี่ยวกับวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลและการสรุปประมวลผลข้อมูล

ชั่วโมงที่ 3-4 : การฝึกปฏิบัติการเก็บรวบรวมข้อมูลและประมวลผลข้อมูลครั้งที่ 2

13. ทบทวนเกี่ยวกับวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลและการสรุปประมวลผลข้อมูลในประเด็นต่อไปนี้

13.1 มารยาทในการขอสอบถาม/สัมภาษณ์ ได้แก่ การแนะนำตัว บอกวัตถุประสงค์ว่าต้องการนำข้อมูลไปเพื่อทำอะไร พุดเสียงดังพอประมาณ

13.2 การสอบถามให้มอบแบบสอบถามไว้และนัดหมายมาขอรับคืนให้เร็วที่สุด ก่อนรับแบบสอบถามคืนให้ตรวจสอบข้อมูลว่าผู้ตอบเขียนชัดเจน ครบถ้วนแล้ว ไม่ชัดเจนหรือไม่ ครบถ้วนให้ถามและบันทึกเพิ่มเติม

13.3 การสัมภาษณ์ให้ถามคำถามให้ชัดเจน จดบันทึกคำตอบให้ครบถ้วน ด้วยลายมือที่อ่านง่าย

14. อธิบายให้นักเรียนเข้าใจว่าการเรียนครั้งนี้จะเป็นการฝึกปฏิบัติการเก็บรวบรวมข้อมูล และประมวลผลข้อมูลอีกครั้ง โดยเป็นการสอบถาม/สัมภาษณ์ความต้องการของนักเรียนในโรงเรียนเรื่องการปรับปรุงสนามของโรงเรียน

15. แบ่งนักเรียนเป็นกลุ่ม กลุ่มละ 4-5 คน ให้นักเรียนแต่ละกลุ่มนำแบบสอบถาม/สัมภาษณ์ เรื่อง “รายละเอียดความต้องการสำหรับปรับปรุงสนาม” จำนวน 10 ฉบับ ไปสอบถาม/สัมภาษณ์นักเรียนในโรงเรียน โดยตกลงร่วมกันว่ากลุ่มใดจะไปเก็บรวบรวมข้อมูลจากนักเรียนชั้นใด เพื่อไม่ซ้ำกัน เน้นย้ำให้นักเรียนตรวจสอบข้อมูลให้ครบถ้วน

16. หลังจากได้ข้อมูลจากการสอบถาม/สัมภาษณ์ มาแล้ว ครูตรวจสอบข้อมูลของนักเรียนทุกกลุ่ม เมื่อพบว่าข้อมูลในแบบสอบถาม/สัมภาษณ์ฉบับใดไม่สมบูรณ์ให้บอกข้อบกพร่องให้นักเรียนรู้

17. หลังจากตรวจสอบความสมบูรณ์ของแบบสอบถาม/สัมภาษณ์ แล้วให้นักเรียนฝึกการประมวลผลข้อมูล ดังนี้

17.1 ให้นักเรียนนับจำนวนแบบสอบถามที่ได้รับคืนมาตอบทั้งหมด ว่าเป็นของนักเรียนชั้นใดจำนวนเท่าไร และทั้งหมดเท่าไร คำนวณค่าร้อยละในแบบประมวลผลข้อมูลดังนี้

จำนวนผู้ให้ข้อมูล	จำนวน	คน คิดเป็นร้อยละ 100
เป็นนักเรียนชั้น ป.1	จำนวน	คน คิดเป็นร้อยละ
เป็นนักเรียนชั้น ป.2	จำนวน	คน คิดเป็นร้อยละ
เป็นนักเรียนชั้น ป.3	จำนวน	คน คิดเป็นร้อยละ
เป็นนักเรียนชั้น ป.4	จำนวน	คน คิดเป็นร้อยละ
เป็นนักเรียนชั้น ป.5	จำนวน	คน คิดเป็นร้อยละ
เป็นนักเรียนชั้น ป.6	จำนวน	คน คิดเป็นร้อยละ

17.2 ให้นักเรียนแต่ละกลุ่มนับจำนวนความต้องการในเรื่องเดียวกันทั้งเรื่องความต้องการให้ปรับปรุงห้องเรียน และกิจกรรมที่ทำในห้องเรียน จดบันทึกจำนวน และคิดค่าร้อยละของความคิดเห็นลงในแบบประมวลผลข้อมูล ดังนี้

1. ความต้องการให้ปรับปรุงสนาม		
สิ่งที่ต้องการให้ปรับปรุง	จำนวน(คน)	ร้อยละ

17.3 ให้นักเรียนแต่ละกลุ่มนำเสนอผลการสรุปประมวลผลข้อมูลของกลุ่มตนเองให้เพื่อนฟัง

18. ครูและนักเรียนสรุปร่วมกันเกี่ยวกับวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลและการสรุปประมวลผลข้อมูล

ชั่วโมงที่ 5-6 : การปฏิบัติการเก็บรวบรวมข้อมูลและประมวลผลข้อมูลความ

ต้องการของชุมชน

19. ทบทวนเกี่ยวกับวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลและการสรุปประมวลผลข้อมูลในประเด็นต่อไป

19.1 มารยาทในการขอสอบถาม/สัมภาษณ์ ได้แก่ การแนะนำตัว บอกวัตถุประสงค์ว่าต้องการนำข้อมูลไปเพื่อทำอะไร พุดเสียงดังพอประมาณ

19.2 การสอบถามให้มอบแบบสอบถามไว้และนัดหมายมาขอรับคืนให้เร็วที่สุด ก่อนรับแบบสอบถามคืนให้ตรวจสอบข้อมูลว่าผู้ตอบเขียนชัดเจน ครบถ้วนแล้ว ไม่ชัดเจนหรือไม่ ครบถ้วนให้ถามและบันทึกเพิ่มเติม

19.3 การสัมภาษณ์ให้ถามคำถามให้ชัดเจน จดบันทึกคำตอบให้ครบถ้วน ด้วยลายมือที่อ่านง่าย

20. แบ่งนักเรียนเป็นกลุ่ม กลุ่มละ 4-5 คน แต่ละกลุ่มได้รับแบบสอบถาม/สัมภาษณ์ เรื่อง “รายละเอียดความต้องการสำหรับปรับปรุงสนามเด็กเล่นของชุมชน” ให้นักเรียนไปร่วมกันเป็นกลุ่ม โดยแต่ละคนเก็บรวบรวมข้อมูลคนละ 10 ฉบับ โดยตกลงร่วมกันให้ว่ากลุ่มใดจะไปสอบถาม/สัมภาษณ์บริเวณใดของชุมชน เพื่อให้ไม่ซ้ำซ้อนกัน ก่อนเข้าไปในชุมชนสนทนาร่วมกัน

เรื่องการระมัดระวังความปลอดภัยที่อาจเกิดขึ้น ได้แก่ การระมัดระวังคนแปลกหน้า โดยไม่อนุญาตให้นักเรียนเข้าไปในบ้านของผู้ให้ข้อมูล ครูเข้าไปในชุมชนพร้อมกับนักเรียนเพื่อสังเกตการเก็บรวบรวมข้อมูลของนักเรียน

21. หลังจากนักเรียนเก็บรวบรวมข้อมูลได้ครบทั้ง 10 ฉบับ แล้ว ให้นักเรียนนำแบบสอบถาม/สัมภาษณ์มาส่งให้ครูตรวจตามเกณฑ์การประเมินที่กำหนดไว้ แล้วให้นักเรียนแต่ละคนประมวลผลข้อมูลแล้วส่งให้ครูตรวจตามเกณฑ์การประเมินที่กำหนดไว้

สื่อการเรียนรู้และแหล่งการเรียนรู้

1. แบบสอบถาม/สัมภาษณ์ เรื่อง “รายละเอียดความต้องการสำหรับปรับปรุงห้องเรียน”
2. แบบสอบถาม/สัมภาษณ์ เรื่อง “รายละเอียดความต้องการสำหรับปรับปรุงสนาม”
3. แบบสอบถาม/สัมภาษณ์ เรื่อง “รายละเอียดความต้องการสำหรับปรับปรุงสนามเด็กเล่นของชุมชน”
4. แบบสรุปประมวลผลข้อมูล “รายละเอียดความต้องการสำหรับปรับปรุงห้องเรียน”
5. แบบสรุปประมวลผลข้อมูล “รายละเอียดความต้องการสำหรับปรับปรุงสนาม”
6. แบบสรุปประมวลผลข้อมูล “รายละเอียดความต้องการสำหรับปรับปรุงสนามเด็ก

การวัดและประเมินผล

1. จากการตรวจผลงานการเก็บรวบรวมข้อมูล
2. จากการตรวจผลงานการสรุปประมวลผลข้อมูล

ภาคผนวก

1. แบบสอบถาม/สัมภาษณ์ เรื่อง “รายละเอียดความต้องการสาธารณประโยชน์ของชุมชน”

<p>แบบสอบถาม / สัมภาษณ์</p> <p>เรื่อง “รายละเอียดความต้องการสำหรับปรับปรุงห้องเรียน”</p> <p>คำชี้แจง โปรดเขียนข้อความ และ ✓ ลงในช่องข้อมูลส่วนตัวและความคิดของท่าน</p> <p>ตอนที่ 1 ข้อมูลส่วนตัว</p> <p>☐ ครู ☐ นักเรียน</p> <p>ตอนที่ 2 รายละเอียดห้องเรียนที่ต้องการ</p> <p>1. ท่านต้องการให้ปรับปรุงห้องเรียน อย่างไรบ้าง</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>2. ท่านทำกิจกรรมใดบ้างในห้องเรียนนอกจากการเรียนหนังสือ</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p>
--

2. แบบสอบถาม/สัมภาษณ์ เรื่อง “รายละเอียดความต้องการสำหรับปรับปรุงสนาม”

แบบสอบถาม / สัมภาษณ์

เรื่อง “รายละเอียดความต้องการสำหรับปรับปรุงสนาม”

คำชี้แจง โปรดเขียนข้อความ และ ✓ ลงในช่องข้อมูลส่วนตัวและความคิดของท่าน

ตอนที่ 1 ข้อมูลส่วนตัว

☐ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1	☐ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 2
☐ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3	☐ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4
☐ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5	☐ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

ตอนที่ 2 รายละเอียดสนามที่ต้องการ

1. ท่านต้องการให้ปรับปรุงสนาม อย่างไรบ้าง

.....

.....

.....

.....

.....

2. ท่านทำกิจกรรมใดบ้างที่สนาม

.....

.....

.....

.....

.....

3. แบบสอบถาม/สัมภาษณ์ เรื่อง “รายละเอียดความต้องการสำหรับปรับปรุงสนามเด็กเล่นของชุมชน”

<p>แบบสอบถาม / สัมภาษณ์</p> <p>เรื่อง “รายละเอียดความต้องการสำหรับปรับปรุงสนามเด็กเล่นของชุมชน”</p> <p>คำชี้แจง โปรดเขียนข้อความ และ ✓ ลงในช่องข้อมูลส่วนตัวและความคิดของท่าน</p> <p>ตอนที่ 1 ข้อมูลส่วนตัว</p> <p>บ้านเลขที่</p> <table style="width: 100%;"> <tr> <td style="width: 50%;">อายุ ☐ ต่ำกว่า 12 ปี</td> <td style="width: 50%;">☐ 12 – 18 ปี</td> </tr> <tr> <td>☐ 19 – 30 ปี</td> <td>☐ 31 – 40 ปี</td> </tr> <tr> <td>☐ 41 – 60 ปี</td> <td>☐ 61 ปี ขึ้นไป</td> </tr> </table> <p>ตอนที่ 2 รายละเอียดสนามเด็กเล่นที่ชุมชนต้องการ</p> <p>1. ท่านต้องการให้ปรับปรุงสนามเด็กเล่นของชุมชนจามร-ลาดสนุ่น อย่างไรบ้าง</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <hr/> <p>2. ท่านและครอบครัวของท่านทำกิจกรรมใดบ้างที่สนามเด็กเล่น</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p>	อายุ ☐ ต่ำกว่า 12 ปี	☐ 12 – 18 ปี	☐ 19 – 30 ปี	☐ 31 – 40 ปี	☐ 41 – 60 ปี	☐ 61 ปี ขึ้นไป
อายุ ☐ ต่ำกว่า 12 ปี	☐ 12 – 18 ปี					
☐ 19 – 30 ปี	☐ 31 – 40 ปี					
☐ 41 – 60 ปี	☐ 61 ปี ขึ้นไป					

4. แบบแบบสรุปประมวลผลข้อมูล “รายละเอียดความต้องการสำหรับปรับปรุงห้องเรียน”

แบบสรุปประมวลผลข้อมูล
รายละเอียดความต้องการสำหรับปรับปรุงห้องเรียน

1. จำนวนผู้ให้ความคิดเห็น จำนวน คน คิดเป็นร้อยละ 100
- ครู จำนวน คน คิดเป็นร้อยละ
- นักเรียน จำนวน คน คิดเป็นร้อยละ
2. ความต้องการให้ปรับปรุงห้องเรียน

สิ่งที่ต้องการให้ปรับปรุง	จำนวน(คน)	ร้อยละ

3. กิจกรรมที่ทำในห้องเรียน

กิจกรรมที่ทำ	จำนวน(คน)	ร้อยละ

5. แบบสรุปประมวลผลข้อมูล “รายละเอียดความต้องการสำหรับปรับปรุงสนาม”

แบบสรุปประมวลผลข้อมูล
รายละเอียดความต้องการสำหรับปรับปรุงสนาม

1. จำนวนผู้ให้ความคิดเห็น จำนวน คน คิดเป็นร้อยละ 100
 - ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 จำนวน คน คิดเป็นร้อยละ
 - ชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 จำนวน คน คิดเป็นร้อยละ
 - ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 จำนวน คน คิดเป็นร้อยละ
 - ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 จำนวน คน คิดเป็นร้อยละ
 - ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 จำนวน คน คิดเป็นร้อยละ
 - ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 จำนวน คน คิดเป็นร้อยละ
2. ความต้องการให้ปรับปรุงสนาม

สิ่งที่ต้องการให้ปรับปรุง	จำนวน(คน)	ร้อยละ

3. กิจกรรมที่ทำที่สนาม

กิจกรรมที่ทำ	จำนวน(คน)	ร้อยละ

6. แบบสรุปประมวลผลข้อมูล “รายละเอียดความต้องการสำหรับปรับปรุงสนามเด็ก

แบบสรุปประมวลผลข้อมูล

รายละเอียดสนามเด็กเล่นที่ชุมชนต้องการ

1. จำนวนผู้ให้ความคิดเห็น จำนวน คน คิดเป็นร้อยละ 100

2. ช่วงอายุของผู้ให้ความคิดเห็น

ต่ำกว่า 12 ปี จำนวน คน คิดเป็นร้อยละ

12 – 18 ปี จำนวน คน คิดเป็นร้อยละ

19 – 30 ปี จำนวน คน คิดเป็นร้อยละ

31 – 40 ปี จำนวน คน คิดเป็นร้อยละ

41 – 60 ปี จำนวน คน คิดเป็นร้อยละ

61 ปี ขึ้นไป จำนวน คน คิดเป็นร้อยละ

3. ความต้องการให้ปรับปรุงสนามเด็กเล่น

สิ่งที่ต้องการให้ปรับปรุง	จำนวน(คน)	ร้อยละ

4. กิจกรรมที่ทำที่สนามเด็กเล่น

กิจกรรมที่ทำ	จำนวน(คน)	ร้อยละ

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 5 : การสร้างสรรค์สาธารณประโยชน์

หน่วยการเรียนรู้ที่ 3 : ความรู้ที่จำเป็นในการสร้างสรรค์สาธารณประโยชน์

ชั่วโมงที่ : 17-18

เวลาเรียน : 2 ชั่วโมง

.....

ผลการเรียนรู้ที่ 3 รู้และเข้าใจความสำคัญของการสร้างสรรค์สาธารณประโยชน์ สามารถศึกษา และสรุปข้อความรู้ที่จำเป็นในการสร้างสรรค์สาธารณประโยชน์

3.1 อธิบายความสำคัญของการสร้างสรรค์สาธารณประโยชน์

สาระการเรียนรู้ที่ 3 ความรู้ที่จำเป็นในการสร้างสรรค์สาธารณประโยชน์

3.1 ความสำคัญของการสร้างสรรค์สาธารณประโยชน์

จุดประสงค์การเรียนรู้

เมื่อนักเรียนเรียนเรื่องนี้แล้ว นักเรียนสามารถ

1. บอกผลดีของการมีความรู้ในการสร้างสรรค์สาธารณประโยชน์
2. บอกผลเสียของการขาดความรู้ในการสร้างสรรค์สาธารณประโยชน์

สาระสำคัญ

การสร้างสรรค์สาธารณประโยชน์ให้เปลี่ยนแปลงไปในทางที่ดีขึ้น จำเป็นอย่างยิ่งที่ผู้ดำเนินการต้องมีความรู้ในสิ่งที่ทำ เพื่อผลของการกระทำเป็นประโยชน์ต่อส่วนรวมตามที่ต้องการ หากดำเนินการโดยไม่มีความรู้ หรือไม่ถูกต้อง จะส่งผลเสียทั้งต่อตนเอง และส่วนรวม

กิจกรรมการเรียนรู้

1. ให้นักเรียนดูภาพการรวมพลังกันปั่น อีเอ็มบอลของประชาชน แล้วสนทนาเกี่ยวกับ อุทกภัยครั้งใหญ่ในปี พ.ศ. 2554 ที่มีน้ำท่วมขังเป็นเวลานาน ส่งกลิ่นเหม็นคละคุ้ง โดยเล่าให้นักเรียนฟังว่ามีหน่วยงานและหลายภาคส่วนสนับสนุนการใช้ EM เพื่อบำบัดปัญหาเรื่องกลิ่นเหม็น

และน้ำเน่าเสียในบริเวณน้ำท่วมขัง และเนื่องจากน้ำท่วมเป็นบริเวณกว้างจึงต้องการอีเอ็มบอลเป็นจำนวนมาก จึงมีการเชิญชวนประชาชนให้สละเวลาไปช่วยกันปั้นอีเอ็มบอลเพื่อแจกจ่ายให้กับประชาชนผู้ประสบภัย ซึ่งก็ได้รับความร่วมมือจากหลายฝ่ายรวมถึงประชาชนทั่วไปเป็นอย่างดี แล้วใช้คำถามต่อไปนี้ในการอภิปรายร่วมกัน

1.1 นักเรียนคิดว่าคนที่เสียสละเวลาไปร่วมปั้นอีเอ็มบอล เป็นคนอย่างไร

1.2 หากในชุมชนของนักเรียนมีการเชิญชวนให้เข้าร่วมปั้นอีเอ็มบอล นักเรียนจะไปร่วมปั้นอีเอ็มบอลหรือไม่ เพราะเหตุใด

2. อ่านเรื่อง “วิศวะฯจุฬาฯ-ผู้เชี่ยวชาญพันธุ์” ลูกบอลมหัศจรรย์ ทำน้ำเน่ารุนแรงขึ้น” ให้นักเรียนฟัง แล้วใช้คำถามต่อไปนี้ในการอภิปรายร่วมกัน

2.1 EM มีประโยชน์อย่างไร (EM คือจุลินทรีย์ที่มีประโยชน์สามารถนำมาใช้ในการเกษตร การหมักขยะมูลฝอยเพื่อทำปุ๋ย และการย่อยสลายสารอินทรีย์ในถังส้วม)

2.2 การใช้ EM บำบัดน้ำเสีย ส่งผลอย่างไรต่อตนเองและส่วนรวม (ผู้ปั้นอาจติดเชื้อรา, น้ำเน่าเสียมากขึ้น)

2.3 หากในชุมชนของนักเรียนมีการเชิญชวนให้เข้าร่วมปั้นอีเอ็มบอล นักเรียนจะไปร่วมปั้นอีเอ็มบอลหรือไม่ เพราะเหตุใด

3. ให้นักเรียนดูภาพ(ภาพสี)วัดพายทอง จังหวัดอ่างทอง ที่ชาวบ้านช่วยกันทาสีด้วยสีอุตสาหกรรมหลังจากวัดถูกน้ำท่วมจนสีที่ทาไว้ ได้รับความเสียหาย แล้วอ่านข่าว “วัดพายทอง จังหวัดอ่างทอง ปรับโฉมทาสีอุตสาหกรรม” ให้นักเรียนฟัง แล้วใช้คำถามต่อไปนี้ในการอภิปรายร่วมกัน

3.1 ใครเป็นผู้ทาสีวัด นำเงินจากที่ใดมาซื้อสี (พระและชาวบ้านช่วยกันทาสี โดยได้รับเงินบริจาคจากชาวบ้าน)

3.2 ทำไมจึงเลือกใช้สีสีแดง ชมพู เขียว ส้ม ทาสีวัด (สีสวย ไม่ซีดง่าย)

3.3 การทาสีวัดครั้งนี้ ถูกต้อง เหมาะสมหรือไม่ เพราะอะไร (ไม่เหมาะสม เพราะการทาสีวัดควรใช้สีเทา และขาว)

3.4 การทาสีวัดครั้งนี้ ทำให้เกิดผลเสียอย่างไร (เสียเงิน เสียเวลา และทำลายโบราณสถาน)

4. อภิปรายร่วมกันเกี่ยวกับสถานการณ์อีเอ็ม และการทำสั้วตพายทอง เพื่อให้นักเรียนเข้าใจว่าการทำสาธารณประโยชน์ไม่เพียงเฉพาะการเสียสละแรงกาย เวลา และทรัพย์เท่านั้น แต่ต้องมีความรู้ในสิ่งที่ทำด้วย การกระทำนั้นจึงจะมีประโยชน์ หากทำโดยไม่มีความรู้จะเกิดความเสียหายต่อตนเองและส่วนรวม

5. ให้นักเรียนทำใบงาน “ความสำคัญของการมีความรู้ที่จำเป็นในการทำสาธารณประโยชน์” เขียนผลดีของการมีความรู้ในสิ่งที่ทำ และผลเสียของการไม่มีความรู้ในสิ่งที่ทำ พร้อมทั้งยกตัวอย่างให้พอเข้าใจ

สื่อการเรียนรู้และแหล่งการเรียนรู้

1. ภาพการรวมพลังกันปั้น อีเอ็มบอลของประชาชน
2. เรื่อง “วิศวะฯจุฬาฯ-ผู้เชี่ยวชาญพันธุ์”EM” ลูกบอลมหัศจรรย์ ทำน้ำเน่ารุนแรงขึ้น”
3. ภาพสั้วตพายทอง จังหวัดอ่างทอง
4. ชาว “สั้วตพายทอง จังหวัดอ่างทอง ปรับโฉมทาสีดูสะอาด”

การวัดและประเมินผล

1. สังเกตจากการตอบคำถามและแสดงความคิดเห็น
2. ตรวจใบงาน

ภาคผนวก

1. ภาพการรวมพลังกันปั้น อีเอ็มบอลของประชาชน

ภาพจาก http://www.matichon.co.th/news_detail.php?newsid=1320718589&gripid=03&catid=03

ภาพจาก <http://www.matichon.co.th/online/2011/11/132065849813206586071.jpg>

2. เรื่อง “วิศวะฯจุฬาฯ-ผู้เชี่ยวชาญพันธุ์”EM” ลูกบอลมหัศจรรย์ ทำน้ำเน่ารุนแรงขึ้น”

วิศวะฯจุฬาฯ-ผู้เชี่ยวชาญพันธุ์ ”EM” ลูกบอลมหัศจรรย์ ทำน้ำเน่ารุนแรงขึ้น

ในช่วงเวลาปัจจุบันมีหลายหน่วยงานและหลายภาคส่วนได้สนับสนุนการใช้ EM (Effective Microorganisms) เพื่อบำบัดปัญหาเรื่องกลิ่นเหม็นและน้ำเน่าเสียในบริเวณน้ำท่วมขัง ซึ่งก็ได้รับความร่วมมือจากหลายฝ่ายรวมถึงประชาชนทั่วไปเป็นอย่างดี

ปัญหาน้ำเน่าอาจกล่าวได้ว่าเกิดจากการที่สารอินทรีย์ในน้ำมีปริมาณสูง เมื่อเกิดการย่อยสลายโดยจุลินทรีย์จึงส่งผลให้ออกซิเจนในน้ำมีปริมาณลดลง และในที่สุดอาจก่อให้เกิดสภาวะไร้อากาศซึ่งส่งกลิ่นเหม็น และส่งผลเสียต่อปลาและสัตว์น้ำต่าง ๆ ค่าการละลายออกซิเจนนับเป็นพารามิเตอร์หนึ่งที่สามารถบ่งบอกคุณภาพน้ำได้ โดยในแหล่งน้ำที่สะอาด ไม่เน่าเสีย โดยทั่วไปจะมีค่าการละลายออกซิเจนประมาณ 3 – 7 มิลลิกรัมต่อลิตร การย่อยสลายสารอินทรีย์ในสภาวะที่มีออกซิเจนสามารถอธิบายอย่างง่ายดังนี้

EM ได้รับการพัฒนามาจาก Professor Teruo Higa ประเทศญี่ปุ่น รวมถึงได้มีการประยุกต์ใช้งานในหลากหลายด้าน อาทิ ด้านการเกษตร ด้านการหมักขยะมูลฝอยเพื่อทำปุ๋ย และด้านการย่อยสลายสารอินทรีย์ในสุขา (โถส้วม) เป็นต้น

โดยทั่วไป จุลินทรีย์ใน EM สามารถทำงานได้ทั้งในสภาวะที่มีออกซิเจน และไม่มีออกซิเจน อย่างไรก็ตาม เมื่อพิจารณาถึงการประยุกต์ใช้งาน EM ในสภาวะที่ในน้ำท่วมขังซึ่งมีปริมาณออกซิเจนละลายน้ำอยู่อย่างจำกัด กล่าวได้ว่า EM จะใช้ออกซิเจนในการย่อยสลายสารอินทรีย์ และในช่วงเวลาดังกล่าวจะส่งผลทำให้ปริมาณออกซิเจนในน้ำลดลงและไม่เพียงพอได้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งถ้าในบริเวณดังกล่าวมีสารอินทรีย์ปนเปื้อนอยู่มาก รวมถึงมีการใส่ EM ในรูปแบบที่ไม่เหมาะสม (ปริมาณที่มากเกินไปหรือใส่เข้าไปในสภาวะหรือรูปแบบที่ไม่เหมาะสม)

ดังนั้น กล่าวได้ว่าการเติม EM อาจส่งผลทำให้เกิดปัญหาน้ำเน่าเสียจากการขาดออกซิเจนที่รุนแรงขึ้นกว่าเดิม

เรื่องจาก <http://www.prasong.com/>

3. ภาพวัดพายทอง จังหวัดอ่างทอง

ภาพจาก <http://www.zoneza.com/view7015.htm>

4. ชาว “วัดพายทอง จังหวัดอ่างทอง ปรับโฉมทาสีฉูดฉาด”

วัดพายทอง จังหวัดอ่างทอง ปรับโฉมทาสีฉูดฉาด

วัด อ่างทองอายุกว่า 100 ปี ถูกทาสีฉูดฉาดทับจนไม่เหลือเค้าความเก่า ขณะที่ชาวบ้านเผยไม่คิดว่าเป็นการทำลายความเก่าแก่ เพียงอยากให้วัดดูใหม่ และสวยงามเท่านั้น

วานนี้ (26 กุมภาพันธ์) ผู้สื่อข่าวได้รับแจ้งจากชาวบ้าน ต.สายทอง อ.ป่าโมก จ.อ่างทอง ว่า มีอุโบสถเก่าแก่ของวัดพายทองอายุกว่า 100 ปี ได้ถูกชาวบ้านทาสีฉูดฉาด และระบายสีทับ ลวดลายจนไม่เหลือคราบความเก่าแก่ และเมื่อผู้สื่อข่าวเดินทางไปยังสถานที่ดังกล่าว พบว่า อุโบสถดังกล่าวมีสภาพที่เก่าแก่มาก แต่บริเวณกำแพงนั้นถูกทาสีใหม่ด้วยสีที่ฉูดฉาด ทั้งสีแดง สีเหลือง สีชมพูสด และเมื่อเดินเข้าไปยังหน้าอุโบสถ พบเสมาถูกทาสีด้วยสี 4 สี ทั้งสีแดง ชมพู เขียว

และส้ม ซึ่งแต่ละสีเป็นสีที่สด และทาระบายเข้มมาก

ส่วนที่สะดุดตาที่สุดนั้นเป็นบริเวณซุ้มประตูพระอุโบสถด้านหลัง ที่มีตัวสิงห์ตั้งอยู่ ฤททาสีเหลืองเข้ม และตกแต่งลวดลายบริเวณใบหน้าด้วยสีเขียวและแดง แถมบริเวณก้นของสิงห์นั้นก็ถูกแต้มด้วยสีแดง คล้ายตัวการ์ตูน

ทั้งนี้ ผู้สื่อข่าวได้สอบถามไปยังพระภิกษุณะ ธัมมसारो อายุ 30 ปี พระลูกวัด ผู้ที่ดูแลพระอุโบสถ ท่านได้กล่าวว่า ตนเป็นผู้ดูแลและอาศัยอยู่ในพระอุโบสถหลังนี้ ซึ่งมีอายุยาวนานกว่า 100 ปี สร้างตั้งแต่สมัยกรุงศรีอยุธยา แต่เมื่อปีที่ผ่านมามีวัดถูกน้ำท่วม จนทำให้สภาพวัดและอุโบสถมีสภาพเก่าแก่อยู่แล้ว ทрудโทรมมากขึ้นไปกว่าเดิม ชาวบ้านและพระจึงได้ประชุมปรึกษาว่าจะบูรณะวัดโดยการทาสีใหม่ โดยการเรียเงินจากชาวบ้านได้ 40,000 บาท และพระกับชาวบ้านช่วยกันทาสีเอง

ขณะที่นางทองสุข ชื่นผกา อายุ 66 ปี ชาวบ้านในย่านดังกล่าว กล่าวว่า วัดแห่งนี้เป็นวัดประจำหมู่บ้าน ชวงเย็น ๆ ก็จะมีชาวบ้านมานั่งสวดมนต์ทุกวัน ส่วนเรื่องทาสีใหม่ให้วัดนั้น ตนก็คิดว่าดี เพราะว่าอยากให้อุโบสถดูใหม่ และมีสีสันที่สวยงาม และการที่ใช้สีสดดูดีนั้น เป็นเพราะว่าชาวบ้านอยากให้สีดูคงทน ไม่ซีดง่าย และอยู่ได้นานหลายปี โดยตนไม่คิดว่าจะไปทำลายความเก่าแก่ของอุโบสถแห่งนี้ เนื่องจากได้ไปขออนุญาตกับเจ้าอาวาสแล้ว และทางเจ้าอาวาสก็ยินยอม แต่ทั้งนี้ก็มีชาวบ้านบางคนไม่เห็นด้วยกับการทาสีดังกล่าว

ส่วนทางด้าน นายเฉลิม ช่วยชู อายุ 38 ปี กล่าวว่า การบูรณะวัดก็เป็นเรื่องดี แต่ตนไม่เห็นด้วยที่จะมาทาสีสดดูดีแบบนี้ และคิดว่าไม่เหมาะสม เนื่องจากจะไปทับรอยเก่าแก่ที่เป็นประวัติศาสตร์ของวัดไป แต่ทำอย่างไรได้ในเมื่อเป็นมติของทางวัดกับชาวบ้าน ตนจึงว่าอะไรไม่ได้

เรื่องจาก <http://www.zoneza.com/view7015.htm>

ประวัติผู้เขียนวิทยานิพนธ์

นางสาวตฤษา ปนคำ สำเร็จการศึกษาปริญญาศึกษาศาสตรบัณฑิต สาขาการประถมศึกษา มหาวิทยาลัยขอนแก่น ปีการศึกษา 2531 สำเร็จการศึกษาปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการประถมศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ปีการศึกษา 2546 เข้าศึกษาต่อในระดับปริญญาครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาหลักสูตรและการสอน ภาควิชาหลักสูตรและการสอน คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ในปีการศึกษา 2551 ปัจจุบันดำรงตำแหน่งผู้ช่วยศาสตราจารย์ ประจำโรงเรียนสาธิตแห่งมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ศูนย์วิจัยและพัฒนาการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์